

Katalog rękopisów
Biblioteki Polskiej w Paryżu
TOM XVII

SOCIÉTÉ HISTORIQUE ET LITTÉRAIRE POLONAISE
INSTITUT DE RECHERCHE LITTÉRAIRE
DE L'ACADÉMIE POLONAISE DES SCIENCES

Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque polonaise de Paris

TOME XVII

Fonds Ladislas de Damaïowice Strzembosz
(1875-1917)

N^{os} 3932-4061

rédigé collectivement par
Maria Miszczuk, Monika Pal et Albert Sendor
sous la direction de
Arkadiusz Roszkowski

PARIS-VARSOVIE 2021

<http://rcin.org.pl>

TOWARZYSTWO HISTORYCZNO-LITERACKIE W PARYŻU
INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu

TOM XVII

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
(1875-1917)

Rękopisy nr 3932-4061

Opracował zespół w składzie
Maria Miszczuk, Monika Pał, Albert Sendor
pod kierunkiem
Arkadiusza Roszkowskiego

PARYŻ-WARSZAWA 2021

<http://rcin.org.pl>

Wykonano w ramach projektu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki „Inwentarz Archiwum Władysława Mickiewicza ze zbiorów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu” nr 1AH 15 0514 83 finansowanego w latach 2015-2020



NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI

Kierownictwo i redakcja naukowa
prof. dr hab. Mikołaj Sokołowski i Ewa Rutkowska

Recenzja
prof. dr hab. Norbert Kasperek

Opracowanie inwentarzowo-katalogowe
Maria Miszczuk, Monika Pał, Arkadiusz Roszkowski, dr Albert Sender

Wstęp, skorowidz, dobór materiału ilustracyjnego, streszczenie francuskie
Arkadiusz Roszkowski

Redakcja językowa streszczenia francuskiego
Olivier Ricœur

Redakcja
Olga Klecel

Korekta
Krystyna Kiszelewska-Kotyńska

Projekt typograficzny i łamanie
Robert Oleś/dzd.pl

© Copyright by Société historique et littéraire polonaise 2021
© Copyright by Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk 2021

ISBN 979-10-92340-21-1
ISBN 978-83-66898-05-9

Druk i oprawa
Oficyna Drukarska, ul. Sokołowska 12a, 01-142 Warszawa

Wstęp

Biogram Władysława Alojzego Strzembosza¹

Władysław Alojzy Strzembosz urodził się w Warszawie 23 czerwca (11 czerwca według kalendarza juliańskiego) 1875 roku z Alojzego Władysława i Pelagii z Karśnickich Strzemboszków. Był pogrobowcem i sierotą: ojciec umarł niespełna trzy miesiące przed jego narodzinami, a matka zmarła w Grodzisku Mazowieckim 13 marca 1881 roku. Pochodził ze szlacheckiej rodziny, w XIX wieku już zubożałej i osiadłej w Warszawie, której przedstawiciele współtworzyli warstwę inteligencji tego miasta. Miał przyrodnie rodzeństwo z pierwszego małżeństwa ojca z Seweryną z Tarnowskich: Konstantego, Ewarysta oraz Walerego i Tadeusza², a także siostrę, Zofię Komierowską. Ich matka również zmarła wkrótce po porodzie bliźniaczym. Ewaryst wyemigruje do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, gdzie zostanie działaczem polonijnym, Tadeusz zaś będzie wziętym warszawskim adwokatem, dobrym mówcą i wydawcą „Głosu”.

Imiona i ich szyk Strzembosz odziedziczył po zmarłym ojcu, szkolni koledzy nazywali go Loziem albo Lojkiem, jednak sam zainteresowany w okresie nauki w gimnazjum we Włodzimierzu nad Kłazmą samodzielnie, ku zdziwieniu dotychczasowych znajomych, zdecydował, w nieustalonych okolicznościach i kierowany takimiż motywami, o przestawieniu szyku imion i posługiwaniu się jako pierwszym imieniem Władysław, z czasem zaś używania imienia Alojzy ostatecznie zaniechał. Przez pewien czas obie wersje funkcjonowały równocześnie: jeszcze w 1901 roku w Paryżu posługiwał się kartami wizytowymi z nadrukiem „Alojzy Strzembosz” i „Alojzy Władysław Strzembosz”. Od tego czasu obchodził także imieniny i przyjmował życzenia 30 czerwca, na pamiątkę patrona, świętego Władysława. Na ten dzień wdowa zamówiła i opłaciła msze wieczyste za spókoj jego duszy w kolegiacie w Montmorency. Strzembosz był bardzo przywiązany do tradycji i historii rodzinnej: prowadził kwerendy genealogiczne i dotyczące historii rodu, używał papieru listowego z nadrukiem herbu Jastrzębiec. Dla odróżnienia od innych gałęzi rodu Strzemboszków używał dookreślenia „z Damajowic”

¹ Por. Norbert Kasperek, *Strzembosz Alojzy Władysław (1875-1917)* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, tom XLV/1 [zeszyt 184], Warszawa-Kraków 2007, s. 29-31.

² Por. Tomasz Latos, *Strzembosz Tadeusz Wiktor (1864-1913)* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, tom XLV/1 [zeszyt 184], Warszawa-Kraków 2007, s. 27-28.

i, po francusku, rzadziej „de Damałowice”, od Damujowic, nieistniejącego już dziś, zniszczonego podczas potopu szwedzkiego, xv-wiecznego zamku obronnego we wsi Zameczek pod Opoczmem, który znajdował się w rękach jego przodków. Najczęściej po francusku podpisywał się „Ladislas de Strzembosz”, polskie zaś listy, dokumenty, dedykacje i artykuły często sygnował „Wład. Strzembosz”³.

Lata 1881-1901

Niespełna sześciolatek Władysław Strzembosz oddany został pod opiekę krewnych, mieszkającej na Lesznie rodziny Kwiatkowskich, która otaczała go troską oraz zapewniła solidne i patriotyczne wychowanie. Podobnie jak starszy brat, Tadeusz, brat zetowy, już od czasów gimnazjalnych będzie przejawiał aktywność polityczną i także ideowo zbliżył się do ruchu narodowego. Jako dorosły człowiek w przypływie goryczy napisze, że jako dziecko czuł się zawsze samotnie i że brakowało mu miłości rodzicielskiej i ciepła w obcych, często zmienianych domach: „Mnie się tak życie złożyło, że od małości z bliskich nie miałem nikogo, że ze złudzeń i ideałów prędko mnie ludzie oddarli”⁴. Z Kwiatkowskimi nie będzie utrzymywał korespondencji, nawet korespondencja z bratem Tadeuszem będzie oschła, niewolna od napięć, pouczeń i wzajemnych krytyk, zakończy się zaś całkowicie z powodu niespłaconej przez Władysława pożyczki. Oprócz pewnych cech temperamentu i konstrukcji psychicznej Strzembosza, takich jak głęboki introwertyzm, traumy z dzieciństwa, dotkliwy i ciężko przeżyty zawód miłosny, a zapewne również przejścia więzienne w Moskwie odcisną niezatarte piętno na jego całym dorosłym życiu, tak osobistym, jak zawodowym. Poczucia tego nie zrekompensują mu życzliwość i długotrwała cierpliwość wobec jego trudnego charakteru emanująca z korespondencji z przyjaciółmi rodziny, szczególnie z Bronisławą Grubenthalową i z członkami rodziny Janowskich, ani chłopięce, bezpośrednie i niekiedy wręcz czułe szkolne przyjaźnie z Januszem Chmielowskim i Feliksem Fryze. Niektóre ze szkolnych przyjaźni przetrwają próbę czasu i będą podtrzymywane korespondencyjnie w okresie paryskim.

W latach 1883-1885 uczęszczał do klasy przygotowawczej, a następnie do klasy wstępnej „Szkoły Realnej Prywatnej Męskiej utrzymywanej przez Wojciecha Górskiego”, a po jej ukończeniu z wyróżnieniem, w latach 1885-1894 był uczniem II Rządowego Gimnazjum Filologicznego Męskiego w Warszawie na Nowolipkach. W tym okresie jego dyrektorem był Michał Metodowicz Troicki, z grona nauczycielskiego zaś wymienić należy Adama Kryńskiego, przyszłego współautora tak zwanego słownika warszawskiego, wychowawcę klasy drugiej

³ W przyszłości zaleca się opatrzenie nazwy twórcy zespołu w systemie zarządzania zbiorami zgodnym z Międzynarodowym Standardem Archiwalnych Hasel Wzorcowych dla zbiorowych, osób i rodzin ISAAR(CPF) hasłami alternatywnymi wobec hasła głównego twórcy zespołu zebranymi jako wszystkie warianty hasła głównego i hasel odrzuconych w bazie VIAF, w przypadku zaś agregacji z danymi zewnętrznymi – operowania identyfikatorami hasła osobowego VIAF 165008039 oraz ISNI-000000011307279X.

⁴ Władysław Alojzy Strzembosz do Stefanii Laudynowej, 16 czerwca 1902, odpis passusu z listu, BPP 4006.

(rok szkolny 1886/87) i nauczyciela łaciny. Do szkoły uczęszczali głównie uczniowie pochodzący z północnej części miasta, katolicy sąsiedowali z żydami oraz, z mniej licznymi, ewangelikami i prawosławnymi. W trakcie roku szkolnego 1894/95, jako uczeń ostatniej, ósmej klasy, został „zniewolony do wyjazdu do Włodzimierza nad Kłazmą”⁵, gdzie kontynuował naukę w Gubernialnym Gimnazjum Klasycznym. Sam Strzembosz w swych oficjalnych życiorysach nie podawał okoliczności tej nagłej zmiany. Można jedynie snuć przypuszczenia, czy chodziło, podobnie jak w przypadku jego starszego brata, Tadeusza, o represje charakterystyczne dla warszawskiego okręgu szkolnego z czasów, gdy jego kuratorem był Aleksander Apuchtin, czy też owo „zniewolenie” miało charakter prozaiczny, chodziło mianowicie o istotne dla gimnazjalisty w potrzebie niższe koszty utrzymania i łatwiejszy egzamin maturalny na rosyjskiej prowincji niż w przeludnionej i ściśle nadzorowanej Warszawie. W zredagowanym po śmierci męża życiorysie wdowa podaje, że Strzembosz za działalność patriotyczną został osadzony na Butyrkach, które uchodziły za jedno z najcięższych moskiewskich więzień przejściowych i śledczych. Jeżeli informacja ta nie należała tylko do kreowanej przez wdowę pośmiertnej legendy Strzembosza, aresztowanie i śledztwo miałyby miejsce nie w 1895 roku, ale cztery lata później, gdy Strzembosz będzie już mieszkał i studiował w Moskwie. Bardzo nietypowe byłoby osadzenie młodego warszawskiego gimnazjalisty w areszcie moskiewskim, a nie na przykład na warszawskim Pawiaku czy w Cytadeli. W 1895 roku Strzembosz zdał we Włodzimierzu maturę i wbrew licznym zachętom do powrotu na studia do Warszawy, samodzielnie zdecydował się pozostać w Rosji i podjąć studia matematyczne na Uniwersytecie Moskiewskim.

Niemal w komplecie dochowana dokumentacja nauki z czasów szkolnych pozwala skonstatować, że jego zainteresowania naukowe szły w trzech głównych kierunkach: matematyki wyższej (z arytmetyki, a następnie z matematyki zawsze otrzymywał piątki), kartografii i historii oraz, w mniejszym stopniu, nauki języków obcych. W ramach działalności samokształceniowej uzupełniał wiedzę z zakresu historii i literatury oraz współczesnych zagadnień społecznych Polski, nieobecnych albo przedstawianych tendencyjnie w oficjalnych podręcznikach. Już w wieku dziewięciu lat, w 1884 roku, zaczął gromadzić pokaźną jak na ubożego ucznia biblioteczkę prywatną, której dochowany wykaz potwierdza przewagę lektur historycznych, sam zaś fakt jej istnienia dowodzi wczesnego umiłowania książek. Nie mogąc w pełni swobodnie rozwijać naukowo tych zainteresowań na uniwersytetach rosyjskich, wybrał jako główny kierunek studiów neutralną ideologicznie matematykę wykładaną w Instytucie Matematyki Wydziału Matematyczno-Fizycznego Uniwersytetu Moskiewskiego. Moskwa ze stołecznym, wielkim, ożywionym intelektualnie i względnie autonomicznym uniwersytetem oraz wysokim poziomem moskiewskiej szkoły matematycznej wydaje się zrozumiałym wyborem. Nadto spuścizna Strzembosza zaświadcza, że w ramach niewielkiego budżetu starał się zawsze aktywnie korzystać

⁵ Z Kraszewskich Strzembosz, życiorys Władysława Strzembosza, 6 lipca 1927, Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, materiały nieopracowane, akc. 7303/5. Pod tym numerem akcesyjnym przechowywane są, cytowane obszernie poniżej, akta sprawy mieszkania wdowy z lat 1923-1928.

z wielkomięskiej oferty kulturalnej, szczególnie teatralnej i muzycznej, a także udzielać się społecznie. Dążył przy tym do uczestniczenia przede wszystkim w życiu kolonii polskiej w Moskwie, gdzie nawiązał liczne znajomości i długoletnie przyjaźnie, w tym szczególnie ze Stefanią Laudynową i z Kazimierzem Zdziechowskim. Także jego prywatna korespondencja z lat moskiewskich wyraźnie zaświadcza dominację polskich kręgów. Starał się stronić od licznych w Moskwie grup polskiej młodzieży socjalistycznej i rewolucyjnej, a tam, gdzie nie było to możliwe, jak w Kole Polskim w Moskwie, próbował przenosić akcent na polskość jako na czynnik wspólny, potencjalnie łączący. W działalności publicznej kierował się deklaracją, którą zawarł w 1900 roku w liście do Zygmunta Miłkowskiego:

słów kilka powiem, nie jako przedstawiciel, czy członek stronnictw naszych,
nie jako socjalista lub narodowiec, nie jako demokratą lub arystokratą, katolik
czy bezwyznaniowiec, lecz jako Polak i tylko jako Polak.

W czasach paryskich wobec Francuzów będzie zawsze tę polskość podkreślał i prostował supozycje francuskich korespondentów i interlokutorów biorących go niekiedy za Rosjanina, w kontaktach z rodakami natomiast zachowa powściągliwość w manifestacji uczuć patriotycznych, przedkładając codzienną, ciężką pracę organiczną nad ostentację.

W niewielkim tylko stopniu wspierany finansowo z Warszawy, w czasie studiów moskiewskich żył głównie z korepetycji, których zaczął udzielać już w czasach gimnazjalnych, w 1891 roku. Uczył matematyki i fizyki, w notatkach wśród biorących lekcje jeszcze w Warszawie przewijają się nazwiska Pernachów, Świderskich, Bussów i Grubenthalów. Z tą ostatnią rodziną zwiąże się bliżej: po śmierci Ludwika Grubenthala przekazał zgodnie z wolą zmarłego datkę na cel dobroczynny, przez lata będzie korespondował z wdową, Bronisławą. O jego problemach finansowych, a zarazem o ponadprzeciętnej tolerancji na niskie temperatury świadczy fakt zastawienia w moskiewskim lombardzie wczesną wiosną zimowego płaszcza. Strzembosz podczas studiów wstąpił w Moskwie do tajnej Ligi Narodowej. Jak pisał językiem ezopowym, „wystąpił [z Uniwersytetu Moskiewskiego – A.R.] na skutek ostatnich zaburzeń” w kwietniu 1899 roku. Chodziło o protesty studenckie przeciw polityce prowadzonej przez ministra Mikołaja Bogolepowa, które przyniosły skutek w postaci relegowania około 180 żaków, czasowego zamknięcia właśnie w kwietniu uniwersytetu, a następnie letniego poboru braci studenckiej do wojska. Wątek polski nie był w nich artykułowany. Niewykluczone, że właśnie wówczas doszło do jego zatrzymania w więzieniu na Butyrkach, po czym został zmuszony nagle opuścić Moskwę i udać się na Zachód Europy. Dochował się w archiwum autograf jego wiersza z 17 kwietnia 1899 roku:

Żegnaj mi grodzie o białych murach
O licznych cerkwiach ponurych, ciemnych
Z krociami dzwonów, co gdy zajękną
Zda się że światu zagładę niosą
Żegnaj mi tłumie bezmyślny, dziki
A tak uległy carskiej potędze [...]

Nie miał czasu na domknięcie swoich spraw, w tym na uzyskanie zaświadczenia z uczelni po czterech latach nauki. Przez kilka następnych miesięcy jego korespondencja wymieniana z osobami zamieszkującymi Imperium Rosyjskie ginęła albo dochodziła naruszona, skontrolowana przez władze rosyjskie i wtórnie zalakowana.

Strzembosz nie bez problemów uzyskał zgodę na wyjazd i w czerwcu 1899 roku przez Warszawę „za paszportem” skierował się do Brukseli, gdzie podjął starania o zapisanie się na studia matematyczne na Wydziale Nauk (Faculté des Sciences) Wolnego Uniwersytetu w Brukseli. Przedłożony przez niego certyfikat z toku studiów z Moskwy został uznany przez dziekana wydziału za niewystarczający do dokonania immatrykulacji, gdyż nie wyszczególniał wszystkich zaliczonych przedmiotów, o czym Strzembosz został poinformowany pismem z 15 czerwca. Przez kilka miesięcy próbował, za pośrednictwem moskiewskich przyjaciół, pozyskać oficjalne zaświadczenie z Uniwersytetu Moskiewskiego i podejmował się w tym czasie prac dorywczych, po czym zdecydował się, przez Kolonię, dotrzeć do Paryża. W Paryżu po raz trzeci podjął próbę studiów matematycznych. Jeszcze w tym samym, 1899 roku, uzyskawszy komplet odpisów dokumentacji studenckiej z Moskwy, przedstawił go do oceny profesorów Uniwersytetu Paryskiego. Jego *dossier* zostanie zaakceptowane, a on sam „zostanie upoważniony do przedstawienia rozprawy na stopień doktora ze zwolnieniem od egzaminów”. W 1901 roku, po otrzymaniu za pośrednictwem Eugeniusza Korytki „bezterminowej pożyczki” udzielonej przez nieustalonych mocodawców z Warszawy, opłacił czesne przekazem pocztowym na rzecz dziekanatu Wydziału Nauk Uniwersytetu Paryskiego i podjął studia matematyczne. Na wykłady z matematyki będzie uczęszczał do końca roku akademickiego 1903/1904, jednak pracy doktorskiej nie ukończy. Ostatni istniejący w spuściźnie Strzembosza ślad jego kontaktów z biurem do spraw studenckich (Bureau des Renseignements) Sorbony pochodzi z 1904 roku.

Dodatkowe światło na temat przygotowywanej przez Strzembosza rozprawy doktorskiej rzuca kopia kalkowa jego listu do Ignacego Chrzanowskiego z 1906 roku. Pisał w nim:

Jednocześnie z pracą w Bibliotece Polskiej czyniłem przez czas dłuższy poszukiwania w archiwach Biblioteki Narodowej [...] i Instytutu [...], w tym ostatnim za umyślnym pozwoleniem, do historii stosunków naukowo-literackich Polski z Francją, pragnąc je wyzyskać w rozprawie na stopień doktora Uniwersytetu Paryskiego, do której przedstawienia byłem upoważniony przez Wydział Nauk Ścisłych tegoż Uniwersytetu.

Część drobną zrobionych przeze mnie wypisów udzieliłem za pośrednictwem Akademii Krakowskiej Towarzystwu Przyjaciół Nauk w Poznaniu, które je zużytkowało w tomie XXVIII^{ym} swego Pamiętnika, a także wydawnictwu „Archiwum Zamoyskiego”, w którego tomie pierwszym praca moja również została uwzględniona. Reszta wypisów, między innymi ciekawe przyczynki do historii bytu Króla Stanisława Leszczyńskiego w Lotaryngii i nieznanne szczegóły z zatargu Hoene-Wrońskiego

z Akademią Nauk Ścisłych pozostały w rękopisie, gdyż w skutek trudnych warunków [material]nych dotąd rozprawy doktorskiej opracować i przedstawić nie mogłem.

Strzembosz pracował przez lata nad biografią oraz monografią twórczości matematyka i filozofa, Józefa Marii Hoene-Wrońskiego, zgromadził odpisy jego referatów i wzmianek o jego wystąpieniach na forum Académie des Sciences w Paryżu, dokonywał zakupów antykwarecznych druków i rękopisów. Wszedł w posiadanie dziesięciu jego listów, głównie do wydawcy, Lazara Augégo. Przygotowywane opracowanie z pogranicza analizy matematycznej i historii matematyki nigdy nie zostało ukończone. Uprawnione wydaje się przypuszczenie, że zamierzał on na podstawie swoich zbiorów oraz kwerend przedstawić dysertację doktorską z matematyki poświęconą właśnie Hoene-Wrońskiemu.

Informacja zawarta w życiorysie sporządzonym przez wdowę, jakoby w Brukseli „skończył wydział prawny”, jest błędna. W świetle jego archiwum można wskazać datę przybycia do Paryża, a mianowicie sierpień 1899 roku. Od tego czasu zamieszkuje i podejmuje pracę w Szkole Polskiej przy ulicy Lamandé w Paryżu (Batignolles), łącząc przez półtora roku zadania nauczyciela i dozorczy, uzupełniając braki finansowe pożyczkami, które rolował, zaciągając kolejne kredyty u kolejnych osób. Starał się honorować swoje należności (przykładowo wobec Ferdynanda Antoniego Ossendowskiego w 1902 roku), jednak wydaje się, że części długów nie był w stanie spłacić aż do śmierci. Ponaglany przez Eugeniusza Korytkę do zwrotu bezterminowej pożyczki na opłacenie studiów na Sorbonie, napisał w 1909 roku:

Żałuję tylko jednej rzeczy, że Sz[anowny] Pan, ofiarowując mi ową bezterminową pożyczkę, nie uprzedził mię, że będę miał do czynienia z tak niecierpliwym dobroczyńcą: byłbym się z chęcią wyrzekł owego zbytku, za jaki uważam studia uniwersyteckie dla ludzi niemających majątku.

Spuścizna zawiera jego notatki z wykazami znajdujących się pod jego pieczęcią uczniów i zleczanych im zadań. Po Strzemboszu pracę w Szkole Polskiej podejmie w okolicach lutego 1901 roku jego najbliższy przyjaciel z okresu paryskiego, przybyły właśnie z Berlina Kazimierz Woźnicki. Zapewne obydwaj przy otrzymaniu tej czasowej posady korzystali z sieci koleżeńskiego wsparcia i powiązań, jakie oferowała swym młodym, zdolnym członkom Liga Narodowa. W owym czasie jej lokalną emanacją było Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej Kształcącej się w Paryżu „Koło”, w którym przyszło młodemu Strzemboszewi stykać się m.in. ze Stanisławem Kościńskim. Po zakończeniu pracy w Szkole Polskiej zachował z tą placówką i z jej dyrektorem kontakty, przez lata otrzymywał zaproszenia na szkolne uroczystości, w których w miarę możliwości zawsze uczestniczył. Podtrzymywał też kontakty ze środowiskiem tak zwanych batiniołczyków, przynajmniej do czasu sądu honorowego w 1914 roku.

Na początku 1901 roku, wobec perspektywy zwolnienia stanowiska adiunkta bibliotecznego w Bibliotece Polskiej w Paryżu po trzech latach pracy przez Daniela Śliwickiego, lubelskiego dziennikarza i literaturoznawcę, który złożył

dymisję i zamierzał wrócić do kraju, Władysław Strzembosz zgłosił Akademii Umiejętności w Krakowie, której wówczas Biblioteka Polska była paryską stacją naukową, swoją kandydaturę na wakujące stanowisko. Starania podjął w Akademii Umiejętności za pośrednictwem Józefa Rusteyki, dawnego powstańca styczniowego związanego z Hôtel Lambert i z inicjatywy książąt Czartoryskich członka Komitetu Lokalnego Biblioteki Polskiej. Po latach będzie autorem jego nekrologu w „Kurierze Warszawskim”. Kandydat w „ocenie [Rusteyki – A.R.] wyglądał na człowieka porządnego”. Bliżej nieznanymi w krakowskim środowisku naukowym przyszły bibliotekarz przedstawił w podaniu o pracę adresowanemu do sekretarza generalnego, Stanisława Smolki, jako osoby gotowe udzielić mu „świadczenia moralności” Wincentego Janowskiego, opiekuna i przyjaciela rodziny z czasów warszawskich, przewodniczącego Towarzystwa Osad Rolnych i Przytułków Rzemieślniczych w Warszawie Ludwika Górskiego, historyka literatury Piotra Chmielowskiego, Józefa Byszewskiego, inżyniera Józefa Lipińskiego, Kazimierza Laudyna, zesłańca syberyjskiego, nestora polskiej kolonii i prezesa Towarzystwa Dobroczynności w Moskwie oraz, z krakowskiego środowiska naukowego, Mariana Zdziechowskiego, który – znany mu tylko za pośrednictwem młodszego brata Kazimierza, z którym to Strzembosz utrzymywał bliskie relacje poświadczane zachowaną korespondencją – doniósł mu w liście z 22 marca o rekomendacji udzielonej mu podczas rozmowy odbytej ze Stanisławem Smolką, „korzystnie usposobionym”. Od tego dopiero momentu, stanowiącego punkt zwrotny w jego biografii, uzyskał względne poczucie stabilizacji (aż do tego czasu opłacał przechowywanie w Warszawie swoich książek i przedmiotów osobistych w słynnej warszawskiej firmie przewozowej, przeprowadzkowej i magazynowej Adolfa Wróblewskiego i spółki) i rozwinął szerzej, oprócz zawodowej, także działalność społeczną i kolekcjonerską.

Lata 1901-1917

Strzembosz, zaproszony listem Rusteyki z 4 marca 1901 roku rozpoczynał pracę w Bibliotece Polskiej początkowo tymczasowo, do momentu zatwierdzenia go przez Akademię Umiejętności, w środę, 6 marca, bez wcześniejszego doświadczenia zawodowego w tej dziedzinie, jednak charakteryzująca go od dzieciństwa pasja do książek, zbieractwa, historii Polski w połączeniu z dokładnością, pracowitością oraz precyzyjną, matematyczną umysłowością i gotowością stałego kształcenia się czyniły z niego odpowiedniego kandydata na bibliotekarza. Nadto Bibliotekę Polską znał już dobrze, od półtora roku był bowiem jej regularnym czytelnikiem, w latach 1900-1901 zaś dzielił się z Tadeuszem Waryńskim i z Kazimierzem Woźnickim dyżurami w bibliotecznej czytelnicy, a z Józefem Rusteyką prowadził księgę zastawów za wypożyczanie książek z Biblioteki Polskiej. Po otrzymaniu czasowego angażu przejmował stopniowo obowiązki od Śliwickiego, a także zwolnił dawne stanowisko oraz opróżnił pokój służbowy w Szkole Polskiej, przenosząc się początkowo do pojedynczego pokoju, a po kilku latach do samodzielnego mieszkania w budynku Biblioteki Polskiej (obecne tak zwane mieszkanie dyrektorskie na czwartym piętrze, z oknami

wychodzącymi na nabrzeże Sekwany). W liście do Stanisława Smolki informującym o angażu Rusteyko charakteryzował nowo zatrudnionego adiunkta bibliotecznego następująco:

Wzięliśmy tymczasowo na jego [Daniela Śliwickiego – A.R.] zastępcę niejakiego Strzembosza, byłego studenta moskiewskiego uniwersytetu, który wskutek jakichś spraw studenckich musiał uniwersytet opuścić i odbywał dalsze studia w Paryżu. Zamierza składać tu egzamin na stopień doktora nauk fizyczno-matematycznych. Znam go od kilkunastu miesięcy, robi wrażenie młodzieńca (może mieć około 24 lat) bardzo zdolnego i miłującego naukę. Pomimo obranej specjalności matematycznej obeznany jest z historią i literaturą narodową, uczęszczając dużo do naszej Biblioteki obeznał się z nią nieco, ale zatrzymujemy Śliwickiego do końca miesiąca [marca 1901 roku – A.R.], żeby go wdrożył we wszystkie czynności.⁶

Z bardzo niską pensją, wynoszącą początkowo jedynie 150 franków miesięcznie, związał się z Biblioteką Polską do końca swojego życia. Wdowa w sporządzonym dziesięć lat po jego śmierci życiorysie-wspomnieniu z patosem, lecz zgodnie ze stanem faktycznym pisała:

Treścią życia Władysława Strzembosza przez następnych lat 16 była Biblioteka Polska. Pracując prawie za darmo, nie żył z niej, ale żył dla niej wyłącznie, całą duszą ją ukochał i całą duszą jej służył, czego dowodem, że gdy rozpoczął swoją działalność, frekwencja Biblioteki była 500 osób rocznie, a w ostatnich latach jego urzędowania doszła do cyfry 5.000 osób. Władysław Strzembosz oddawał Bibliotecze cały swój czas i życie swoje całe. Przez długi szereg lat stale pozbawiał się wakacji dla porządkowania jej zbiorów, i nosił się z myślą wzbogacenia ich własnymi zbiorami, ciułanych [sic] latami, kosztem odmawiania sobie niezbędnych niemal wygod. [...] Wiedzy swojej nikomu nie odmawiał nigdy i przyczynił się pośrednio do wielu prac i dzieł o Polsce i Polakach. Nigdy tak jak za jego czasów nie były tak licznymi polskie tezy [rozprawy doktorskie – A.R.] w Sorbonie.⁷

W 1905 roku Strzembosz, po osobistej inspekcji Biblioteki przez nowego sekretarza generalnego, Bolesława Ulanowskiego, uzyskał podniesienie pensji do 200 franków miesięcznie (porównywalną kwotę otrzymywali wówczas preceptorzy dzieci w zamożnych paryskich domach, mający przy tym zapewniony dach nad głową, wikt i opierunek) i z tego powodu „ucieszył się, jak gdyby go na sto koni wsadzono”, w 1912 zaś – do 300 franków. Dla porównania w tym samym okresie miesięczna pensja Kazimierza Woźnickiego jako – również opłacanego z Galicji – kierownika Biura Prasowego wynosiła 500 franków, do których dochodził

⁶ Cytat za: Danuta Rederowa, Bohdan Jaczewski, Waldemar Rolbiecki, *Polska Stacja Naukowa w Paryżu w latach 1893-1978* (Monografie z Dziejów Nauki i Techniki, tom CXXVI), Wrocław 1982, s. 121.

⁷ Z Kraszewskich Strzembosz, życiorys Władysława Strzembosza, 6 lipca 1927, Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, materiały nieopracowane, akc. 7303/5.

budżet samego biura, obejmujący jego wyposażenie oraz opłaty czynszu i rachunków, zaś pensję, jaką otrzymywał od Akademii Umiejętności Władysław Mickiewicz, 100 franków miesięcznie, należałoby rozpatrywać wręcz w charakterze bardziej symbolicznej gratyfikacji niż wynagrodzenia. Władysław Strzembosz był odpowiedzialny za obsługę czytelników, odpowiedzi na kwerendy i udzielanie informacji, zakup książek, w tym poszukiwania antykwaryczne i negocjacje upustów cenowych u wydawców i księgarzy, prenumeratę czasopism, zlecenie prac intrologatorskich oraz za ewidencjonowanie i katalogowanie księgozbioru. Opracował regulaminy biblioteczne określające zasady udostępniania miejscowego oraz wypożyczania zbiorów, wprowadził wzory książki inwentarzowej i kart katalogowych, prowadził korespondencję, ewidencję i sprawozdawczość biblioteki. Poprzedził je sumiennym studium terminologicznym z zakresu bibliotekarstwa, sięgając po terminologię łacińską i proponując w swych poszukiwaniach dla polszczyzny neologizmy albo archaizmy oparte na źródłosłowie słowiańskim. Władysław Mickiewicz, delegat Akademii Umiejętności i dyrektor Biblioteki Polskiej, oprócz pełnienia funkcji reprezentacyjnych i prowadzenia Stacji Naukowej, opisywał przede wszystkim kolekcje Muzeum Adama Mickiewicza oraz biblieczne zbiory rękopiśmienne. W 1914 roku Strzembosz uzyskał w Akademii Umiejętności stanowisko kustosa, które zrozumie – opacznie – jako usamodzielnienie („samowładztwo” w ujęciu Władysława Mickiewicza) swojego stanowiska pracy. W pierwszych latach Strzembosz mógł liczyć na wsparcie jednego zastępcy bibliotekarza (*sous-bibliothécaire*), przez kilka lat stanowisko to zajmował Jan Hempel, w roku 1913/1914 zaś obsada biblioteki obejmowała, oprócz dyrektora, czterech pracowników: kustosa (Władysław Strzembosz), bibliotekarza (Józef Ruffer) i dwóch zastępców bibliotekarza (Kiejstut Jurgielewicz, przyszły architekt i współautor przebudowy Biblioteki w latach dwudziestych, pomagający w magazynie, i Czesław Leśniewski, wspierający bibliotekarza w czytelni). Po wybuchu wojny obsada ta została jednak silnie zredukowana: Leśniewskiego wojna zastała w kraju, Ruffer, jako poddany austriacki, też miał trwające wiele miesięcy problemy z powrotem do pracy do Paryża, Jurgielewicz zaś w 1915 roku zrezygnował z pracy i jego stanowiska nie obsadzono. Strzembosz, podupadający już na zdrowiu i przeciążony obowiązkami służbowymi, został przez pewien czas jedynym pracownikiem Biblioteki. Dodatkowo nasilił się jego spór z Mickiewiczem, który napisze:

P. Strzembosz od listu Pańskiego [Bolesława Ulanowskiego – A.R.] już się do mnie odzywa tylko, kiedy konieczność tego wymaga. Mniejsza o to, służbę swoją spełnia regularnie.⁸

Podczas długotrwałej nieobecności spowodowanej chorobą w latach 1916-1917 zastępował go w Bibliotece Zygmunt Lubicz-Zaleski, który po jego śmierci przejął na półtora roku obowiązki kustosa.

⁸ Cytat za: Danuta Rederowa, Bohdan Jaczewski, Waldemar Rolbiecki, *Polska Stacja Naukowa w Paryżu w latach 1893-1978* (Monografie z Dziejów Nauki i Techniki, tom cxxvi), Wrocław 1982, s. 133.

Władysław Strzembosz nawiąże w 1902 roku stały kontakt z Institut international de bibliographie w Brukseli, ówczesnie wiodącym ośrodkiem myśli bibliotekarskiej i bibliograficznej w Europie. W sierpniu 1902 roku odbędzie w nim staż, po którym będzie się starał przybliżyć jego dorobek artykułami w prasie polskiej. Zafascynowany ideą globalnej sieci wymiany informacji naukowej, propagowaną przez twórców tego instytutu, Paula Otleta i Henriego La Fontaine, podejmie się intensywnej nauki języka angielskiego, upatrując w nim język przyszłej światowej wymiany naukowej, oraz esperanta, uczestnicząc w kongresach ruchu esperantystów. Zachęci do nawiązania współpracy z tym instytutem Kazimierz Woźnicki, Bibliotekę Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu oraz biblioteki na ziemiach polskich. Członkiem Association des bibliothécaires de France, pierwszego francuskiego i jednego z najważniejszych w świecie stowarzyszeń bibliotekarskich, będzie od chwili jego powstania w 1906 roku. Nawiąże kontakty zawodowe z Albertem Maire, jednym z głównych inicjatorów ruchu na rzecz modernizacji bibliotek francuskich na przełomie XIX i XX wieku, oraz z księdzem Marcellem Langlois, wieloletnim dyrektorem biblioteki Instytutu Katolickiego w Paryżu.

Będzie śledził i propagował nowe rozwiązania techniczne, jak mikrofilmowanie gazet i udostępnianie ich w postaci mikrofisz, ergonomia i optymalizacja pracy biurowej, projektowanie mebli biurowych i magazynowych, wdrażanie systemów klasyfikowania i archiwizowania dokumentacji bieżącej. Obdarzony wyobraźnią przestrzenną, ceniący porządek, zamiłowany w geometrii, a zarazem stale zmagający się z ograniczeniami lokalowymi Biblioteki Polskiej w Paryżu, biblioteki w Équemauville oraz własnego księgozbioru prywatnego, założy katalog topograficzny i będzie próbował rozwiązać problem optymalnego umieszczenia księgozbioru. Problem będzie o tyle palący, że Biblioteka Polska, zajmująca wówczas jedynie drugie piętro budynku, będzie przepełniona, stropy przeciążone, ściany zaczną się rysować i pojawi się niebezpieczeństwo katastrofy budowlanej. Dzięki zapisowi testamentowemu Lubomira Gadona w 1908 roku pojawi się możliwość powiększenia powierzchni lokalu biblioteki, przez zaadaptowanie na magazyn zbiorów pomieszczenia położonego na parterze, od strony dziedzińca (obecny aneks audytorium), oraz drugiego pomieszczenia, usytuowanego w głównym korpusie, od nabrzeża – na potrzeby nowej, większej czytalni (obecne audytorium Jana Pawła II). W 1909 roku to właśnie Strzembosz opracuje koncepcję funkcjonowania i układ przestrzenny nowej czytalni bibliotecznej, oraz dokona doboru jej księgozbioru podręcznego. W nieznacznie zmodyfikowanej postaci przetrwa ona dziewięćdziesiąt lat. Bibliotekarz zamówi katalogi ofertowe z firm amerykańskich, angielskich, francuskich i niemieckich, a jego szkice sytuacyjne, plany, przekroje, rachunki, symulacje, projekty mebli (nie tylko bibliotecznych, ale także stylowych mebli gabinetowych, salonowych i sypialnych, niekiedy rysowanych z troską w oddaniu detalu ornamentacyjnego i kolorowanych) zapełnią dziesiątki kart szkicowników i odwrócia wielu notatek, brulionów prac i listów. Efektem obliczeń i namysłu będzie gruntowna reorganizacja czytalni i pomieszczeń magazynowych Biblioteki Polskiej oraz projekt regału magazynowego operującego podziałem druków na siedem formatów (o ile sam mebel, zawierający czternaście półek,



Fotograf nieznany, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż,
b.d. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.
Phot.1301, z dawnych zbiorów Kazimierza Woźnickiego

w trakcie kolejnych remontów i adaptacji Biblioteki został zarzucony, sam podział wprowadzony przez Strzembosza na formaty przetrwał i jest stosowany po dziś dzień) i cechującego się powtarzalnością, a zarazem łatwą modyfikowalnością modułu. Dzięki jego zabiegom racjonalizatorskim oraz urządzeniu nowej czytelnicy uda mu się pomieścić narastający księgozbiór, który (nie licząc zbiorów specjalnych) przez wybuchem Wielkiej Wojny przekroczy liczbę stu tysięcy woluminów.

W historii bibliotekoznawstwa i bibliotekarstwa polskiego zapisze się przede wszystkim jako propagator (artykułem opublikowanym w 1903 roku w „Książce”), popularyzator i autor pierwszego wdrożenia (w założonym przez niego kartkowym katalogu rzeczowym Biblioteki Polskiej w Paryżu) klasyfikacji rzeczowej opartej na systemie dziesiętnym. Nie skorzysta z istniejącej już od kilkudziesięciu lat klasyfikacji dziesiętnej Deweya, ale z tworzonej w Brukseli w latach 1897-1907, na jego oczach, Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Twórcy UKD, bazując na modelu Deweya, w postaci udzielonej im przez twórcę otwartej licencji, zaprowadzą istotne zmiany w gramatyce systemu za sprawą dodania możliwości tworzenia symboli złożonych. Tę nową funkcję Strzembosz zacznie wykorzystywać od momentu jej powstania, skupiając się na rozbudowie poddziałów pomocniczych, przede wszystkim o powstające dzięki składni UKD, potrzebne hasła służące opisowi księgozbiorów emigracyjnych. Podobnie jak w przypadku projektów przestrzeni i mebli magazynowych,



Fotograf nieznan, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. [ok. 1913-1917]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.Phot.1305, z dawnych zbiorów Kazimierza Woźnickiego

notatniki zapełnią się kolumnami symboli UKD, notacja ta pojawi się w jego korespondencji z Wacławem Karczewskim.

Nieobcy jego zainteresowaniom bibliotekoznawczym będzie także wymiar społeczny i edukacyjny czytelników i bibliotek publicznych. Przez kilka lat (1908-1910) będzie uczestniczył w krajowych i międzynarodowych kongresach edukacji ludowej współorganizowanych przez Ligue de l'enseignement w Paryżu. Na pierwszym z nich wygłosi zredagowany wspólnie z Władysławem Mickiewiczem odczyt dotyczący czytelników publicznych na ziemiach polskich, zatytułowany „Cabinets de lecture”. W tym samym roku, w węższym od kongresowego gronie słuchaczy Polskiego Uniwersytetu Ludowego imienia Stanisława Worcella w Paryżu wystąpi – na jednym z jego publicznych zebrań odbywających się w kawiarni-restauracji u Prokopa w Paryżu – z referatem o warszawskich czytelnikach bezpłatnych. Czynnikiem włączy się w ruch propagowania czytelnictwa, współzakładając w 1908 Polską Wypożyczalnię Nowości Literackich i Naukowych w Paryżu. Mimo powiększenia czytelników bibliotecznej i obsługi czytelników także w biurach biblioteki, szybko zacznie być odczuwalny brak wolnych miejsc dla coraz liczniej napływających z ziem polskich studentów i badaczy oraz Francuzów zainteresowanych tematyką polską. Nie chcąc zostawić czytelników Biblioteki Polskiej bez wystarczającego wsparcia, będzie po godzinach pracy współprowadził Czytelnię Akademicką. Zainteresowania bibliotekoznawcze będzie łączył z pasją bibliofilską, w jego kolekcjach zaś poczesne miejsce

zajmie kilkadziesiąt rycin o tematyce bibliofilskiej, takich jak XVIII-wieczne widoki wewnątrz bibliotek klasztornych i książęcych, sceny edukacji młodzieży arystokratycznej otoczonej książkami, pogrążonych w lekturze czytelników, karykatury bibliotekarzy, antykwariuszy, typy bukinistów. Analogicznie jego zainteresowania kartografią znajdą odzwierciedlenie w gromadzonych przezeń miedziorytach z widokami miast.

Przez piętnaście lat Strzembosz oddawał się bezgranicznie pracy w Bibliotece Polskiej. Do motywacji wskazanych przez wdowę należy dodać także, przynajmniej w pierwszym dziesięcioleciu jego pracy bibliotecznej, szczególną motywację psychologiczną: jak sam napisał w niewysłanym do adresatki, Stefanii Laudynowej – zapewne z obawy przed nadmiarem szczerości – ale zachowanym liście z 1902 roku:

Najgorsze są dla mnie wszelkie Niedziele i Święta. W dzień powszedni mam zajęcie, muszę od tej do tej godziny w Bibliotece siedzieć [...], na pytania choćby najgłupsze, grzecznie odpowiadać – i to mnie w równowadze utrzymuje; gdy jednak Święto nadejdzie nieraz równowagę tracę.

Silnie cierpiący po niedawnym zawodzie miłosnym, odczuwał wówczas szczególnie ostro samotność, obcość, nieprzystawalność do świata. Zamawiał w podmiejskiej restauracji nad Sekwaną obiad o najwcześniejszej porze, by nierozprasany przez nadciągających dopiero tłumnie radosnych gości i gwar, którego nie lubił, zostawać sam na sam z czarnymi myślami:

A mnie myśl jakaś przychodzi; a gdyby raptem nieznaczenie rewolwer z kieszeni wyciągnąć i przed deserem do Nirwany się przenieść. [...] myśl ta od dawna, od lat pięciu co najmniej, już za czasów świetności mojej moskiewskiej, wciąż się po mózgu kołuje. „Nic to”, jednak, pobrniemy dalej. Wciąż się jeszcze ludzę, żem słowa ostatniego nie wyrzekł, że jeszcze w życiu coś zrobię⁹

– a następnie wracał pieszo, zamiast skorzystać z powrotnego kursu statkiem, przez całe miasto, bowiem „nic tak, jak długa samotna przechadzka na nerwy uspokajająco nie wpływa. Człowiek zmęczony, rozbity cały do domu wraca. Nic to jednak. Rano spokojny wstanę, sił pełny na cały tydzień. Na cały tydzień! I tak dalej, i tak bez końca, a raczej do końca”. Przy całej wyjątkowej neurotyczności tej relacji, częściowo dającej się wytłumaczyć ówczesną sytuacją uczuciową Strzembosza, poświadcza ona miejsce, jakie praca biblioteczna zajmowała w jego życiu. Obsłudze czytelników oddawał się z cierpliwością, zrozumieniem i zaangażowaniem wykraczającym dalece poza oczekiwane minimum. Większość epistolarnych i memuarystycznych świadectw źródłowych z epoki, skądinąd niezbyt licznych, to potwierdza. Pisano o nim przy różnych okazjach: „Zrósł się z biblioteką w jedno”, „Przesuwający się jak cień pomiędzy półkami książek,

⁹ Władysław Strzembosz do Stefanii Laudynowej, 22 czerwca 1902, Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, sygn. BPP 4006 k. 62-64.

dla wszystkich uprzejmy i uczynny, służący radą i wskazówkami nieraz niezwykle cennymi”, „przez długie lata, obok dyrektora, był jedyną siłą, jedyną parą rąk w obszernej instytucji, która przez długie lat dziesiątki czekała na uporządkowanie”¹⁰. Pomoc bibliotekarza dostrzegł i odnotował dziennikarz „Le Figaro”, Louis Chevreuse, w nadesłanym Strzemboszewi przez przyjaciela w postaci wycinka prasowego artykule z 14 lipca 1910 roku *Le coin polonais* na temat Biblioteki Polskiej w Paryżu. Tym bardziej zabolął go anonimowy, wyszły spod pióra Stefana Auerbacha (Stéphane’a Aubaca, 1886-1951, osiadłego około 1906 roku w Paryżu, chociaż piszącego także z Piotrogradu, reportera i publicyisty związanego z tzw. obozem postępowym, stałego korespondenta prasowego w Paryżu „Kuriera Lubelskiego” i kilku warszawskich dzienników a następnie, aż do końca lat czterdziestych, na gruncie czysto francuskim, paryskich gazet takich jak „L’Intransigeant”, „Journal des Débats”, „Excelsior” „Le Petit Parisien” i „Le Monde illustré” oraz sekcji polskiej radia francuskiego, pierwszego attaché prasowego poselstwa polskiego w Paryżu a podczas drugiej wojny światowej radcy poselstwa polskiego w Ottawie), niezasłużenie krytyczny wobec Biblioteki Polskiej w Paryżu i jej kustosa w szczególności artykuł z 1913 roku, w którym autor odmalował bibliotekę jako instytucję w stanie rozkładu i nieposiadającą katalogu. Strzembosz gotowy był wynająć w Warszawie adwokata, by bronić dobrego imienia instytucji i własnego.

Był autorem dwóch syntetycznych opracowań prezentujących Bibliotekę Polską. Pierwsze powstało na zamówienie braci Jana i Józefa Lipkowskich i weszło do pierwszego tomu „Rocznika Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego” (1911), prezentującego instytucje i organizacje polskie we Francji (dla jego potrzeb Strzembosz scharakteryzował również Instytucję Czi i Chleba). Drugie, obszerniejsze, bazujące na artykule w „Polonii” z maja 1914 roku, wydał w tym samym roku, własnym sumptem, w postaci bogato ilustrowanej broszury. Mimo swej skromnej objętości, był to pierwszy od kilku dziesięcioleci i jedyny aż do czasów publikacji Ireny Gałęzowskiej na stulecie biblioteki druk samoistny po francusku poświęcony tej książnicy. Zarówno w artykule w „Polonii”, jak i w broszurze Strzembosz niemalże ostentacyjnie pominął rolę Władysława Mickiewicza, co wywołało w środowisku paryskim wrogą wobec niego reakcję:

Wszyscy członkowie [Komitetu Miejsowego – A.R.] bardzo energicznie powstali przeciw pretensjom p. Strzembosza samowładzy w Bibliotece. P. Strzembosz nie miał jednego głosu za sobą. Będzie to dla niego upokorzeniem. Chciałem mu to oszczędzić. Jeżeli Kochany Pan miał w rękach przedostatni numer „Polonii” z artykułem p. Strzembosza o Bibliotece, to zobaczy, jakie mi on miejsce zostawia w Stacji Naukowej. Tak oburzył całą młodzież przeciw sobie, że musiałem czynić zabiegi, aby nie wystosowała do Akademii najniepotrzebniej swojej protestacji. Wszyscy urzędnicy Biblioteki przyszli wyrazić żal swój z zachowania p. Strzembosza. Książę [Adam Ludwik Czartoryski – A.R.] długo go wysłuchał i okazało się, że koniecznie

¹⁰ Marcin Romeyko-Hurko, *Władysław Alojzy Strzembosz [w:] Miłośnicy grafiki i ich kolekcje w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie*, Warszawa 2006, s. 239.

trzeba złemu natychmiast zaradzić. P. Strzembosz ma za sobą długie lata służby, uzdolnienie fachowe, pragnę niezmiernie, aby się opamiętał. Członek Komitetu, p. Kozakiewicz, powiedział: „jestem przyjacielem p. Strzembosza, ale muszę przyznać, że p. Mickiewicz ma dziesięć razy słuszność za sobą i że podziwiam jego długą cierpliwość”. Interwencja Akademii może jedynie porządek przywrócić. Nie potrzebuję dodać, że jak p. Strzembosz wybędzie się stanowczo urojeń swoich, to oddam mu dawną życzliwość, uważając terazniejsze jego wybryki za objawy nerwowego rozstroju, lecz obecnie wszystkim dopiekl i dalej rzeczy tak iść nie mogą.¹¹

Mimo początkowej współpracy i formalnie poprawnych relacji, o których świadczą zaproszenia Marii Mickiewiczówny, córki Władysława, na herbatki do mieszkania przy ulicy Guénégaud, Strzembosz popadł w konflikt ze swoim przełożonym, Władysławem Mickiewiczem. Obydwaj mieli na sercu dobro Biblioteki Polskiej i pracowali ofiarnie na jej rzecz, konflikt zaś, o trudnej dziś do odtworzenia genezie, narastał i stał się z czasem wielowymiarowy i niemożliwy do załagodzenia. Niewyartykułowane, ale wyraźnie dostrzegalne były różnice polityczne i światopoglądowe: patriotyzm popadający w nacjonalizm, katolicyki integryzm oraz zapatrzony w starą arystokrację reakcjonizm Strzembosza ścierał się z liberalizmem Mickiewicza, odziedziczonym po towianizmie dążeniem do reformowania i unowocześniania Kościoła oraz pewnymi sympatiami do idei socjalistycznych i lewicowych. Różniły ich odmienne doświadczenia pokoleniowe, formacja umysłowa oraz fakt wzrastania w odmiennych krajach, otoczonych innymi językami i odrębną atmosferą intelektualną, boleśnie dzieliły status majątkowy, kapitał społeczny, prestiż, umiejętności interpersonalne i zdolności oraz predyspozycje umysłowe. Strzembosz zarzucał swemu przełożonemu nadmierną dumę, ambicję i nieprzystępność oraz skuteczne usuwanie w cień i wymazywanie ze zbiorowej świadomości młodszego brata, Józefa, jako dziedzica duchowej i materialnej spuścizny po Adamie Mickiewiczu, Władysław Mickiewicz zaś – niesubordynację, partykularyzm i nadużywanie szyldu, adresu i uznania, którym cieszyła się Biblioteka Polska dla własnych, wątpliwych przedsięwzięć, a wręcz malwersacje finansowe. Nakładały się na to dwie odmienne wizje prowadzenia biblioteki: bardziej zachowawcza Władysława Mickiewicza i dążąca do modernizacji Władysława Strzembosza:

S. w ostatniej dobie choroby, ale kiedy jeszcze do Biblioteki schodził, próbował przeprowadzić nowy system porządkowania dzieł, pomimo, że mu tę fantazję formalnie zabroniłem. Popsuł dawny porządek, a nowego nie ustalił. Z tej przyczyny będzie dużo roboty, zanim powrócimy do ładu.¹²

Osiągnięte przez Strzembosza dzięki poparciu księcia Adama Ludwika Czartoryskiego w maju 1914 roku usamodzielnienie stanowiska pracy kustosa

¹¹ Cytat za: Danuta Rederowa, Bohdan Jaczewski, Waldemar Rolbiecki, *Polska Stacja Naukowa w Paryżu w latach 1893-1978* (Monografie z Dziejów Nauki i Techniki, tom cxxvi), Wrocław 1982, s. 134.

¹² Tamże, s. 136.

(*conservateur*), zamiast ograniczyć, zaostrzyło tylko konflikt. Od 1912 roku wspierała Strzembosza, podsycając dodatkowo spór, ambitna małżonka, Stanisława z Kraszewskich. Apogeum nastąpiło w 1916 roku, gdy poważnie chory Strzembosz udał się na długotrwałe leczenie poza Paryż. Cierpiący, nie był w stanie przed wyjazdem na urlop rozliczyć i zamknąć rachunków oraz zdać kasy. Na tym tle dojsć miało do kłótni z udziałem Stanisławy Strzemboszewej i hrabiego Władysława Zamoyskiego. Mickiewicz donosił do Krakowa:

Choroba Strzembosza wykryła, że w ostatnich miesiącach zaniedbywał się, niemało książek nie ma na miejscu lub nie wpisanych. Łatwiej temu zaradzić, aniżeli wyleczyć go z przypuszczenia, że wszyscy źle mu życzą. Jest sam największym swoim wrogiem. [...] Czy to wskutek choroby, nie wiem, to pewna, że stał się tak opryskliwym, że niejeden pracownik zjawia się jedynie w godzinach, w których jestem w Bibliotece, aby nie mieć z nim do czynienia. Póki nie można przystąpić do reorganizacji Biblioteki, trzeba cierpliwości.¹³

Tej ostatniej najwyraźniej w pewnym momencie Mickiewiczowi zabrakło, korzystając bowiem z poszerzonych przez Akademię na czas wojny uprawnień, najpierw wstrzymał jego uposażenie, gdy zaś Strzembosz, zmuszony przez nędzę, wrócił do Paryża do pracy w stanie poważnym, wręczył mu dymisję, przekraczając tym swoje kompetencje (do pracy w Bibliotece zaangażował Strzembosza sekretarz generalny Akademii Umiejętności i tylko on mógł wypowiedzieć umowę). Po odwołaniu Akademia nakazała przywrócenie go do pracy i wypłatę zasiłku chorobowego w wysokości połowy wynagrodzenia, jednak decyzja ta dotarła do kustosa na łożu śmierci. Istnieje jednak postronnie, wiarygodne świadectwo starającego się o wyważony osąd w tej sprawie Zygmunta Lubicz-Zaleskiego, który stał się bliskim obserwatorem sporu, wskazujące na wzajemną próbę załagodzenia konfliktu *in extremis*:

Dokuczał mu też mocno Mickiewicz, zresztą dokuczanie było wzajemne i ze strony Mickiewicza zupełnie umotywowane. W ostatnich czasach M. robił wszystko, aby krzywdy naprawić. Czasem robił to dość niezgrabnie, co zresztą, jako pośrednik (gdyż tylko przeze mnie komunikował się ze zmarłym) – zacierałem starannie. Miałem też wrażenie, że przed śmiercią Strzembosz jakby się pogodził wewnątrz z Mickiewiczem.¹⁴

Nawet śmierć nie położyła kresu temu antagonizmowi, odżyje on równie silnie w nowej odsłonie w latach 1923-1926, pod koniec dyktoriau Władysława Mickiewicza, który podejmie próby eksmisji wdowy po Strzemboszu z zajmowanego przez nią mieszkania w budynku Biblioteki Polskiej. W listach do Franciszka Pułaskiego z 1927 roku przywołała ona „dawne dyrektywy Pana Mickiewicza” i przyzna, że „prześladowania p. Mickiewicza wyrodziły w jej duszy stan stałego

¹³ Tamże, s. 135.

¹⁴ Zygmunt Lubicz-Zaleski, *Dziennik nieciągły (1904-1925)*, oprac. Małgorzata Willaume, Łódź 1998, s. 187.

lęku i przerażenia”. Jej ocena zachowania Władysława Mickiewicza nie brała jednak pod uwagę wskazówek, jakie otrzymywał z Sekretariatu Generalnego PAU: akademia wyszła z wojny ogołocona, gdyż większość jej aktywów stanowiły wówczas bezwartościowe już akcje na giełdzie wiedeńskiej, a niewaloryzowane czynsze płacone przez lokatorów domu Biblioteki Polskiej, które według pierwotnych założeń miały zapewnić bibliotece i stacji naukowej stałe źródło dochodów, nie pokrywały już wówczas nawet kosztów najpilniejszych remontów.

*

Niepodnoszonym w dotychczasowej literaturze przedmiotu zagadnieniem jest zaangażowanie Władysława Strzembosza w stworzenie, organizację i prowadzenie prywatnej biblioteki księcia Witolda Kazimierza Czartoryskiego w Château de la Côte-de-Grâce w Équemauville pod Honfleur w Normandii. Posiadłość ta, raczej pawilon niż zamek, stanowiła ostatni francuski adres króla Ludwika Filipa, zmuszonego do abdykacji z powodu rewolucji lutowej w 1848 roku. Eskalacja nastrojów rewolucyjnych zmusiła go do ucieczki *incognito*, jako pana Smitha, przez Dreux i Hawr do Anglii. Po kądzieli prawnuk Ludwika Filipa, przywiązany do tradycji orleańskiej, książę Witold Kazimierz w 1900 roku nabył posiadłość i zdecydował w 1907 roku zaadaptować ją na swoją prywatną bibliotekę. Oprócz księcia, architekta, jego osobistych sekretarzy, Victora Harlingue-Doyena i Józefa Skrochowskiego, oraz pomocnika, Romana Ślaskiego, ciężar prac nad koncepcją ułożenia, prezentowania, stworzenia środków ewidencyjnych (księga inwentarzowa i karty katalogowe) i zasad udostępniania księgozbioru oraz jego dalszego rozwoju (głównie przez zakupy antykwaryczne i bieżącą prenumeratę czasopism), wziął na siebie Władysław Strzembosz, przez pięć lat regularnie wyjeżdżający podczas wszystkich wakacji do prac w Équemauville. Oprócz znaczącego podreperowania budżetu, praca dla Czartoryskiego pozwalała mu lepiej poznać specyfikę i udoskonalić warsztat kolekcjonera, obcować z przedstawicielami arystokracji, których niezmiennie darzył przesadną wręcz estymą, oraz korzystać ze zdrowego nadmorskiego powietrza. W pracach tych bazował na kilkuletnim doświadczeniu w Bibliotece Polskiej w Paryżu, a także na rozwiązaniach przyjętych w uchodzącej wówczas za wzorcową prywatnej paryskiej bibliotece księcia Rolanda Bonaparte.

Po śmierci księcia w Wersalu w 1911 roku kolejny właściciel Équemauville, starszy brat Witolda Kazimierza, Adam Ludwik, przejął i zachował w rękach rodzinnych posiadłość aż do swej śmierci w 1937 roku, nie był jednak zainteresowany osobistą biblioteką zmarłego brata. Na początku 1912 roku nagle zdecydował się ją zamknąć, przerwać prenumeraty czasopism i zwolnić Strzembosza i pomagającego mu asystenta.

Drugim, obok bibliotek, dosyć regularnym źródłem dochodów Strzembosza było dziennikarstwo. Zbiorcze zestawienia honorariów przedstawiają właściwy obraz proporcji: kwartalne wpływy od jednej redakcji za kilka artykułów przekraczały niekiedy wysokość jego podstawowej miesięcznej pensji jako adiunkta bibliotecznego. Najdłużej, bo blisko dziesięć lat, w latach 1901-1910, był stałym paryskim korespondentem „Kuriera Warszawskiego”. Początkowo część jego

artykułów odrzucano, gdyż dublowały informacje, które już wcześniej docierały do redakcji za pośrednictwem depesz prasowych, ale szybko ten dziennikarz samouk zagospodarował niszę, w której było miejsce na informacje bieżące, jednak przefiltrowane i podane w sposób unikatowy, niedostępny w serwisach agencyjnych oraz w innych tytułach prasowych. W swej korespondencji dużo uwagi poświęcał kronice wydarzeń kolonii polskiej w Paryżu oraz paryskim wydarzeniom kulturalnym i doniesieniom ze świata nauki. Kierowany patriotyzmem, donosił czytelnikom w kraju o odkryciach naukowych i technicznych oraz o publicznych odczytach w akademiach i w towarzystwach naukowych Marii Skłodowskiej-Curie czy wynalazcy Kazimierza Prószyńskiego. Pogodził się też, chociaż uraziło to jego dumę, z faktem zatrudnienia w 1905 roku przez „Kurier Warszawski” drugiego korespondenta paryskiego. Dzięki posiadaniu legitymacji dziennikarskiej miał łatwiejszy wstęp na salony, wystawy oraz przedstawienia teatralne, operowe i muzyczne, w których gustował, które jednak pozostawałyby dla niego całkowicie niedostępne finansowo, gdyby nie posiadał statusu dziennikarza. Chociaż formalnie zachował status korespondenta „Kuriera Warszawskiego” do 1914 roku, przestał do niego pisywać około 1912 roku, rok później zaś zaczął nadsyłać krótkotrwałe korespondencje dla „Gazety Warszawskiej”, być może dzięki kontaktom Woźnickiego z bratem ciotecznym Stanisławem Kozickim, ówczesnym redaktorem naczelnym tej gazety. Przez parę lat, głównie w okresie 1902-1903, pisywał też do prasy poznańskiej (tygodnik „Praca”, 1902) i krakowskiej. Krakowskie „Czas” i „Ilustrowany Kurier Codzienny” drukowały jego korespondencje – kronikę życia polskiego oraz życia naukowego i kulturalnego: literackiego, muzycznego, teatralnego i artystycznego Paryża. Był także w latach 1904-1915 jednym z nielicznych Polaków-członków Association syndicale de la Presse étrangère w Paryżu.

Sytuacja ekonomiczna i polityczna wywołana zaprzestaniem współpracy z krakowskimi dziennikami, a zwłaszcza rewolucją 1905 roku spowodowała ograniczenie zamówień na jego korespondencje paryskie. Dorabiał tłumaczeniami, w Księgarni Polskiej Połonieckiego we Lwowie wydano w 1907 roku pod tytułem *Rzeczpospolita Proletaryatu* jego tłumaczenie antyrusińskiej broszury *Un danger pour l'Europe*. Skorzystał też wówczas z zaproszenia Stanisława Krzemińskiego do współpracy z *Wielką Encyklopedią Ilustrowaną*. W latach 1907-1910 przygotował dla tej encyklopedii ponadprzeciętnie obszerne i do dziś zachowujące wartość informacyjną biogramy Polaków mieszkających w Paryżu, głównie dawnych powstańców listopadowych. Do momentu, w którym redakcja przerwała z nim współpracę, przygotował biogramy postaci o nazwiskach na litery K i L. Poza stałą korespondencją prasową Strzembosz parał się także pojedynczymi reakcjami na łamach prasy: był autorem listów do redakcji gazet i czasopism krajowych i wydawanych we Francji, tematyka jego interwencji sięgała od tak zwanej sprawy „rusińskiej” (list otwarty w sprawie artykułu André Chéradame’a, 1910) po ikonografię portretową Zygmunta Krasińskiego („Tygodnik Ilustrowany”, 1904). Francuskich czytelników chciał zainteresować w 1901 roku losem polskich uczniów we Wrześni, a w 1915 – projektem przywrócenia niepodległości Polski oraz zagadnieniem jej przyszłych granic. W listach do redakcji znajduje odbicie polemiczne usposobienie autora oraz charakteryzująca go niezmienna dążność

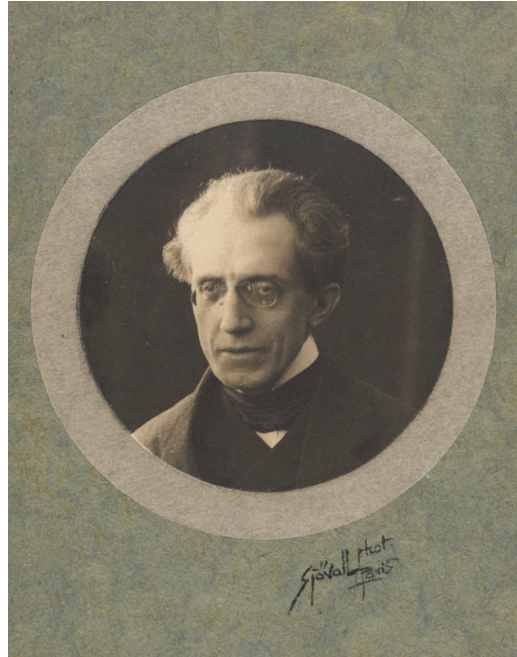
do korygowania błędów i nieścisłości w słowie drukowanym. Na pograniczu dziennikarstwa i działalności propagandowej można umiejscowić jego współpracę z Agence polonaise de presse prowadzoną przez Kazimierza Woźnickiego. Począwszy od 1907 roku aż do nasilenia choroby w 1915 roku wspierał regularnie to biuro prasowe, jego współpracowników i odbiorców materiałem ilustracyjnym i kartograficznym ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu, pomagał w prowadzeniu kwerend bibliotecznych i archiwalnych. W zależności od charakteru sprawy Woźnicki i Strzembosz podejmowali francuskich przyjaciół i badaczy sprawy polskiej w swoich położonych w pobliżu biurach albo odsyłali ich sobie nawzajem przez pont de la Tournelle na drugi brzeg Sekwany.

Po wybuchu Wielkiej Wojny, w latach 1914-1916, Strzembosz prowadził, przypuszczalnie jako oddolną, własną inicjatywę, Comité polonais d'informations. Komitet miał zjednać publiczność francuską dla sprawy polskiej, głównie za pomocą druku broszur propagandowych o wydźwięku antyniemieckim oraz map ziem polskich, postulujących odrodzenie państwa polskiego w granicach szerszych od wyznaczonych przez kryterium etnograficzne lub językowe. W jego ramach pozyskał w 1915 roku do współpracy młodego francuskiego sławistę i polonistę, Henriego Grappina. Najbardziej znaną inicjatywą w zamyśle inicjatora skierowaną głównie do czynników francuskich, która tymczasem wywołała nieoczekiwane najsilniejsze i najdotkliwsze dla Strzembosza reperkusje w gronie działaczy kolonii polskiej w Paryżu, okazała się niesygnowana ulotka jego autorstwa z września 1914 roku, zatytułowana *Une distinction qui s'impose*. Komitet Wolontariuszy Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu po wybuchu wojny zaczął wydawać osiadłym we Francji rodakom z Poznańskiego i z Galicji, a więc poddanym monarchii wrogich Francji, tak zwane świadectwa polskości. Mimo braku formalnego umocowania Komitetu Wolontariuszy, świadectwa te bywały brane pod uwagę przez władze francuskie, co pozwalało niekiedy uchronić ich posiadaczy przed długotrwałym internowaniem w Pirenejach, a nawet konfiskatą majątków. Strzembosz zauważył, że Komitet ten poświadczał polskość także, a nawet głównie, osób o obcym etnicznie pochodzeniu, szczególnie niemieckim i żydowskim. W jego ocenie wiele z tych osób aż do chwili zagrożenia internowaniem nie uczestniczyło w życiu polskiej kolonii w Paryżu i nie przejawiało publicznie żadnych związków z polskością, kierowało się jedynie koniunkturalizmem i nie rokowało także na związanie z polskością w przyszłości. Nie akceptując tak swobodnych – w jego ocenie – kryteriów, którymi kierował się Komitet Wolontariuszy, opublikował własnym sumptem druk ulotny, w którym dopominał się o stosowanie wąskich, ekskluzywnych i typowych dla przedstawiciela obozu narodowego kryteriów polskości zainteresowanych. Tym samym dokonał *de facto* denuncjacji Komitetu Wolontariuszy. Oskarżony przez trzech członków Towarzystwa (Bronisława Kozakiewicza, mieniącego się jego „przyjacielem”, Antoniego Szawklisa i Bolesława Motza) o pomówienie, stał się obiektem oceny zwołanego Sądu Honorowego Towarzystwa. Jego obrady odbyły się zaocznie, bez udziału podsądnego, przeciw któremu to trybowi protestując u sekretarza, Wacława Gąsiorowskiego, Strzembosz wystąpił z Towarzystwa, którego był założycielem i jednym z najaktywniejszych działaczy (niezwłocznie w ślad za nim poszedł wspierający go

i podzielaający jego stanowisko Kazimierz Woźnicki). Następnie, jeszcze przed końcem 1914 roku, opublikował własnym sumptem, bibliofilsko, w niewielkiej liczbie numerowanych i odręcznie dedykowanych egzemplarzy, dokumentację sprawy (korespondencję z sekretarzem Towarzystwa i odpis wyroku) w postaci broszury zatytułowanej *Aktów kilka*. Członkowie Sądu Honorowego, w którego skład wszedł między innymi Władysław Mickiewicz, w swej wyważonej ocenie dążyli do deeskalacji sporu i oczyścili Strzembosza z zarzutu, jednak wydarzenie to skonfliktowało go do reszty z wieloma dotychczasowymi współpracownikami oraz – po raz kolejny – z jego bezpośrednim przełożonym, pozostawiło w poczuciu osamotnienia i upokorzenia. Poczucie niezasłużonej krzywdy pamphlesta i jego małżonka nosili w sobie stale, sam Strzembosz dawał mu wyraz, stosując papier listowy z nadrukiem – parafrazą z bajki Ignacego Krasickiego: „Wśród serdecznych przyjaciół psy zająca zjedzą”.

Egzemplarz broszury przeznaczony dla Woźnickiego nosi odręczną dedykację Strzembosza z przestrożą przed Żydami, a jeszcze bardziej przed szabesgojami. W notatkach Strzembosza można natknąć się na antyjudajistyczne cytaty z dawnych autorów kościelnych czy zestawienia statystyczne z wyszczególnieniem odsetka żydowskich mieszkańców różnych miast Europy i Ameryki. Sprawa ulotki *Une distinction qui s'impose*, umiejscowiona w szerszym kontekście, może stanowić przyczynek do badania zjawiska antysemityzmu niektórych polskich działaczy politycznych, artykułowanego w odbiegających od krajowych, francuskich realiach Trzeciej Republiki początków XX wieku.

Słabowitego zdrowia, Władysław Strzembosz chorował od dzieciństwa, nielicznie zachowana dokumentacja zdrowotna w jego archiwum poświadcza leczenie szpitalne w uniwersyteckiej klinice terapeutycznej w Warszawie w 1894 roku. W listach od przyjaciół przewija się stale troska o jego zdrowie i niepokój, gdyż nawet w najchłodniejsze dni niewrażliwy na zimno Strzembosz chadzał lekko ubrany, przywdziewając jako okrycie wierzchnie swój legendarny surduty albo zakupiony w Moskwie, zastawiony tamże przez potrzebującego gotówki studenta w lombardzie, a następnie odkupiony przez przyjaciela i ściągnięty do Paryża płaszcz. Cierpiał na nieokreśloną chorobę dróg oddechowych, stąd jego kuracyjny wyjazd w góry, do Zakopanego, w 1897 roku. Jedną z przyjaciółek z czasów moskiewskich, lekarka, w liście po odwiedzinach w Paryżu zalecała mu jak najczęstsze spluwanie. Plwociny i wychudzenie organizmu oraz nagłe zmiany nastroju mogłyby wskazywać na suchoty. Do ogrzewania mieszkania zakupywał drogi, wysokogatunkowy i czysto spalający się antracyt, wążek oddychania świeżym wiejskim powietrzem to *constans* jego listów. Dla wzmocnienia sił i stosowania zabiegów higienicznych rozważał zakup „wanny bujanej” niemieckiej produkcji. Mimo dolegliwości nigdy się nie oszczędzał, aż do 1916 roku nie opuszczał z powodu choroby pracy, a czasy pierwszej wojny światowej oznaczały dla niego zarówno przeciążenie pracą, jak i wzmocnienie działalności politycznej i wydawniczej, często finansowanej ofiarnie własnym sumptem. Na przełomie 1915 i 1916 roku stan jego zdrowia, osłabionego dodatkowo konfliktem zawodowym i osobistym z Władysławem Mickiewiczem oraz odbieraną jako niesprawiedliwa i raniąca krytyką ze strony dawnych współpracowników z Towarzystwa Artystyczno-Literackiego Polskiego w Paryżu, uległ wyraźnemu



H. Sjövall, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. [ok. 1913-1917]. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum Kazimierza Woźnickiego, sygn. BPP 3618 k. 18

pogorszeniu. Z braku funduszków nie mógł sobie pozwolić na udanie się do sanatorium, stąd zdecydował się na pobyt w podparyskiej miejscowości wypoczynkowej Bois-le-Roi. Przebywał w niej, od marca, przez kilka miesięcy w 1916 roku, do momentu, w którym musiał wrócić do Paryża. Mieszkający na pierwszym piętrze tego samego budynku, dysponujący znacznym majątkiem i dobrze znający Strzembosza hrabia Władysław Zamoyski miał deklorować opłacenie jego kuracji w Alpach w Szwajcarii, do czego jednak nigdy nie doprowadził. Nawet podczas rekonwalescencji w Bois-le-Roi chory pracował społecznie jako skarbnik Instytucji Czci i Chleba, prowadząc na bieżąco przekierowywaną doń z Paryża obfitą korespondencję z osobami ubiegającymi się o zapomogę z tej instytucji.

Władysław Strzembosz zmarł po długich i ciężkich cierpieniach w swoim paryskim mieszkaniu, w niedzielę 18 lutego 1917 roku, w wieku niespełna czterdziestu dwóch lat. Dokładną datę zgonu, wobec rozbieżnych dat dziennych podawanych w dotychczasowej literaturze, definitywnie potwierdza przechowywany w zbiorach Biblioteki Polskiej wyciąg z rejestru (*minutes*) aktów zgonu Prefektury Departamentu Sekwany. Zgon nastąpił o pierwszej nad ranem (*une heure de matin*), sam zaś dokument sporządzony został w merostwie czwartego okręgu Paryża przez zastępcę mera tegoż okręgu, Paula Josepha Désiré Dubure'a, tego samego dnia wczesnym popołudniem (*une heure un quart du soir*) na podstawie zgłoszenia świadków Edgarda Bara i Dezyderego Costila. Jego zgon odnotowały nekrologi w marcowym numerze „Bulletin polonais” (zdawkowo i z błędną dzienną datą zgonu, 16 zamiast 18 lutego) oraz obszerniej, bazując na informacjach dostarczonych przez wdowę, „Polonia”. W oparciu o informacje

pochodzące z tego ostatniego źródła prasowego, uroczystości żałobne Władysława Strzembosza i „obchód pogrzebowy” miały następujący przebieg:

Eksportacja zwłok, z gmachu Biblioteki Polskiej do kościoła św. Ludwika na Wyspie odbyła się o godzinie 12 [w] południe przy licznych udziałach Rodaków i osób ze świata naukowego, literackiego i uniwersyteckiego francuskiego. Po odprawieniu modłów, zwłoki wyruszyły na cmentarz polski w Montmorency, dokąd, koleją, udali się najbliżsi.

Odjazd żałobników do Montmorency był przewidziany z podmiejskiej części Gare du Nord o godzinie 14.52, a rozpoczęcie pochówku – około godziny szesnastej. Korektę redakcyjną nekrologu na prośbę wdowy opracował wspierający ją w trudnych chwilach Kazimierz Woźnicki. Dochowany w jego spuściźnie roboczy formularz zaproszenia na pogrzeb zawiera przekreślone zielonym atramentem sformułowanie „opatrzone sakramentami Kościoła” (*muni des Sacraments de l'Église*). Pochówek zorganizował paryski dom pogrzebowy Roblot. Z relacji Zygmunta Lubicza-Zaleskiego wiadomo o gniewnej reakcji wdowy wobec Władysława Mickiewicza: nie przysłała mu zawiadomienia o śmierci i pochówku, nie przyjęła kondolencji i zapowiedziała, że nie poda mu ręki w kościele. Czas nie ukoił jej bólu i gniewu, nawet dziesięć lat później nie zmieniła swego surowego osądu, pisząc z goryczą, oskarżycielsko, do „Świętego Zarządu Wysokiej Akademii” Umiejętności o swym zmarłym mężu jako o „urzędniku, który służył jej przez lat 17. pracując prawie za darmo, i który umarł z niemożności leczenia się, bo gdy zachorował przestano mu wypłacać pensję”. Strzembosz został pochowany na cmentarzu Les Champeaux w Montmorency, w sektorze zawierającym polskie groby (kwatery E, grób 142). Okazały nagrobek, stylizowany na rzymski, fundacji wdowy, która opłaciła też koncesję wieczystą (*concession à perpétuité*), zawiera przedstawienie heraldyczne w mosiądzu, inskrypcję informacyjną po francusku oraz – na płycie frontowej – inskrypcję w języku polskim, czterowersz składający się z dwóch połączonych cytatów z Juliusza Słowackiego: „Ojczyzno moja! Może wszyscy wrócą / Na Twoje pola, ale ja nie wrócę!” z finału III Pieśni *Podróży do Ziemi Świętej z Neapolu* oraz „Lecz zaklinam, niech żywi nie tracą nadziei / I przed narodem niosą oświaty kaganiec!” z *Testamentu mojego*¹⁵. Nadto w kolegiacie św. Marcina w Montmorency wdowa ufundowała mszę wieczystą w intencji zmarłego, a w lewej (północnej) nawie bocznej, nieopodal wejścia, wmurowano, w pobliżu innych tablic z inskrypcjami dotyczącymi Polaków i francuskich przyjaciół Polski, wyryte w marmurze epitafium w języku polskim. Już po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, wdowa zamówiła u katalońskiego rzeźbiarza czynnego w Paryżu, José de Crefta, drugie epitafium, odlane w brązie, które wmurowano w filar nawy bocznej w sąsiedztwie tak zwanej kaplicy Czartoryskich w kościele św. Ludwika

¹⁵ *Cmentarz polski w Montmorency*, oprac. Jerzy Skowronek, Warszawa 1986, poz. 414, s. 216. Nadto zob.: Andrzej Biernat, Sławomir Górzyński, *Cmentarz Champeaux w Montmorency. Groby polskie. Cimetière Les Champeaux à Montmorency. Les Tombes Polonaises*, Warszawa 2021, ss. 88-91, 684-685 i 867, opisy nagrobków i obszerna dokumentacja, z tym wykazy nekrologów, Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej i Władysława Alojzego Strzembosza.

José de Creeft, inskrypcja upamiętniająca Władysława Alojzego Strzembosza w kościele św. Ludwika na Wyspie w Paryżu, brąz, b.d. [ok. 1925]. Stan maj 2020 roku, fot. Arkadiusz Roszkowski



na Wyspie. Zawiera ono inskrypcję w języku francuskim oraz przedstawienie heraldyczne. Sygnowane, nie zostało wydatowane przez artystę. Zważywszy na materiał, w którym zostało wykonane (metal), na fakt, że Creeft zainteresował się metalem jako medium oraz techniką repusowania w 1924 roku, a także uwzględniając treść, zawierającą aluzję do odzyskania przez Polskę niepodległości, której zmarły wyczekiwał, ale nie doczekał, można próbować wstępnie datować je na połowę lat dwudziestych. Wszystkie trzy obiekty epigraficzne istnieją *in situ* do dziś.

Wdowa upamiętniła też męża mszą w rocznicę śmierci odprawioną w kościele św. Ludwika na Wyspie w niedzielę 17 lutego 1918 roku. O tym, że nie szczędziła środków w celu zachowania pamięci o nim, może świadczyć zamówienie druku okolicznościowego w przedsiębiorstwie Henri de Borniol, najdroższym paryskim domu pogrzebowym, wyspecjalizowanym w pochówkach przedstawicieli rodów panujących i organizacji uroczystości wymagających zachowania protokołu dyplomatycznego.

Prace, członkostwo w stowarzyszeniach

Ofiarna praca na rzecz Biblioteki Polskiej i jej coraz liczniejszych czytelników oraz zarabkowanie piórem odciągnęły go od badań naukowych, chociaż nie brakowało mu do nich ani potencjału intelektualnego, ani zapału czy cierpliwości. Oprócz przerwanej rozprawy doktorskiej z matematyki zaniechał także

rozpoczętych w 1902 roku edytorskich prac historycznych opartych na XIX-wiecznych zbiorach rękopiśmiennych i archiwalnych Biblioteki Polskiej w Paryżu. Do studiów historycznych nakłonił go na początku 1902 roku Adam Skałkowski, sugerując mu nawiązanie współpracy ze swoim mistrzem, Szymonem Askenazym. Bibliotekarz miał w porozumieniu z lwowskim profesorem „wydobyć w kopiach oraz excerptach oraz naukowo opracować niektóre materiały w zakresie nowożytnych dziejów polskich, znajdujące się w nieznanach Archiwach, a przeznaczone do ogłoszenia w wydawanych” przezeń *Monografiach*. Tak ogólne sformułowanie Askenazego dookreślił sam Strzembosz w brulionie listu do lwowskiego profesora:

miałem wyłącznie na celu – i w zamiarze swoim trwam stale – zająć się przygotowaniem do druku Dyjaryjusza Sejmu, później zaś Aktów Misji jako pierwszorzędnej wagi źródeł do dziejów powstania 1831 r. [...] dodam, że Dyjaryjusz składa się z około 8.000 kart rękopisu, co w druku wyniesie zapewne ze trzy dobre tomy że praca ta zajmie mi co najmniej ze dwa lata czasu.¹⁶

Podanie jego, adresowane w maju do Kasy im. Józefa Mianowskiego, zostało uwzględnione uchwałą Komitetu Kasy z 20 września 1902 roku, i młody badacz na ten cel otrzymał z góry połowę bezzwrotnej zapomogi Kasy, czyli 300 z pełnej sumy 600 rubli. Nadmiar prac bieżących i konieczność dodatkowego zarobkowania stanęły na przeszkodzie terminowej realizacji zadania, jednak początkujący historyk wyraził wolę kontynuacji prac, dlatego złożył we wrześniu 1906 roku wniosek o przedłużenie projektu i przekazanie mu przez Kasę drugiej transzy zapomogi. Nie odnaleziono w archiwum Strzembosza odpowiedzi na ten jego wniosek, istnieje jedynie list Chrzanowskiego, który obiecał: „Co będę mógł zrobić, to zrobię, t.j. całą siłą podanie pańskie popierać będę”. Obawiał się jednak, że „rzecz może się rozbić o brak floty”. Przytoczone poniżej w obszernym cytacie podanie Strzembosza z 1906 roku podsumowuje, w formie autoreferatu, kilka lat jego badań i wymienia dotychczasowe rozproszone publikacje o charakterze naukowym. Stypendysta Kasy Mianowskiego raportował:

zajęty byłem opracowaniem historii Sejmu r. 1831⁸⁰ na zasadzie oryginalnych protokołów posiedzeń, dotychczas nie drukowanych i nie wyzyskanych, i innych równie nieznanach dokumentów, przechowywanych w dziale rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu [...]. Pracę tę jednak musiałem przerwać, gdyż na żądanie Akademii Umiejętności Biblioteka wypożyczyła też Akademii posiadane przez się archiwa Sejmu do opracowania przez jednego z jej członków. [...] Oprócz tego zbierałem stale materiały do historii Emigracji Polskiej we Francji między 1831^{ym} i 1848^{ym}, do stosunków z rządem Francuskim i do jej udziału w Rewolucji Francuskiej w r. 1848, a także do monografii niektórych jednostek spośród Wychodźstwa naszego, między innymi [obfity]

¹⁶ Władysław Strzembosz do Szymona Askenazego, bez daty, trzeci kwartał 1902, Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, sygn. BPP 4048 k. 11-12, brulion.

zbiór dokumentów do biografii Księcia Mirskiego [brakujący wyraz] szczęśliwie swą apostazyą w r. 1843^{im}.¹⁷

Wymieniał też inne „artykuły historyczno-literackie, będące też w części wynikiem poszukiwań archiwalnych, jak n[a]pr[zy]kład o wybuchu powstania kościuszkowskiego w «Pracy» Poznańskiej [stanowiący część większego opracowania na temat insurekcji – A.R.], o C. Norwidzie w «Tygodniku ilustrowanym» z r. 1904go, o pamiętce po Mickiewiczu w «Kurierze lwowskim» z r. 1905go, o Sewerynie Duchyńskiej w «Słowie Polskim» lwowskim z r. 1905go itp.”.

Poza biogramami encyklopedycznymi i wymienionymi przez niego artykułami prasowymi nie opublikował obszerniejszych źródeł ani opracowań historycznych. Przez czytelników Biblioteki Polskiej był wysoko ceniony za rozległą wiedzę dotyczącą dziejów Polski, nauk pomocniczych historii, a szczególnie Wielkiej Emigracji.

Ambicje naukowe cechowały także inicjatywę wydawniczą podjętą we współpracy z ówczesnymi bibliotekarzami Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu: Wacławem Karczewskim i Kazimierzem Woźnickim. „Książnica” miała być pierwszym polskim czasopismem fachowym ściśle bibliotekoznawczym; jej pierwszy numer był zapowiadany w anonsach na 1905 rok. O ile inicjatywa powstania pisma i poszukiwania mecenasów mających pokryć koszty druku pierwszych numerów wyszła od Woźnickiego, o tyle Strzembosz – wydaje się w świetle zachowanej korespondencji – oprócz swojego wkładu merytorycznego, był już wszak autorem ważnego, pionierskiego w języku polskim pogłębionego artykułu na temat klasyfikacji dziesiątej, miał prowadzić sekretariat, obsługiwać prenumeratorów i służyć swoimi kontaktami zawodowymi pozyskanymi we Francji i w Belgii. Przedsięwzięcie nie doszło do skutku z powodu wycofania się głównego mecenasa i przykrym obowiązkiem Władysława Strzembosza było informowanie o tym „przedpłacicieli” i potencjalnych prenumeratorów.

Inicjatywą wydawniczą na poły naukową, na poły popularyzatorską była wspólna publikacja Władysława Strzembosza i Gastona Lefola *L'architecture polonaise*, pierwotnie zamieszczona w postaci obszernego artykułu w kilku numerach czasopisma „L'Architecture”, którego Lefol był redaktorem, w listopadzie i w grudniu 1914 roku. W roku kolejnym pojawiła się na rynku księgarskim w postaci samoistnego druku. Strzemboszowi brakowało fachowej wiedzy architektonicznej, a Lefolowi oglądu opisywanych obiektów *de visu*, dlatego oparli się na studium Feliksa Kopery w 1909 roku, modyfikując je dla potrzeb francuskiego odbiorcy oraz wzbogacając obszernym materiałem ilustracyjnym pochodzącym z kolekcji prywatnej Strzembosza, ze zbiorów graficznych Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz agencji prasowej Kazimierza Woźnickiego.

*

¹⁷ Władysław Strzembosz do Komitetu Kasy im. Józefa Mianowskiego w Warszawie, 8 września 1906, Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, sygn. BPP 4048 k. 20-22, kopia kalkowa.



Fotograf nieznan, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, styczeń 1903, karta pocztowa. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum Władysława Alojzego Strzembosza, sygn. BPP 3948 k. 4

Władysław Strzembosz przez całe swe życie był aktywnym członkiem licznych towarzystw i stowarzyszeń. Kierowały nim zarówno pobudki patriotyczne, chęć wzmocnienia aktywności społecznej rodaków, jak i predyspozycje osobowościowe. Znany ze swojego trudnego charakteru i mający problemy w relacjach interpersonalnych, szukał szerszych platform interakcji o jasnych i skodyfikowanych, sformalizowanych zasadach. Ze względu na jego uczciwość, skrupulatność, słowność i buchalteryjną dokładność powierzano mu często żmudne i czasochłonne funkcje sekretarzy i skarbników. Wspierał inicjatywy tworzone przez działaczy o odległych od jego własnych zapatrywań politycznych, o ile tylko dostrzegał w nich możliwość pracy *pro publico bono* na rzecz krzewienia polskości i przygotowania się na nastanie niepodległości, której od wybuchu Wielkiej Wojny z dużą przenikliwością polityczną wyczekiwał. Po powrocie z kuracji w Zakopanem przystąpił do pierwszej znajdującej poświadczenie w archiwum organizacji społecznej, a mianowicie do Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie. Opierając się na spuściźnie Strzembosza, można potwierdzić jego członkostwo w nim w latach 1899-1901.



Fotograf nieznan, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. [ok. 1903], karta pocztowa. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum Władysława Alojzego Strzembosza, sygn. BPP 3948 k. 8

W Moskwie równolegle ze studiami matematycznymi rozwinęła się jego pasja fotograficzna, zakupił tu swój pierwszy aparat, opłacał wykonywanie odbitek, a w 1899 roku został członkiem powstałego tamże pięć lat wcześniej Rosyjskiego Towarzystwa Fotograficznego, które w swej działalności kładło nacisk na artystyczny aspekt fotografii, wielu zaś spośród jego członków reprezentowało piktorializm. Spuścizna Strzembosza zawiera niezbyt liczne odbitki przedstawiające pejzaże rosyjskie, jednak ich autorstwo nie zostało ustalone i trudno orzec coś o Strzemboszu jako fotografiku. Był za to bardzo świadomym zarówno kamery, światła, jak i ciała, swej ekspresji i artystowskiej, wręcz demonicznej pozy modelem fotograficznym i chętnie już w Paryżu sięgał po to medium, by być portretowanym. Zainteresował się także rodzącym się wówczas kinem, korespondował z pionierem polskiej kinematografii, Kazimierzem Prószyńskim, i informował na bieżąco polskich czytelników o jego paryskich pokazach. Interesował się kartografią i astronomią, został członkiem Société astronomique de France, które to towarzystwo, zgodnie z ideą założyciela, Camille'a Flammariona, zrzeszało specjalistów i miłośników astronomii.

Wkrótce po przybyciu do Paryża, w 1899 roku, Strzembosz przystąpił do Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Kształcącej się w Paryżu „Koło”, z którego wystąpił w roku następnym w proteście przeciw milczeniu tej organizacji po opublikowaniu przez „Głos Wolny” atakującego ją artykułu. Spośród organizacji młodzieży studenckiej związał się także na krótko ze Zjednoczeniem Towarzystw Młodzieży Polskiej Zagranicą, w ramach którego razem z Kazimierzem Woźnickim w 1904 roku prowadził Komisję Naukową. Niebawem po zamieszkaniu w Paryżu dołączył do Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego. W latach 1901-1904 był jego sekretarzem, dokładając starań o rekonstrukcję w postaci oryginałów, a tam gdzie nie było to możliwe – kopii i odpisów, dokumentacji aktowej Koła od chwili jego powstania w 1897 roku. Wprowadził system numeracji pism okólnych. Nie dochował się odrębnie istniejący zespół aktowy Koła, wobec czego, dzięki jego skrupulatnym staraniom, materiały jego działalności w Kole pełnią zastępczo rolę archiwum Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego. 14 listopada 1901 roku wygłosił na jego forum odczyt o bibliografii, a w roku następnym reprezentował je podczas uroczystych paryskich obchodów stulecia urodzin Victora Hugo. Przyczynił się do nawiązania współpracy między Kołem a Towarzystwem Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, którego sam był członkiem w latach 1901-1903 i z którego to członkostwa wobec osłabienia działalności Koła i niemożności dalszego wywiązywania się z podjętych zobowiązań, zmuszony był zrezygnować. Od połowy 1903 roku Koło, które w 1902 roku przyjęło w języku polskim nazwę Towarzystwa Polskiego Artystyczno-Literackiego, znacznie ograniczyło swoją aktywność, a po 1904 roku popadło, zdaje się, w stan uśpienia, zakończony formalną likwidacją w 1910 roku. Jednej z przyczyn schyłku aktywności Koła można upatrywać – oprócz czasowego charakteru pobytu wielu jego członków nad Sekwaną – właśnie w ustąpieniu Strzembosza z funkcji sekretarza, zgłoszonej zarządowi już 12 lipca 1902 roku. Mimo to nadal podejmował starania ożywienia działalności Towarzystwa, wobec zaś braku powodzenia wzięł udział w jego formalnym rozwiązaniu, a następnie powołaniu na jego miejsce w tym samym 1910 roku nowego Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego. Jako członek założyciel oraz członek komisji rewizyjnej tego nowego towarzystwa pozostawał w nim do momentu opisanej powyżej sprawy ulotki *Une distinction qui s'impose* i Sądu Honorowego nad nim.

W okresie uśpienia pierwszego towarzystwa, a przed powołaniem drugiego przystąpił do utworzonego przez Kazimierza Woźnickiego Komitetu Francusko-Polskiego w Paryżu, którego członkiem był przez cały czas jego istnienia (1909-1916). W jego ramach przyczynił się do zorganizowania obchodów stulecia urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego. Odbyły się one z kilkumiesięcznym opóźnieniem, na początku 1913 roku. Dzięki udostępnieniu archiwów rodzinnych żony, wnuczki pisarza, Strzemboszostwo przyczynili się do znacznego wzbogacenia programu obchodów. Strzembosz miał również znaczący wkład w prace przygotowawcze nad projektem pomnika Adama Mickiewicza w Paryżu, którego inicjatywa powstała również na forum komitetu. Oprócz zaangażowania w zbiórkę składek na odlanie pomnika, opracował dla nieznanego polszczyzny

rzeźbiarza, Bourdelle'a, we francuskim przekładzie wybór cytatów z poematów epickich Adama Mickiewicza oraz opracowań dotyczących życia poety. Tym sposobem wpłynął istotnie na przygotowanie koncepcji ideowej, a pośrednio i samego projektu artystycznego, cechującego się śmiałością i oryginalnością ujęcia. W przedsięwzięciach tych brał udział zaproszony przez Kazimierza Woźnickiego. Pomagał mu również punktowo w pracach Agence polonaise de presse, chociaż z paryskim Biurem Informacyjno-Prasowym Rady Narodowej we Lwowie nigdy nie był formalnie związany.

Niepodnoszona dotychczas w literaturze, poza wzmianką Norberta Kasparaka¹⁸, była współpraca Władysława Strzembosza z Komitetem Budowy Pomnika Fryderyka Chopina w Warszawie. Już w 1905 roku zgłosił się do Strzembosza Henryk Dobrzycki, licząc na jego pozyskanie do roli paryskiego informatora i *sui generis* agenta tegoż komitetu. Komitetowi zależało na nadaniu konkursowi na pomnik międzynarodowej rangi podnoszącej jego prestiż, miano nadzieję na pozyskanie do udziału w sędziach konkursowym Rodina. Obfita, zasługująca na opracowanie i wydanie, trwająca sześć lat korespondencja ukazuje Strzembosza w roli doradcy, pośrednika i negocjatora między komitetem a rzeźbiarzami francuskimi (w tym Albertem Bartholomé, Paulem Landowskim i Auguste'em Rodinem).

W latach 1911-1916 Strzembosz oraz jego małżonka byli także członkami Towarzystwa Artystów Polskich w Paryżu. Strzembosz wszedł w skład sekcji literackiej tego towarzystwa, w 1911 roku zaś – także komisji rewizyjnej. Strzemboszowa wzięła udział w 1912 roku w zorganizowanym przez Towarzystwo dobroczynnym przedstawieniu teatralnym *Wesela* Wyspiańskiego. Papiery Strzembosza poświadczają jego udział w pracach Towarzystwa Czytelni Polskiej w Paryżu, w Kole Pomocy dla Pracowników Polskich we Francji, w którym był członkiem komisji rewizyjnej, oraz kilku innych stowarzyszeń polskich we Francji.

W 1907 roku Władysław Strzembosz został skarbnikiem Instytucji Czci i Chleba i pełnił tę funkcję nieprzerwanie do śmierci. Instytucja nie posiadała własnej siedziby, zebrania Rady odbywały się w udostępnianych lokalach Biblioteki Polskiej, tam też przechowywana była kasa i archiwa Stowarzyszenia Podatkowego. Podania o wypłacenie zapomóg były adresowane do Strzembosza jako skarbnika, objętość korespondencji napływającej do niego tysiącami listów i kart pocztowych daje wyobrażenie o skali żmudnej i czasochłonnej pracy, którą wykonywał. Sam również się opodatkowywał, przynajmniej od 1905 roku, w kwocie pięciu franków rocznie, na rzecz tej instytucji.

Poza strukturami o charakterze stałym kilkakrotnie brał udział w sądach koleżeńskich i honorowych w przypadku pojawienia się zachowań gorszących w łonie kolonii polskiej w Paryżu. Tytułem przykładu można podać tu kuriozalną sprawę hochsztaplera i konfabulatora, Stanisława Jasińskiego, który w 1906 roku pojawił się w Paryżu, zaczął wydawać miesięcznik „Hasło”, powołał tam do życia bez zgody odpowiednich władz kościelnych sodalicję

¹⁸ Norbert Kasparek, *Sylwetka Władysława A. Strzembosza – bibliotekarza Biblioteki Polskiej w Paryżu* [w:] *Materiały III sympozjum biografistyki polonijnej*, red. Agata i Zbigniew Judyccy, Lublin 1998, s. 204-207.

mariańską, nadużył zaufania wielu osób, szczególnie niektórych księży i pobożnych dam, a następnie uciekł z powrotem do Galicji ze zdefraudowanymi środkami. Strzembosz przeprowadził w 1907 roku dochodzenie, spisał zeznania poszkodowanych i świadków (w tym Olgi Boznańskiej, która przygarnęła oszusta i opłacała go jako modela), próbował zweryfikować informacje podawane przez Jasińskiego.

Życie osobiste, ikonografia

Omawiając powyżej życie, działalność, pracę zawodową i społeczną Władysława Strzembosza, przywoływano pewne cechy jego osobowości dla objaśnienia motywacji jego niezamordowanej aktywności i w celu dotarcia do źródeł licznych konfliktów, które utrudniały mu realizację wyznaczonych celów. A cechy te były szczególnie. Bodajże pierwszy scharakteryzował go w druku Antoni Potocki w artykule w „Tygodniku Ilustrowanym” z 30 grudnia 1911 roku:

Wśród tych, którzy najwięcej się przyczynili do rozwoju biblioteki, należy wymienić jej kustosa, p. Władysława Strzembosza. Dziesięć lat jego pracy w domu na Quai d'Orléans były dziesięcioma laty prawdziwego trudu. Zamieszkały w tym samym domu, całe dni poświęca bibliotece. Przez długie lata, obok dyrektora, był jedyną siłą, jedyną parą rąk w obszernej instytucji, która przez długie lat dziesiątki czekała na uporządkowanie.

Że biblioteka Polska [sic] w Paryżu nie jest tylko szacownym zabytkiem, lecz punktem żywym kultury polskiej, świadczy o tem cyfra 5,000 czytelników, którzy w roku zeszłym korzystali z czytelnicy bibliotecznej.

– Dziesięć lat temu roczna liczba czytelników nie przekraczała liczby 500 – rzuca p. Strzembosz wymowne spostrzeżenie statystyczne nie bez odcienia dumy w głosie. Po tym odcieniu poznaje się ludzi rozkochanych we własnym trudzie i ludzi fanatycznie przywiązanych do swego zawodu. Jednym z takich jest p. Strzembosz. „On już się zrosł w jedno z biblioteką” – mówił mi o nim ktoś, znający go od lat dziesięciu [Kazimierz Woźnicki – A.R.]. Nawet w sylwetce zewnętrznej kustosa znaleźć można wyraźny refleks tej epoki, która bibliotekę ufundowała: jest on ożywionym portretem człowieka z 1830-1840, postaci, która pałasz zamieniła na pióro. Temperament krzyżowej sztuki odezwie się też czasem w pisaniu p. Strzembosza, zwłaszcza w polemikach. W rozmowie znać, że bibliotekarstwo, świat druków, jest jego światem prawdziwym.

Z taktem przynależnym konwencji gatunkowej nekrologu „Polonia” pisała o nim następująco:

Władysław Strzembosz należał [...] do postaci niezwykle charakterystycznych. Praca biblioteczna [...] uczyniła zeń szlachcica polskiego, nieugiętego w zasadach patriotę gorącego, żarliwego, lecz i bezwzględnie w stosunkach i węzłach dzisiejszej społeczności. Opancerzony pozorami chłodnej

rezerwy ś. p. Strzembosz wydawał się nie jednemu [sic] człowiekiem zimnym, a był czułym, wrażliwym na lada podmuch, na niedostrzegalne dla innych dotknięcie.¹⁹

Znajoma, Zofia Kirkor-Kierdoniowa, odmalowała jego portret następująco:

Średniego był wzrostu, lecz zdawał się wyższy wskutek nadmiernej chudości, twarz barwy kości słoniowej, rysy ładne, ale martwe, bez żadnego wyrazu, ruchy dziwnie sztywne, strój zawsze ten sam [...]. Mentalność miał jednak Strzembosz zwyczajnego porządnego człowieka i sumiennego urzędnika.²⁰

Zygmunt Lubicz-Zaleski starał się zrozumieć skomplikowaną psychikę Strzembosza i docenić jego zasługi:

W czasie choroby poznałem go lepiej i prawie zbliżyłem się doń. Pomimo dziwactw i rozmaitych, prawdziwie galicyjsko-austriackich przesądów (gdzie je zdobył?), posiadał on wiele wartości istotnych. Dużą i dokładną wiedzę historyczną oraz charakter silny i nieustępliwy, kanciasty, ambitny, dumny (obok dziwnego kultu dla arystokracji, kult ten stracił przed śmiercią: „arystokracja potrzebna jest w Polsce tak, jak wychodki potrzebne są w domu”). Poza tym rzetelnie, bez emfazy, był patriotą. Życie mu spaczyły: choroby, bieda, zależność ciągła i drobiazgowo w ostatnich czasach. „Zamoyski mieszkanie moje uważał za swój przedpokój, a głowę moją za swoją szufladę” – tak mówił na parę tygodni przed śmiercią o Zamoyskim.²¹

Przy całej swej empatii, kilkakrotnie w innych miejscach pisał jednak o zjadliwym języku bibliotekarza. Informację Zaleskiego o przesądach Strzembosza, które potrafił godzić z naukowością i z rygorystycznym, ściśle przestrzeganym katolicyzmem, potwierdzają zgromadzone przez niego wycinki prasowe dotyczące chiromancji i reklamy usług wrózek, w tym słynnej wówczas na całą Francję medium Madame Dulora de la Haye. Zainteresowanie okultyzmem na początku XX wieku w Paryżu nie było obce nawet bardzo racjonalnym umysłom (np. Pierre Curie), w kręgu zaś przyjaciół Strzembosza odnajdujemy tarocistę i uzależnionego od pasjansa malarza Antoniego Kamieńskiego czy mającego słabość do tajemnej duchowości Kazimierza Woźnickiego.

Memuarystyka z epoki odnotowuje wzmianki o Strzemboszu, chociażby autorstwa Edwarda Ligockiego i Ksawerego Glinki. Nie są one wystarczająco pogłębione psychologicznie, ale barwnie portretują go jako zdziwaczałego staro-kawalera, chudego, kościstego, o ostrym nosie, noszącego okulary cudaka

¹⁹ „Polonia” Paryż, nr 8, 24 lutego 1917, s. 8, nadto nekrolog po francusku s. 5-6.

²⁰ Cytat za: Marcin Romeyko-Hurko, „Władysław Alojzy Strzembosz i jego paryska kolekcja”, referat wygłoszony 27 kwietnia 2017 roku w Bibliotece Polskiej w Paryżu na konferencji „Les collections et les collectionneurs polonais hors de Pologne. 3^{ème} partie”, maszynopis niewydany, publikacja w przygotowaniu.

²¹ Zygmunt Lubicz-Zaleski, *Dziennik nieciągły (1904-1925)*, oprac. Małgorzata Willaume, Łódź 1998, s. 186-187.



Stanisława Maria Kraszewska, portret Władysława Alojzego Strzembosza, olej na tekturze, Paryż, b.d. [przed 1917]. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. MP 3832

ubranego w czarny tużurek tudzież długi surdut, zawsze zapiętego na ostatni guzik, owijającego kilkakrotnie sztywny, wysoki kołnierz w typie *Vatermörder* jedwabną chustką w halsztuk, przywołującego całą swoją postacią emigrantów z połowy XIX wieku. Obraz ten potwierdzają źródła ikonograficzne, w szczególności portret olejny pędzla żony ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie i fotografie portretowe ze Zbiorów Artystycznych i z archiwów Strzembosza i Woźnickiego Biblioteki Polskiej w Paryżu (zwłaszcza pozowane, autorstwa paryskiego fotografa Keylora) oraz dokumentacja aktowa, a mianowicie korespondencja w sprawie odzyskania i przesłania z Moskwy płaszcza, obfita korespondencja z krawcem, zawierająca próbki materiałów, czy liczne, regularnie płacone przez dwanaście lat (1902-1914) rachunki od koszulnika Campenona. Wziąwszy pod uwagę jego ograniczone środki finansowe, należy uznać, że Strzembosz wysoko w hierarchii potrzeb sytuował tworzenie swego wizerunku, co przyznawał wprost w liście do Eugeniusza Korytki w 1909 roku:

Staram się też zawsze pewne „decorum” zachować, choć wiem że niektórych drażni moja „elegancya”; nie zastanawiają się oni tylko nad tym, czy nie bywa ona zdobywana kosztem niejedzonych obiadów...

W 1901 roku poprosił w Paryżu o rękę niezidentyfikowanej bliżej Marii albo Zofii, siostry szkolnego kolegi o imieniu Antoni, jej matkę, jednak jego oświadczenia zostały odrzucone. Wysokie natężenie uczuciowe jest obecne w listach poznanej w czasach moskiewskich jeszcze jako bez mała dziecko Marii Lipińskiej, która nagle przerywa korespondencję po otrzymaniu zawiadomienia o ślubie Strzembosza. Dochowały się pojedyncze listy i wiersze miłosne Strzembosza z przełomu wieków (lata 1900-1902), przeróbki erotyków Kornela Ujejskiego, nie potrafimy jednak orzec nic więcej na temat ich adresatek albo adresatki. Przypuszczać należy, że była nią wspomniana powyżej niedoszła narzeczona Strzembosza. Przez przedstawicieli kolonii polskiej w Paryżu z czasem zaczął być postrzegany, podobnie jak nieodłączny przyjaciel, Kazimierz Woźnicki, jako kandydat na zdziwaczalego starego kawalera. Dlatego wiadomość o ślubie ze Stanisławą Marią Kraszewską, który odbył się w kościele parafialnym panny młodej, Saint-Philippe-du-Roule w Paryżu 7 września 1912, w obecności najbliższych znajomych, zaskoczyła wielu jego korespondentów. Szczególnie ci mieszkający poza Paryżem i niemający wiedzy na temat trwającego dłuższy czas wspólnego pożycia i kohabitacji przyszłych małżonków, wyraźnie nie zostali poinformowani, a chyba byli i nieświadomi zamiarów matrymonialnych starzejącego się kawalera; *post factum* próbowali się tłumaczyć, nadsyłając nowożeńcom spóźnione życzenia. Świadkiem pana młodego był Kazimierz Woźnicki, który sporządził wkrótce po ślubie notatkę prasową po francusku dla prasy polonijnej we Francji. Aktywny od lat w polskich stowarzyszeniach artystycznych w Paryżu Władysław Strzembosz być może na forum jednego z nich poznał osiadłą w Paryżu malarzkę, uczennicę i przyjaciółkę Olgi Boznańskiej. Starsza od małżonka o sześć lat, również cechowała się nieustępliwym, trudnym, wręcz konfrontacyjnym charakterem. Podobnie jak on przywiązana do własnej tradycji rodzinnej, pieczętująca się nawet tym samym herbem, niepozbawiona manii wielkości, bez należytego dystansu i poczucia humoru, za to z rysem goryczy i cierpiętnictwa, wręcz samoudręczenia, wieloma cechami charakteru przypominała małżonka. Jeszcze przed ślubem zamieszkali razem na czwartym piętrze budynku Biblioteki Polskiej i wspierali się wzajemnie. Życzliwi kustoszowi, jak chociażby Bolesław Ulanowski, mieli nadzieję, że ożenek podniesie jego morale, samopoczucie i stan zdrowia. Początkowo tak było w istocie, „Strzembosz od ożenienia się lepiej się miewał niż dawniej”, lecz stan jego zdrowia znacznie się pogorszył na początku 1916 roku. Z powodu nasilającej się choroby Strzembosza i jego dłuższych wyjazdów leczniczych poza Paryż dane im było cieszyć się sobą tylko kilka lat. Małżeństwo pozostało bezpotomne, wdowa zaś, przywiązana do pamięci męża, była jej strażniczką, czemu dawała wyraz we wspomnieniach pośmiertnych, w zamawianych mszach wieczystych i epitafiach, a także w zgodnym z intencjami zmarłego dysponowaniem jego kolekcjami i księgozbiorem.

Biogram Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszowej

Stanisława Maria z Kraszewskich Strzemboszowa urodziła się w Warszawie 26 (14 według kalendarza juliańskiego) kwietnia 1869 „o godzinie 6^{ej} min[ut] 15” w Warszawie „w domu pod numerem 2979c przy ulicy Smolnej” [górną pod numerem 13 – A.R.] z Jana Albina Antoniny z Bielickich Kaniowa-Kraszewskich, zaś „po dopełnionym chrzcie świętym Akt urodzenia tego dziecięcia jako w małżeństwie urodzonego, do Ksiąg Religijno-cywilnych pod Nr 1995 Aktu wpisany został w Warszawie dnia 25 m[iesią]ca Sierpnia 1869 roku”. Jej ojciec, inżynier kolejowy, właściciel fabryki maszyn do szycia i żniwiarek w Warszawie, był synem pisarza Józefa Ignacego Kraszewskiego i Zofii z Woroniczów, bratanicy arcybiskupa Jana Pawła Woronicza, prymasa Królestwa Polskiego. Prowadził interesy ze zmiennym szczęściem, niekiedy zdany na pomoc ojca w spłacaniu długów. Około 1911 roku osiadł w Paryżu. Matka była w Paryżu członkinią Towarzystwa Kobiet Polskich im. Klaudyny Potockiej. Strzemboszowa miała starszą siostrę, Zofię, zmarłą w dzieciństwie (1866-1878) i pochowaną w Warszawie.

Wedle książeczki legitymacyjnej „religii katolickiej, stanu szlacheckiego, sposobu do życia przy rodzicach, wzrostu średniego, twarzy okrągłej, włosów blond, oczu niebieskich, nosa i ust małych, brody okrągłej”, w wieku lat piętnastu, w 1884 roku, mieszkała z rodziną wciąż pod tym samym adresem przy Smolnej. Jesienią tego samego roku przeniosła się do domu o numerze hipotecznym 1726m (Wiejska 1), w 1899 – domu o numerze hipotecznym 625 (Kozia 3), w 1902 – domu o numerze 414 (Krakowskie Przedmieście 13) a w 1904, po raz ostatni według tego dokumentu, do domu o numerze 1403 (Marszałkowska 58). Począwszy od lat dziewięćdziesiątych XIX wieku adresy te poświadczają bardziej dopełnienie obowiązku meldunkowego niż faktyczne miejsce przebywania, w tych latach mieszkała bowiem i tworzyła już w Rzymie i stamtąd wysyłała w latach 1894, 1895 i 1897 swe prace na wystawy Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. Najpóźniej w 1905 roku przeniosła się z Rzymu do Paryża, gdzie w latach 1905-1914 corocznie wystawiała na Salonie Niezależnych martwe natury, pejzaże włoskie, francuskie i „orientalne”, algierskie (przebywała w Algierii w 1910 roku) oraz portrety. W tych ostatnich krytyka dopatrywała się wpływów Olgi Boznańskiej, niebezzasadnie, gdyż przez blisko dziesięć lat była nieformalną uczennicą w jej pracowni, wiązała ją z Boznańską przyjaźń, którą poświadcza korespondencja ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie i Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz fotografie ze zbiorów artystycznych tej ostatniej. Kraszewska-Strzemboszowa była również wykonawczynią testamentu Olgi Boznańskiej, ostatecznie wykonanego już po wojnie, w 1958 roku, przez Anielę Jastrzębską-Lewandowską²². Xavier Deryng, autor noty katalogowej jednego z portretów ze zbiorów artystycznych Biblioteki Polskiej, przedstawiającego profesora Stasiaka, dostrzegł w obrazie wpływy Secesji Wiedeńskiej, której wybranych członków Kraszewska poznała albo za pośrednictwem Olgi

²² Marta Koscielniak, *Künstlerinnen und Migration: Olga von Boznańska und Otolia Gräfin Kraszewska im München des Fin de Siècle* (Das östliche Europa: Kunst- und Kulturgeschichte; 10), Wien-Köln-Weimar 2019, s. 65, przypis 144.



Stanisława Maria Kraszewska,
portret ojca, olej na kartonie,
[Paryż?], b.d. [przed 1917]. Biblioteka
Polska w Paryżu, Kolekcje
Artystyczne, nr inw. THL.BPP.M.172

Boznańskiej, albo częstych pobytów w krajach niemieckich. W 1906 roku opublikowała sprawozdanie z Salonu Jesiennego w prasie emigracyjnej i krajowej („Bulletin polonais”, „Nasz Kraj”). W świetle notatki Kazimierza Woźnickiego (sygn. BPP 3341) uzyskano informację, że Strzemboszowa regularnie pisywała „petites nouvelles” do prasy i czasopism wydawanych w Warszawie i w Krakowie, które miały być „très goûtées du public polonais”. Po przenosinach rodziców do Paryża Strzemboszowa w imieniu ojca prowadziła i zamykała jego interesy w Rosji, w tym w Tomsku, oraz rachunek w Towarzystwie Wzajemnego Kredytu w Czycie. W 1913 roku wraz z mężem przyczyniła się do zorganizowania przez Komitet Francusko-Polski uroczystości setnej rocznicy urodzin swojego dziada, Józefa Ignacego Kraszewskiego, w „Le Siècle” zaś zamieściła artykuł na temat paryskich obchodów. W 1914 roku dziennikarz paryskiej „Revue moderne” przygotowywał artykuł jej poświęcony.

W 1919 roku wzięła udział we francusko-polskiej ekspozycji sztuk i pamiątek w Musée des Arts décoratifs w Paryżu, w 1921 roku zaś – w Galerie Montaigne. Jej autoportret ze zbiorów artystycznych Biblioteki Polskiej zaopatrzonej jest w dokumentacji adnotacją o udziale w bliżej niezidentyfikowanej wystawie w Angers z numerem katalogowym 114 oraz o ekspozycji w Ambasadzie



Fotograf nieznany, portret grupowy, w środku, siedząca, Olga Boznańska, wokół stoją, od lewej: osoba nieustalona, Stanisława Maria Kraszewska, Izabela Boznańska i Władysław Alojzy Strzembosz, Paryż, b.d., karta pocztowa. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum Władysława Alojzego Strzembosza, sygn. BPP 3948 k. 9

Polskiej w Paryżu 18 marca 1937 roku. Paszport Kraszewskiej-Strzemboszewej potwierdza jej wyjazd do Polski przez Belgię i Niemcy w 1924 roku. Wyjazd ten był związany z negocjacjami w sprawie przekazania do Warszawy księgozbioru i kolekcji po mężu. Zatrzymała się wówczas przy ulicy Marszałkowskiej 35. Wspólnie z mężem działała w Towarzystwie Czytelni Polskiej w Paryżu, gdzie była członkinią zarządu. Była też członkinią zarządu Sekcji Polskiej Kobiecej przy klubie Salon international „La Française”. W listopadzie 1937 roku wyraziła zgodę na przyjęcie jej w poczet członków honorowych Komitetu Opieki nad Grobami Polskimi we Francji²³.

²³ Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji, archiwum własne, depozyt czasowy w Dziale Rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, dep. 9.



Stanisława Maria Kraszewska, autoportret, olej na kartonie, Paryż, b.d. [przed 1937]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inv. THL.BPP.M.467

Przeprowadzając się do służbowego mieszkania przysłego małżonka w gmachu Biblioteki Polskiej, opuściła mieszkanie ojca przy eleganckiej ulicy Chateaubriand w VIII okręgu (*arrondissement*) Paryża, a następnie zwolniła też dotychczas zajmowaną pracownię przy ulicy Boissière – którą wynajął po niej Roger Kinsbourg. Wynajęła następnie na pracownię na swoje nazwisko dwa przylegające do mieszkania pokoiki na poddaszu. Lata 1917-1918 były dla niej szczególnie ciężkie: umierają kolejno mąż, ojciec i matka. Dodatkowo, po zajęciu Warszawy przez Niemców w 1915 roku została odcięta od funduszy przesyłanych dotychczas regularnie z Warszawy, a po rewolucjach rosyjskich 1917 roku – pozbawiona majątku, który jej rodzina posiadała w głębi Rosji. Po zgonie męża zajmowała nadal mieszkanie po nim i pracownię, w której „malowała portrety” i „dawała lekcje”, w ten sposób „od wojny własną pracą zarabiała na

życie”. Dla wytchnienia i wspomnienia szczęśliwych lat spędzonych w Rzymie „zabawiała się językiem Danta”. Od tej chwili, osamotniona, bez regularnych dochodów żyje w nędzy, a wręcz – wedle świadectwa odwiedzających ją rodaków z kraju – o głodzie i chłodzie, „nie pali zupełnie w swoim mieszkaniu, bo nie może, jak sama twierdzi, pozwolić sobie na kupowanie węgla. Dość powiedzieć, że woda w pokoju jest zamarznięta”²⁴. Nawet będący z nią w sporze zarządca pisał, że „elle est évidemment dans un état physique et moral assez inquiétant”. Po śmierci męża rozpoczęła, z konieczności, zbywanie jego księgozbioru i kolekcji. W liście do Pułaskiego z 1928 roku pisała, że „udało jej się sprzedać trochę rzeczy, aby uregulować komorne”. Najstarszy uchwytny dar „gipsowej damy” dla gustującego w przedstawieniach kobiecych Kazimierza Woźnickiego, jako wyraz wdzięczności za wsparcie okazane w trudnych momentach po śmierci męża, został poświęcony epistolarnie już 4 marca 1917 roku. Inne listy, z 9 listopada 1931 oraz z 17 lutego 1932 roku mówią o jej gotowości oddania „kilku ramek empirowych” Konstantemu Brandlowi, a także „odnalezieniu jeszcze wielkiej ilości ram, niewielkich ale ładnych i stosownych do rycin”. Z konieczności wyprzedawała stopniowo kolekcje męża. Jak pisała do dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie, Bronisława Gembarzewskiego:

Pieniądzy nie posiadam żadnych, bo majątek moich rodziców został przez bolszewików zabrany i utrzymuję się li tylko z mojej pracy [...] odżywianie się moje ogranicza się do jednego litra mleka na 24 godziny. Konsekwencją zaś tego wszystkiego jest to, że co tygodnia kilka pamiątek polskich ze zbiorów mego męża wędruje do lombardu.²⁵

Kolekcję graficzną ofiarowała Muzeum Narodowemu w Warszawie. Inicjatorami daru byli niemal równoczesny darczyńca tej instytucji, Kazimierz Woźnicki, sugerujący jako pierwszy takie rozwiązanie w swym liście do dyrektora tegoż muzeum z lutego 1924 roku, a następnie oferujący pośrednictwo Dominik Witke-
-Jeżewski. Stojąca na straży pamięci męża i starająca się zachować integralność jego kolekcji, księgozbioru i archiwum wdowa podjęła rozmowy z warszawskim muzeum w czerwcu 1924 roku. W przygotowanie kolekcji do wysyłki (przeгляд, uporządkowanie, selekcja, organizacja transportu) zaangażowali się Zygmunt Lubicz-Zaleski, przebywająca na stypendium w Paryżu pracownica Gabinetu Rycin Muzeum Narodowego w Warszawie Stanisława Sawicka oraz organizujący przesyłkę dyplomatyczną konsul Jerzy Lasocki. Strzemboszowa, już wówczas schorowana, nie podołałaby samodzielnie temu zadaniu. Jak zaświadczała Sawicka, „Pani Strzemboszowa jest chora na serce, przeszła zapalenie płuc, reumatyzm itd”. Czasochłonność tych zadań wykonywanych w mieszkaniu ofiarodawczyni sprawiła, że pierwsza partia materiałów (złote monety i medale, Strzembosz interesował się numizmatyką i pisywał do czasopism fachowych z tej dziedziny) została wysłana do Warszawy w 1926 roku, ostatnia zaś partia

²⁴ Cytat za: Marcin Romeyko-Hurko, *Władysław Alojzy Strzembosz [w:] Miłośnicy grafiki i ich kolekcje w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie*, Warszawa 2006, s. 242.

²⁵ Tamże.

rycin – w lipcu 1928 roku. Tym sposobem Muzeum Narodowe w Warszawie stało się posiadaczem najobszerniejszej, liczącej 3500 rycin, części zbiorów graficznych kolekcjonera. Stanisława Sawicka oceniła, że „dar ten stanowczo dodatnio wzbogaci zbiory Muzeum, nie tyle pod względem artystycznym, ile ikonograficznym”. Muzeum otrzymało także od Strzemboszowej spuściznę po jej dziadku, Józefie Ignacym Kraszewskim, oraz garnitur empirycznych mebli, porcelanę z Baranówki i szkło weneckie. Sam Strzembosz nie opatrywał kolekcji (ani archiwum) znakiem własnościowym. Wdowa, stale zainteresowana dalszymi dziejami kolekcji męża, w latach 1930-1931 wyraziła życzenie, które zostało spełnione, przekazania części zbiorów, będących dubletami rycin, fotografii i albumów posiadanych już przez Muzeum Narodowe, do zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego i Muzeum Miejskiego w Grodnie (obecnie Grodzieńskie Państwowe Muzeum Historyczno-Archeologiczne). Opatrzono i ostemplowano je, niestety niefachowo, z uszczerbkiem dla ich walorów estetycznych i wartości, w pierwszych latach po śmierci Strzembosza zamówioną w Paryżu przez jego bratanicę dużą owalną pieczęcią tuszową z napisem: „Z darów pośmiertnych Alojzego Władysława z Damajowic Strzembosza”.

Tym bardziej ujmujący był fakt, że wierna woli małżonka, który „kosztem wielu ofiar i pracy je zgromadził”, zdecydowała się zbiory te ofiarować bezinteresownie w darze narodowi. Sugerowała jednak, że liczy w rewanżu na jakąś formę ochrony socjalnej. Jeszcze w ostatnich latach dyrekcji Władysława Mickiewicza jego pragnieniem (*désir manifesté*) było „repandre possession de cet appartement le plus tôt possible”. Zagrożona eksmisją z zajmowanego mieszkania służbowego po mężu po wygaśnięciu terminu, na który umowa najmu była podpisana, zdecydowała się na drogę sądową. Po wielomiesięcznym procesie sądowym o prawo do zajmowanego mieszkania (1923/1924, ostatecznie wygranym przez nią) nie została usunięta, jednak aż do 1928 roku trwał jej spór z zarządcą domu o rozumienie jednego z zapisów wyroku, który to spór mocno nadwerężył jej i tak osłabione zdrowie oraz stale zmuszał do ponoszenia dodatkowych kosztów. Ostatecznie sprawa została pomyślnie rozwiązana. Przyczynili się do tego dyrektor Bronisław Gembarzewski, który interweniował w jej sprawie u prezesa Akademii, Kazimierza Morawskiego, w 1924 roku („Pani Strzemboszowa nowych próbuje dróg. Przesyłam w załączeniu podanie Muzeum Narodowego, z prośbą o opinię, jakkolwiek z góry jestem przekonany, że chodzi tu tylko o pretekst, a Zarząd jest zdecydowany sprawę skończyć”, jak napisze do Władysława Mickiewicza sekretarz generalny PAU, Stanisław Wróblewski), a zwłaszcza prowadzący sprawę na miejscu, osobiście i umiejętnie, następca Mickiewicza, Franciszek Pułaski.

Wykazał się on cierpliwością (w mieszkaniu do końca lipca 1928 roku znajdowały się wciąż obszerne zbiory biblioteczne i muzealne Strzembosza) oraz zrozumieniem dla sytuacji finansowej wdowy, która bez zapewnionej emerytury nie byłaby w stanie wynająć na nowo mieszkania według obowiązujących wówczas stawek rynkowych w Paryżu. O zgodę było łatwiej zwłaszcza po przegranej przez PAU procesie sądowym, ochrona lokatorów bowiem, rozciągająca się do końca 1931 roku, zmusiła Akademię, przygotowującą się do remontu generalnego budynku, do polubownego uregulowania sporów z nimi. Notatka służbowa Pułaskiego z czerwca 1928 roku, w zgodzie z zaleceniami sformułowanymi



Stanisława Maria Kraszewska, *Mieszkanie Franciszka Pułaskiego w Bibliotece Polskiej*, olej na kartonie, Paryż, b.d. [po 1928]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.M.470

po lustracji Biblioteki z 1926 roku, zawiera zapis o proponowanym jej „jedno-pokojowym mieszkaniu z kuchenką” w budynku Biblioteki Polskiej w Paryżu. Położone na pierwszym piętrze, z oddzielnym wejściem od kuchennej klatki schodowej, zostało ono wydzielone z mieszkania dla członków PAU przybywających do Paryża²⁶. Przyznano jej także dożywotnią rentę, którą w tejże notatce Franciszek Pułaski określił mianem „emerytalnego zachowku z tytułu prac śp. męża jej w ciągu lat 16 w bibliotece”. Z akt sprawy wynika dodatkowo, że dotychczasowe mieszkanie do lipca 1928 roku dzieliła ona z sublokatorami, państwem Jaworskimi, do przenosin doszło po tej dacie. Wskazuje na to karta pocztowa pisana przez nią do Konstantego Brandla 18 sierpnia 1928 roku, z informacją, „że dzisiaj po południu zdjęto żerdzie, liny i węzły gordyjskie, i inne, z okien jej mieszkania”. Z Pułaskim, następcą Władysława Mickiewicza na stanowisku dyrektora Biblioteki Polskiej, Strzemboszowa utrzymywała, wydaje się, poprawne stosunki, namalowała wewnątrz jego prywatnego gabinetu (dziś obraz w zbiorach Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu), *nota bene* znajdującego się w jej byłym mieszkaniu, a w 1934 roku przekazała Bibliotece Polskiej w darze

²⁶ Franciszek Pułaski, *Biblioteka Polska w Paryżu w latach 1893-1948*, Paryż 1948, s. 109.



Stanisława Maria Kraszewska, Władysław Alojzy Strzembosz i trzy papugi, szkic do portretu, olej na tekturze, Paryż, b.d. [przed 1917].
Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.M.465

spuściznę rękopiśmienną męża oraz pozostałą część jego księgozbioru, który jednak po paru latach, wobec ówczesnych dążeń do nadania zbiorom paryskiej ksiąźnicy współczesnego profilu, został przekazany do Biblioteki Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Zanim do tego doszło, w 1927 roku Stanisława Strzemboszowa przekazała Bibliotece Narodowej w Warszawie większą część bogatego księgozbioru, ważącego, jak pisała, około dwóch ton. Jej pierwotną intencją było przekazanie ich „do jednej z bibliotek na prowincji w Polsce”, być może pod wpływem propozycji, jaką otrzymała w 1925 roku od dyrektora Muzeum Miejskiego w Bydgoszczy, Tadeusza Dobrowolskiego, jednak po rozmowach Kraszewskiej ze Stefanem Dembym pozostały one w stolicy i stały się załączkiem księgozbioru bibliotekoznawczo-bibliologicznego powstającej wówczas centralnej ksiąźnicy państwa polskiego. Samych czasopism i wydawnictw ciągłych, które ostatecznie trafiły do Polskiej Akademii Umiejętności, Strzembosz zgromadził około dziesięciu tysięcy tomów, 26837 fascykułów²⁷. W 1927 roku Edward Chwalewik podał

²⁷ Marcin Romeyko-Hurko, Władysław Alojzy Strzembosz [w:] *Miłośnicy grafiki i ich kolekcje w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie*, Warszawa 2006, s. 241, przypis 31.

nieprecyzyjną informację, jakoby „biblioteka bibliograficzna po ś. p. Władysławie Strzemboszu została ofiarowana Muzeum Narodowemu w Warszawie, lecz dotychczas nie zabrana”.

W oparciu o jej dowód osobisty obcokrajowca wystawiony w lutym 1940 roku należy przyjąć, że zamieszkiwała w budynku Biblioteki Polskiej do 10 albo do 11 kwietnia 1942 roku, te bowiem dwie datyienne figurują obok pieczęci obydwu dzielnicowych komisariatów policji i poświadczają zmianę adresu i jej przenosiny do Domu św. Kazimierza przy rue du Chevaleret w Paryżu²⁸. Do tego czasu obok stróża domu, Leona Bzyla, była jednym z kilkorga lokatorów budynku przejętego i demolowanego przez okupacyjne władze niemieckie. Według świadectwa Leona Bzyla, spisane go przez Franciszka Pułaskiego w listopadzie 1944 roku, *locum* zajmowane przez Strzemboszową jesienią 1940 roku stało się obiektem kilkukrotnych przeszukiwań prowadzonych przez okupacyjne wojsko, policję i służby specjalne, aczkolwiek stopień docieklowości niemieckich inspektorów miał być mniejszy niż w przypadku zaplombowanych pomieszczeń bibliotecznych. Stanisława z Kraszewskich Strzemboszowa zmarła w Domu św. Kazimierza 4 listopada 1942 roku. Pochowana została na cmentarzu Les Champeaux z Montmorency (kwatery E, grób nr 136), gdzie spoczywa, wspólnie z rodzicami, we wzniesionym własnym sumptem grobie rodzinnym Kraszewskich, utrzymanym w podobnej konwencji stylistycznej co nagrobek męża, znajdujący się nieopodal.

Prace plastyczne Kraszewskiej-Strzemboszowej (sygnowane, także po ślubie, „S. M. Kraszewska”) znajdują się w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu, w Muzeach Narodowych w Poznaniu i w Warszawie, w Łazienkach Królewskich (portret dziadka, depozyt) oraz w Muzeum Literatury w Warszawie i w kolekcjach prywatnych. W bazach i w katalogach domów aukcyjnych (Desa, Artinfo.pl) jej nazwisko pojawia się rzadko. Portretowana była przez Olę Boznańską (obraz w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu), namalowała także swój autoportret (w zbiorach Biblioteki Polskiej).

²⁸ O eksmisji lokatorów między marcem a lipcem 1942 roku mówi także niepublikowane opracowanie dziejów budynku przygotowane w 2000 roku przez biuro GRAHAL, powołujące się przy tym na niezidentyfikowane źródło (Bomerot, 1949, s. 484), Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum własne Towarzystwa Historyczno-Literackiego, akc. 7964, s. 13.

Charakterystyka, dzieje i analiza metod opracowania zespołu

Opis zawartości i struktura zespołu

Spuścizna liczy 130 sygnatur w 130 teczkach o numeracji ciągłej BPP 3932-4061. Ich łączna objętość wynosi 2,92 metra bieżącego, czyli 35 standardowych pudełek używanych w magazynach Działu Rękopisów. Poza zgiętymi numerami gazet i drukami ulotnymi w jej skład nie wchodzi *superfolia*. Zawiera materiały spisane po polsku, francusku i rosyjsku, rzadziej także po angielsku, niemiecku, łacinie i starogrecku, wytworzone w latach 1883-1917. *Anteriora* sięgają roku 1825 (najstarszy wydany spośród listów XIX-wiecznych), *posteriora* zaś roku 1942 (dokumenty żony) i 2018 (dokumentacja udostępniania archiwum). Oprócz dokumentów tekstowych występuje kartografia, wykresy matematyczne i niezbyt bogata ikonografia (fotografie, karty widokowe, odręczne szkice i plany). Archiwalia te są w różnym stanie fizycznym, duża część została silnie zabrudzona zadawnionym kurzem, inne noszą ślady zalania, rozwarstwienia bloków papieru i klejonej tektury, mechanicznego uszkodzenia papieru i działalności czynników mikrobiologicznych. W pojedynczych przypadkach sklejenie albo inne zespolenie kart uniemożliwiło ich bezpieczne rozdzielenie, a nawet otwarcie celem identyfikacji zawartości materiałów oraz naniesienia oznaczeń własnościowych. Biblioteka Polska w Paryżu nie jest obecnie wyposażona w pracownię konserwacji papieru, skromne zaś środki uzyskane w ramach projektu na realizację katalogu nie pozwoliły na zlecenie prac konserwatorowi zewnętrznemu. Informacja o materiałach szczególnie skażonych, których manipulacja mogłaby stanowić zagrożenie tak dla samych materiałów, jak i dla nieprzygotowanego odpowiednio użytkownika, została zawarta w opisie katalogowym. Poza tymi przypadkami konserwatorskimi brak innych przesłanek uniemożliwiających udostępnianie archiwum prezencyjnie badaczom. Nie istnieją przeszkody prawnautorskie do ich przyszłego ucyfrowienia i nieograniczonego udostępnienia w Internecie. Wyjątek stanowi, ze względu na ochronę danych osobowych, ewidencja udostępnień, wchodząca w skład sygn. BPP 4061.

Archiwum Władysława Strzembosza znacznie odbiega od zgodnego z definicją archiwalną rozumienia spuścizny, jego zawartość i układ tylko częściowo podporządkowują się instrukcjom, schematom i wytycznym metodycznym. Niniejszy katalog oddaje zawartość struktury zastanej, będącej rezultatem najczęściej nieudokumentowanych ruchów archiwistów poprzednich pokoleń, niekiedy zadawnionych i niemożliwych do odwrócenia przesunięć międzyzespołowych i błędów, w innych przypadkach atrybucji i decyzji o przynależności zespołowej hipotetycznych albo opierających się na nieznanym nam przesłankach. Zawiera wysoki odsetek materiałów obcych, anteriorów i posteriorów i akt weszłych w jego skład na zasadzie sukcesji biernej, a równocześnie brakuje w nim dokumentów tożsamości Władysława i Stanisławy Marii Strzemboszków, skatalogowanych niezależnie. Nazwa, którą operujemy, nie oddaje ściśle stanu faktycznego, jest umowna, ale jako zastana, obecna w literaturze przedmiotu i w dotychczasowej ewidencji zostaje – z pewnymi modyfikacjami zawartości zespołu, o których niżej – zachowana.

Na materiały tworzące archiwum składają się dokumenty osobiste i legitymacje służbowe Władysława Alojzego Strzembosza, jego zeszyty szkolne, studenckie i samokształceniowe, spisy książek i zbiorów rycin, nieliczne materiały rodzinne oraz akta finansowe, w tym liczne rachunki domowe oraz dotyczące księgozbioru (od wydawców, księgarzy, introligatorów i drukarni). Odrębną grupę materiałów usytuowaną po materiałach biograficznych Władysława Strzembosza stanowią papiery żony: dokumenty osobiste, rachunki oraz korespondencja prywatna (m.in. z Olgą Boznańską, Elisą Buglową, Céline Chesnais, Stefanią Laudyn-Chrzanowską i hrabianką Marią Zamoyską), w tym rodzinna. Bliskie kompletności są materiały działalności Strzembosza w Kole, a następnie w Towarzystwie Polskim Artystyczno-Literackim, sięgające w postaci odpisów i kopii momentu powołania Koła w 1897 roku. Spuścizna zawiera także materiały działalności w Towarzystwie Literacko-Artystycznym w latach 1901-1910, w Towarzystwie Artystów Polskich, przy inicjatywach wzniesienia pomników Fryderyka Chopina w Warszawie i, szczątkowo, Adama Mickiewicza w Paryżu, oraz pracy zawodowej w Bibliotece Polskiej w Paryżu i społecznej w Komitecie Francusko-Polskim, w Agence polonaise de presse, jako skarbnika w Instytucji Czci i Chleba (szczątkowo) z lat 1907-1917, w szeregu innych organizacji polskich w Paryżu oraz przy próbie wydania w 1905 roku czasopisma „Książnica”. Twórczość reprezentują publicystyka i polemika prasowa z lat 1897-1913, dokumentacja paryskich korespondencji dla „Kurieru Warszawskiego”, prace związane z kartografią, wydawnictwa prowadzonego przez Strzembosza w Paryżu Comité polonais d'informations oraz powiązana z nimi teka wydawnicza broszury „Aktów kilku”, teka wydawnicza opracowanej wspólnie z Gastonem Lefolem „Architecture polonaise” z lat 1914-1915, notatki wspomnieniowe, odpisy do rozprawy na temat Józefa Hoene-Wrońskiego, obszerne materiały warsztatowe, wycinki i notatki z zakresu bibliotekoznawstwa oraz dziedzin pokrewnych (częściowo z zaprowadzonym przez aktotwórcę podziałem przedmiotowym) i drobne *inedita*.

Stosunkowo obszerna korespondencja podzielona jest na trzy ciągi: osobistą, z instytucjami oraz obcą. Korespondencji wchodzącej często towarzyszą bruliony i kopie odpowiedzi wysyłanych przez Strzembosza. Spośród około trzystu korespondentów Strzembosza można wymienić Francuzów, niekiedy polskiego pochodzenia albo zainteresowanych tematyką polską (Paul Cazin, Tadeusz Chojecki, Albert Cim, Pierre de Coubertin, Paul Doumer, Camille Flammarion, Édouard Ganche, Gaston Lefol, Henri Grappin, Marius-Ary Lablond, Maurice Muret, Victor Nicaise, Gabriel Sarrazin, Alexandre Schurr, Charles Seignobos, Tancrede de Visan), polskich historyków (Szymon Askenazy, Zygmunt Celichowski, Stanisław Kętrzyński, Władysław Konopczyński, Jan Kucharzewski, Adam Skałkowski, Waław Sobieski, Waław Tokarz, Bolesław Ulanowski, Kazimierz Waliszewski), historyków literatury (Piotr Bańkowski, Józef Kallenbach, Juliusz Kleiner, Jan Lorentowicz, Antoni Potocki, Zenon Przesmycki, Mieczysław Rulikowski, Tadeusz Sinko, Stanisław Stroński), socjologów (Stefan Czarnowski, Marian Zdziechowski, Florian Znaniecki), bibliotekarzy (Stefan Demby, Lubomir Gadon, Waław Karczewski), matematyków (Samuel Dickstein), wynalazców (Kazimierz Prószyński), działaczy społecznych, politycznych i emigracyjnych (Włodzimierz Bugiel, Stefan Dąbrowski, Henryk Dobrzycki, Henryk Gierszyński, Wincenty Janowski, Kazimierz Laudyn i Stefania Laudyn-Chrzanowska,

Bolesław Limanowski, Zygmunt Miłkowski, Erazm Piltz, Edward Pomian Pożerski, Józef Rusteyko, Dionizy Zaleski), kolekcjonerów (Stanisław Łoza, Leopold Méyet, baronowa Helena Oettingen, Leopold Wellisch, Kazimierz Woźnicki), pisarzy i tłumaczy (Seweryna Duchinińska, Waław Gąsiorowski, Maria Konopnicka, Bronisław Kozakiewicz, Jan Lorentowicz, Kornel Makuszyński, Władysław Mickiewicz, Władysław Reymont), muzyków (Ignacy Friedman, August Radwan, Maria Trąpczyńska) oraz artystów (Albert Bartholomé, Wojciech Brzega, Bolesław Buyko, Cyprian Godebski, Paul Landowski, Henryk Weyssenhoff), księdza Władysława Lacha-Szyrmę, przedstawicieli rodów Czartoryskich i Zamojskich oraz sekretarzy tych pierwszych. W ciągu korespondencji występują XIX-wieczne, niemające bezpośredniego związku z Władysławem Strzemboszem, nieliczne karty wizytowe przedstawicieli Wielkiej Emigracji oraz działaczy państwowych z okresu międzywojennego. Spuściznę dopełniają akta sprawy Stanisława Jasińskiego, korespondencja z Kasą im. Józefa Mianowskiego i z redakcją *Wielkiej Encyklopedii Ilustrowanej* oraz drobne *varia*. Przegląd jego listów i notatek wskazuje na szerszy, niż poświadczony występującą korespondencją, krąg towarzyski, obejmujący m.in. Lucjana Rydla czy Bronisława Piłsudskiego. Nawet jeśli zawartość treściowa niektórych listów rozczarowuje (np. przeciągająca się błaha korespondencja w sprawie ściągnięcia z Paryża binokli dla Wacława Sobieskiego), zespół zasługuje na dygitalizację, a wybrana korespondencja (oprócz wzmiankowanego powyżej Henryka Dobrzyckiego, przykładowo, listy Marii Konopnickiej czy Władysława i Aurelii Reymontów) – na wydanie drukiem.

Materiały obce reprezentują, obok wzmiankowanej powyżej korespondencji obcej, zgromadzone przez Strzembosza listy Józefa Hoene-Wrońskiego oraz rozproszone listy i dokumenty osób trzecich. Z ich grona zasługują na wyszczególnienie pojedyncze listy Jules'a Barbey d'Aureville do Ernesta Renana i Jorisa-Karla Huysmansa do François Coppée oraz zredagowany w kręgach obozu Czartoryskich apel o wsparcie dzieła księży lazarystów z 1842 roku. Dużą objętościowo grupę materiałów stanowią koperty listów adresowanych do Instytucji Czi i Chleba. Przeszło 80 procent z nich pochodzi z lat 1907-1917 i jest adresowane przez zasiłkobiorców do Władysława Strzembosza jako do jej skarbnika, pozostała część pochodzi z lat późniejszych i jest zapewne pozostałością korespondencji dotyczącej likwidacji Instytucji i przekazania jej funduszy do kraju. Zidentyfikowano też teczkę materiałów dotyczących propagandy polsko-francuskiej z lat 1909-1927, pochodzącą najprawdopodobniej ze zbiorów Kazimierza Woźnickiego oraz tekę wypisów źródłowych ze źródeł drukowanych i z polskich zbiorów rękopiśmiennych dotyczących dziejów Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1694-1699, odpisy wielu rąk przypuszczalnie zgromadzonych przed przyjazdem do Paryża przez Czesława Chowańca, publikującego przed wojną i przygotowującego kolejne studia na temat stosunków polsko-tureckich w drugiej połowie XVII wieku. Część zawartych w niej odpisów pochodzi ze zbiorów warszawskich bibliotek, dziś już nieistniejących. Materiałem obcym jest dokumentacja rachunkowa Komisji Opieki nad Grobami Polskimi z lat 1885-1908, wytworzona i zgromadzona przez jej ówczesnego skarbnika, Bolesława Rubacha. Komisja, powołana do istnienia przy Towarzystwie Czytelni Publicznej w Paryżu, miała za zadanie opłacenie koncesji, a następnie wnoszenie

REPUBLIQUE FRANÇAISE
LIBERTÉ, — ÉGALITÉ, — FRATERNITÉ

VILLE DE PARIS. — MAIRIE DU XIII^e ARRONDISSEMENT.

N^o D'ORDRE 199 N^o DU REGISTRE 1991

Date du décès 24 Mai 1883

Nom du décédé Norwid Cyprien

Domicile du décédé 7 du Chevaleret 119

Taxe municipale..... 20

Prix de concession..... 20

TOTAL.....

Changement par substitution de classe.....

RECEPTE définitive.....

203^e p^o acte de

Reçu de M Zaleski

la somme de soixante-dix francs


pour les causes énoncées d'autre part.

Paris, le 24 Mai 1883

Le Préposé comptable de la Mairie,

Chijer

Eng. Barbier. succ. de Ferd. Bouclic. — 10880.



Potwierdzenie uiszczenia przez Michała Zaleskiego koncesji czasowej na grób Cypriana Norwida, Paryż, 24 maja 1883, nadruk merostwa XIII^e Arrondissement, podpis nierozczytany. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, akta Komisji Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu, sygn. BPP 4059 k. 90

nagrobków odchodzących najstarszych przedstawicieli Wielkiej Emigracji, podejmowała też prace restauratorskie istniejących już polskich nagrobków. Jej działalność skupiły się przede wszystkim na paryskich cmentarzach Montmartre (północny) i Montparnasse (południowy) oraz na cmentarzu Les Champeaux w Montmorency. Zgromadzona dokumentacja urywa się na 1908 roku, kiedy to Bolesław Rubach, zniechęcony ewolucją poglądów politycznych działaczy młodszego pokolenia, postanowił wycofać się z działalności społecznej. Posiada ona wielką wartość historyczną, naukową, a także do pewnego stopnia praktyczną, jako wskazówka dla współcześnie podejmowanych działań administracyjnych i konserwatorskich wobec wznoszonych przed ponad stu laty nagrobków. Za szczególnie cenne dla kultury narodowej należy uznać *anteriorum*, pochodzące z 1883 roku, a więc jeszcze sprzed momentu powołania tejże Komisji do istnienia, pokwitowanie uiszczenia koncesji pięcioletniej za grób ziemny Cypriana Norwida, pierwotnie pochowanego w Ivry, a następnie dokumentację ekshumacji jego szczątków i ponownego pochówku w 1888 roku.

Na okoliczność ewentualnego skatalogowania w przyszłości materiałów Biblioteki Polskiej w Paryżu w systemie zarządzania zbiorami zgodnym z Częścią Ogólną Międzynarodowego Standardu Opisu Archiwalnego ISAD(G), przedstawia się poniżej strukturę archiwum Władysława Alojzego Strzembosza z elementami opisu wielopoziomowego.

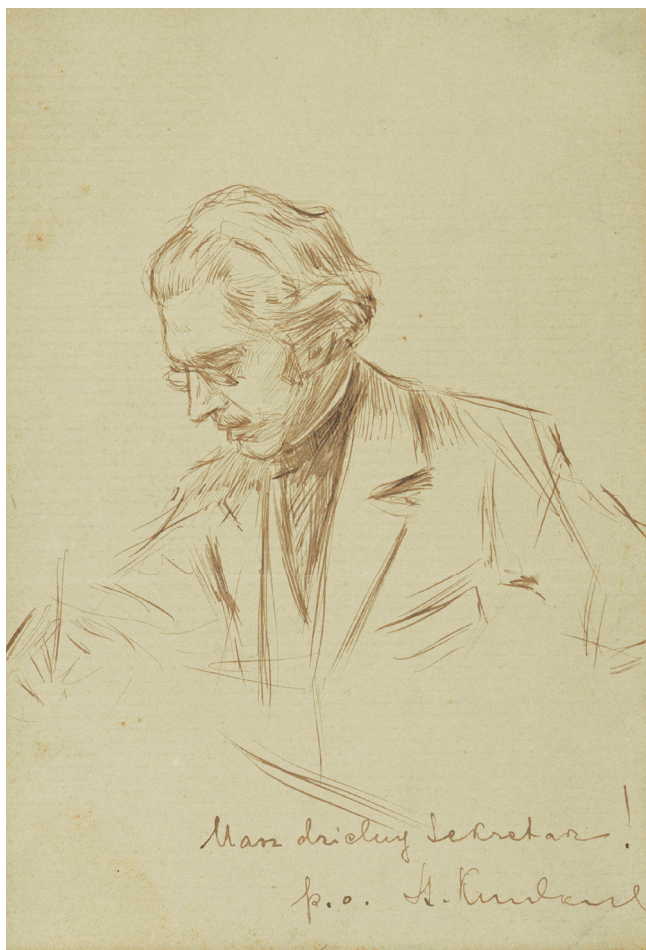
| poziom opisu archiwalnego | nazwa | sygnatury |
|-------------------------------|--|------------------------------|
| zespół archiwalny | Władysław Alojzy Strzembosz | BPP 3932-4052 |
| —— seria | materiały biograficzne Władysława Alojzego Strzembosza | BPP 3931-3948 |
| — podzespół | materiały żony, Stanisławy Marii Kraszewskiej | BPP 3949-3951 |
| —— seria | materiały działalności Władysława Alojzego Strzembosza | BPP 3952-3959 |
| —— seria | prace własne Władysława Alojzego Strzembosza | BPP 3960-3974 i 3976-3982 |
| —— seria | listy i korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza | BPP 3983-4046 |
| ———— podseria | korespondencja wchodząca osobista | BPP 3983-4030 |
| ———— podseria | korespondencja wchodząca instytucjonalna | BPP 4031-4039 |
| ———— podseria | listy (korespondencja wychodząca) | BPP 4041-4045 |
| ———— podseria | korespondencja obca | BPP 4046 |
| —— seria | materiały pozostałe (varia) | BPP 4047-4049 |
| —— seria | materiały obce | BPP 4050-4052 |
| fragment zespołu archiwalnego | Institucja Czcii i Chleba | BPP 4053-4057 |
| fragment zespołu archiwalnego | Kazimierz Woźnicki – materiały działalności | BPP 4058 |
| fragment zespołu archiwalnego | Komisja Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu | BPP 4059-4060 |
| fragment zespołu archiwalnego | Towarzystwo Historyczno-Literackie/Biblioteka Polska w Paryżu – Dział Rękopisów i Archiwów | BPP 4061 |
| fragment zespołu archiwalnego | Czesław Chowaniec [?] – materiały warsztatowe | BPP 3975 |

Trudno obecnie ocenić stopień rozproszenia pierwotnego archiwum Władysława Alojzego Strzembosza: nieliczne dokumenty, listy i rachunki adresowane do Strzembosza występujące w archiwum Kazimierza Woźnickiego (i *vice versa*) tłumaczy ich wieloletnia współpraca, sąsiedztwo i prowadzenie spraw w zastępstwie spowodowanym niedyspozycją bądź nieobecnością w Paryżu. Wraz ze zbiorami graficznymi do Muzeum Narodowego w Warszawie trafiła także odrębna całość, zespół fotografii prywatnych, początkowo przechowywanych zapewne z papierami Strzembosza. Ich przykładem jest fotografia portretowa Ignacego Jana Paderewskiego z dedykacją z lutego 1899 roku, napisaną odręcznie Strzemboszewi „w nadziei, że swych młodocianych przekonań nie zmieni, że biednej

ojczyźnie wiernym synem będzie”²⁹. Późniejsze lata pokazały, że nadziei wirtuoza, patrioty i przyszłego męża stanu młody student nie zawiódł. Analogicznie archiwum opuścił i jest obecnie przechowywany w Zbiorach Artystycznych Biblioteki Polskiej odręcznie dedykowany przez autora, Stefana Kinderfreunda, portret rysunkowy Strzembosza z około 1902-1903 roku przedstawiający go jako sekretarza Towarzystwa Artystyczno-Literackiego Polskiego w Paryżu. Nie można również wykluczyć, że w pierwszym dziesięcioleciu po śmierci kolekcjonera wdowa wyprzedawała, oprócz obiektów z jego zbiorów artystycznych, także posiadające wartość antykwaryczną autografy. Nieliczne materiały, szczególnie związane z osobą pierwszej miłości Strzembosza, zapewne zostały usunięte przez samego twórcę spuścizny, porównanie zapisów roboczej ewidencji zespołu z zawartością obecnego katalogu wydaje się wskazywać na pewne, szczęśliwie nieliczne, trudne do wytłumaczenia, ubytki w korespondencji. Pozostałe materiały, w przytłaczającej większości zachowane i nierozproszone, były wstępnie uporządkowane przez samego twórcę spuścizny, który miał świadomość rangi archiwaliów pochodzenia prywatnego w ogólności (*vide* ocalenie przez niego albumu z rysunkami Norwida) i wagi zgromadzonego przez siebie archiwum w szczególności: samodzielnie nadał mu autorski układ, którego ślady do dziś obecne są w materiałach warsztatowych z dziedziny bibliotekoznawstwa i dyscyplin pokrewnych oraz w tekach wydawniczych. Sam Strzembosz założył teczek i obwoluty na listy od poszczególnych korespondentów, w przypadku obszernej korespondencji z dodatkowymi obwolutami na każdy rok korespondencji wpływającej, jednak ani ich nie stemplował, ani nie numerował czy sygnował w inny sposób, stąd wszelkie próby opisanie niedochowanej do dzisiaj struktury mogą być czysto hipotetyczne. Jego ołówkowe dopiski na obwolutach, listach i kopiach oraz brulionach odpowiedzi sprowadzały się najczęściej do naniesienia daty. Liczne znaki zapytania w przypadku starszej korespondencji wskazują na to, że nie prowadził tych adnotacji na bieżąco, tylko przystąpił do nich w pewnym momencie, być może już pod koniec życia. Ciekawe byłoby zrekonstruowanie pierwotnego układu archiwum osobistego nadanego mu przez twórcę szczególnego: bibliotekarza zamiłowanego w nowoczesnych systemach klasyfikacyjnych, wieloletniego użytkownika i niedoszłego edytora źródeł rękopiśmiennych, zainteresowanego zawodowo także archiwistyką, do tego w czasach przed Wielką Wojną, gdy nie operowano jeszcze terminem „spuścizna” ani metodyką archiwalną dającą wskazówki do nadania układu i opisu papierów prywatnych. Nie dysponujemy jednak wymaganym minimum danych potrzebnych do wykonania takiego zadania.

Bardzo niskim, wręcz szczątkowym stopniem kompletności odznacza się korespondencja Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej. Pochodzi ona głównie z krótkiego, kilkuletniego okresu małżeństwa, brak w niej śladów listów od osób, z którymi Strzemboszowa prowadziła korespondencję w następnych latach (jak Bourdelle, Brandel, Gembarzewski, Rozwadowski, Woźnicki). Lakuarność tłumaczyć może fakt zatrzymania przez wdowę większości materiałów

²⁹ Nr inw. D1 35009 MNW. Obiekt cyfrowy: http://cyfrowe.mnw.art.pl/dmuseion/docmetadata?id=41935&show_nav=true (dostęp: 30.10.2020).



Stefan Kinderfreund, *Nasz dzielny sekretarz!* Portret Władysława Strzembosza, rysunek piórkiem, [Paryż], b.d. [ok. 1901-1903]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. Rys.001.330

własnych (nie wpłynęły wraz z papierami męża w 1934 roku), a następnie jej śmierć, bez spadkobierców, w przytułku, dodatkowo w okresie, w którym *de facto* Biblioteka Polska nie istniała.

Materiałami powiązаныmi znajdującymi się w zasobie rękopiśmiennym i archiwalnym Biblioteki Polskiej w Paryżu są: obszerna korespondencja, podpisy na protokołach zebrań Komitetu Francusko-Polskiego, fotografie i nekrologii w spuściźnie Kazimierza Woźnickiego, a przede wszystkim liczne ślady działalności Strzembosza jako twórcy katalogu rzeczowego i topograficznego oraz kolejno wolontariusza, bibliotekarza i kustosa Biblioteki Polskiej (sprawozdania, korespondencja, rachunki, ewidencja czytelni i wypożyczalni) w nieopracowanym

jeszcze zespole archiwalnym Biblioteki Polskiej – Stacji Naukowej Akademii Umiejętności od 1893 roku. Wieloletnia działalność w Instytucji Czci i Chleba znajduje odzwierciedlenie w zespole tejże instytucji oraz w odpisach dotyczących Pierre-Adriena Dudzińskiego z 1907 roku przechowywanych wspólnie z papierami emigrantów. Analogicznie wydzielono z jego spuścizny i dołączono do papierów emigrantów niektóre *wronsciana*, w szczególności kopię ręką Camille’a Durutte’a z 1871 roku pracy Józefa Marii Hoene-Wrońskiego „Philosophie absolue du Beau”, noszącą wzmiankowaną powyżej pieczęć proveniencyjną „Z darów pośmiertnych Alojzego Władysława z Damajowic Strzembosza”. Nadto pojedyncze listy znajdują się w spuściznach Henryka Gierszyńskiego, Zygmunta Lubicza-Zaleskiego oraz w korespondencji Towarzystwa Filharmonicznego Polskiego i Fundacji Pelagii Russanowskiej w Paryżu, a uwierzytelniony odpis z aktu zgonu – w objętym XI tomem katalogu rękopisów zbiorze rękopisów XIX-wiecznych. Dopełnienie korespondencji z Józefem Skrochowskim i z Victorem Harlingue-Doyenem i materiałów warsztatowych dotyczących biblioteki księcia Witolda Kazimierza Czartoryskiego stanowią fragmenty archiwum Czartoryskich, szczególnie teczka o sygnaturze BPP 900, zawierająca liczne listy Strzembosza i jego pokwitowania wynagrodzenia za pracę przy porządkowaniu książęcego księgozbioru.

Spośród archiwaliów w zbiorach obcych w pierwszej kolejności należy wymienić zespół akt Akademii Umiejętności, której Strzembosz był pracownikiem, w Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, a następnie spuściznę Waclawa i Asty Gąsiorowskich w Ossolineum we Wrocławiu. Nadto pojedyncze listy Strzembosza przechowują: Biblioteka Narodowa (listy do Samuela Dicksteina, Józefa Korzeniowskiego, Zenona Przesmyckiego, Mieczysława Rulikowskiego i redakcji „Przewodnika Antykwarskiego”, rękopis materiałów warsztatowych do bibliografii polskich czasopism emigracji po 1831 roku, podpis w spuściznie Juliana Teisseyre’a, pamiętnik Ferdynanda Hoesicka) i Muzeum Literatury (karty pocztowe do Paula Cazina) w Warszawie, Biblioteka Jagiellońska (list do redakcji „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych” w Krakowie) i Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie (listy do Jana Grzegorzewskiego i Bolesława Ulanowskiego oraz oprawiony w półskórek zbiór francuskich wierszy i utworów scenicznych, dar Władysława Alojzego Strzembosza), Biblioteka Ossolineum we Wrocławiu (listy do Leopolda Wellischa, listy służbowe z Biblioteki Polskiej, niekiedy sygnowane wspólnie z Władysławem Mickiewiczem, do Władysława i Witolda Bełzów oraz do Karola Badeckiego) i Biblioteka Arsenалу (list do Édouarda Gauthier) oraz Muzeum Bourdelle’a w Paryżu (listy obojga małżonków Strzemboszów oraz Jana Strzembosza, adnotowany przez Bourdelle’a nekrolog Władysława Strzembosza). Nie istnieją już jego listy adresowane do Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu. Dla nakreślenia pełniejszego obrazu dalszą kwerendą należałoby objąć archiwa uniwersyteckie uczelni, w których studiował Strzembosz, oraz zbiory rękopiśmienne Biblioteki Książąt Czartoryskich w Krakowie.

W przypadku Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej nieliczne materiały powiązane znajdują się w spuściznie Olgi Boznańskiej (rozdzielonej między Bibliotekę Polską w Paryżu i Muzeum Narodowe w Krakowie),



Fotograf nieznany, Olga Boznańska i Maria Kraszevska w atelier Boznańskiej w Paryżu, Paryż, b.d. [ok. 1905]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.Phot.Bozn.5

w aktach sprawy mieszkania służbowego z lat 1923-1928 oraz w zbiorach artystycznych Biblioteki Polskiej w postaci prac malarskich artystki i towarzyszącej im dokumentacji oraz stopniowo inwentaryzowanych, cyfryzowanych i publikowanych w Katalogu zbiorów artystycznych i naukowych Polskiej Akademii Umiejętności PAUart fotografii prywatnych wykonywanych w atelier Olgi Boznańskiej. Liczne listy Strzemboszowej znajdują się w archiwum Kazimierza Woźnickiego, za którego pośrednictwem próbowała m.in. rewindykować niezwrócone przez Bronisława Piłsudskiego i pracowników Komitetu Narodowego Polskiego liczne pozycje książkowe i kartograficzne z prywatnego księgozbioru po zmarłym małżonku, nadto listy w spuściznach Zygmunta Lubicza-Zaleskiego

i Konstantego Brandla. Wypis z aktu chrztu i książeczka legitymacyjna najwyraźniej zostały wydzielone ze spuścizny i skatalogowane, podobnie jak wypis aktu zgonu męża, w objętym XI tomem katalogu rękopisów zbiorze rękopisów XIX-wiecznych. W zbiorach Biblioteki Narodowej znajduje się jej list do Julii Borowej z 1923 roku, a w Bibliotece Ossolineum listy do Jana Rozwadowskiego z czasów jego działalności w Komitecie Narodowym Polskim w Paryżu (1918-1919).

W Zbiorach Artystycznych Biblioteki Polskiej w Paryżu znajduje się około dziesięciu prac malarskich Stanisławy Marii Kraszewskiej oraz pozostawione w Paryżu po kilkukrotnych selekcjach fragmenty kolekcji jej męża, w szczególności fotografii oraz rycin z darów pośmiertnych, stemplowanych opisaną powyżej pieczęcią proveniencyjną. Prace nad ich inwentaryzacją i dygitalizacją są w toku, ich rezultaty zaś w postaci obiektów cyfrowych i ustrukturyzowanych opisów będą stopniowo zamieszczane i publikowane na stronie internetowej PAU-art Katalog zbiorów artystycznych i naukowych Polskiej Akademii Umiejętności.

Dzieje zespołu i historia jego opracowania i wykorzystania

Historia nabycia zespołu

Podstawowy trzon zespołu archiwalnego, jak już zaznaczono powyżej, trafił do zbiorów Biblioteki Polskiej Stacji Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności w Paryżu przekazany w darze przez wdowę, Stanisławę Marię z Kraszewskich Strzembosową w 1934 roku. Zespół archiwalny Biblioteki Polskiej-Stacji Naukowej nie jest jeszcze opracowany, stąd nieznanne są w chwili obecnej bliższe okoliczności przekazania tego daru: wyjaśnienie akurat tej, a nie innej daty wpływu, spisy ewentualnie towarzyszące przekazywanym materiałom. W okresie międzywojennym wpływających na bieżąco do Biblioteki Polskiej rękopisów nie rejestrowano, nie prowadzono dla nich wykazu ani odrębnej ewidencji. Dla szczupłej kadry priorytetem było opracowanie katalogu rękopisów z epoki staropolskiej i XIX-wiecznych. Ówczesnie pracujący rękopiśmiennicy zakładali, zbyt optymistycznie, że przy szybkim postępie prac nad katalogiem nie jest konieczne prowadzenie równoległej rejestracji bieżącej i mieli nadzieję wpływy te objąć wstępnie planowanym pod koniec lat trzydziestych III, a następnie IV tomem rękopisów. Dzięki sprawozdaniom Biblioteki Polskiej zamieszczanym drukiem w „Roczniku Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie” wiadomo, że „Stanisława Strzembosowa ofiarowała zbiór książek, rycin, fotografii i rękopisów z Kolekcji swego męża”³⁰.

Nieznane są też okoliczności przekazania materiałów samej Strzembosowej. Do czasu opracowania archiwum własnego Biblioteki Polskiej albo przeprowadzenia owocnej kwerendy w częściowo opracowanym materiale można w tej materii jedynie wysuwać przypuszczenia. Proponuje się dwie hipotezy:

³⁰ „Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie”, Rok 1934/1935, Kraków 1936, s. 58.

albo trafiły one do Biblioteki Polskiej wspólnie ze spuścizną męża, za czym może przemawiać fakt, że zdecydowana większość z nich (poza dokumentami osobistymi i pojedynczymi listami) pochodzi w okresie przed 1916 roku oraz że dokumenty późniejsze dochowane są w postaci szczątkowej, albo zabezpieczyła je i przekazała po śmierci Strzemboszowej osoba trzecia. Słabość pierwszej hipotezy wynika z faktu, że występują w jej papierach, chociaż nieliczne, dokumenty datowane na 1942 rok. Być może po wojnie trafiły do Biblioteki Polskiej w Paryżu bezpośrednio z Domu św. Kazimierza? Musiały one wpłynąć odrębnie, w późniejszym terminie i wtórnie zostały dołączone do papierów męża. Przy rozpatrywaniu drugiej hipotezy kandydatem mógłby być Józef Szymański, który posiadał kilka prac malarskich Strzemboszowej i w 1961 roku przekazał je w darze do zbiorów artystycznych Towarzystwa Historyczno-Literackiego z dodatkowymi informacjami mogącymi wskazywać na bezpośredni kontakt z artystką. Na rzecz tej poszlaki przemawia okoliczność, że zabezpieczył on i przechował w swoim domu w Ivry pod Paryżem podczas wojny również część spuścizny i dzieł Olgi Boznańskiej, zmarłej w październiku 1940 roku w Paryżu. Niektóre archiwalia Olgi Boznańskiej i Stanisławy Marii Kraszewskiej-Strzemboszowej do 1978 roku były przechowywane w dziale rękopisów Biblioteki Polskiej łącznie, co poświadcza notatka służbowa ówczesnego pracownika tego działu, Marka Franciszkowskiego, o wydzieleniu z nich materiałów Olgi Boznańskiej. Szymański był też w 1954 roku pośrednikiem przy przekazywaniu kompletnego wyposażenia mieszkania i pracowni malarskiej innego artysty, Bolesława Biegasa. Czyżby podczas wojny przechowywał jakąś część pozostałej spuścizny Strzemboszowej? Jeśli tak, czy wdowa przekazała mu ją zapisem? Z jak dużym dobytkiem ruchomym przeniosła się ona do Domu św. Kazimierza w kwietniu 1942 roku, na kilka miesięcy przed śmiercią? Obraz komplikuje dodatkowo okoliczność, że pojedyncze dokumenty należące do niej, takie jak odpis aktu chrztu, książeczka legitymacyjna oraz odpis aktu zgonu męża trafiły do zbiorów Biblioteki Polskiej odrębnie albo wtórnie zostały z niej wyodrębnione i skatalogowane w oderwaniu od archiwum Strzembosza.

Oprócz materiałów, które do tej spuścizny dostały dołączone, zidentyfikowano także materiały wyłączone z niej w nieznanych okolicznościach. Wydzielenie niektórych z nich (wspomniane powyżej *wronsciana*) musiało nastąpić stosunkowo wcześnie, jeszcze przed przystąpieniem do prac nad tomem katalogu obejmującym papiery emigrantów, o czasie i powodach wyłączeń innych materiałów (wybrane dokumenty tożsamości obojga małżonków) trudno dziś orzec.

Niewielka część korespondencji zawarta w spuściznie Strzembosza wykracza poza 1917 rok (np. karty wizytowe z okresu dwudziestolecia międzywojennego i zaproszenie wysłane przez Józefa Ruffera w 1919 roku). Okoliczności jej wejścia do zbioru rękopisów i zakwalifikowania do archiwum Władysława Strzembosza są nieznanne. Można podnieść okoliczność, że Strzembosz, co potwierdzają świadectwa z epoki, w 1917 roku przed śmiercią nie zdołał się rozliczyć z prowadzonych spraw i przekazać oficjalnie następcy kompletną prowadzonej dokumentacji. Mogło się zdarzyć, że porządkując jakiś czas po śmierci jego papiery, przekazano wdowie także dokumentację obcą i wytworzoną *post*

mortem. Tego typu błąd można by tłumaczyć dużą zmiennością kadrową pracowników i brakiem płynnej sukcesji w czasach Wielkiej Wojny i bezpośrednio po niej. Analogicznie, niewielka część dokumentacji Instytucji Czci i Chleba mogła pozostać w archiwum Władysława Strzembosza jako materiały jego działalności (był jej skarbnikiem) i nie zostać zwrócona sekretarzowi, Dionizemu Zaleskiemu.

Pierwsza ewidencja zespołu

Archiwum Władysława Strzembosza nie dysponuje ewidencją starszą niż założony w 1994 inwentarz rękopisów, dla materiałów nieskatalogowanych operujący wyłącznie nadanymi *ex post* numerami akcesyjnymi. Przy ich nadawaniu starano się zachować dotychczasowy porządek topograficzny, do pewnego stopnia odzwierciedlający kolejność wpływu materiałów do zbiorów. Numery, które w 1993 roku nadano archiwum Strzembosza (akc. 3110-3164), oraz charakter sąsiadujących materiałów wskazują na wpływ w okresie międzywojennym, jednak przy braku rejestracji wpływów z epoki ewentualna wartość argumentacyjna tej numeracji jest słaba, pozbawiona waloru pewności, jedynie poszlakowa. Poza obwolutami zakładanymi przez Strzembosza na listy każdego z korespondentów oraz uformowaniem przezeń osobnych grup tematycznych wycinków, notatek i tek wydawniczych (bez numeracji i w układzie, wydaje się, nieukończonym albo wtórnie zaburzonym) brak jest śladów wcześniejszych sygnatur lub innych oznaczeń.

W literaturze cytowania spuścizny Strzembosza sprzed pracy doktorskiej Ewy Bobrowskiej, pisanej na przełomie tysiącleci, są rzadkie. Dochowana do dziś dokumentacja udostępnień archiwum nie sięga głębiej niż 2000 roku. Najstarszym udostępnieniem, na które natrafiono, są kwerendy prowadzone z pomocą Wandy Borkowskiej, ówczesnej kierowniczką Działu Rękopisów, między 1973 a 1977 rokiem przez Tadeusza Siverta, który pisał o „odnalezieniu szczęśliwym trafem szeregu dokumentów w kilkunastu nie skatalogowanych [sic] dotąd teczkach [...] Ocalałe materiały stanowiły własność dwóch zbieraczy polskich biorących czynny udział w życiu polonijnym: Władysława Strzembosza oraz doktora Henryka Gierszyńskiego”³¹. Cytował je bez powoływania się w aparacie na jakiegokolwiek oznaczenia referencyjne, najprawdopodobniej z powodu ich braku w tym czasie. W następnych latach korzystano z tego archiwum, niezbyt zresztą intensywnie, sięgając głównie do akt Komisji Opieki nad Grobami Polskimi oraz pracując nad materiałami działalności Strzembosza w Towarzystwie Polskim Artystyczno-Literackim w Paryżu.

³¹ Tadeusz Sivert, *Polacy w Paryżu. Z dziejów polskiego życia kulturalnego w Paryżu na przełomie XIX i XX wieku*, Warszawa 1980, s. 9.

Historia opracowania zespołu

Pierwszy trud inwentaryzacji archiwum Władysława Strzembosza podjął w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych, na zaproszenie ówczesnego kierownika Działu Rękopisów Biblioteki Polskiej, Marka Piotra Prokopa, profesor Norbert Kasparek z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Prace te kontynuował następnie w latach 2006-2008 oraz 2011. Prowadził je początkowo na marginesie swych pobytów badawczych poświęconych wojnie polsko-rosyjskiej 1831 roku i Wielkiej Emigracji, później kontynuował w ramach Stypendium Towarzystwa Historyczno-Literackiego imienia Marii Zdziarskiej-Zaleskiej. Mógł im więc łącznie poświęcić zaledwie kilka tygodni. Zostały one uwiecznione szczegółowym wykazem zawartości spuścizny w kolejności numeracji akcesyjnej z elementami zmian nanoszonych w rozpoczętym przez niego układzie inwentarzowym. Niestety, brak możliwości dalszego finansowania tych prac w ramach dostępnych stypendiów i grantów zmusił go do przerywania opracowania archiwalnego. Oprócz wykazu, który okazał się bardzo pomocny zarówno jako udokumentowanie układu zastanego, jak i dzięki podjętemu w nim wysiłkowi identyfikacji nierozczytanych nazwisk, ustalenia dat, szczegółów faktograficznych i odnotowania zawartości licznych notatek Strzembosza, ich owocem było kilka artykułów biograficznych o obojgu małżonkach, do momentu zredagowania niniejszego wstępu najobszerniejszych, obok artykułów Marcina Romeyki-Hurki, opracowań biograficznych im poświęconych. Kontynuacja opracowania inwentarzowego stała się możliwa dzięki przyznaniu grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki na realizację projektu „Inwentarz Archiwum Władysława Mickiewicza ze zbiorów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu”, do którego ze względu na bliską, choć nie bezkonfliktową, trwającą szesnaście lat (1901-1917) współpracę zawodową Strzembosza z przełożonym, wieloletnim dyrektorem Biblioteki Polskiej w Paryżu, Władysławem Mickiewiczem, dołączono skatalogowanie tego zespołu archiwalnego jako jedno z zadań szczegółowych. Opracowanie tego katalogu wpisuje się także – choć było realizowane niezależnie od niego – w zainicjowany w 2007 roku i kontynuowany w miarę możliwości trud inwentaryzacji spuścizn pracowników Biblioteki Polskiej i archiwum własnego Biblioteki.

Projekt grantowy uwzględniał szeroki udział doktorantów i młodych (do 35. roku życia) archiwistów. Spuściznę Strzembosza przewidziano do opracowania (głównie ze względu na jej stosunkowo niewielkie rozmiary, jest to najmniejszy z trzech zespołów objętych pracami archiwalnymi w projekcie) właśnie im. Pod koniec 2015 roku w publicznym konkursie dla młodych badaczy wyłoniono dwie rękopiśmienniczki: Marię Miszczuk i Monikę Pal oraz historyka-archiwistę dra Alberta Sendora, powierzając im, wraz ze skromnymi środkami finansowymi, a co za tym idzie, znacznie ograniczonym czasem na prace inwentaryzacyjne *in situ*, ten zespół archiwalny do opracowania. Pracę tę wykonywali w trakcie kilku paromiesięcznych przyjazdów w latach 2016-2018. Monika Pal uczestniczyła w pracach na etapie początkowym, dr Albert Sendor – późniejszym, nad realizacją planu podczas całości prac czuwała Maria Miszczuk, która też sporządziła pierwotną

wersję inwentarza. Wspólnie nadali oni zespołowi strukturę, w której wyodrębnili materiały biograficzne, niewielką, odrębną grupę materiałów Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszewej, materiały działalności, stosunkowo obszerną korespondencję, *varia* i materiały obce. Punktem wyjścia dla nich były *Wytyczne opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*, opracowane przez Hannę Dymnicką-Wołoszyńską i Zygmunta Kolankowskiego (Warszawa 1990) oraz dotychczas opracowane tomy katalogów rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu obejmujące spuścizny, każdorazowo jednak wytyczne te adaptowali do potrzeb powierzonego im zespołu. Efektem ich prac, oprócz utworzenia 113 sygnatur tymczasowych, było opracowanie roboczej wersji inwentarza, obejmującego ponad 90 procent objętości zespołu. W 2018 roku do prac nad zespołem została włączona również, pracująca równolegle w Paryżu nad własnym tematem badawczym, doktorantka w Instytucie Badań Literackich, Magdalena Abramczyk, która ostemplowała wszystkie karty materiałów wchodzących w skład spuścizny. Dalszej melioracji, pogłębienia bądź uzupełnienia opisu wymagały w szczególności niektóre teczki *variorum*. Zespół ten *de facto* wykonał zadanie w pełni autonomicznie, przewidziana w projekcie koordynacja ze strony niżej podpisanego w praktyce nie miała okazji się zmaterializować z dwóch powodów: trudności w synchronizacji wyjazdów zagranicznych wszystkich czterech osób pracujących nad archiwum Strzembosza w projekcie NPRH, związanych każde z osobna swoimi zobowiązaniami zawodowymi lub naukowymi w Polsce, oraz dużego doświadczenia, metodycznej, warsztatowej i językowej biegłości i intuicji zawodowej trójki młodych archiwistów. W częstych przypadkach niejednoznacznych i trudnych metodycznie, których niewielkie archiwum Władysława Strzembosza im nie oszczędziło, wypracowali wspólnie, między sobą, przekonujące rozwiązania. Mimo przyjętej formuły katalogu rękopisów, starali się zachować wierność czytelnym jeszcze miejscami w układzie pierwotnym elementom zamysłu i układu autorskiego, głównie prac i materiałów działalności, w przypadku zaś korespondencji, w której wyodrębnili dwie podserie: korespondencji osobistej oraz z instytucjami, scalali w jeden blok listy wpływające z brulionami, kopiami, potwierdzeniami nadania pism wychodzących, nadto skrupulatnie każdorazowo odnotowywali na licznych obwolutach z bibuły bezkwasowej numery akcesyjne każdej grupki materiałów składających się na nowo utworzone teczki rękopisów. Na dalszym etapie prac obwoluty te zostały zachowane, gdyż obok konkordancji i zbiorczych zapisów w stopkach każdej sygnatury w katalogu stanowią ślad układu pierwotnego.

Ukończenie prac inwentaryzacyjnych, naniesienie uzupełnień, numeracja kart, sporządzenie konkordancji, indeksu, biogramów Władysława Alojzego i Stanisławy Marii Strzemboszków, wstępu do katalogu i streszczenia francuskiego oraz prace redakcyjne, w tym poprawki dotyczące tekstów francuskojęzycznych to zadanie wykonane przez Arkadiusza Roszkowskiego od lutego do czerwca 2020 roku. Melioracje dotyczyły realiów paryskich i francuskich *belle époque* oraz propozycji atrybucji niektórych tekstów niesygnowanych albo sygnowanych nieczytelnie przez przedstawicieli kolonii polskiej w Paryżu, z którymi Roszkowski miał możliwość bliżej się zapoznać podczas uprzednio

prowadzonych prac w Dziale Rękopisów oraz katalogowania zespołów archiwalnych z tej samej epoki (Bolesława Biegasa i Kazimierza Woźnickiego). Dla celów sprawozdawczych można przyjąć, że łączny zakres inwentarзовych i katalogowych prac nad spuścizną to rezultat około czternastu miesięcy prac jednego archiwisty.

Problemy granicy zespołowości i inne uwagi

Podczas inwentaryzacji archiwum Władysława Strzembosza zespołowi pracującemu nad katalogiem przyszło zmierzyć się ze stosunkowo licznymi wyzwaniami metodycznymi. Już inwentaryzacja przeprowadzona w 1993 roku, z konieczności sumaryczna, sygnalizowała niektóre z nich. Przykładowo całość materiałów objętych numerem akcesyjnym 3142 obejmuje korespondencję Władysława Mickiewicza, nie ma związku z działalnością twórcy spuścizny ani uzasadnienia dla zachowywania ich w jej obrębie, dlatego w 2018 roku została z niej wydzielona i przekazana do opracowania wspólnie z pozostałymi materiałami wchodzącymi w skład archiwum Władysława Mickiewicza. Materiały te, obecnie w opracowaniu, nie zostały objęte niniejszym katalogiem.

Problem granicy zespołowości dotyczy materiałów rachunkowych Komisji Opieki nad Grobami Polskimi z lat 1885-1908 roku objętych numerem akcesyjnym 3136, a więc z okresu poprzedzającego działalność Strzembosza na rzecz Towarzystwa Czytelni Polskiej, którego to towarzystwa emanacją z formalnego punktu widzenia była Komisja. Działalność dosyć efemeryczną, należy przyznać, bo sprowadzającą się jedynie – w świetle dokumentacji zachowanej w jego spuściznie – do udziału w organizacji loterii-tomboli około 1909 roku. Być może chodzi w tym wypadku o sukcesję bierną, przejęcie akt od skarbnika, Bolesława Rubacha, który pod koniec życia wycofał się z działalności społecznej w kolonii polskiej w Paryżu, jednak dostępna dokumentacja nie pozwala na weryfikację takiej tezy. Wśród licznych działań społecznikowskich Strzembosza nie natykamy się na dowody prac na rzecz opieki nad polskimi grobami we Francji. Zaświadczają je jednak relacje dużo późniejsze, z połowy lat pięćdziesiątych XX wieku, pochodzące do Józefa Szymańskiego i od znającego jeszcze Strzembosza osobieście Edwarda Pomiana-Požerskiego, sytuujące prezesurę Strzembosza w Komisji Grobów w Paryżu chronologicznie między Zofią Nabelakową a Dionizym Zaleskim³². Niewykluczona jest wtórna, błędna atrybucja tych materiałów Strzemboszowi już w okresie, kiedy jego archiwum znajdowało się w zbiorach Biblioteki Polskiej. W odróżnieniu od korespondencji Władysława Mickiewicza zdecydowano się objąć te materiały katalogiem, jednak jako materiały obce. Przy podjęciu tej decyzji kierowano się ich wagą dla kultury polskiej, chęcią uczynienia informacji o ich zawartości szerzej i łatwiej dostępną drogą za sprawą publikacji w drukowanym katalogu oraz nadania im stałych, wygodniejszych w cytowaniu

³² Andrzej Biernat, Iwona Dacka-Górzyńska, Sławomir Górzyński, Janusz Pezda (opr.), *Archiwum Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji [1805] 1930-1995. Inwentarz tymczasowy*, Bellerive-sur-Allier 2017, s. 220.

i odnalezieniu przez następnych badaczy, sygnatur i foliacji. Nadto nie istnieją – albo nie zostały jeszcze zidentyfikowane jako takie – zwarte serie albo inne całości akt tej komisji w innych zespołach i zbiorach rękopiśmiennych, z którymi można by je było połączyć.

Najprawdopodobniej materiałami pochodzenia obcego są wypisy źródłowe do historii Polski końca XVII wieku (numer akcesyjny 3164), jednak ani różne ręce, ani brak dodatkowych informacji nie pozwalają na dokonanie atrybucji w sposób pewny. Już po sformowaniu inwentarza, na etapie ostatniego przeglądu, nadawania numerów stałych sygnatur i redagowania opisów katalogowych wysunięto hipotezę powiązania tych notatek z Czesławem Chowańcem. Znaczny stopień zaawansowania prac w momencie sformułowania tej hipotezy tłumaczy pozostawienie ich w niniejszym katalogu.

„On już się zrosł w jedno z biblioteką” – słowa wypowiedziane prawdopodobnie przez Kazimierza Woźnickiego, a następnie podjęte i wykorzystane w hybrydowym gatunkowo wywiadzie-felietonie Antoniego Potockiego trafnie charakteryzują w równym stopniu samego Strzembosza, jak i pozostawioną przez niego produkcję aktową. Początek XX wieku cechował swobodniejsze niż dziś postępowanie przez badaczy i archiwistów z powierzonymi im pieczy źródłami historycznymi. Archiwalia wypożyczano do domów, niekiedy wręcz nadając je jako zagraniczne przesyłki pocztowe. Sam Strzembosz takim właśnie procederem tłumaczył w 1906 roku niemożność ukończenia odpisów z akt Sejmu 1831 roku. Nie bez znaczenia może być okoliczność, że przez szesnaście lat mieszkał w tym samym budynku, a jego biuro i mieszkanie służbowe dzieliły zaledwie dwa piętra. W pracoholizm uciekał przed poczuciem pustki życiowej, swoje prywatne zbiory zaś widział oczyma wyobraźni jako pośmiertny dar mający wzbogacić zasób Biblioteki Polskiej. Na początku 1917 roku jego przełożony, Władysław Mickiewicz, zgłaszał Akademii Umiejętności niemożność wygzekwowania od ciężko podupadłego na zdrowiu podwładnego „zamknięcia rachunków”. Rezultatem tego stanu rzeczy jest do dzisiaj niemożność wyodrębnienia z obszernej grupy rachunków księgarskich i introligatorskich kwitów prywatnych i tych wystawianych na Bibliotekę, czy wręcz ustalenie zakresu przedmiotowego katalogu kartkowego zbiorów graficznych (dawny numer akcesyjny 3164/II, obecnie sygn. BPP 3939). Niżej podpisanemu udało się zidentyfikować losowo wybrane (wobec obszerności materiału) robocze opisy Strzembosza z odpowiadającymi im zapisami publikowanych w bazie PAUart rycin ze zbiorów Gabinetu Rycin PAU w Bibliotece Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Próby bliższej identyfikacji tego katalogu podejmowali w roku 2005-2006 kustosze zbiorów graficznych, Małgorzata Pokorska-Primus i Marcin Romeyko-Hurko. Analogicznie, obok obszerne, dobrze zachowane i ułożone zgodnie z ówczesnym schematem kancelaryjnym ciągu korespondencji Władysława Alojzego Strzembosza jako adiunkta, a następnie kustosza Biblioteki, znajdującego się w zespole archiwalnym Biblioteki Polskiej Stacji Naukowej Akademii Umiejętności, także jego papiery prywatne zawierają korespondencję o charakterze służbowym, kwerendy, zapytania, prośby o wypożyczenie książek, bruliony zaś jego odpowiedzi – monity opóźnionych zwrotów. Ograniczono się w tej sytuacji do sygnalizowania dwoistej proveniencji takich materiałów

w stopkach opisów odpowiednich rękopisów oraz w zestawieniu znajdującym się pod konkordancją.

Ostatni duży problem granicy zespołowości związany jest z dokumentacją Instytucji Czi i Chleba, której Strzembosz był przez dziesięć lat skarbnikiem. Zespół ten został opracowany w drugiej połowie lat osiemdziesiątych XX wieku przez Jana Skarbka i Jana Ziółka, a jego katalog został wydany drukiem (sygn. BPP 664-755). Wymagał on naniesienia w kolejnych latach poprawek i uzupełnień. Około dziesięciu lat później przekazane zostały do Działu Rękopisów dodatkowe materiały, uwzględnione w suplemencie do V tomu katalogów Biblioteki Polskiej w Paryżu (sygn. BPP 756-759). Chociaż wstęp i nota edytorska do V tomu katalogu nie zawierają wzmianki na ten temat, przypuszczamy, że Skarbek i Ziółek wyłączyli z opracowywanego przez nich zespołu koperty do listów. Praktykę taką wobec XIX-wiecznej korespondencji niestety często stosowali tak w Polsce, jak i we Francji archiwiści i rękopiśmiennicy starszego pokolenia. W 1994 roku nadano im numer akcesyjny 3670. Na obecnym etapie nie jest już możliwe wtórne dołączenie tych kopert do oryginalnych listów, gdyż pierwotne powiązanie w większości przypadków zostało nieodwracalnie zatarte: prawie zawsze koperty nie były podpisywane, a często w pierwszych latach XX wieku podania do Instytucji Czi i Chleba wysyłano w pozbawionych dopisków kopertach o opracowanym przez Strzembosza jednolitym, drukowanym szablonie. Próba atrybucji i przywrócenia pierwotnego układu w oparciu o daty i miejsca nadania widoczne na stemplach pocztowych, z rzadka także o podobieństwo papeterii czy charakteru pisma byłaby bardzo czasochłonna i skończyłaby się tylko częściowym powodzeniem. Kolejny problem przy takiej próbie scalenia stanowiłaby powtórna paginacja całych serii akt, z konieczności odmienna od już istniejącej, potwierdzonej drukowaną pomocą archiwalną i funkcjonującej w obiegu naukowym paginacji katalogowej, operacja taka pociągałaby także za sobą znaczne przesunięcia w układzie magazynowym. Postanowiono więc dołączyć te koperty, w przeszło osiemdziesięciu procentach przypadków adresowane do Władysława Strzembosza jako do skarbnika Instytucji Czi i Chleba, do jego archiwum i objąć je, po nadaniu im układu chronologicznego, niniejszym katalogiem. Pozostawienie ich poza katalogiem najpierw Instytucji Czi i Chleba (do czego doszło trzydzieści lat temu) i suplementem do niego, a obecnie archiwum Władysława Strzembosza oznaczałyby dla nich w przyszłości niemożność uwzględnienia w przyszłych tomach katalogu rękopisów, z których tematyką lub zakresem byłyby powiązane w jakikolwiek sposób uzasadniający zamieszczenie ich tamże. Podczas ich przeglądu, a następnie sortowania chronologicznego natknięto się w tym zbiorze na nieliczne koperty do korespondencji prywatnej adresowanej do Strzembosza z Moskwy z początków XX wieku oraz na kopertę adresowaną do jego małżonki, co potwierdza w przekonaniu niżej podpisanego zasadność objęcia ich opisem katalogowym w obrębie niniejszego tomu.

Analogicznie jak w przypadku służbowej korespondencji bibliotecznej występującej w spuściźnie Władysława Strzembosza, występują w niej listy o tematyce wskazującej na przynależność do zespołu Instytucji Czi i Chleba, niekiedy opatrzone dawną, używaną do 1992 roku, owalną pieczęcią Biblioteki Polskiej, a nawet oznaczeniami sygnaturowymi naniesionymi podczas prac katalogowych

nad zespołem Instytucji Czi i Chleba w latach osiemdziesiątych, następnie anulowanymi. Oznaczenia te zostały zasygnalizowane w katalogu przy opisie formalnym odpowiednich listów. Również w tych przypadkach ograniczono się do zasygnalizowania dwoistej proveniencji w stopkach opisów rękopisów i w zestawieniu znajdującym się pod konkordancją.

Odrębnym zagadnieniem archiwalnym było określenie miejsca materiałów Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszewej w tym archiwum oraz ich relacji do materiałów męża. Początkowo autorzy inwentarza przychylali się do opcji archiwum wspólnego obojga małżonków jako równoległych współtwórców zespołu, analogicznie jak to miało miejsce we wspólnym archiwum małżonków Jana Ekierta i Eleonory Reinhold (BPP 1786-1830). Opcja ta wpisywała się w obecną w niektórych nurtach zachodniej humanistyki ostatnich kilku dziesięcioleci dążenia do zwiększenia widoczności twórców należących do grup społecznych w tradycyjnych badaniach głównego nurtu historiografii marginalizowanych (kobiety z epok sprzed emancypacji, mniejszości) i wynikała również ze współpracy dwóch współautorek inwentarza z zespołem badawczym Archiwum Kobiet istniejącym od 2013 roku w Instytucie Badań Literackich PAN. Ze względu jednak na stosunkowo późne zawarcie małżeństwa przez Strzemboszą i krótkie wspólne pożycie oraz niewielką ilość materiałów z Kraszewskich Strzemboszewej, autorzy inwentarza zdecydowali się ostatecznie na odmienne ujęcie i potraktowali to archiwum jako zespół Władysława Alojzego Strzembosza z wyodrębnionym niewielkim podzespołem (trzy teczki, sygnatury BPP 3949-3951) materiałów żony.

Występowanie w zespole obcych kart wizytowych zostało zasygnalizowane w opisie jego zawartości. XIX-wieczne *antiora* mogą być pozostałością kolekcji samego Strzembosza, gromadzonymi przez niego *mickiewiczianami* (jak choćby dwie karty wizytowe Wiery Chlustine oraz karty Armanda Lévy'ego i Edgara Quineta), karty zaś z okresu dwudziestolecia międzywojennego albo dowodem kontaktów towarzyskich wdowy, albo odpryskiem materiałów z archiwum własnego Biblioteki Polskiej.

Ostatni problem metodyczny zasługujący na zasygnalizowanie dotyczy relacji między papierami osobistymi a zbiorami rękopiśmiennymi, bibliotecznymi i ikonograficznymi kolekcjonera. Zapewne przez samego Strzembosza i wdowę po nim były one przechowywane łącznie, także zapis dotyczący przekazania ich do zbiorów Biblioteki Polskiej w 1934 roku wskazuje na postrzeganie ich jako elementów większej całości. Ze względu jednak na to, że większość kolekcji została przez wdowę w latach dwudziestych przekazana do zbiorów Biblioteki Narodowej i Muzeum Narodowego w Warszawie, a następnie, w latach trzydziestych do innych kolekcji publicznych w kraju, z zagadnieniem tym autorzy inwentarza nie stykali się bezpośrednio, a przywołany został on w tym miejscu jako kontekst, w którym archiwum kolekcjonera się formowało i którym przez pierwsze dziesięciolecie było otoczone.

Polscy rękopiśmiennicy na określenie pomocy ewidencyjnej, której egzemplifikację Czytelnik trzyma w rękach, wymiennie stosują terminy „katalog rękopisów” i „inwentarz rękopisów”. Oferowany przezeń opis zatrzymuje się na zawartości jednostki. Czasem głębia opisu schodzi do poziomu dokumentu, ale

i wówczas brak pełnego opisu formalnego i indeksowania zawartości pojedynczych dokumentów. Poprawnie więc takie narzędzie wyszukiwawcze powinno być nazywane inwentarzem (taką nomenklaturą posługują się np. Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Kórnicka i Ossolineum), a nie katalogiem (*usus* Muzeum Literatury i większości bibliotek naukowych w Polsce z Biblioteką Narodową na czele). Niniejszy, odmienny od pożądanego wybór wynika z szacunku wobec tradycji nazewnictwa zainicjowanej przez Adama Lewaka na okoliczność opisu zbiorów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu w latach 1926-1931. Od tamtej pory w Bibliotece Polskiej niezmiennie stosuje się termin „katalog rękopisów”. Dodatkowo należy uwzględnić okoliczność, że od 1994 roku termin „inwentarz rękopisów” w Bibliotece Polskiej w Paryżu jest zarezerwowany dla ewidencji wpływów (akcesji). Zapisy katalogów powstających od lat dziewięćdziesiątych, w tym obecnego, uwzględniają dodatkowo *Wytyczne opracowania rękopisów w bibliotekach polskich* z 1955 roku oraz nawiązują do praktyki redakcyjnej wypracowanej przez Zakład Rękopisów Biblioteki Narodowej w Warszawie. Obecny katalog nosi numer tomu XVII. Numeracja ta, czysto umowna, wynika z układu sygnaturowego (*numerus currens*) kolejno opracowywanych rękopisów. Od wielu dziesięcioleci Biblioteka Polska w Paryżu nie dysponuje wystarczająco liczną własną ekipą pracowników ani stabilnym finansowaniem, które mogłyby zapewnić płynną realizację procesu kończącego się wydaniem bez zbędnej zwłoki drukowanego katalogu. Obecny tom jest także świadectwem tej sytuacji: prace łącznie pięciorga archiwistów nad niniejszym zespołem były wykonywane w sposób nieciągły na przestrzeni lat 1996-2020. Z tego powodu numeracja wydanych dotychczas drukiem tomów także jest nieciągła, obecnie nie opublikowano jeszcze tomów III-IV, IX-X, XII-XIV i XVI. Brakujące tomy są na różnych etapach opracowania.

Ze względu na brak oprogramowania ani czasu nie było możliwe dostosowanie opisu do opublikowanego pod koniec grudnia 2019 roku Formatu MARC 21 rekordu bibliograficznego dla rękopisu autorstwa Krystyny Sanetry. Dział Rękopisów i Archiwów Biblioteki Polskiej w Paryżu nie dysponuje systemem bazodanowym, katalogowym ani systemem zarządzania zbiorami, który implementowałby standard, normę albo format opisu oraz redakcji haseł wzorcowych osobowych, korporatywnych i geograficznych (o geolokalizacji czy wizualizacji koncepcji/pojęć i relacji między nimi nie wspominając). Nie istnieje też jeszcze słownictwo kontrolowane w postaci zarządzanych i współdzielonych wielojęzycznych słowników, klasyfikacji, tezaursów ani ontologii. Aby choć w niewielkiej części odpowiedzieć na problem jednojęzyczności tej pomocy wyszukiwawczej, wzbogacono katalog o obszerne streszczenie w języku francuskim, będące odpowiednikiem wstępu do inwentarza zespołu archiwalnego. Dotychczas opublikowane katalogi rękopisów Biblioteki Polskiej (poza tomem XV) i Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu ich nie zawierały, jednak fakt przechowywania i udostępniania archiwum na gościnnej ziemi francuskiej wydają się uzasadniać decyzję o poszerzeniu niniejszego tomu (oraz – wyrażamy taką nadzieję – kolejnych) o francuskojęzyczne streszczenie.

Prace nad katalogiem były finalizowane od lutego do czerwca 2020 roku w okolicznościach nadzwyczajnych, związanych z niemożnością dostępu do

literatury przedmiotu, a także z ograniczeniami w dostępie do samych materiałów, stąd zdarzały się pojedyncze sytuacje, w których zidentyfikowane lub wydane materiały przesuwano między teczkami, w przypadku zaś dołączenia materiałów do teczek, której uprzednio nadano już foliację, nie zmieniano jej, dopływom nadawano kolejne numery kart i wkładano na spód teczki, a w opisie katalogowym wymieniono je w porządku logicznym. Z tego samego powodu aparat i odesłania do źródeł cytatów w niniejszym wstępie zostały znacznie zredukowane. Czytelnikom korzystającym z niniejszego katalogu w przyszłości należy się wyjaśnienie. Przez region paryski przetaczała się wówczas kulminacja pierwszej fali epidemii nieuleczalnej choroby COVID-19, przez pewien czas wszystkie dostępne miejsca szpitalne, w tym intensywnej opieki i reanimacyjne, były zajęte przez chorych znajdujących się w ciężkim stanie ostrej niewydolności oddechowej lub wielonarządowej, region Île-de-France zaś w pewnym momencie (pierwsza połowa kwietnia) był prawdopodobnie najbardziej dotkniętym zarazą rejonem świata. Cała Francja została na ponad dwa miesiące objęta *confinement*, a nawet po cofnięciu tego środka sanitarnego region paryski pozostawał długo w strefie czerwonej, a następnie pomarańczowej, objętej licznymi ograniczeniami w przemieszczaniu się. Wszystkie instytucje naukowe i kulturalne, w tym biblioteki i archiwa, były zamknięte przez ponad trzy miesiące, niektóre zaś przez ponad pół roku. Niżej podpisany, oddelegowany do prac w Bibliotece Polskiej przez instytucję krajową, formalnie nie był niestety objęty francuskim stosunkiem pracy i jako taki nie był w stanie wylegitymować się żadnym wymaganym i zarazem akceptowalnym przez władze francuskie zaświadczeniem umożliwiającym bez narażenia się na odpowiedzialność karną i finansową przemieszczanie się między miejscem czasowego pobytu a biblioteką celem kontynuacji prac katalogowych nad oryginalnymi rękopisami oraz – już w późniejszym okresie – korzystanie z kolei dojazdowej i z metra. Ze względu na charakter zadania praca zdalna nie wchodziła w rachubę, uprzednio zaś ustalony terminarz i wydatkowane już środki grantowe wykluczały przesunięcie terminu realizacji prac. Pomyślnie ukończenie prac nad inwentarzem, a następnie katalogiem stało się możliwe tylko i wyłącznie dzięki podjętej w ostatnich godzinach przed wprowadzeniem *confinement* decyzji prezesa Towarzystwa Historyczno-Literackiego, Kazimierza Piotra Zaleskiego, użyczenia mu na miejscu, w gmachu Biblioteki Polskiej, pokoju gościnnego oraz udzielenia (na zasadzie wyjątku, miało to bowiem miejsce w okresie, w którym Biblioteka Polska była zamknięta dla użytkowników) dostępu do pomieszczenia równoległego do pracowni naukowej, w którym mógł on nadal prowadzić prace nad katalogowanymi materiałami. Za ten gest, który nie tylko umożliwił wywiązanie się z podjętego w ramach grantu terminowego zobowiązania, ale także ograniczył w najtrudniejszym okresie do minimum ryzyko ekspozycji na działanie groźnego patogenu, niżej podpisany chciałby wyrazić Panu Prezesowi serdeczne podziękowania i zapewnić o swej stałej wdzięczności. Podziękowania kieruje także pod adresem kierownika Działu Rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, Ewy Rutkowskiej, i kierownika projektu, prof. dra hab. Mikołaja Sokołowskiego, dzięki których usilnym i długotrwałym staraniom archiwum Władysława Strzembosza zostało uwzględnione w granicy, a niżej podpisany – zaproszony do ukończenia

prac nad jego inwentarzem i opracowania katalogu. O przyjęcie podziękowań niżej podpisany prosi prof. Norberta Kasparka, który bezinteresownie dzielił się swoją rozległą i wnikliwą wiedzą na temat tego zespołu archiwalnego, następnie w recenzji wychwycił pewne nieścisłości i niewytrzymujące krytyki hipotezy i zaproponował wartościowe uzupełnienia, oraz zespół redakcyjny i edytorski Wydawnictwa Instytutu Badań Literackich PAN. Podziękowania za informacje dotyczące Ignacego i Stanisława Barylskich składa kierownikowi Działu Sztuki Muzeum Częstochowskiego, dr Katarzynie Sucharkiewicz. Ekipa pracująca nad inwentarzem swoje podziękowania kieruje na ręce kierownika Działu Rękopisów, Ewy Rutkowskiej, współuczestników prac w ramach grantu, śp. Wiesławy Kordaczuk, śp. Elżbiety Kosieradzkiej i dra Andrzeja Biernata oraz dra hab. Janusza Pezdy z Biblioteki Książąt Czartoryskich w Krakowie i Magdaleny Głodek z Działu Druków Biblioteki Polskiej.

Arkadiusz Roszkowski
Paryż, luty-październik 2020 roku

Wykaz skrótów

| | | | |
|---------|---|--------|---|
| akc. | – akcesja | p. | – muzyczny |
| ang. | – angielski | pol. | – pan/pani |
| b.d. | – bez daty | por. | – polski |
| b.m. | – bieżącego miesiąca | poz. | – porównaj |
| cm | – centymetrów | prof. | – pozycja |
| cz. | – część | pt. | – profesor |
| d. | – dnia | pt. | – pod tytułem |
| druk. | – drukowany | pw. | – pod wezwaniem |
| egz. | – egzemplarz | r. | – roku |
| franc. | – francuski | rkp. | – rękopis |
| im. | – imienia | ros. | – rosyjski |
| k. | – karta | s. | – strona |
| ks. | – ksiądz | s.n. | – (łac. <i>sine nomine</i>) bez wydawcy |
| k.u.k. | – (niem. <i>kaiserlich und königlich</i>) cesarsko-królewski | ss. | – strony |
| łac. | – łaciński | sygn. | – sygnatura |
| masz. | – maszynowa, maszynopis, maszynowy, maszynopiśmienny | ś.p. | – świętej pamięci |
| niderl. | – niderlandzki | św. | – święty |
| niem. | – niemiecki | v. | – verso |
| NN | – nieznanе nazwisko | wł. | – włoski |
| ok. | – około | właśc. | – właściwie |
| op. | – opus, dosł. „dzieło”, utwór | wyd. | – wydanie |
| | | zob. | – zobacz |

Katalog archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

3932 *Franc., pol., ros., 1883-ok. 1916, papier, tektura, sztuczna skóra, rkp., druk, fotografia, akta luźne, szyte i oprawne, 205 kart, 36,5 × 28 cm i mniej.*

Dokumenty osobiste i dotyczące nauki Władysława Alojzego Strzembosza

I. Dokumenty osobiste:

- biogram Władysława Alojzego Strzembosza b.d. [1904-1915] k. 1, autograf, brulion;
- karty wizytowe Władysława Alojzego Strzembosza 1897 [1896 według kalendarza juliańskiego] b.d. (5) k. 2-8, w tym koperta adresowana do Poltkowskiej 1897 [1896 według kalendarza juliańskiego] k. 3-4;
- papeteria korespondencyjna Władysława Strzembosza b.d. [1901-1916] k. 9-10, koperta z pieczęcią tuszową i papier listowy z nadrukiem.

II. Dokumenty z czasów szkolnych i studenckich:

1. Notatniki

- notatnik z alfabetycznym spisem i cennikiem książek [z osobistej biblioteki?] b.d. [po 1893] k. 11-111, zeszyt oprawny w sztuczną skórę, sygnowany „Wł. Strzembosz” k. 15, nadto notatka luźna k. 112 i bibuła k. 113;
- notatnik z zapiskami kalendarzowymi, cytatami i notatkami różnymi b.d. [1904 albo 1909] k. 114-139, poszyt, nadto spis nazwisk z wykazem zaległości i opłaconych składek b.d. [lata 90. XIX wieku] k. 140 i notatka „List został mi doręczony” b.d. k. 141, podpis nierozczytany.
 - K. 116v niezidentyfikowane szkice ołówkowe;
- notatnik z chronologicznym wykazem i cennikiem fotografii 1897-1898 k. 142-173, zeszyt oprawny w czarną tekturę i z barwionym na czerwono blokiem introligatorskim, na pierwszej stronie okładki naklejony fragment programu studiów uniwersyteckich Władysława Strzembosza w Moskwie, na czwartej stronie okładki przyklejone trzy odbitki fotograficzne b.d. k. 174-176: k. 174 i 176 pejzaże k. 175 nieustalone miasto z widokiem na dwa kościoły.
 - Por. BPP 3999.
 - K. 143-144 i 147-173 niezapisane.

2. Zakład Naukowy Realny Wojciecha Górskiego w Warszawie
 - dowody uiszczenia opłaty za dwa półroczna klasy przygotowawczej Szkoły Realnej Prywatnej Męzkiej [sic] utrzymywanej przez Wojciecha Górskiego 1883-1884 (2) k. 177-178, formularze, podpisy W[ojciecha] Górskiego;
 - klasa wstępna: spis uczniów, notatki 1884-1885 k. 179-187.
3. II Rządowe Gimnazjum Filologiczne Męskie w Warszawie
 - pokwitowanie wpłaty za lekcje rysunku na rok 1885/1886 k. 189, podpis wychowawcy (*классный наставник*), A. Mazi[nkiewiczza];
 - lista uczniów oraz plan zajęć [1885/1886] k. 190-191;
 - wezwanie do zapłaty za drugie półrocze roku szkolnego 1885/1886 k. 192, formularz, druk, podpis inspektora gimnazjum, A. Mazinkiewiczza;
 - pozwolenie na opuszczenie budynku szkoły w czasie długiej przerwy na wyjście do domu 1886 k. 193, pieczęć tuszowa okrągła II Gimnazjum Męskiego w Warszawie, podpis A. Trantowskiego [?], nadto obwołuta k. 188 i 194;
 - świadectwo ukończenia klasy pierwszej z ocenami końcowymi, 1886 k. 195-196, formularz, druk, podpisy W. i L. Kwiatkowskich (w zastępstwie rodziców) i wychowawcy (*классный наставник*), A. Mazi[nkiewiczza], dopiski ołówkowe;
 - lista uczniów i plan zajęć klasy IIa oraz notatki 1886-1887 k. 197-201;
 - tabela „Stopnie z koleżeństwa” b.d. [1886-1887] k. 202;
 - pokwitowanie wpłaty za lekcje rysunku na rok 1886/1887 k. 203, podpis wychowawcy (*классный наставник*), A[dam Antoniego] Kryńskiego;
 - świadectwo ukończenia klasy drugiej z ocenami końcowymi, 1887 k. 204-205, formularz, druk, podpisy L. Kwiatkowskiego (w zastępstwie rodziców) i wychowawcy (*классный наставник*), A[dam Antoniego] Kryńskiego.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3116, 3120, 3135, 3145, 3148, 3154, 3157, 3159-3160

3933 *Franc., łac., pol., ros., 1887-1904, papier, tektura, płótno, akta luźne, szyte i oprawne, rkp., masz., druk, 133 karty, 36 × 44 cm i mniej.*

Dokumenty dotyczące nauki Władysława Alojzego Strzembosza

Dokumenty z czasów szkolnych i studenckich

1. II Rządowe Gimnazjum Filologiczne Męskie w Warszawie
 - pokwitowanie wpłaty za lekcje rysunku na rok 1887/1888 k. 2, formularz, druk, podpis dyrektora [Michaiła Mefodowicza] Troickiego, nadto obwołuta k. 1 i 3;
 - świadectwo ukończenia pierwszego roku klasy trzeciej z ocenami częściowymi, 1888 k. 4-5, formularz, druk, podpisy W. Kwiatkowskiego (w zastępstwie rodziców) i wychowawcy (*классный наставник*), B. Bieńkowskiego;
 - świadectwo ukończenia klasy trzeciej z ocenami końcowymi, 1889 k. 6-7, formularz, druk, podpisy L. i W. Kwiatkowskich (w zastępstwie rodziców) i wychowawcy (*классный наставник*) nierozczytany;
 - przepustki wakacyjne (*отпускной билет*) Władysława Alojzego Strzembosza 1889 (2) k. 8-9, formularze, druki, pieczęć tuszowa okrągła II Gimnazjum

- Męskiego w Warszawie, podpis dyrektora [Michaiła Mefodowicza] Troickiego;
- lista uczniów klasy piątej 1890/1891 k. 10, brulion;
 - lista uczniów klasy szóstej 1891/1892 i notatka dotycząca kompletności zasobu roczników „Kłósów” b.d. [po 1890] k. 12, brulion, nadto obwoluta k. 11 i 13;
 - pokwitowania wpłat za lekcje rysunku 1892 (2) oraz opłaty nauki za drugie półrocze 1892 roku k. 14-16, formularze, druki, podpis dyrektora M[ichaiła Mefodowicza] Troickiego;
 - przepustka wakacyjna (*отпускной билет*) Władysława Alojzego Strzembosza 1892 (2) k. 17, formularze, druki, pieczęć tuszowa okrągła II Gimnazjum Męskiego w Warszawie, podpis w zastępstwie dyrektora nierozczytany;
 - świadectwo ukończenia klasy szóstej z ocenami końcowymi, 1892 k. 18-19, formularz, druk, podpisy L. Kwiatkowskiego (w zastępstwie rodziców) i wychowawcy (*классный наставник*) nierozczytany;
 - potwierdzenia przystąpienia do spowiedzi i komunii wielkanocnej w parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Warszawie 1892 (2) k. 20-21, w tym formularz, druk, podpisy księży St. Zawadzkiego i nierozczytany;
 - dzienniczek ucznia (*Журнал для записывания уроков*) klasy siódmej 1893/1894 k. 22-76, zeszyt oprawny w tekturę z płóciennym grzbietem, formularz, druk Drukarni Warszawskiego Okręgu Naukowego, liczne podpisy wychowawcy (*классный наставник*) nierozczytane oraz L. Kwiatkowskiego (w zastępstwie rodziców).
 - K. 71-73 oderwane jako luźne przepustki wakacyjne (*отпускной билет*) 1894 (3), fragment k. 75 wycięty jako luźny kupon wejściówki do teatru dramatycznego 1894, formularze, druki, podpis inspektora nierozczytany;
 - telegram z informacją o przyjęciu Strzembosza do klasy ósmej 1894 k. 77, formularz, pieczęć, w tym D. Fronczka;
 - pokwitowanie opłaty nauki za pierwsze półrocze 1894 roku k. 78, formularz, druk, podpis dyrektora M[ichaiła Mefodowicza] Troickiego;
 - zaświadczenie o wyjeździe 1894 k. 79, podpis nierozczytany, okrągła pieczęć tuszowa wójta gminy Rybno w powiecie (*уезд*) sochaczewskim.
2. Gubernialne Gimnazjum Klasyczne we Włodzimierzu nad Kłazmą
- pokwitowanie opłaty nauki za drugie półrocze 1894 roku k. 80, formularz, druk, podpis inspektora nierozczytany;
 - certyfikat (*удостоверение*) o wprowadzeniu do spisu rekrutów (*призывные списки*) miasta Warszawy na 1896 rok, 1895 k. 81, formularz, druk, okrągła pieczęć tuszowa, podpisy komisarza (*пристав*) i sekretarza (*письмоводитель*) nierozczytane;
 - program matematyki klasy ósmej w 1895 roku k. 82-85, podpis wykładowcy matematyki k. 84 nierozczytany;
 - program historii do egzaminu (*испытание*) na świadectwo dojrzałości k. 86-89, rękopis powielany;
 - odpis świadectwa dojrzałości 1895 k. 90-91;

- pożegnalny wpis pamiątkowy z podpisami maturzystów, w tym [Władysława Alojzego] Strzembosza w ósmej linii, zawierający deklarację ponownego zebrania się w 1905 roku, 1895 k. 92-93;
 - dzienniczek ucznia ósmej klasy 1894 k. 94-115, zeszyt oprawny w marmoryzowaną tekturę z płóciennym grzbietem, formularz, druk, podpis wychowawcy (*классный наставник*) nierozczytany;
 - legitymacja ucznia ósmej klasy 1895 k. 116-117, formularz, druk Drukarni Rządu Ziemstwa (*земская управа*) Guberni Włodzimierskiej, oprawa płócienna;
 - pokwitowanie opłaty nauki za pierwsze półrocze 1895 roku k. 118, formularz, druk, podpis inspektora nierozczytany;
 - terminarz egzaminów dojrzałości gimnazjum włodzimierskiego w roku szkolnym 1894/1895, 1895 k. 119, druk Drukarni Rządu Ziemstwa (*земская управа*) Guberni Włodzimierskiej.
3. Uniwersytet Moskiewski
- karta korespondencyjna (*открытое казенное письмо*) przypominająca o uiszczeniu opłaty za studia 1895 k. 120, formularz, nadruk, podpis sekretarza nierozczytany;
 - monit w sprawie uiszczenia opłaty za studia 1899 k. 121, formularz, druk, podpis pomocnika inspektora nierozczytany;
 - wejściówka (*билет для входа*) na zajęcia w Instytucie (*отделение*) Matematycznym Wydziału Fizyczno-Matematycznego na półrocze jesienne 1897 k. 122-123, formularz, nadruk, grzbiet płócienny, okrągła pieczęć tuszowa Uniwersytetu;
 - przydział wykładów i zajęć praktycznych Instytutu Matematycznego Wydziału Fizyczno-Matematycznego w półroczu wiosennym 1895/1896 k. 124-125, druk;
 - przydział wykładów i zajęć praktycznych Instytutu Matematycznego Wydziału Fizyczno-Matematycznego w półroczu wiosennym 1896/1897 k. 126-127, druk;
 - przydział wykładów i zajęć praktycznych Instytutu Matematycznego Wydziału Fizyczno-Matematycznego w półroczu jesiennym 1896/1897 k. 128-129, druk;
 - przydział wykładów i zajęć praktycznych Instytutu Matematycznego Wydziału Fizyczno-Matematycznego w półroczu jesiennym 1897/1898 k. 130-131, druk;
 - pocztowy formularz zwrotu nadanego listu 1899 k. 132, druk, podpis odbiorcy z upoważnienia nierozczytany.
4. Uniwersytet Paryski
- karta studenta Faculté des Sciences 1903/1904 k. 133, formularz, nadruk, okrągła pieczęć tuszowa wydziału.

Por. BPP 3943 k. 184.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3113, 3120, 3126, 3134-3135, 3145-3146, 3148, 3160

3934 *Franc., grecki, łac., pol., niem., ros., ok. 1890-1895, papier, akta luźne i szyte, rkp., druk, 207 kart, 22,5 × 30 cm i mniej.*

Zeszyty szkolne Władysława Alojzego Strzembosza

Zeszyt szkolny [do geografii?] z mapami i testami znajomości topografii Europy b.d. [pierwsza połowa lat 90. XIX wieku] k. 1-13.

K. 12v fragmenty drzew genealogicznych europejskich domów panujących.

Zeszyty szkolne do greki (3), ósma klasa [1894-1895]:

- słowniczek grecko-rosyjski do lektury VII, VIII i VIII pieśni *Iliady* Homera k. 14-37, nadruk sklepu papieżniczego I. P. Iwanowa we Włodzimierzu nad Kłazmą;
- słowniczek grecko-rosyjski do lektury *Króla Edypa* Sofoklesa k. 38-59, filigrany i nadruk papieżni Liġatne w Rydze;
- słowniczek grecko-rosyjski do lektury prozy: mów olintyjskich i filipik Demostenesa oraz *Historii greckiej* Ksenofonta k. 60-77, nadruk sklepu papieżniczego I. P. Iwanowa we Włodzimierzu nad Kłazmą.

Zeszyt szkolny do łaciny [1894-1895] k. 78-95, słowniczek łacińsko-rosyjski do lektury pieśni i satyr Horacego, filigrany i nadruk papieżni Liġatne w Rydze.

Zeszyty szkolne do matematyki 1894-1895 (3) k. 96-113, 114-125 i 126-141, nadruki papieżni Liġatne w Rydze oraz sklepu papieżniczego I. P. Iwanowa we Włodzimierzu nad Kłazmą.

Zeszyt z wypracowaniami z historii 1894-1895 k. 142-163, nadruki sklepu papieżniczego I. P. Iwanowa we Włodzimierzu nad Kłazmą.

Zeszyty do nauki języka francuskiego [?] zawierające fragment niezidentyfikowanego omówienia polityki zagranicznej Katarzyny II w latach 70. XVIII wieku b.d. [przed 1895] (2) k. 164-185 i 186-207, korekty obcą ręką, pieczęć tuszowa „Składu Materiałów Piśmiennych i Galanteryjnych Wł. Rodkiewicz (dawniej Chodźko) Warszawa, Szpitalna N° 6 Wielki wybór Kaloszy i Parasoli” k. 165, nadruk „Skład papieru i materia[łów] piśm[iennych, rysunkowych i inżynierskich] St[anisława] Winiarskiego Warszawa Nowy Świat nr 53” k. 186v.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3120, 3134, 3138/II, 3987

3935 *Ang., franc., pol., ros., 1889-1904, papier, akta luźne i szyte, rkp., druk, 250 kart, 22,5 × 30 cm i mniej.*

Zeszyty szkolne i samokształceniowe Władysława Alojzego Strzembosza

I. Zeszyty samokształceniowe:

- notatki z lektury *Spółczeństwa rodowego* Z. R. Walczewskiego [Edwarda Abramowskiego] 1891 k. 1-20, nadto obwoluta k. 21-22;
- zeszyt: Socjaliści. Program N° III. Kwestye b.d. k. 23-52, odpisy, 2 kopie, nadto obwoluty k. 53-56 i notatka z *Gil Blas* 1904 k. 57.

II. Notatki z czasów szkolnych:

- zeszyt oprawny w czarną takturę z barwionym na czerwono blokiem tytułowany „Notatki różne” b.d. [1895] k. 58-84, notatki bibliograficzne i finansowe z elementami dziennika, w tym fragment wypracowania na temat *Значение дара слова* b.d. k. 59-60.
K. 68-84 niezapisane;
- zeszyt z notatkami gospodarskimi i rachunkowymi b.d. [1889] k. 85-106.
K. 86-94 niezapisane;
- wypracowania (*сочинения*) rosyjskie, w tym bruliony b.d. k. 107-141.
K. 140-141 niezapisane;
- odpisy z podręcznika do historii Rosji b.d. k. 142-161, fragment, filigran „Charlemagne Paper” i „BS&C”.
K. 148-161 niezapisane;
- program zajęć z matematyki b.d. k. 162-165, poszyt.
K. 165 niezapisana;
- program języka rosyjskiego do egzaminu dojrzałości b.d. [1894] k. 166-173.
K. 170-173 niezapisane;
- notatki matematyczne b.d. k. 174-189.
K. 187-188 niezapisane;
- pytania z geografii b.d. k. 190-191;
- notatki nieustalone b.d. k. 192-195, w tym słowniczek francusko-rosyjski do lektury *Charles XII* Woltera;
- notatka bibliograficzna dzieła teologicznego b.d. [po 1890] k. 196-198;
- notatka z wykładu z matematyki b.d. [po 1901] k. 199;
- materiały do nauki języka angielskiego 1904 k. 200-250.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3115-3116, 3120, 3128, 3135, 3146, 3148

3936 *Franc., pol., ros., wł., 1883-1909, papier, akta luźne, rkp. i druk, 187 kart, 52,2 × 22,4 cm i mniej.*

Odpisy wierszy oraz krótkich form prozatorskich i wiersze własne Władysława Alojzego Strzembosza

I. Wypisy wierszy:

- *Śmierć pułkownika i Nocleg* [Adama Mickiewicza] k. 1-2;
- *Do redaktora Figara* [Seweryny Duchinińskiej], *Święto Piasta. Wiersz czytany na uroczystym obchodzie 100 rocznicy 3/5 [18]91 w Zurychu* [Marii Konopnickiej] i *Więzień* [Teofila Lenartowicza] k. 3-4;
- fragment notatek k. 5-6, brulion;
- *Korespondencya „Nowej Reformy”* b.d. [1883] k. 7, wycinek prasowy, druk, nadto oprawa papierowa k. 8-9;
- *Do przyjaciół Moskali* Adama Mickiewicza k. 10;
- powołanie Komitetu dla uczczenia 70. urodzin Kornela Ujejskiego 1893 k. 11, odpis artykułu prasowego, nadto passus z *Wielkiego Roku* Włodzimierza Łuski k. 12-13v i 15-16 oraz *Legenda żeglarska* Henryka Sienkiewicza k. 13v-14v;

- *Krzyż zasługi* Mariana Gawalewicza k. 17-20;
- passus z *Jawy obłąkanej* Jana Wroczyńskiego k. 21;
- *Do śmierci Marii Bartusówny* k. 22, *A jeśli Ciebie zapamięta* St[anisława] Belzy k. 22-22v, *Upiór. Ballada z podań gminnych* Kazimierza Glińskiego k. 23-24, *Serce i kamień (bajka indyjska)* Kazimierza Glińskiego k. 24v-25, *Samobójstwo* Kazimierza Glińskiego k. 25, *Przed posągiem greckim Niobe* Kazimierza Glińskiego k. 25v, *Jedni i drudzy* Adama Asnyka k. 26, *Réponse des encants de Vilna aux écoliers de Paris* k. 26v, *Ducha nie gaście!* k. 27-28, *Sonet XXXI* z cyklu *Nad głębiami* Adama Asnyka k. 28, *Do xxx księdza W[ładysława] M[ichała] Dębickiego* k. 28v, *Nie dla mnie, Panie* Kazimierza Glińskiego k. 29, *Czy znasz?* Kazimierza Glińskiego k. 29v-30v, *W pamiętniku Zofii Bobrówny* Juliusza Słowackiego k. 30v-31, *Cześć palestra polska Tobie!* k. 31-31v, *Róża (z Wiktora Hugo)* Kazimierza Glińskiego k. 31v-32, *Do poety* K. S. k. 32-32v, *Preludjum Chopina (E-moll [sic])* K. S. k. 32v, *Miejmy nadzieję* Adama Asnyka k. 33-33v, *Zbudźmy się bracia!* Jeża [Zygmunta Miłkowskiego] k. 33v-34v, *Chlubniej raz orlém skrzydłem uderzyć...* k. 34v;
- *Nie kocham ciebie* Kazimierza Glińskiego k. 35, „Kurier Warszawski”, 20 listopada 1898, wycinek pasowy, druk;
- *Na śmierć Kornela Ujejskiego* Kazimierza Glińskiego k. 36, wycinek prasowy, druk;
- *Żółw, motyl i orzeł (Bajka)* Wiktora Gomulickiego k. 37, wycinek prasowy, druk;
- *Czarny szal (Parodia)* Baranowskiego k. 39, rękopis powielany;
- NN, *Dwaj grenadierzy* [Po długiej, ciężkiej niewoli dniach...] k. 40, rękopis;
- *Do Chopina* G. S. k. 41-41v, *Anioł — Kobieta* Władysława Nawrockiego k. 43-43v, *Rys historii powszechnej dla młodzieży salonowej* k. 44-46, *Krótki rys „Literatury powszechnej od najdawniejszych do najnowszych czasów dociągnięty, ku nauce młodzieży salonowej pisany”* k. 46v-47, *Krakowiak* k. 47, *Oda do pijaństwa* k. 47-47v, *Co te panny dokazują...* k. 47v-48, *W zielone* k. 48-48v, *Do pamiętnika* k. 48v, *Do xxx* [Kochasz mnie? to dobrze; nie kochasz? bądź zdrowa...] k. 49, *Rada* Kazimierza Glińskiego k. 49, *Fantazje ducha w duchu* k. 50, *Dola lekarza* k. 50v, w tym odpisy z „Muchy” i z „Kuriera Lwowskiego”, *Na granicę skał...* k. 51-52, *Nie wypada* k. 52-52v, *Modlitwa duchów* M. G. k. 52v-53, *...ergo sum!* K. S. k. 53.
K. 42 i 54-58 niezapisane, pieczęcie odciskowe papeterii;
- *Wszechrzeczy dawne przemiany...* (tłumaczenie *Metamorfoz* Owidiusza I 1-27) k. 59, nadto niezidentyfikowane passusy poetyckie k. 59v-61v;
- *Jak będziesz służył tej Ojczyźnie umiłowanej* Bolesławy [Józefa Ignacego Kraśzewskiego] k. 62, *Przyjaciela, brata, powiernika...* M[arii] Rodziewiczówny k. 62, *Przepowiednia Wernyhory* k. 62v-63v, *Sonet Trockie* k. 68-69v, nadto niezidentyfikowane passusy poetyckie k. 64-67, różne ręce.
K. 65 niezapisana, pieczęcie odciskowe papeterii;
- *Pogrzeb Kościuszki* k. 71-73v, *Za zbłąkanych* k. 74-75, *Modlitwa ojca przy chrzcie syna* k. 75v-76v, *Modlitwa więźnia* k. 77-78v, *Noc natchnienia. Modlitwa wstępna* k. 79-80, *Smutno nam Boże!* k. 80v-81v, *Jericho* k. 82-83, *Super flumina Babylonis* k. 83v-84v, *Izrael w Egipcie* k. 85-87, *Przekłęci* k. 87v-88v, *Eli, Eli,*

lama sabachtani [sic] k. 89-90, *Jubal* k. 90v-91v, *Jeremiasz* k. 92-93, *Marzyciel* k. 95-97v, *Przez ogień w blask!* k. 98, *Zawiana Chata* [sic] k. 98v, *Gęśl Jeremiasza* k. 99-101, *Anioł Pański* k. 101v-103v, nadto inną ręką: *Pod ziemię!* k. 105-106, *Fragment* k. 106-106v, *Przeczcucie śmierci* k. 106v-108v, *Nie wiń mnie* k. 108v-109, *Toast* k. 109-109v, *Maraton* k. 110-110v, *Dla synów światłości* k. 110v-111.

K. 70, 94, 104 i 112-113 niezapisane;

- *Śpiew legionistów z r[oku] 1798* k. 114-114v, *Modlitwa codzienna (Na nutę: „Kiedy ranne wstają zorze”)* k. 114v, *Piosenka dzieci na watach w Warszawie* k. 115, *Do Boga Alojzego Felińskiego* k. 115v, *Boże coś Polskę* k. 116-116v, *Chorał Kornela Ujejskiego* k. 117-117v, *Hymn do Bogarodzicy* k. 118-118v, *Wiek przeszły* k. 118v, *Wiek terażniejszy* k. 119, *Do dziewic naszych* k. 119-120, *Spowiedź więźnia* Teofila Lenartowicza k. 120v-122v, *Pieśń Filaretów* k. 122v-123, *W jesieni* Ludwika Borkowskiej k. 123v, *Oda C[y]priana* Norwida k. 124, *Do xxx Bolesławy* [Józefa Ignacego Kraszewskiego] k. 124v, *Nie opuszczaj nas* k. 125-125v, *Hymn pokutników* k. 125v-126, *Do redaktora Figara* [Seweryny] Duchinińskiej k. 126-126v, *Puśćmy w niepamięć co było...* k. 127-127v, *I czyż wam jeszcze dziwić się należy...* k. 128, *Do starego pokolenia* k. 128, *Prolog Adama Asnyka* k. 128v-129v, *Prolog Kazimierza Glińskiego* k. 129v-130, *Pieśń konfederacka* k. 130v, *Święto Piasta. Wiersz czytany na uroczystym obchodzie 100 rocznicy 3/5 [18]91 w Zurychu* [Marii Konopnickiej] k. 131-131v, *Pieśń Tyrteusza* [Władysława Ludwika Anczyca] k. 132-132v, *Duma o Waławie Rzewuskim* Juliusza Słowackiego k. 133-134v, *Krzyż zasługi* Mariana Gawalewicza k. 135-137v, *Reduta Ordon* Adama Mickiewicza k. 137v-139, *Precz z kadrylem i walcami...* k. 139v, *Mefistofel* L[udwika] Mierosławskiego k. 139v, *Zwycięstwo* k. 140, *[Czarny krzyżyk* Brunona Bielawskiego] k. 140, *Pieśń do Serca Jezusowego* k. 140v.

Pieczenie odciskowe papeterii;

- *Mysli ulotne* b.d. [1900] k. 141-150, w tym cytaty z francuskiego tłumaczenia Rudyarda Kiplinga i wycinek prasowy, druk, filigran „MBM” papierni w Arches.

II. Prace własne:

- *Gustaw* b.d. [1887-1889] k. 151, autograf;
- *Ujrzałem światło w oknach...* b.d. [1887-1889] k. 152, autograf;
- opis wydarzeń w Belgii 26 lipca 1899 k. 153, autograf;
- wiersze 1901-1904 (3) k. 154-155 i 168, autografy;
- notatki 1901-1909, b.d. k. 156-167 i 169-181, autografy. Wierszyki 1903, b.d. (3) k. 175-177 adresowane do Janiny Wrześniewskiej [?];
- Georges Gérard, *Si tu voulais* b.d. k. 182-183, druk w drukarni Bigeard [w Paryżu] z zapisem nutowym piosenki, nadto przekład z francuskiego na polski 1905 k. 184-186, autografy, brulion i czystopis, nadto wiersz *Czum Cię nie znał w lat moich zaraniu...* k. 187, autograf.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3113, 3115, 3127, 3128, 3135, 3152, 3158

3937 *Franc., łac., niem., pol., ros., [1835-] 1881-1915, papier, lak, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk; 178 kart, 40,3 × 22,5 cm i mniej.*

**Materiały rodzinne, zawodowe, zdrowotne, gospodarcze i majątkowe
Władysława Alojzego Strzembosza**

I. Materiały dotyczące pracy zawodowej

1. Wykaz korepetycji [?] „Dochody z lekcji” 1891-1895 k. 1.
2. Zeszyt ze spisem prac domowych dla uczniów Szkoły Polskiej na Batignolles, 1900-1901 k. 2-9, obwoluta zeszytu szkolnego z przedstawieniem sceny śmierci Rolanda w Roncevaux (Roncesvalles), druk Librairie Papeterie Charpentier-Étienne w Paryżu.
3. Lista uczniów [Szkoły Polskiej w Paryżu?] i ocen b.d. k. 10-14.
4. Zaproszenie do udziału w uroczystości ku czci p. Szrettera 1912 k. 15, maszynopis.
5. Zaproszenie na uroczyste rozdanie nagród w Szkole Narodowej Polskiej w Paryżu 1912 k. 16-18, nadruk, podpis A[lfreda] Budzyńskiego.
6. Praca w Bibliotece Polskiej w Paryżu: wzór podania do Akademii Umiejętności w Krakowie, brulion podania do Stanisława Smolki o pracę na stanowisku adiunkta z życiorysem 1901 k. 19-22.
7. Podziękowanie NN za inicjatywę podniesienia pensji do 200 franków miesięcznie 1905 k. 23, brulion.

II. Materiały dotyczące stanu zdrowia

- zaświadczenia lekarskie 1884 k. 24-25, podpis i pieczęć tuszowa doktora St. Kwietniewskiego;
- zaświadczenie ze Szpitalnej Kliniki Terapeutycznej Uniwersytetu Warszawskiego prof. J. J. Stolnikowa 1894 k. 26-28, nadruk kliniki, pieczęć tuszowa lekarza;
- recepta b.d. k. 29, owalna pieczęć tuszowa doktora Beauvillard w Paryżu, nadruk Pharmacie de la Cour L. Dewandre w Brukseli;
- recepta 1902 k. 30-31, owalna pieczęć tuszowa i nadruk apteki Swann w Paryżu;
- tygodniowy rejestr temperatury ciała b.d. k. 32-36.

III. Dewocjonalia

- modlitewnik nieustalonej osoby o imieniu Amalia b.d. k. 37-43, rękopis, poszyt, oprawa papierowa k. 37 dopisek ołówkowy „Majchrowicz”.
K. 42v szkic ołówkowy półpostaci męskiej;
- obrazek przedstawiający Maryję z Dzieciątkiem b.d. [1834-1866] k. 44, druk [Jean-Vincent-Marie] Doptera w Paryżu, na odwrociu dopisek: „Pamiotka [sic] od Heleny Mickiewicz”;
- obrazek trójki modlących się dziewcząt b.d. [1834-1866] k. 45, druk [Jean-Vincent-Marie] Dopter w Paryżu;
- widok Jasnej Góry i Ikony Jasnogórskiej b.d. [ok. 1840] k. 46, druk C. Heindla w Monachium, na odwrociu dedykacja Emilii NN „Kochanej mojej współsiostrze”;

- obrazek przedstawiający śpiące dziecko i anioła stróża b.d. k. 47, druk Carl Meyer's Kunst-Anstalt w Norymberdze;
- Modlitwa od Burzy i gwałtownej niepogody b.d. k. 48-49;
- Pamiątka trzystoletniej [sic] rocznicy błog[osławionej] śmierci Św[iętego] Alojzego Gonzagi T.J." [1891] (2) k. 50-51, druki;
- obrazek ze sceną Narodzenia b.d. k. 52, na odwrociu dopiski atramentem „Wielki Piątek u Św. Jana 23 kwietnia 1886” i ołówkiem „1888”;
- Matka Boska Kodeńska na Jasnej Górze w Częstochowie b.d. [po 1875] k. 53, druk;
- Boże zbaw Polskę b.d. [po 1872] k. 54, druk w Lit[ografii] A[ureliusza] Pruszyńskiego w Krakowie;
- Ministrantura czyli służenie do mszy świętej z tłumaczeniem polskim, Warszawa, w Drukarni F[ranciszka] Czerwińskiego i S[tanisława] Niemiery [sic] 1881 k. 55-62, druk, poszyt.

iv. Materiały rodzinne

- list J[ózefa] **Strzembosza** do Joachima **Lelewela** z 10 kwietnia 1835 k. 63-64 z brulionem odpowiedzi Lelewela k. 64, pieczęcie tuszowe pocztowe i owalna tuszowa pieczęć własnościowa Biblioteki Muzeum [Narodowego] Polskiego w Rapperswilu, dopisek czerwonym atramentem „Z pap[ierów] Joachima Lelewela” ręką Kazimierza Woźnickiego [ok. 1905].
 Ineditum. Józef Strzembosz wzmiankowany w: Lelewel Joachim, *Listy emigracyjne*, tom I (1831-1835), wyd. Helena Więckowska, Kraków 1948, ss. 328 i 357, poz. 244 i 267;
- karta wizytowa *jurisconsulte* i tłumacza przysięgłego Raoula Klépala b.d. k. 65, nadto karta pocztowa NN do Władysława Alojzego Strzembosza 1900 k. 66 i rachunek za tłumaczenia z rosyjskiego i z polskiego 1913 k. 67, maszynopis nadruk, adresowe pieczęcie tuszowe i podpis Raoula Klépala, znaczek skarbowy;
- rachunki ze schedy po hr[abiance] Józefie] Ożarówskiej [Olizar Wołczkiewiczowej] prowadzone od 1 IV [18]96 przez Tadeusza [Strzembosza] 1896-1898 k. 68-71;
- wezwanie Konstantego Strzembosza do zaciągnięcia się do służby na obronę kraju [1863] k. 72, podpisy komisarza powiatu i sekretarza nierozczytane, okrągła pieczęć tuszowa Naczelnika Powiatu Opoczyńskiego Województwa Sandomierskiego.
- wypisy źródłowe dotyczące historii rodziny Strzemboszków b.d. [1905] k. 73-101, w tym kopie odpisów siedmiu listów Józefa **Strzembosza**, L[adysława] (**Władysława**) **Strzembosza** i **Strzemboszewej** do Joachima **Lelewela** z lat 1834-1840 i b.d. z papierów Joachima Lelewela ze zbiorów Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu sporządzonych przez Kazimierza Woźnickiego ok. 1905 k. 88-99.
 Pierwotnie załączniki do listu Kazimierza Woźnickiego z 3 kwietnia 1905, por. BPP 4027 k. 63.

v. Życzenia ślubne dla Władysława i Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszków 1912 od następujących:

- **Harlingue[-Doyen]** Victor z małżonką k. 102-104, karty wizytowe (2). — **Hau-**
mant Émile k. 105-106, karta wizytowa. — **Hryniewicki** Witold k. 107-109. — **Ja-**
kubowscy Helena i Józef k. 110, telegram. — **Janowski** Wincenty z małżonką
k. 111-113. — **Kallenbach** Józef z małżonką k. 114-115, karta wizytowa. — **Ko-**
chanowski Jan [Karol Korwin] k. 116-118. — **Maksymowicz** Adam k. 119, te-
legram. — **Milewski** Edward k. 120-122. — NN k. 123-125.

Nadto list do mera 4^e Arrondissement w Paryżu w sprawie opłacenia zaświadcze-
nia o ślubie Stanisławy i Władysława Strzemboszków 1913 k. 126, brulion i pocz-
towe potwierdzenie zapłaty k. 127, formularz, druk.

vi. Materiały finansowe

- dokumenty dotyczące prowadzenia rachunku w moskiewskim oddziale
Petersbursko-Azowskiego Banku Handlowego, jego rozliczenia i zamknię-
cia 1898 k. 128-137, w tym formularze, druki, znaczki opłaty skarbowej i pod-
pisy nierozczytane;
- przekaz bankowy pana Galante 1911 k. 138, formularz Leroy-Dupré et
C[ompagn]ie w Paryżu, druk, podpis nierozczytany;
- potwierdzenia Władysława Alojzego Strzembosza pożyczek pieniężnych od
B[ronisława] Kozakiewicza 1905-1907 (2) k. 139-140, w tym na odwrociu karty
wizytowej Władysława Alojzego Strzembosza;
- potwierdzenia opłacenia polisy ubezpieczeniowej na lata 1913-1915, 1913-1914
(3) k. 141-143, formularze, druki Compagnie d'assurances générales contre
l'incendie et les explosions w Paryżu, znaczki skarbowe, pieczęcie tuszowe,
podpisy kasjera Delmasse.

Por. BPP 3943 k. 148-149;

- **Crédit lyonnais** 1908-1909 (2) k. 144-148, formularze, druki, pieczęcie lakowe
i tuszowe, podpisy księgowego i kierownika oddziału T (agence T) w Paryżu
nierozczytane;
- potwierdzenia opłacenia polisy na życie 1907-1909 (10) k. 149-166, formu-
larze, druki Direction générale pour l'Europe de la New-York Compagnie
d'Assurances sur la Vie w Paryżu oraz Section des Règlements du Secrétariat
général, pieczęcie tuszowe, nadto wezwanie do opłaty polisy 1910 k. 167
oraz list w sprawie rozliczenia i zamknięcia polisy 1910 k. 168, podpis nie-
rozczytany w zastępstwie Félix Seguina;
- **Perlès Frères** w Paryżu 1910 (1) k. 169-172, informacja o emisji obligacji stanu
Mines Geraes (Minas Gerais) z prospektem i formularzem nabycia, druki.

vii. Sprawy gospodarcze i majątkowe

Spis mebli i wyposażenia mieszkania z cennikiem 1909, b.d. k. 173-178, bru-
liony.

K. 174 wymieniony [Kazimierz] Woźnicki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3115-3116, 3119-3120, 3125-3126, 3128-3129, 3133-3135, 3138/II, 3148-3149,
3152, 3154, 3157-3158, 3160, 3676

Biblioteka Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, Archiwum Joachima Lelewela
akc. 3157

3938 *Franc., pol., 1900-1913 [1931], papier, fotografia, akta luźne, rkp., druk, 133 karty, 27 × 21 cm i mniej.*

Legitymacje członkowskie, karty wejściowe i zaproszenia Władysława Alojzego Strzembosza

I. Legitymacje dziennikarskie

- 2^e Salon des artistes humoristes w Paryżu 1908 k. 1, formularz, druk, podpis Władysława Alojzego Strzembosza jako przedstawiciela „Kuriera Warszawskiego”, na odwrociu okrągła pieczęć tuszowa Palais de Glace w Paryżu;
- 3^e Foire de Paris 1906 k. 2, formularz, druk;
- 3^{me} Salon de l'École française w Paryżu 1906 k. 3, formularz, druk z nazwiskiem przewodniczącego komitetu, Paula de Plument [de Bailhac];
- Association syndicale de la Presse étrangère w Paryżu 1908-1912 (3) k. 4-6, formularze, druki, okrągłe pieczęcie tuszowe stowarzyszenia, fotografie portretowe i podpisy Władysława Alojzego Strzembosza jako przedstawiciela „Kuriera Warszawskiego”, na odwrociu podpisy prezesa, R[icarda] Blasco;
- Cercle de l'Union artistique w Paryżu 1906 k. 7, formularz, druk;
- wystawy Cercle artistique et littéraire w Paryżu 1906 k. 8, formularz, druk;
- Corda Fratres. Fédération internationale des étudiants w Turynie — podanie o przyjęcie 1901 k. 9-10, formularz, druk;
- wystawa dzieł sztuki XVIII wieku w Bibliothèque nationale w Paryżu 1906 k. 11, formularz, okrągła pieczęć tuszowa, druk z nazwiskiem przewodniczącego komitetu, G[eorges'a] Bergera;
- Union des femmes peintres et sculpteurs w Paryżu — zaproszenie na wystawę 1906 k. 12, formularz, druk;
- Université populaire du VI^e Arrondissement „Le Livre” — karta członka adhérent 1904 k. 13, formularz, druk, podpis Władysława Alojzego Strzembosza;
- Ognisko Nauczycielskie w Paryżu — zaproszenie na odczyt Seweryna Maciszewskiego na temat „Polacy w Brazylii” b.d. [1931] k. 14, druk;
- Polska Wypożyczalnia Nowości Literackich i Naukowych A. Trojanowskiego w Paryżu — karta legitymacyjna członka założyciela, karta czytelnika i ulotka 1908 k. 15-18, formularze, druki, pieczęcie tuszowe, podpisy Władysława Alojzego Strzembosza i sekretarza, Ludwika Rajchmana;
- Polski Uniwersytet Ludowy imienia Stanisława Worcella w Paryżu — karta legitymacyjna członka zwyczajnego b.d. [ok. 1908] k. 19, formularz, druk, blankiet niewypełniony.
- Salon d'Automne — wejściówki prasowe 1904-1906 (3) k. 20-22, formularze, druki, pieczęcie tuszowe z facsimile podpisu prezydenta, Frantza Jourdaina;

- Société astronomique de France w Paryżu 1909-1911 k. 23-30, pokwitowania uiszczenia składek członkowskich (3), formularze, nadruki oraz korespondencja, nadruk, podpis E[ugène'a] Leroy;
- Société de Secours aux Familles des Marins Français Naufragés w Paryżu — wejściówka prasowa na wystawę w Salle du Jeu de Paume w Paryżu 1909 k. 31, druk, podpis Władysława Alojzego Strzembosza jako przedstawiciela „Kuriera Warszawskiego”;
- Société de Géographie w Paryżu — wejściówka na walne zebranie 1908 k. 32-34.
K. 34 niezapisana;
- Société des amis du Louvre w Paryżu — karta członka adhérent 1904 k. 35, formularz, druk, pieczęć tuszowa z facsimile podpisu prezesa nierozczytany;
- Société des artistes français w Paryżu — wejściówki prasowe na Salony 1904-1913 (6) k. 39-48, formularze, druki, nadto pismo przewodnie do wejściówki prasowej na Salon 1902 k. 36-38, nadruk, pieczęcie tuszowe Salonu 1911 i 1913 oraz z facsimile podpisów prezesów T[onego] Robert-Fleury, H[enri]-P[aula] Nénot, oraz komisarzy generalnych nierozczytane (2), okrągła pieczęć tuszowa i nadruk Association syndicale de la Presse étrangère w Paryżu, pieczęcie tuszowe Salonów 1911 i 1913;
- Société nationale des Beaux-Arts w Paryżu — wejściówki prasowe 1904-1913 (9) k. 49-58, formularze, druki, pieczęcie odciskowe, pieczęcie tuszowe z facsimile podpisów prezesów [Alfreda] Rolla i nierozczytany i Władysława Alojzego Strzembosza jako przedstawiciela „Kuriera Warszawskiego”.
Koperta k. 53 nadana przez R[icarda] Blasco;
- Société pour la propagation des langues étrangères en France w Paryżu — karty członka tytularnego oraz członka adhérent 1902-1911 (9) k. 59-67, formularze, druki, pieczęcie tuszowe z facsimile podpisu skarbnika E. Herberta;
- Towarzystwo Tatrzańskie w Krakowie — karta legitymacyjna 1901 k. 68, formularz, druk, podpisy prezesa [hrabiego] A[ndrzeja] Potockiego i sekretarza L[eopolda] Świerza;
- Université populaire des études nationales w Paryżu — wejściówki i programy wykładów 1902-1904 (2) k. 69-72, druki, podpisy sekretarza, Pierre'a Courtois.

II. Zaproszenia

- na koncert hrabianki Heleny Morsztyn w Salle Érard w Paryżu 1909 k. 73-74, druk;
- do Bataclan 1909 k. 75-77, okrągłe pieczęcie tuszowe dyrekcji;
- Société des amis des Arts du Département de Seine-et-Oise w Wersalu 1909 k. 78-79, druk;
- Association syndicale de la Presse étrangère w Paryżu — zaproszenie na próbę generalną *Lizystraty* w Bouffes Parisiens w Paryżu 1909 k. 80, druk; pieczęcie tuszowe, podpis sekretarza generalnego nierozczytany;
- na wystawę pastelii Jeana Peskè (Jana Mirosława Peszke) w Hall de „La Revue Blanche” 1901 k. 81-82, druk Imprimerie C. Lamy w Paryżu;

- École des hautes études sociales w Paryżu 1910 k. 83, nadruk dyrekcji, nadto zaproszenie na wykład Georges'a Bienaimé [1915] k. 84, druk;
- zaproszenie od dra [Andrzeja] Chramca b.d. k. 85, formularz, nadruk;
- fragment niezidentyfikowanego zaproszenia na recital muzyczny [Augusta Radwana w Salle Énard w Paryżu?] 1909 k. 86, druk;
- Union chrétienne de jeunes gens w Paryżu 1908 k. 87, druk;
- Manufacture nationale des Gobelins w Paryżu 1902 k. 88-89, druk, administratora, Jules'a Guiffrey;
- lista zwyczajnych numerów tomboli Union française pour le sauvetage de l'enfance w Paryżu 1909 k. 90-91, druk;
- Association franco-slave de l'Université de Paris [1913] k. 92, formularz, druk;
- odsłonięcie pomnika Ludwika Pasteura w Paryżu 1904 k. 93, druk Imprimerie Vieillemand Fils et C[ompagn]ie w Paryżu, pieczęcie odciskowa i tuszowa;
- Restaurant coopératif du Quartier latin w Paryżu 1904 k. 94, druk, tłoczenia i złocenia;
- menu obiadu wydanego przez [Association syndicale de la] Presse étrangère w Paryżu na cześć Ricarda Blasco z małżonką w Chalet des Îles w Paryżu 1904 k. 95, druk;
- Ligue franco-italienne w Paryżu, uroczystość Glorification de Léonard de Vinci 1912 k. 96, druk, nadto koperta z doklejoną banderolą przesyłki prenumeraty pocztowej „Les Droits de l'Homme” 1912 k. 97;
- American Skating Rink Saint-Didier w Paryżu 1912 k. 98-99, druk;
- Nouveau Cirque w Paryżu 1912 k. 100-105, oferta abonamentowa, druki, facsimile podpisu Ch[arles'a] Debray;
- Société Nos Promenades. Excursions historiques, artistiques, sociales w Paryżu 1912-1913 (7) k. 106-126, w tym program wycieczki pieszej do Montmorency 1912, okrągłe pieczęcie tuszowe towarzystwa, podpis Léopolda Oliviera;
- Troisième Congrès international de la Presse périodique w Paryżu 1912 k. 127, program ostateczny, rękopis powielany, nadruk sekretariatu generalnego;
- wejściówki do Égouts de Paris oraz do Machine d'Austerlitz 1900, b.d. (2) k. 128 i 132-133, formularze, druki Bureau central et Secrétariat de la Direction administrative de la Voie publique et des Eaux et Égouts Prefektury Sekwany w Paryżu, oraz Eaux et Assainissements w Paryżu, pieczęć odciskowa, podpisy głównego inżyniera-szefa serwisu oraz dyrektora nierozczytane;
- Société „La Française” w Paryżu — zaproszenia na wieczory taneczne sekcji kreolskiej b.d. (2) k. 129-130, podpisy Ed. Bédier [?] i R. Lachèze;
- Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Paryżu — pokwitowanie [?] b.d. k. 131, okrągła pieczęć tuszowa, podpis nierozczytany.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3112-3114, 3116, 3118, 3120, 3134-3135, 3149, 3151, 3153, 3157-3158, 3162, 3676

3939 *Pol., ok. 1901-1915, papier, akta luźne, rkp., 2158 kart, 10,3 × 15,4 cm.*

Spis zbiorów graficznych Biblioteki Polskiej w Paryżu

Sporządzony przez Władysława Alojzego Strzembosza katalog kartkowy zbiorów znajdujących się obecnie w Bibliotece Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie k. 1-2158.

K. 1663 polecenie wydane osobie nieustalonej.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

Archiwum własne Biblioteki Polskiej w Paryżu

akc. 3164/II

3940 *Pol., 1884-1899, papier, tektura, płótno, akta oprawne, szyte i luźne, rkp., 134 karty, 28,5 × 23,5 cm i mniej.*

Spis książek porządkiem ich nabywania od roku 1884

Księga oprawna w brązowe płótno k. 1-2 i 35-133, nadruk Składu Papieru A. Chodowieckiego w Warszawie, zeszyt oprawny w czarną tekturę z barwionym na czerwono blokiem k. 3-34, prostokątna pieczęć tuszowa papeterii J. F. Fischera w Krakowie, nadruk k. 32 szrafirowany herb Jastrzębiec [Strzemboszków].

K. 47-133 niezapisane. Uszkodzone blok i grzbiet książki i zeszytu. Między kartami 89 i 90 suszone kwiaty.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3147

3941 *Franc., 1902-1915, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 123 karty, 27,5 × 22 cm i mniej.*

Rachunki domowe Władysława Alojzego i Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszków

I. Opłaty czynszowe

Pokwitowania kwartalnych opłat czynszu Władysława Alojzego Strzembosza 1906-1914 i Stanisławy z Kaniowej Kraszewskiej [Strzemboszowej] 1912-1914 (40) k. 1-40, formularze, druki, pieczęcie tuszowe, w tym opłat skarbowych, podpisy Alex[an]dre'a Richardière'a i Émile'a Dumata, mandatariuszy Akademii Umiejętności w Krakowie, nadto pokwitowania kwartalnych opłat czynszu na nazwisko Botta 1912-1913 (5) k. 41-45.

Pokwitowanie 1910 k. 23 na nazwisko Nicolas [sic] Strzembosz.

II. Rachunki za ogrzewanie kominkowe

— Établissements Choubersky w Paryżu 1902-1907 (2) k. 46-47, faktury, formularze, nadruki, nadto notatki 1912-1913 k. 48-50, nadruk Crédit lyonnais w Paryżu;

- Société des Cheminées Silbermann w Paryżu 1910 k. 51, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy;
- Entreprise générale de Fumisterie Henri Cabonetti ancienne maison Bertolini w Paryżu 1904-1913 (9) k. 52-60, rachunki, formularze, nadruki, pieczęć tuszowa, podpisy nierozczytane (3);
- Compagnie parisienne d'éclairage et de chauffage par le gaz w Paryżu, a następnie (od 1907) Société du Gaz w Paryżu 1903-1915 (39) k. 61-99, powitowania opłat abonamentowych, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, w tym skarbowe i kasjerów L. Perrina, L. Duranda, I. [?] Révérauda i nierozczytany (1), nadto podpisane przez Władysława Alojzego Strzembosza warunki abonamentowe 1911 k. 100, druk i historyczne obwoluty k. 101-102;
- korespondencja wzajemna z przedsiębiorstwem E. Juhel w Paryżu 1912-1913 (3) k. 103-110, nadruki;
- korespondencja wzajemna z przedsiębiorstwem L. Beutier w Paryżu 1912-1915 (4) k. 111-117, w tym rachunki (2), nadruki.

III. Rachunki inne

- Entreprise de Serrurerie d'Art J. Jarry et A. Grandmougin successeur w Paryżu 1907-1910 (3) k. 118-123, rachunki, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, znaczki skarbowe, podpisy nierozczytane.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3112, 3125-3126, 3129, 3132, 3135, 3143-3145, 3151, 3153

3942 *Franc., pol., 1901-1913, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 114 kart, 28 × 21,5 cm i mniej.*

Rachunki domowe Władysława Alojzego i Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszków

Rachunki:

- Machines parlantes, boîtes à musique en tous genres, porte-cigares E. Levasseur w Paryżu 1908 k. 1-4, nadruki, w załączeniu rachunek, formularz, nadruk, znaczek skarbowy, podpis E. Levasseura, dołączony list Władysława Alojzego Strzembosza do E. Levasseura 1908 k. 5, karta wizytowa;
- Articles de ménage et d'éclairage Christophe w Paryżu 1905-1906 (2) k. 6-8, rachunki, formularze, nadruki;
- Tapisserie Paul Masson w Paryżu 1907 k. 9-10, rachunek, formularz, nadruk;
- Ateliers de cartonnages et d'encadrements R. Fontaine, G. Lafille successeur w Paryżu [1913] k. 11-12, rachunek, formularz, nadruk, znaczek skarbowy, podpisy G. Lafille;
- G[eorges] Dufayel w Paryżu 1901 k. 16-14, nadruk, pieczęć tuszowa, podpis w zastępstwie nierozczytany;
- Victor Fontaine w Paryżu 1906-1912 k. 15-25, w tym rachunki 1906-1910 (6), formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy Victora i L. Fontaine, karta wizytowa Victora Fontaine z potwierdzeniem 1909, notatki Władysława

- Alojzego Strzembosza z wykazami zakupionych u Fontaine'a antyków 1911-1912 i karta pocztowa z menu śniadania 1910 na odwrociu;
- Maison Ch. Brothers w Paryżu 1907 (4) k. 26-29, rachunki, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, nadto notatka Władysława Alojzego Strzembosza 1912 k. 30-31;
 - Grand Hôtel de l'Espérance L. Clergeta w Paryżu b.d. k. 32, karta wizytowa;
 - Maison Bigot w Paryżu b.d. k. 33-34, karta wizytowa;
 - Ameublements Riehl w Paryżu 1906-1911 k. 35-89, korespondencja wzajemna w sprawach zamówień, rachunki (13), formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, znaczki skarbowe, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych (5), szkice ołówkowe detali ornamentacyjnych mebli, notatki z wykazami Władysława Alojzego Strzembosza;
 - Grands Magasins de Meubles d'Occasion D. Kagna w Paryżu 1910-1913 k. 90-107, rachunki (15), formularze, nadruki, znaczki skarbowe, nadto potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1911 (2) k. 108-109 i notatki z wykazami Władysława Alojzego Strzembosza 1911-1912, b.d. k. 110-114.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3116-3117, 3125-3128, 3131, 3134, 3137-3138/1, 3143, 3156, 3160

3943 *Franc., niem., pol., 1901-1919, papier, tkanina, akta luźne, rkp., masz., druk, 209 kart, 30 × 25 cm i mniej.*

Rachunki domowe Władysława Alojzego i Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszków

I. Rachunki krawców i jubilera:

- Chemisier Campenon w Paryżu 1902-1914 k. 1-44: listy (13), w tym karty pocztowe (3) i karty wizytowe (2), rachunki (15), potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych (4), formularze, nadruki, znaczki skarbowe, pieczęcie tuszowe, filigrany „Beaumont”, nadto notatka z rachunkami Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 45, projekt haftu na koszule i bieliznę b.d. k. 46, inicjały „W.S.” zwieńczone koroną szlachecką — rysunek tuszem, brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1908 k. 204, potwierdzenia nadania przekazów pocztowych 1908-1912 (4) k. 205-208, formularze, druki i koperta 1914 k. 209;
- Bijouterie-Orfèvrerie-Optique L. Lambert w Paryżu 1913 (3) k. 47-50, rachunki, formularze, nadruki, znaczków skarbowy;
- Tailleur J. Leveix w Paryżu 1904-1915, b.d. k. 51-110: listy (20), w tym karty pocztowe (4) i karty wizytowe (3), rachunki i pokwitowania (11), formularze, nadruki, znaczki skarbowe, pieczęcie tuszowe, podpisy J. Leveix i nierozczytany, do koperty k. 110 b.d. dołączone próbki tkanin, nadto zobowiązania do zapłaty 1906-1912 (24) k. 111-134, pieczęcie bankowe, kantorów i skarbowe, w tym odciskowe 1906-1913, w tym J. Leveix, Beranger, Pelletier et Co[mpagnie], Weill, Kinsbourg et Bernheim oraz oddziałów Banque de France i Société générale w Elbeuf-sur-Seine i w Paryżu, Claude-Lafontaine, Martinet et C[ompagnie], a następnie Claude-Lafontaine, Prevost

et Compagnie w Paryżu, Auguste Dormeuil, Offroy, Giard et Compagnie w Paryżu, agencji Crédit lyonnais w Rouen, podpisy Władysława Alojzego Strzembosza i nierozczytane, nadto wyciągi bankowe Banque de France b.d. k. 135-136, formularze, nadruki i dawne obwoluty archiwalne k. 137-140.

II. Rachunki drobne:

- A. Beauvais successeur, ancienne maison J. Leduc w Paryżu b.d. k. 141, karta wizytowa;
- Association des bibliothécaires français w Paryżu 1915 k. 142, pokwitowanie uiszczenia składki członkowskiej za rok 1915, formularz, nadruk, podpis skarbnika É[lie] Poirée;
- C. Jorand, Successeur, ancienne maison Fourniret w Paryżu 1909 k. 143, rachunek za zapakowanie i wysyłkę książek do Rzymu, formularz, nadruk, podpis C. Joranda;
- Central-Hotel w Monachium 1912 k. 144, rachunek, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa;
- Cercle carré et Association d'Encouragement aux Lettres, aux Arts, aux Sciences et à l'Action sociale w Paryżu, pokwitowania uiszczenia składki członkowskiej za rok 1914 k. 145-146, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy skarbnika, Roberta [Edwarda] Della;
- Boulangerie Charrot w Paryżu 1906 k. 147, karta wizytowa;
- potwierdzenie opłacenia polisy ubezpieczeniowej na rok 1916 (3) k. 148-149, formularz, druk Compagnie d'assurances générales contre l'incendie et les explosions w Paryżu, znaczek skarbowy, pieczęć tuszowa, podpis kasjera Delmasse.

Por. BPP 3937 k. 141-143;

- Grande teinturerie centrale du Boulevard St-Germain w Paryżu 191[3] k. 150, rachunek, formularz, nadruk;
- Restaurant J. Larousse, ancienne maison Larivière w Paryżu 1912 k. 151-152, rachunek, nadruk;
- Maison de Balzac w Paryżu 1913, pokwitowanie uiszczenia składki członkowskiej za rok 1913 k. 153, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa, podpis L[ouis-Étienne Baudier de] Royaumeont;
- kwiaciarni J. Mas w Paryżu 1909-1919 (8) k. 154-162, rachunki, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy J. Mas;
- Natura Vigor, Établissement végétarien w Paryżu — menu i rachunek 1909 k. 163-165, druk;
- bilety komunikacji zbiorowej C[ompagn]ie g[énéra]lle des Omnibus i [Compagnie] des tramways électriques du Nord-Parisien w Paryżu b.d. (5) k. 166-170, druki Imprimerie Veuve H. Mommens w Paryżu, nadto potwierdzenia zapłaty pocztowe i telefoniczne b.d. (2) k. 171-172, druki oraz austriacki kupon wymienny na znaczek pocztowy skasowany we Lwowie 1909 k. 173, formularz, druk Verlag Benziger w Einsiedeln;
- Opern-Restaurant Rudolfa Wimbergera w Wiedniu b.d. k. 174, rachunek, nadruk;

- sklepu Stefana Porębskiego w Krakowie b.d. k. 175, rachunek, nadruk;
- bufetu J. Jubiera na Gare de Lyon w Paryżu 1912 k. 176, rachunek, nadruk, nadto bilety kolejowe na trasie Paryż-Arvicourt-Belfort-...-Zurych-Wiedeń-Innsbruck Compagnie internationale des Wagons-Lits et des grands express européens w Paryżu 1912 (5) k. 177-181, formularze, nadruki, w tym reklamowe Palace-Hôtel w Brukseli, pieczęcie tuszowe;
- [Compagnie] du Chemin de fer de Paris à Orléans w Paryżu 1912 (2) k. 182-183, potwierdzenia opłaty za przejazd z Port-Royal do Sceaux, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, podpis Massona;
- przekaz pocztowy na rzecz dziekana Faculté des Sciences w Paryżu 1901 k. 184, formularz, nadruk.
Por. BPP 3933 k. 133;
- opłata akcyzy (*octroi*) za alkohol 1911 k. 185-186, formularz, druk, pieczęcie tuszowe, podpis nierozczytany;

III. Notatki z wykazami wydatków Władysława Alojzego Strzembosza 1909, b.d. k. 187-194, nadto kalendarzyk z nadrukiem manufaktury Aux lions de faïence w Paryżu 1907 k. 195, druk.

IV. Kopie kalkowe listów Władysława Alojzego Strzembosza do firmy przewozowej A[dolf] Wróblewski i S[pół]ka w Warszawie w sprawie przechowywania bagażu 1901-1904 (8) k. 196-203.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3115-3116, 3120, 3134-3135, 3137-3138/I-II, 3141, 3145-3146, 3149, 3151-3152, 3156, 3160, 3164/I

3944 *Franc., pol., 1906-1915, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 162 karty, 33 × 26 cm i mniej.*

Rachunki związane z wydaniem prac Władysława Alojzego Strzembosza

I. Rachunki:

- A. Brun successeur, anciennes maisons L. Bordier, Bertin et Compagnie w Paryżu 1915 k. 1-2, rachunki (2), formularze, nadruki, pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy, podpisy A. Bruna i nierozczytany, nadto próbki fotografii przedstawiających mapy i herb Rzeczypospolitej Obojga Narodów k. 3-16, druki;
- Imprimerie typographique A. Coyart w Paryżu 1914-1915 k. 17-21: list 1915 i rachunki 1914-1915 (2), formularze, nadruki, znaczek skarbowy, podpisy A. Coyarta;
- Comptoir photographique colonial w Paryżu 1908-1910, b.d. k. 22-30, rachunki (6), formularze, nadruki, znaczek skarbowy, pieczęcie tuszowe, w tym Eugène'a Hiarda;
- Imprimerie-Papeterie „Au Nouveau Siècle” E. Comte successeur, ancienne maison P. Gonnet w Paryżu 1907-1914 k. 31-74: listy (2) 1911, rachunki 1907-1914 (39), formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy E. i M. Comte'ów, nadto

- wykazy wydatków b.d. k. 75-83, nadruki reklamowe wiecznych piór Waterman;
- Procédés de Reproductions en Couleurs à l'Aquarelle Maison A. Greningaire Fils et C[ompagn]ie w Paryżu 1915 (3) k. 84-88, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, znaczek skarbowy;
 - Fabrique de papiers photographiques industriels H. Claude w Paryżu 1914 k. 89, rachunek, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy, podpis B Claude;
 - Photogravure — Héliogravure — Photolithographie H. Demoulin w Paryżu 1915 k. 90, formularz, nadruk;
 - Institut de bibliographie w Paryżu 1908-1912 k. 91-98: list 1912 z podpisem G. Guerguy, rachunki (4) 1908-1912, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, pieczęcie tuszowe, w tym owalna „Institut international de bibliographie scientifique” w Paryżu, nadto ołówkowy szkic przedstawiający projekt szafy biblioteczno-archiwalnej b.d. k. 99;
 - Bureau bibliographique w Paryżu 1908-1909 (2) k. 100-101, pokwitowania uiszczenia składki członkowskiej za lata 1908-1909, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, podpisy sekretarza nierozczytane;
 - Léo Delteil 1909 k. 102, rachunek, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy, podpis Léo Delteila;
 - Ligue contre l'emprunt des livres w Paryżu 1911 k. 103-104, pokwitowanie uiszczenia składki członkowskiej za rok 1911, nadto notatka adresowa dotycząca założyciela Ligi, Paula Reboux [1911] k. 105-106;
 - Photographie du Plateau de Malabry w Robinson b.d. k. 107, karta reklamowa, dołączony brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza w sprawie zakupu aparatu fotograficznego b.d. k. 108;
 - Photographie Keylor w Paryżu 1907-1908 (5) k. 109-113, formularze, nadruki, w tym Jeana Héry, pieczęcie tuszowe, nadto notatka b.d. k. 114 z rozliczeniem finansowym Krudelskiego;
 - Fabrique de cadres et encadrements Paula Richarda w Paryżu 1914 k. 115-118, rachunek, formularz, nadruk, znaczek skarbowy i zobowiązanie do zapłaty, pieczęcie tuszowe i odciskowa, skarbowe i Banque de France oraz Comptoir national d'escompte w Paryżu;
 - Imprimerie polyglotte S[amuela] Heymanna w Paryżu 1912-1913 k. 119-128: list przewodni 1913, rachunki 1912-1913 (5) i zobowiązania do zapłaty (2) 1912, pieczęcie tuszowe i odciskowa, w tym skarbowe, Imprimerie A[dolphe] Reiff S[amuel] Heymann, P. Priouxa, Claude-Lafontaine, Prevost et Compagnie i Crédit lyonnais w Paryżu, znaczki skarbowe, podpisy [Samuela] Heymanna i Władysława Alojzego Strzembosza, nadto szczotki drukarskie druku ulotnego i karty pocztowej komitetu budowy pomnika Adama Mickiewicza w Paryżu [1913] k. 129-133 oraz karty pocztowej w setną rocznicę śmierci księcia Józefa Poniatowskiego 1913 k. 134-136;
 - Société des Établissements Gaumont w Paryżu 1907 k. 137-139, list, nadruk, pieczęć tuszowa z sygnaturą podpisu Administrateur-Directeur, L[éona] Gaumont;

— Société générale d'imprimerie et d'édition Levé w Paryżu 1915 k. 140-142, pokwitowania (2), formularze, nadruki, znaczki skarbowe, owalna pieczęć tuszowa, podpisy nierozczytane (2).

II. Notatki Władysława Alojzego Strzembosza, spisy wydatków 1906-1911, b.d. k. 143-160, nadto karta z szablonem kategorii wydatków, niezapisana b.d. k. 161 i plan niezidentyfikowanych pomieszczeń z naniesionymi wymiarami, szkic ołówkowy b.d. k. 162.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3112, 3116, 3125-3129, 3132, 3134-3135, 3145-3146, 3151-3153, 3156-3157, 3160, 3164/1

3945 *Franc., pol., 1905-1914, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 51 kart, 33 × 26 cm i mniej.*

Rachunki wystawiane na Władysława Alojzego Strzembosza i na Bibliotekę Polską w Paryżu

Rachunki:

- Cartonniers et Bibliothèques d'Amateurs V[eu]ve H[enriet]te Eyraud w Paryżu 1914 k. 1-2, formularz, nadruk;
- Articles de Voyage F. Fourniret w Paryżu 1907 k. 3, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa „C. Jorand successeur”;
- Lithographie Typographie Maison J. Forissier Imprimerie H. Geoffroy successeur w Paryżu 1907-1911 k. 4-19: listy (4) 1908-1911, rachunki 1907-1911 (3) i wyciąg (relevé) 1911, formularze, nadruki, podpisy [H.] Geoffroy;
- Imprimeur en Taille-Douce H[enri Laurent] Geny-Gros w Paryżu 1907-1908 (2) k. 20-22, formularze, nadruki, podpisy H[enri Laurent] Geny-Grosa;
- Relieur Hippolyte Prouté w Paryżu 1905-1906 (6) k. 23-28, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy H[ippolyte'a] Prouté;
- Peinture Vitrierie G. Rampini w Paryżu 1906-1907 k. 29-31, w tym formularz, nadruk;
- Reliure-Marbrure ancienne maison Veuve Prouté, Hermand, A.-F. Thiébaud s[ucces]seur w Paryżu 1913 k. 32, formularz, nadruk, znaczek skarbowy, podpis [A.-F.] Thiébaud;
- Papeterie de la Bourse Léon Vauclin Ph[ilippe] Rosen succ[es]seur w Paryżu 1905-1910 k. 33-51: listy (2) 1905-1910, rachunki (13) 1906-1910, pocztowe potwierdzenie zapłaty 1908, formularze, nadruki, pieczęć tuszowa, znaczki skarbowe, podpisy M. Ponnet, Ph[ilippe'a] Rosen i nierozczytane (3).

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

Archiwum własne Biblioteki Polskiej w Paryżu

akc. 3127, 3132, 3134, 3146, 3156, 3164/1

3946 *Ang., franc., niem., pol., 1899-1915, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 168 kart, 30 × 24 cm i mniej.*

Rachunki księgarń

Rachunki:

- Brentano's w Paryżu 1915 k. 1, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy;
- Honoré Champion w Paryżu 1910-1914 k. 2-27: list 1911, rachunki 1910-1914 (16), polecenia zapłaty (*mandats*) (2) 1913, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, w tym Édouarda Championa, znaczki skarbowe, podpisy [Honoré] Championa i nierozczytany.

Rachunek 1910 k. 2 wystawiony na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- J[ózefa] Chociszewskiego w Gnieźnie 1913 k. 28, nadruk, nadto pocztowe potwierdzenie zapłaty 1913 k. 29 i obwoluta archiwalna k. 30;
- Librairie Ancienne et Moderne C. Clavreuil w Paryżu 1914 k. 31, formularz, nadruk, znaczek skarbowy i podpis [C.] Clavreuila.

Rachunek wystawiony na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Librairie Ancienne et Moderne René Colas w Paryżu 1912-1913 k. 32-40: list 1913, karta pocztowa, nadruk, rachunki 1912-1913 (7); formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, w tym okrągła z napisem „Librairie d'architecture”, znaczki skarbowe, podpisy René Colasa.

Rachunki 1912-1913 k. 34-37 i 39 wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Librairie du Ministère des Affaires étrangères Henri Delaroque w Paryżu 1909-1910 (2) k. 41-43, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpis agenta nierozczytany.

Rachunki wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Librairie de la Madeleine Louis Conard w Paryżu 1909-1914 (39) k. 44-85, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, znaczki skarbowe, podpisy V. Poncelet [?] i nierozczytany.

Rachunki wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Librairie universitaire J. Gamber w Paryżu 1908-1909 k. 86-88: list 1908, karta pocztowa, nadruk i rachunek 1909, formularz, nadruk, owalna pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy, podpis nierozczytany.

Rachunki wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- G[ustaw] Gebethner i Spółka w Krakowie 1899-1911 k. 89-119: listy 1899-1911 (7), w tym karty pocztowe (5), w załączeniu oferta wydawnicza fotografii Artura Grottgera nakładem Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie [1910-1911], druk, poświadczenie odbioru 1906, formularz, nadruk, rachunki 1909-1911 (17), formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, w tym owalna administracji „Gazety Lwowskiej”, nadto przekazy pocztowe 1908-1910 (3) k. 120-122, formularze, druki.

Karty pocztowe 1909 k. 92-93 i rachunki 1909-1911 k. 96, 98-99, 104-105, 109-115 i 118-119 wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Librairie Joseph Gibert w Paryżu 1910-1911 (5) k. 123-129, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy nierozczytane;

Rachunki k. 123-126 wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu.

- Librairie J. Gonfreville w Hawrze 1909-1911 k. 130-137: brulion i kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1909, rachunki (2) 1909-1911, pocztowe potwierdzenia nadania 1909-1911 (3), nota firmy kurierskiej Ém[ile'a] Calberzona 191, formularze, nadruki;
- Librairie Hachette et C[ompagn]ie w Paryżu 1913 k. 138, formularz, nadruk, pieczęcie tuszowe, podpis nierozczytany;
- Księgarnia i Antykwarnia Józefa Jołowicza w Poznaniu 1910-1912 k. 139-143: rachunki (2) 1910-1912, i potwierdzenie przekazu pocztowego 1910, formularze, nadruki.

Rachunki wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Librairie Ancienne et Moderne Larrieu w Albi 1913 k. 144-146, formularz, nadruk;
- Autographes-Livres Victor Lemasle w Paryżu 1912 k. 147-148, formularz, nadruk, znaczek skarbowy, podpis V[ictora] Lemasle.
- Librairie Cretté et Lemercier E. Lemercier s[uccesseu]r w Paryżu 1912 (3) k. 149-153, formularze, nadruki pieczęcie tuszowe, znaczek skarbowy, podpis L. Lemerciera.

Rachunek wystawiony na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Agence littéraire orientale et américaine Ernest Leroux w Paryżu 1913 k. 154-155, formularz, nadruk;

Rachunek wystawiony na Bibliotekę Polską w Paryżu.

- Libraco w Londynie 1908 k. 156-161: rachunek i potwierdzenie przekazu pocztowego, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, nadto notatka adresowa i list R. Nattona z potwierdzeniem odbioru płatności, karta pocztowa z nadrukiem Library Supply Co w Londynie;
- Antiquariat Leo Liepmannssohn w Berlinie 1912 k. 162-167: rachunki (2) i pocztowe potwierdzenie zapłaty, formularze, nadruki i notatka z podsumowaniem zakupów.

Rachunki wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Librairie Ancienne et Moderne Eugène Moreau et C[ompagn]ie w Paryżu 1912 k. 168, formularz, nadruk, owalna pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy, podpis E[ugène'a] Moreau.

Rachunek wystawiony na Bibliotekę Polską w Paryżu.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

Archiwum własne Biblioteki Polskiej w Paryżu

akc. 3112, 3116, 3119-3120, 3125, 3128-3129, 3132-3133, 3135, 3137-3138/I, 3144-3146, 3151-3153, 3160, 3164/I

3947 *Ang., franc., niem., pol., ros., 1905-1915, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 144 karty, 27,5 × 33,5 cm i mniej.*

Rachunki księgarń

Rachunki:

- Librairie H[enri] Le Soudier w Paryżu 1915 (2) k. 1-2, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, znaczek skarbowy, podpis nierozczytany;
- Librairie illustrée Jules Tallandier w Paryżu 1909 k. 3, formularz, nadruk, znaczek skarbowy, podpis nierozczytany.

Rachunek wystawiony na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Księgarni E[dward] Wende i S[pół]ka w Warszawie: kopia rachunku 1905 k. 4, nadto rachunek 1910 k. 5, formularz, nadruk.

Rachunek wystawiony na Bibliotekę Polską w Paryżu;

- Feliksa Westa w Brodach 1911 k. 6, nadto pocztowe potwierdzenie zapłaty 1911 k. 7, formularze, nadruki, w tym druk F[eliksa] Westa w Brodach;
- Librairie universitaire ancienne et moderne H[ubert] Welter w Paryżu 1907-1911 k. 8-144: rachunki 1907-1911 (51), w tym faktura *pro forma*, formularze, nadruki, pokwitowania 1908-1911 (8), znaczki skarbowe, rachunek wystawiony przez Imprimeur en Taille-Douce H[enri Laurent] Geny-Gros w Paryżu na H[uberta] Weltera 1908 k. 46, formularz, nadruk, list A[lfreda] Devrienta w Petersburgu do H. Weltera 1909 k. 94, karta pocztowa, nadruk, podpis nierozczytany, list Simpkin, Marshall, Hamilton, Kent and Co[mpany] w Londynie do H. Weltera 1909 k. 97, karta pocztowa, nadruk, listy (31) 1907-1910, w tym karty pocztowe (29), nadruki, pieczęcie tuszowe i karty wizytowe (2) 1909-1910, pieczęć odpiskowa papeterii A. Chapelliera w Paryżu, dołączone: katalogi księgarskie i oferty wydawnicze 1908-1911, druki, notatki i kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1908 k. 143.

Rachunki wystawione na Bibliotekę Polską w Paryżu.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

Archiwum własne Biblioteki Polskiej w Paryżu

akc. 3120, 3126, 3141, 3145, 3159, 3676

3948 *Franc., niem., pol., [1871] 1903-1910, papier, fotografia, tektura, płótno, zdjęcia i rysunki luźne, 25 kart, 24 × 22,2 cm i mniej.*

Fotografie i rysunki

I. Fotografie następujących osób:

- **Riedelski** Paweł Salwator Piast b.d. k. 1, fotografia portretowa, nadruk fotografa M. W. Joyn w Liverpoolu, dedykacja Pawła Reidelskiego 1908. — **Rochebrune** [François] na łożu śmierci 1871 k. 2, nadruk Lavy et Gougenheim w Paryżu. — **Strzembosz** Władysław Alojzy [1903] (6) k. 3-8, fotografie portretowe, w tym nadrukowane na karty pocztowe (5), nadto zdjęcia studyjne grupowe (2), Władysław Alojzy Strzembosz w otoczeniu Olgi i Izy Boznańskich, Stanisławy Marii Kraszewskiej i nieustalonych osób b.d. k. 9-10,

nadrukowane na karty pocztowe. — **Woźnicki** Kazimierz b.d. k. 11, fotografia portretowa. — **Zengteller** von w kostiumie diuka Mantui w pierwszym akcie „Rigoletta” Giuseppe Verdiego k. 12-14.

Nadto fotografie: pomnika nagrobnego z nieustalonego cmentarza w Paryżu z inskrypcją „C[om]tesse Léocadie Poninska / née de Kalkstein / 12 Juin 1866 / et sa fille Halina / Mieczystau [sic] / Kalkstein / † 2 février 1880” (1) b.d. k. 15, nadto tekturowa obwoluta z płóciennym grzbietem i dopiskiem „Zaproszenia i zawiadomienia nadesłane 1910/11” k. 16-17, portret podwójny nieustalonej młodej kobiety z dziewczynką w plenerze, opartych o pień drzewa, na tle lasu sosnowego b.d. k. 18, dwóch kotów b.d. k. 19-20, nadto obwoluta z dopiskiem „Minos” [imię kota?] k. 21.

II. Rysunki:

- nieustalony mężczyzna w surducie, cylindrze i z laską w prawym profilu w ujęciu od kolan 1910 k. 22, rysunek ołówkiem nieustalonego autorstwa, w prawym dolnym rogu dopisek nieustaloną ręką: „J. L. [Jan Lorentowicz?] 4 II 1910”;
- prawe profile pełnopostaciowe kroczących kobiety z torebką i mężczyzny w cylindrze, z teczką i parasolem b.d. k. 23, rysunek satyryczny ołówkiem nieustalonego autorstwa, dopiski nieustaloną ręką: ołówkowy „Soniczka avec M[on]sieur Bohdan” i czarnym atramentem „Le Voyage pour Canada”;
- portret [Władysława Alojzego Strzembosza], popiersie w prawym profilu 1910 k. 24, rysunek ołówkiem nieustalonego autorstwa;
- fasada frontowa dworu w Johanniszkiele (Joniškėlis) z 1763 roku w powiecie poniewieżskim guberni kowieńskiej, dawnej siedziby rodziny Karpiów, [po 1906] k. 25, szkic ołówkowy na papierze przebitkowym, w prawym górnym rogu dopisek „Karpiowie przez A[leksandra] Meysztowicza / Wilno 1907”.

Źródło ilustracji: Aleksander Meysztowicz, *Karpiowie herbu własnego. Notatki*, Druk Józefa Zawadzkiego, Wilno 1907, heliografiura C. F. Faya we Frankfurcie nad Menem, po stronie 32.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3112-3113, 3116, 3120, 3126, 3134, 3149

3949 *Franc., niem., pol., ok. 1908-1942 [1978], papier, fotografia, skóra wyprawiona, tektura, akta oprawne, szyte i luźne, rkp., druk, 185 kart, 28 × 22 cm i mniej.*

Materiały biograficzne Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszewej

I. Dokumenty osobiste:

- polski paszport 1924 k. 1-18, formularz, druk Drukarni Państwowej [w Warszawie], pieczęcie tuszowe, w tym wizowe, Konsulatów Generalnych Rzeczypospolitej Polskiej i Belgii w Paryżu, Biur Paszportowych (Paßstelle) Ambasady Niemiec w Paryżu i Poselstwa Niemiec w Warszawie, Konsulatu Francji w Warszawie, Biura Paszportowego Poselstwa Belgii w Warszawie, Policji Granicznej w Szczańcu (Stentsch), Préfecture de Police w Angers i w Paryżu, Komisariatu Kolejowego Policji Państwowej w Zbąszynie, rządcy

domu przy ulicy Marszałkowskiej 35 w Warszawie, znaczki skarbowe, podpisy nierozczytane (9).

K. 2v zdjęcie paszportowe Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej k. 11-18 niezapisane;

- carte d'identité des étrangers 1940 k. 19-28, formularz, druk, faksymile podpisu prefekta Rogera Langerona, odcisk linii papilarnych Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej, pieczęcie tuszowe i odciskowe Sous-Direction des Étrangers et Passeports de la Préfecture de Police w Paryżu, oraz Commissaires de Police du Quartier de l'Arsenal du 4^e Arrondissement i du 13^e Arrondissement w Paryżu 1940-1942.

K. 19v zdjęcie legitymacyjne Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej k. 24-28 niezapisane;

- livret de famille (książeczka rodzinna) Stanisławy Marii i Władysława Alojzego Strzemboszków 1912 k. 29-35, formularz, druk, okrągłe pieczęcie tuszowe Mairie de l'Hôtel de ville du 4^e Arrondissement w Paryżu, podpisy L[adislas] de Strzembosz i S[tanisławy] M[arianne] Strzembosz oraz urzędnika stanu cywilnego, nierozczytany.

K. 31-35 niezapisane;

- zawiadomienia o ślubie wysyłane przez Władysława Alojzego Strzembosza 1912 k. 36-37, Jana Albina i Antoninę z Bielickich Kaniowa-Kraszewskich 1912 (2) k. 38-40, druki;
- Polski Uniwersytet Ludowy imienia Stanisława Worcella w Paryżu — karta legitymacyjna członka zwyczajnego b.d. [ok. 1908] k. 41-43, 3 egz., formularze, druki, blankiety niewypełnione.

II. Inne materiały biograficzne:

- notes z zapiskami b.d. k. 44-76, zeszyt oprawny w tekturę z barwionym na czerwono blokiem.

K. 52-76 niezapisane, ślady wyrwanej karty przed k. 45;

- fotografia zbiorowa Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej i dwóch osób nieustalonych b.d. k. 77;
- Les papiers personnels de Madame Strzembosz, notatka archiwisty b.d. k. 78 z odrębnym dopiskiem M[arka] Franci[szkowskiego] 1978 o przeniesieniu części materiałów do spuścizny Olgi Boznańskiej;
- kalendarzyk na trzeci kwartał 1916 roku, *Agenda médicale*, quarante et unième année 1916 k. 79-185, druk Imprimerie Chaix w Paryżu oprawny w wyprawioną i barwioną na bordowo skórę z barwionym na czerwono blokiem, tytuł tłoczony, dopiski ołówkowe i atramentem [1916]-1920, b.d., notatki bibliograficzne, finansowe i adresowe.

K. 100, 104-117, 119-123, 128-136, 141-142, 144-166 i 168-176 niezapisane.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3118-3119, 3121, 3125, 3129, 3138/l, 3145-3146

3950 *Franc., niem., pol., ros., 1912-1915, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 106 kart, 28 × 22 cm i mniej.*

Materiały finansowe i rodzinne Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszowej

I. Materiały gospodarcze i majątkowe:

- *Crédit lyonnais* w Paryżu 1913-1915 (10) k. 1-25, korespondencja przychodząca w sprawie konta depozytowego i rachunku giełdowego, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe;
- *Grands Magasins du Louvre* w Paryżu 1912 k. 26-27, rachunek, formularz, nadruk, pieczęcie tuszowe, podpis nierozczytany;
- serwis wycinków prasowych *Le Lynx, Ex-Artistic Correspondence E. Bonneau* w Paryżu 1912 k. 28-29, rachunek, formularz, nadruk, podpis nierozczytany;
- *Société anonyme des Établissements Choubersky* w Paryżu 1913 k. 30-33, rachunek i list, nadruki, pieczęcie tuszowe, podpisy nierozczytane (2).

II. Korespondencja przychodząca w sprawach majątkowych Jana Kraszewskiego:

- **Baborykin** P. A. 1913 (2) k. 34-39, nadruk kantoru Iwana Osipowicza (Jana) Kraszewskiego i P. A. Baborykina [w Tomsku], nadto brulion odpowiedzi S[tanisławy] Strzembosz 1913 k. 40. — **Czetyrko** Nikolai Stepanovitch 1913 (3) k. 42-51, nadruki, nadto bruliony listów (4) Stanisławy Marii Strzemboszowej i pocztowe potwierdzenia nadania (4) 1913 k. 52-61, formularze, druki. — **Kraszewski** Jan 1912-1913 (6) k. 62-67, w tym karty pocztowe (3) i karta poczty pneumatycznej, nadto pocztowe potwierdzenia nadania 1913 k. 68, formularz, druk. — **Sobolew** Cz. 1913 k. 70-73, brulion listu Stanisławy Marii Strzemboszowej. — **Wolscy** Witold Władysławowicz i A. 1913 k. 74-76, nadto notatka adresowa [1913] k. 77, bruliony odpowiedzi Stanisławy Marii Strzemboszowej [1913] k. 78-84 i pocztowe potwierdzenia nadania 1913 k. 85, formularz, druk. — **Towarzystwo Wzajemnego Kredytu** w Czycie [1913] (2) k. 86-87, bruliony listów Stanisławy Marii Strzemboszowej.

III. Listy od rodziny:

- **Kraszewska** Antonina 1912 k. 88-89, karta poczty pneumatycznej. — **Kraszewski** Bogusław 1912 k. 90-93. — **Kraszewski** Franciszek 1912 k. 94-95, telegram. — **Kraszewski** Jan 1915 (3) k. 96-98, karty pocztowe (2) i telegram, pieczęć cenzury wojennej, nadto pocztowe potwierdzenia nadania 1915 k. 99, formularz, druk i notatka bibliograficzna 1915 k. 100. — **Kraszewscy** Justyn i Zofia z Kraszewskich 1913 (2) k. 101-104, karty wizytowe. — **Kraszewski** Krzysztof 1913 k. 105-106, karta pocztowa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3118-3119, 3121, 3125, 3129, 3138/l, 3145-3146

3951 *Franc., pol., 1912-1926, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 36 listów, 75 kart, 33 × 21,5 cm i mniej.*

Listy do Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszewej

Listy od następujących osób:

- **Boznańska** Olga 1913-1914 (5) k. 1-8, w tym karty pocztowe (2), pieczęcie odciskowe papeterii. — **Bugiel** E[lisa] 1914 (1) k. 9-10. — **Chesnais** C[éline] 1915 (1) k. 11-14. — **Chetyrko** Dora 1912 (1) k. 15, telegram. — **Jaudon** Pierre 1914 (1) k. 16-18, nadruk. — **Kinsbourg** Roger 1912 (1) k. 19-21, nadto brulion odpowiedzi Władysława Alojzego Strzembosza w imieniu małżonki k. 21-22, nadruk i pocztowe potwierdzenie nadania 1912 k. 23, formularz, druk. — **Koszuta** Walentyna 1913 (1) k. 24-26. — **Laudyn-Chrzanowska** Stefania 1926 (1) k. 27, nadruk „Kurieria Narodowego”. — **Łozińska** K. 1913 (1) k. 28-29, karta pocztowa. — **Makowski** Alojzy 1913 (1) k. 30-32, druk. — **Margelidon** E. 1913 (1) k. 33-34, nadruk. — **Skawiński** Th. 1914 (1) k. 73, koperta, pieczęć lakowa z inicjałami. — **Zamoyska** M[aria hrabianka] 1914 (1) k. 35-36, nadruk Opieki Polskiej w Paryżu, w dodatkowej kopercie k. 37 załączony fragment opłatka. — **Zawadzka** Z. Stanisławowa 1914 (4) k. 38-45, bilety wizytowe, pieczęcie odciskowe grawera Silvaina Guillota. — **Zdzitowiecka**[**Jasieńska**] H[alina] 1914 (1) k. 46-48. — **Zielińscy** Iza i Józef 1914 (5) k. 49-57, w tym karty wizytowe, pieczęć odciskowa papeterii, pieczęć tuszowa Izy Zielińskiej, nadruki. — **NN** [Loisy?] Marguerite 1913 (1) k. 58-61. — **NN** 1916 (3) k. 72 i 74-75, koperty.

Listy od następujących instytucji:

- [**Parafia rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Rocha w Paryżu 1912**] (1) k. 62-63, podpis kapłana nierozczytany. — „**Revue moderne**” w Paryżu 1914 (2) k. 64-68, w tym karta pocztowa, nadruki. — **Muzeum Miejskie w Bydgoszcy 1925** (1) k. 69, nadruk Magistratu, podpis dyrektora, Tadeusza Dobrowolskiego. — „**Notre Gazette. Revue de la femme moderne**” w Paryżu 1913 (1) k. 70-71, nadruk, pieczęć tuszowa sekretarza redakcji, podpis nierozczytany.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3117, 3119-3120, 3125-3126, 3129, 3131, 3135, 3138/II, 3145, 3149, 3155, 3160, 3670

3952 *Franc., pol., 1897-1904, papier, akta luźne i szyte, rkp., druk, 256 kart, 44 × 55,5 cm i mniej.*

Koło Polskie Artystyczno-Literackie i Towarzystwo Artystyczno-Literackie Polskie w Paryżu

1. Projekt statutu Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego w Paryżu [1897 albo 1899-1900] k. 1, podpis sekretarza W[iktora] Krypskiego, kopia hektograficzna.
2. Statut Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego w Paryżu 1897 k. 2-3, druk A[dolphe'a] Reiffa w Paryżu, okrągła pieczęć tuszowa Société polonaise artistique et littéraire — Koła Artystyczno-Literackiego.
3. Ustawa Kasy pożyczkowej Koła 1901 k. 4-6, nadruki, kopie, 3 egz.

4. Regulamin Towarzystwa Artystyczno-Literackiego Polskiego w Paryżu 1902 k. 7-11, kopie, 5 egz. oraz list okólny sekretarza Wład[ysława Alojzego Strzembosza] informujący m.in. o zmianie nazwy Koła na Towarzystwo Artystyczno-Literackie Polskie w Paryżu 1902 k. 12-14, kopie, 3 egz.
5. Wzory pieczęcie tuszowych Koła i Towarzystwa oraz papeterii: kopert i papieru firmowego Towarzystwa b.d. k. 15-27, pieczęcie tuszowe i nadruki.
6. Wzór karty członka Koła b.d. k. 28.
7. „Sprawozdanie zarządu Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego w Paryżu za r. 1898 wraz z zarysem historii Koła od początku jego istnienia (r. 1897)” [1899] k. 29-40, druki A[dolphe'a] Reiffa w Paryżu, 3 egz.
8. „Sprawozdanie zarządu Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego w Paryżu za r. 1899 (istnienia Towarzystwa trzeci)” [1900] k. 41-46, druk A[dolphe'a] Reiffa w Paryżu, okrągła pieczęć tuszowa Koła.
9. „Sprawozdanie zarządu Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego w Paryżu za rok 1900 (istnienia Towarzystwa czwarty)” [1901] k. 47-49, druk, 3 egz.
10. Koło Polskie Artystyczno-Literackie w Paryżu, „Sprawozdanie zarządu za rok 1901 (Istnienia Towarzystwa piąty)”, Paryż Drukarnia Polska G. Maurina 1902 k. 50-73, druk, poszyt, 3 egz.
Odręczne dopiski ołówkowe i atramentem Władysława Alojzego Strzembosza, w tym numeracja i kontynuacja listy członków Koła k. 56-57.
11. Spis członków Koła oraz wykaz opłacanych składek członkowskich za lata 1898-1902 k. 74.
12. Spis imienny członków rzeczywistych Koła w styczniu 1902 k. 75-77, okrągłe pieczęcie tuszowe Koła, kopie, 3 egz.
13. Zawiadomienie o zebraniu członków Koła 1900 k. 78, formularz, druk, okrągła pieczęć tuszowa Koła, podpis sekretarza W[iktora] Krypskiego. Na porządku dziennym odczyt S[tanisława] Kutrzeby „Polacy w Paryżu w wiekach średnich”.
14. Zawiadomienia o walnych zebraniach członków Koła 1901-1902 (4) k. 79-88, w tym formularze, nadruki, okrągłe pieczęcie tuszowe Koła, kopie, podpisy sekretarza, Wład[ysława Alojzego] Strzembosza.
15. Zawiadomienia o zwyczajnym zgromadzeniu członków Koła 1901-1902 (13) k. 89-129, nadruki, okrągłe pieczęcie tuszowe Koła, kopie, podpisy sekretarza, Wład[ysława Alojzego] Strzembosza, nadto brulion zawiadomienia [1902] k. 130.
16. Zawiadomienie o zebraniach Sekcji Literackiej Koła 1900-1902 (5) k. 131-142, w tym formularze, nadruki, kopie, owalne pieczęcie tuszowe Sekcji, podpisy sekretarza, Kaz[imierza] Woźnickiego.
17. Zawiadomienia o zebraniach Sekcji Artystycznej Koła 1902 (2) k. 143-148, kopie, owalne pieczęcie tuszowe Sekcji, podpisy sekretarza, Melanii Mutermilchowej.
18. Zawiadomienie o zebraniu posiedzenia zarządu Koła [1901] k. 149, wzór pisma, podpis sekretarza Koła, Wład[ysława Alojzego] Strzembosza.
19. Monity w sprawie uregulowania składek członkowskich i „wyrównania rachunku z kasą Koła” 1900-[1901] k. 150-159, nadruki, podpis kasjera, L[udwika] Dygata, dołączone wzory pisma.
20. Lista składek jednorazowych zebranych wśród członków Koła na pokrycie kosztów wynajęcia i urządzenia własnego lokalu oraz lista osób, które wpłaciły

- składkę jednorazową 1902 k. 160-166, kopie, podpisy sekretarza, Wład[ysława Alojzego] Strzembosza.
21. Notatki Władysława Alojzego Strzembosza o charakterze rozliczeniowym kasy Koła 1902-1903 k. 167-170.
 22. Zaproszenie na wykład Wacława Gasztowtta pod przewodnictwem Alberta Sorela o twórczości Henryka Sienkiewicza w siedzibie Société de Géographie w Paryżu [1897] k. 171-176, druk, 3 egz.
 23. Pismo informujące o konkursie malarskim na kompozycję figuralną 1901 k. 177-179, nadruki i okrągłe pieczęcie tuszowe Koła, podpisy sekretarza, Wład[ysława Alojzego] Strzembosza, w załączeniu regulamin konkursu k. 180-182, kopie, 3 egz.
 24. Zawiadomienie o nawiązaniu stałych stosunków Koła z Towarzystwem Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie 1901 k. 183-185, nadruk, podpisy sekretarza, Wład[ysława Alojzego] Strzembosza, kopie, 3 egz.
 25. Tombola artystyczna 1902 k. 186-224: pismo okólne informujące o zorganizowaniu tomboli artystycznej, nadruki i okrągłe pieczęcie tuszowe Towarzystwa Artystyczno-Literackiego Polskiego w Paryżu, kopie, 3 egz., imienny spis wpływów i wydatków, lista dzieł sztuki ofiarowanych na tombolę artystyczną, wykaz szczegółowy biletów tomboli i spis osób, które nie zapłaciły za bilety.
 26. Potwierdzenie zapłaty za wieniec [na uroczystości odsłonięcia pomnika Fryderyka Chopina w Ogrodzie Luksemburskim Chopina w Paryżu] od Koła wystawione na Słupskiego 1899 k. 225, formularz, nadruk i pieczęć tuszowa Zakładu Ogrodniczego i Handlu Nasion Ludwika Freegego w Krakowie, nadto wycinek prasowy z artykułem z Kroniki Paryskiej „Biblioteki Warszawskiej” [?] [1900] k. 226, druk.
 27. Depesza do rektora Stanisława Tarnowskiego z życzeniami z okazji obchodów pięćsetnej rocznicy odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie [1900] k. 227, brulion.
 28. Zaproszenie na zebranie towarzyskie Sekcji Literackiej Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego w siedzibie Société d'Encouragement pour l'Industrie nationale w Paryżu poświęcone pamięci Bohdana Zaleskiego 1902 k. 228-233, druki, 3 egz.
 29. Listy Sekcji Literackiej Towarzystwa informujące o obchodach jubileuszu Marii Konopnickiej 1902 k. 234-236, podpis sekretarza sekcji, Kazimierza Woźnickiego, kopie, 3 egz., o lekturze przez Wład[ysława] St[anisława] Reymonta rozdziału „Wesele” z powieści *Chłopi* 1902 k. 237-239, podpis delegata sekcji, Ant[oni]ego Potockiego, owalna pieczęć tuszowa sekcji, kopie, 3 egz.
 30. Notatki z zebrań Koła [1900-1901] k. 240-243, bruliony, nadruk.
 31. Adres Zarządu Koła do Henryka Sienkiewicza z okazji jubileuszu 1900 k. 244, brulion.
 32. Adres do Józefa Chociszewskiego 1901 k. 245, brulion Wład[ysława Alojzego] Strzem[bosza].
 33. List obcą ręką z poprawkami Władysława Alojzego Strzembosza w sprawie uroczystości z okazji urodzin Victora Hugo 1902 [?] k. 246-247, brulion, okrągła pieczęć tuszowa Koła.

Zob. *Nouvelles diverses*, „Bulletin polonais” 1902, nr 163 (15 II) s. 82; Ewa Bobrowska-Jakubowska, *Artyści polscy we Francji w latach 1890-1918*, Warszawa 2004, s. 90.

34. Życzenia Tow[arzystwa] Art[ystyczno]-Lit[erackiego] Polskiego w Paryżu i Wł[adysława Alojzego] Strzembosza dla towarzystwa muzyki [?] 1904 k. 248-249, bruliony.
35. Zrzeczenie się członkostwa w zarządzie, funkcji sekretarza i gospodarza lokalu Towarzystwa Artystyczno-Literackiego Polskiego w Paryżu przez Wład[ysława Alojzego] Strzembosza 1902 k. 250-251, kopia kalkowa listu do Zarządu.
36. Przemowa w setną rocznicę urodzin Bohdana Zaleskiego [1902] k. 252-254, autograf, brulion.
37. Kupony ze spisami nazwisk [1902] (2) k. 255-256 [przygotowane w związku z tombołą].

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3110, 3115, 3148, 3152-3153, 3159, 3162

3953 *Franc., pol., 1910-1913, papier, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, 165 kart, 31,5 × 24,5 cm i mniej.*

Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne w Paryżu

1. Ustawa Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu, druk w Drukarni Polskiej A[dolphe'a] Reiffa — [Samuel] Heymann, Paryż 1910 k. 1-12, okrągła pieczęć tuszowa towarzystwa, 2 egz., nadto wydanie zmienione 1910 k. 13-18, druk.
2. Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne w Paryżu, Sprawozdanie zarządu za rok 1910 Istnienia i działalności T. P. L. A. pierwszy, w Drukarni Polskiej A[dolphe'a] Reiffa — [Samuel] Heymann, Paryż 1911 k. 19-30.
3. Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne w Paryżu, Sprawozdanie zarządu za rok 1911 Istnienia i działalności T. P. L. A. drugi, w Drukarni Polskiej A[dolphe'a] Reiffa — [Samuel] Heymann, Paryż 1912 k. 31-46.
4. Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne w Paryżu, Sprawozdanie zarządu za rok 1912 Istnienia i działalności T. P. L. A. trzeci, w Drukarni Narodowej w Krakowie, [Paryż 1913] k. 47-58.
5. Lista członków Towarzystwa w dniu otwarcia własnej siedziby, dnia 3 grudnia 1910 roku k. 59, druk.
6. Składy osobowe Zarządu, Sądu honorowego, Komisji rewizyjnej 1911 k. 60, druk.
7. List Wacława Gąsiorowskiego, sekretarza Towarzystwa, z powołaniem Władysława Alojzego Strzembosza do grona założycieli Towarzystwa i do Komisji Rewizyjnej 1910 k. 61-63, nadruk.
8. Zaproszenia na zebrania Towarzystwa 1910-1912 (6) k. 64-74, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe, w tym okrągłe Towarzystwa, podpisy sekretarza, Wacława Gąsiorowskiego.
9. Zaproszenie na uroczysty obiad wydany przez Towarzystwo na cześć księcia Witolda Czartoryskiego 1910 k. 75-76, nadruk, podpis sekretarza, Wacława Gąsiorowskiego.
10. Zaproszenie na uroczysty obiad wydany przez Towarzystwo na cześć Władysława Mickiewicza 1910 k. 77-78, nadruk, podpis sekretarza, Wacława Gąsiorowskiego, dołączone menu restauracji „Bœuf à la Mode” w Paryżu [1910] k. 79, druk.

11. Menu obiadu 1910 k. 80, druk, dopisek ołówkowy ręką Władysława Alojzego Strzembosza „A. Franklin”.
12. Menu uroczystego obiadu wydane przez Towarzystwo 1911 k. 81, druk.
13. Zaproszenie na uroczysty obiad wydany przez Towarzystwo na cześć Waława Gasztowtta z okazji jubileuszu pracy literackiej 1912 k. 82-83, nadruk, podpis sekretarza, Waława Gąsiorowskiego, filigran z koroną zamkniętą i inicjałami KB, dołączone menu restauracji „Bœuf à la Mode” w Paryżu 1912 k. 84, druk.
14. Zaproszenie wystawione dla Dionizego Zaleskiego na uroczysty obiad wydany przez Towarzystwo na cześć Ignacego Chrzanowskiego 1912 k. 85-86, nadruk, podpis sekretarza, Waława Gąsiorowskiego, filigran z koroną zamkniętą i inicjałami KB, dołączone menu restauracji „De France” w Paryżu 1912 k. 87, druk.
15. List Waława Gąsiorowskiego, sekretarza Towarzystwa, informujący o obiedzie imieninowym pułkownika [Józefa] Gałęzowskiego 1910 k. 88-90.
16. Zaproszenie na wielki obiad Towarzystwa b.d. [1910] k. 91, formularz, nadruk, okrągła pieczęć tuszowa Towarzystwa, podpis sekretarza, Waława Gąsiorowskiego.
17. Dowody uiszczenia opłaty składkowej za lata 1910, 1912 i 1913 (3) k. 92-94, formularze, nadruki, okrągłe pieczęcie tuszowe Towarzystwa i jego kasy, znaczki skarbowe, podpisy skarbnika, Bronisława Kozakiewicza.
18. Listy Waława Gąsiorowskiego z prośbą o uzupełnienie listy imiennej członków założycieli Towarzystwa dla „Kuriera Warszawskiego” 1910 (2) k. 95-99, nadruk i okrągła pieczęć tuszowa Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu.
19. Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne w Paryżu, Mowa Inżyniera Józefa Lipkowskiego na bankiecie wydanym w rocznicę założenia Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu, druk w Drukarni Polskiej A[dolphe'a] Reiffa — [Samuel] Heymann, Paryż 1911 k. 100-111, 2 egz.
20. Zaproszenie do współpracy nad publikacją Towarzystwa „La Pologne d'aujourd'hui” 1911 k. 112-113, druk, dołączony szkic tymczasowy planu dzieła k. 114-115, druk.
21. Listy Józefa Lipkowskiego w sprawie wydania „Rocznika” towarzystwa 1911 (5) k. 116-129, w tym karta wizytowa, nadruki, w załączeniu program wydawnictwa i zapowiedź wydawnicza 1911, druki, w tym Imprimerie Levé w Paryżu, nadto pocztowe potwierdzenie nadania przesyłki 1911 k. 130, formularz, druk.
22. Listy Józefa Lipkowskiego w sprawie Office central d'Organisation et de Protection de la main-d'œuvre polonaise en France w Paryżu 1911 (2) k. 131-136, karty poczty pneumatycznej, dołączone druki tegoż Office oraz Société polonaise d'émigration w Krakowie.
23. Zapowiedź wydawnicza „Rocznika” towarzystwa 1911 k. 137-138, druk Imprimerie Levé w Paryżu.
24. Anons powieści Waława Gąsiorowskiego *Babilon* [1912] k. 139, brulion.
25. Zawiadomienie Zarządu Towarzystwa o mszy w kościele Saint-Germain-des-Prés w Paryżu w intencji rocznicy ślubu Władysława i Marii Mickiewiczów 1913 k. 140-143, brulion i druk adresowany do L[udwika] Mękarskiego, nadruk Imprimerie Polyglotte A[dolphe] Reiff — S[amuel] Heymann w Paryżu.

26. Sąd Honorowy Towarzystwa. Korespondencja wzajemna Władysława Alojzego Strzembosza i Waława Gąsiorowskiego w sprawie przeciwko Aleksandrowi Rajchmanowi 1910-1911 (5) k. 144-165, w tym bruliony i kopie kalkowe, nadruki i okrągła pieczęć tuszowa Towarzystwa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3111, 3114, 3117, 3119, 3144, 3146, 3149, 3156, 3159

3954 *Franc., pol., 1905-1909, papier, akta luźne, rkp., 77 kart, 40,5 × 26 cm i mniej.*

Komitet Budowy Pomnika Fryderyka Chopina w Warszawie

- I. Korespondencja w sprawie budowy pomnika:
— **Bartholomé A**[lbert] 1909 (2) k. 1-2. — **Dobrzycki Henryk** 1905-1909 (28) k. 3-67, w tym karty pocztowe (12), pieczęcie tuszowe i nadruki Komitetu Budowy Pomnika Fryderyka Chopina w Warszawie, w załączeniu Odezwa Komitetu Budowy Pomnika Fryderyka Chopina w Warszawie do społeczeństwa polskiego oraz Warunki i program konkursu na pomnik Chopina w Warszawie [1908] k. 16-17 i 24, druki, w tym Piotra Laskauera i S[pół]ki w Warszawie, projekt listu komitetu do artysty francuskiego z zaproszeniem do udziału w sędzię konkursowym na pomnik Fryderyka Chopina [1909] k. 30-31 i upoważnienie Władysława Alojzego Strzembosza do reprezentowania komitetu w Paryżu 1909 k. 34-35, podpisy [hrabiego] Maurycego Zamoyskiego, H[enryka] Dobrzyckiego, J[uliana] A[dolfa] Świącickiego i Wł[adysława] Zahorowskiego, przekaz pieniężny komitetu dla Władysława Alojzego Strzembosza 1909 k. 52-53, formularz, nadruk Banku Handlowego w Warszawie, bruliony odpowiedzi Władysława Alojzego oraz jego listów w sprawie do osób trzecich i pocztowe dowody nadania 1906-1909 (7) k. 68-74, formularze, druki. — **Blanchard** (w imieniu Auguste'a Rodina) 1909 k. 75, karta poczty pneumatycznej.

Por. BPP 3983 i BPP 3989.

- II. Adresy francuskich rzeźbiarzy b.d. [1908-1909] k. 76-77.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3145

3955 *Franc., pol., 1909, papier, akta luźne, rkp., druk, 10 kart, 28 × 22 cm i mniej.*

Komitet budowy pomnika Adama Mickiewicza w Paryżu

Monument Adam Mickiewicz à Paris, pismo okólne komitetu 1909 k. 1-2, druk, nadto jego tłumaczenie na język polski przez Władysława Alojzego Strzembosza b.d. [1909] k. 3-10, autograf, brulion.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3134

3956 *Franc., niem., pol., 1900-1915 [1916 — lata dwudzieste XX wieku], papier, akta luźne i szyte, rkp., druk, 112 kart, 28 × 31,5 cm i mniej.*

Działalność zawodowa i społeczna Władysława Alojzego Strzembosza w innych organizacjach

- I. Association franco-slave de l'Université de Paris w Paryżu:
 - zaproszenie na zebranie stowarzyszenia w Café Voltaire w Paryżu [1910] k. 1, formularz, druk, okrągła pieczęć tuszowa stowarzyszenia;
 - zaproszenie na wykład G[eorges'a] Bienaimé 1912 k. 2, druk.

- II. Biblioteka Polska w Paryżu:
 - list Komitetu Miejscowego do Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie w sprawie raportu z obrotu pieniężnego za rok 1902, 1903 k. 3-4, brulion obcą ręką;
 - materiały do rocznego sprawozdania finansowego b.d. k. 5, autograf, brulion;
 - „Sprawozdanie Stacji Naukowej Polskiej w Paryżu za r[ok] 1908-[190]9” 1909 k. 6-7, autograf, nadruk;
 - opis zebrań w Bibliotece Polskiej b.d. k. 8-9, autograf, fragment, brulion;
 - lista obecności podczas dyżurów dziennych i wieczornych [1900-1901] k. 10-21, zeszyt szkolny, obwoluta z przedstawieniem sceny śmierci Rolanda w Roncevaux (Roncesvalles), druk Librairie Papeterie Charpentier-Étienne w Paryżu, podpisy Ayota, Lafonda, [Władysława Alojzego] Strzembosza, [Tadeusza] Waryńskiego i [Kazimierza] Woźnickiego.
 - K. 19-20 odcięte;
 - informacje o dniach zamknięcia Biblioteki Polskiej i Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu 1904-1918 (30) k. 22-51, nadruki, okrągłe pieczęcie odciskowa Academiæ Litterarum Cracoviensis i tuszowa Biblioteki Polskiej, w tym z powodu pogrzebu Władysława Ślewińskiego 1918 k. 41;
 - podziękowania dla [Heleny] K[onradowej z Szymanowskich] Olchowiczowej za przesłaną książkę 1910 k. 52, formularz, nadruk, okrągłe pieczęcie odciskowa Academiæ Litterarum Cracoviensis i tuszowa Biblioteki Polskiej, podpisy Władysława Mickiewicza i Władysława Alojzego Strzembosza;
 - zaproszenie ze strony Biblioteki Polskiej na doroczne nabożeństwo żałobne w kolegiacie w Montmorency 1912 k. 53-54, druk Imprimerie Polyglotte A[dolphe] Reiff — S[amuel] Heymann w Paryżu;
 - korespondencja wzajemna między Biblioteką Polską a Waławem Gąsiorowskim w sprawie zwrotu wypożyczonych książek i szytów 1915 (2) k. 55-56, nadruk i okrągła pieczęć tuszowa Biblioteki Polskiej, nadruk „Polonii”;
 - rewersy wypożyczeń z Biblioteki Polskiej w Paryżu [lata 20. XX wieku] k. 57-59, formularze, druki;
 - papier korespondencyjny Biblioteki Polskiej w Paryżu b.d. [1893-1919] k. 60-61, nadruk;
 - koperta niezidentyfikowanego listu adresowanego z Warszawy do Biblioteki Polskiej 1902 k. 62, nadto karta pocztowa niezapisana b.d. k. 63.

III. Bratnia Pomoc w Paryżu:

- karta wejściowa na bal w Sali Grand Orient de France w Paryżu 1912 k. 64, druk;
- bilety wstępu na XI doroczny bal Bratniej Pomocy Młodzieży Polskiej w Paryżu 1913 (2) k. 67-68, druki z pismem przewodnim skarbnika, Bronisławy Pohoreckiej 1913 k. 65-66 i 69, owalna pieczęć tuszowa;
- pokwitowanie wpłaty 150 r[ubli] na rzecz Towarzystwa Bratnia Pomoc [w Moskwie?] b.d. [ok. 1900] k. 70, koperta z nadrukiem Гостиница „Славянский базар”/Hôtel du Bazar Slave w Moskwie.

IV. Comité franco-polonais w Paryżu:

- Comité franco-polonais (1909-1913) [1913] k. 71-74, druk w Imprimerie A[dolphe] Reiff — S[amuel] Heymann w Paryżu, pieczęcie tuszowe Agence polonaise de presse w Paryżu, 2 egz.;
- Comité franco-polonais / „Les Marches de l’Est” k. 75, druk;
- zawiadomienia o zebraniu Komitetu 1915 (2) k. 75-80, nadruki Comité franco-polonais i Agence polonaise de presse w Paryżu, podpis Ant[oniego] Potockiego i niesygnowane, ręką Kazimierza Woźnickiego;
- zaproszenie i program uroczystości 100. rocznicy urodzin Fryderyka Chopina 1910 k. 81-83, druki Imp[rimerie] Pol[yglotte] A[dolphe] Reiff — S[amuel] Heymann w Paryżu;
- zaproszenie, program uroczystości 500. rocznicy bitwy pod Grunwaldem i list pasterski księdza Leona Postawki 1910 k. 84-94, druki, w tym Imp[rimerie] S[amuel] Heymann w Paryżu;
- program wieczoru i zaproszenie na wykład Antoniego Potockiego o literaturze polskiej oraz koncert muzyki polskiej w wykonaniu [Stefanii] Calvas-Długoszowskiej i Eugeniusza Morawskiego 1911 k. 95-97, druki Imp[rimerie] S[amuel] Heymann w Paryżu;
- zaproszenie na wieczór „La Pologne dans la poésie, dans la chanson et dans l’estampe françaises au XIX^e siècle” w Sali Société de Géographie w Paryżu 1913 k. 98-101, druk, 3 egz.;
- program uroczystości 100. rocznicy śmierci księcia Józefa Poniatowskiego 1913 k. 102-103, druk Typogr[aphie] S[amuel] Heymann w Paryżu;
- program uroczystości 100. rocznicy urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego 1913 k. 104-105, druk Typogr[aphie] A[dolphe] Reiff — S[amuel] Heymann w Paryżu;
- Léon Bernardin, *La Culture française en Pologne*, Les amitiés françaises. Congrès de Mons (Belgique) 1911 k. 106-107, druk Imprimerie A. Libert w Mons;
- zapowiedź wydawnicza Komitetu „L’Œuvre Littéraire Polonaise” [1911] k. 108-110, druk, 3 egz.;
- *Quelques données statistiques sur le nombre des Polonais et sur les pays qu’ils occupent*, etc. b.d. k. 111-112, druk Imp[rimerie] Heymann w Paryżu.

Por. sygn. BPP 3968.

Zbiory druków ulotnych Biblioteki Polskiej w Paryżu
60.3/39-40

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 Archiwum własne Biblioteki Polskiej w Paryżu
 akc. 3111-3113, 3120, 3129, 3138, 3145-3146, 3152, 3159-3160

3957 *Franc., pol., 1899-1915, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 180 kart, 63,5 × 26,5 cm i mniej.*

Działalność zawodowa i społeczna Władysława Alojzego Strzembosza w innych organizacjach

- I. Congrès international de l'Éducation populaire organizowany przez Ligue française de l'enseignement w Paryżu:
 - przemówienie Władysława Alojzego Strzembosza [1908] k. 1-13, trzy wersje, autografy, bruliony;
 - zaproszenie na Deuxième Congrès international de l'Éducation populaire i 28^e Congrès national w Paryżu 1908 k. 14-15, karty uczestnika kongresu 1908 (2) k. 16-17, formularze, okrągła pieczęć tuszowa i podpisy L[adislas] de Strzembosz i prezesa Ligi, A[rthura] Dessoye, program k. 18-20, druki Impri-merie A. Coyart w Paryżu i zaproszenie na wieczór galowy w Palais du Trocadéro w Paryżu k. 21-22, druk i nadruk Conseil général de la Ligue française de l'enseignement;
 - Le congrès de la Ligue de l'enseignement. À Versailles, wycinek prasowy z „Le Radical”, 6 października 1908 k. 23, druk;
 - zaproszenie na Troisième Congrès international de l'Éducation populaire w ramach wystawy światowej w Brukseli 1910 k. 24-26, druk i obwoluta papierowa b.d. k. 27;
 - list L[udwika] Rajchmana do Władysława Alojzego Strzembosza 1908 k. 28-30;
 - Władysław Mickiewicz, „Cabinets de lecture”, autograf z poprawkami i uzupełnieniami Władysława Alojzego Strzembosza [1908?] k. 31-37;
 - Polski Uniwersytet Ludowy imienia Stanisława Worcella w Paryżu — zaproszenie na publiczne zebranie [1908] u Prokopa w Paryżu k. 38. W porządku dziennym m.in. wystąpienie [Władysława Alojzego] Strzembosza „Warszawskie Czytelnie bezpłatne”;
 - [Władysław Alojzy Strzembosz, Warszawskie Czytelnie bezpłatne, 1908] k. 39-45, autograf, brulion.
- II. Czytelnia Polska w Paryżu:
 - F[rancoiszek] K[sawery] Prauss, listy informujące o zmianie lokalu Czytelni 1909 (3) k. 46-48, w tym karta pocztowa;
 - druk ulotny z godzinami otwarcia i cennikiem opłat za korzystanie z Czytelni 1909 k. 49-50;
 - bloczek biletów tomboli na rzecz Czytelni Polskiej w Paryżu nr 561-580 i 981-1000 (2) b.d. k. 51-94, formularze, nadruki, nadto spis biletów tej tomboli z nazwiskami osób, które je wykupiły b.d. k. 95-100.

- III. Dixième Congrès universel d'Esperanto w Paryżu 1914:
- karta prasowa [Władysława Alojzego] Strzembosza jako korespondenta „Kuriera Warszawskiego” k. 101, formularz, druk, podpisy sekretarza generalnego nierozczytany i Président de la Commission de la Presse, Ernesta Archdeacona;
 - zaproszenie, program oraz informacja prasowa o kongresie k. 102-105, w tym druki, nadruk i pieczęć tuszowa Commission de la Presse kongresu, podpisy sekretarza generalnego nierozczytany i Président de la Commission de la Presse, Ernesta Archdeacona.
- IV. Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej „Filarecja” w Paryżu:
- Wykaz dokumentów 1910 k. 106, koperta;
 - Ustawa Filarecji k. 107-109, brulion;
 - B. K., Na otwarcie Filarecji w Paryżu 1910 k. 110-111, wiersz, autograf, okrągła pieczęć tuszowa stowarzyszenia;
 - NN, referat „Komitet w sprawie rezolucji w kwestii żydowskiej” 1910 k. 112-116;
 - notatka z zebrania Filarecji z żądaniem utworzenia organizacji łączącej stowarzyszenia młodzieży niepodległościowej 1910 k. 117, okrągła pieczęć tuszowa stowarzyszenia;
 - adresy stowarzyszeń filareckich 1910 k. 118, notatka;
 - Wypis z Ustawy Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu b.d. k. 119.
- v. Instytucja Czc i Chleba w Paryżu:
- pokwitowanie opłacenia składki przez Tadeusza Chojeckiego 1911 k. 120, formularz, druk, znaczek skarbowy, podpis kasjera Wł[adysława Alojzego] Strz[embosza];
 - pokwitowania opłacenia składki przez Władysława Alojzego Strzembosza 1905-1913 oraz przez [Stanisławę Marię] Strzemboszową z Kraszewskich 1912 (8) k. 121-128, formularze, druki, okrągłe pieczęcie tuszowe instytucji, podpis kasjerów Mieszkowskiego [?], [Edwarda Pomiana] Pożerskiego i Wł[adysława Alojzego] Strz[embosza];
 - pokwitowanie opłacenia składki przez Kazimierza Woźnickiego 1911 k. 129, formularz, druk, podpis kasjera Wł[adysława Alojzego] Strz[embosza];
 - list Malewskiego w sprawie sprawozdania rocznego 1909 k. 130-131, nadruk;
 - pismo informujące o terminie wypłacania pensji przez skarbnika Instytucji Czc i Chleba 1915 k. 132-133;
 - notatka w sprawie osób proszących o pomoc (Anna Baranówna, Glinkowski, Sefińska, Kieliszek, Wilkoszewski) b.d. k. 134.
- VI. Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej Kształcącej się w Paryżu „Koło”:
- zawiadomienie o zwyczajnym zebraniu członków „Koła” [1899] k. 135, karta pocztowa;
 - list Wład[ysława Alojzego] Strzembosza do Zarządu „Koła” z prośbą o uregulowanie kaucji i o zwrot książek przez Schuppego i Szaflika 1901 k. 136-137, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu;

- rezygnacja z członkostwa 1900 k. 138-141, brulion pierwszej wersji i kopia wersji ostatecznej, nadruk École polonaise w Paryżu;
- list Komisji Naukowej do członków z prośbą o nadsyłanie materiałów do mającego się ukazać przewodnika po wyższych zakładach naukowych zagranicznych 1905 k. 142-144, kopia hektograficzna, 3 egz.;
- list przewodni do programu zabawy urządzonej przez Koło 1907 k. 145-147, nadruk;
- list [Ignacego] Barylskiego w sprawie dalszych studiów rzeźbiarskich syna Stanisława w Paryżu 1911 k. 148, karta pocztowa.

VII. Sekcja Krajoznawcza Koła Miłośników Nauki o Polsce — fragment statutu b.d. k. 149-150.

VIII. „Koło Pomocy” w Paryżu:

- zaproszenia na ogólne zgromadzenia Towarzystwa 1912-1913 (2) k. 151-154, formularze, nadruki, podpisy sekretarza, K[arola] Vacquereta.

IX. „Książnica. Wydawnictwo poświęcone wiedzy bibliotecznej, bibliografii i lubownictwu książek”:

1. „Przedpłaciele” [1905] k. 155-156;
2. Listy w sprawie prenumeraty od następujących:
 - **Dickstein S[amuel]** 1905 (2) k. 157-159, w tym karta pocztowa, nadruki redakcji „Prac Matematyczno-Fizycznych” i „Wiadomości Matematycznych” w Warszawie. — **Starzewski Feliks** 1905 k. 160, karta pocztowa. — **Trepte Konstanty** 1906 k. 161, karta pocztowa, nadruk. — **Wiśniewski Jan** 1906 k. 162, karta pocztowa, owalna pieczęć tuszowa Księgarni, składu nut i artykułów piśmiennych hurtownie i detalicznie J[ana] Wiśniewskiego w Gnieźnie. — **Wyrzykowski Andrzej** 1906 k. 163-164. — **Orgelbranda S[amuela]** Synów Towarzystwo Akcyjne Odlewni Czcionek, Drukarni i Litografii w Warszawie 1906 k. 165, karta pocztowa, pieczęć tuszowa. — **Spółka Wydawnicza Polska** w Krakowie 1906 k. 166, karta pocztowa, nadruk. — **Wołoszynowski J[oachim]** Księgarnia w Mohyłowiu Podolskim 1906 k. 167, karta pocztowa, nadruk i pieczęć tuszowa. — **Gamber J.** Librairie universitaire w Paryżu 1907 k. 168-169, karta pocztowa, nadruk. — **Institut international de bibliographie** w Brukseli b.d. k. 170, karta pocztowa, nadruk. — **Halicky Br[onisław]** 1905 k. 171, karta pocztowa.
3. Listy do następujących:
 - **[Piltz Erazm]**, redaktor „Kraju” 1905 k. 172, kopia kalkowa. — NN 1905-1906 (3) k. 173 i 177, kopie kalkowe. — NN 1905-1906 (3) k. 174-176, bruliony.
4. Spis imienny osób [1906] k. 178-180.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3115, 3125, 3128-3129, 3134-3136, 3143-3144, 3152-3153, 3158-3160

3958 *Franc., pol., 1904-1914, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 97 kart, 36 × 28 cm i mniej.*

Działalność zawodowa i społeczna Władysława Alojzego Strzembosza w innych organizacjach

- I. Paryska Grupa Związku Wychodźstwa — zawiadomienia o zebraniach w Café Marengo w Paryżu 1907-1909 (4) k. 1-4, podpisy prezesa [Stanisława] Löwenharda i sekretarza [Tadeusza] Gutkowskiego.
- II. Polska Czytelnia Akad[emicka w Paryżu] — informacja o ogólnym zebraniu 1912 k. 5, pismo Zarządu, kopia hektograficzna.
- III. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Paryżu:
 - okólnik-zawiadomienie o wynikach wyboru zarządu „Sokoła” 1911 k. 6;
 - zaproszenia na zebrania [1911-]1912 (3) k. 7-10, formularze, nadruki;
 - puste koperty 1910-1914 (3) k. 11-13, nadruki.
- IV. Towarzystwo Artystów Polskich w Paryżu:
 - dowody wpłaty składki członkowskiej 1911-1913 (15) k. 14-29, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe towarzystwa, podpisy skarbników, Józefa T[adeusza] Makowskiego, Józefa Ruffera i nierozczytany, oraz zastępcy skarbnika, St[anisława] Smoguleckiego;
 - zaproszenia na zebrania 1911 (16) k. 30-54, w tym karty pocztowe (9), pieczęcie tuszowe i nadruki towarzystwa, podpisy prezesa, Stanisława K[azimierza] Ostrowskiego, sekretarza, Stefana Dessauera, wydziałowej sekcji, Bronisławy Ostrowskiej, i sekretarza sekcji literackiej, Zdzisława Milnera. Informacja o wyborze Władysława Alojzego Strzembosza na członka komisji rewizyjnej 1911 k. 40.
 - zaproszenia na zebrania 1912-1913 (6) k. 55-70, w tym karta pocztowa, pieczęcie tuszowe i nadruki towarzystwa, podpisy H[enryka] K[oraba] Kucharzkiego i przewodniczącej sekcji literackiej, Bronisławy Ostrowskiej;
 - zaproszenie na przedstawienie „Wesela” St[anisława] Wyspiańskiego na dochód Bratniej Pomocy towarzystwa 1912 k. 71, druk;
 - zaproszenia na dwa wieczory muzyczne: Renée Caillé, Eugenii Galewskiej, Konstancji Sikorskiej oraz hrabianek Heleny Morsztynówny i Marii Teresy Węsierskiej-Kwileckiej 1912 k. 72-73, druki, 2 egz.
- V. Towarzystwo Pracujących Polaków w Paryżu:
 - zaproszenie na odczyt Antoniego Langego u Prokopa 1912 k. 74, druk;
 - zaproszenie na wycieczkę do Fontenay-sous-Bois b.d. [1908 albo 1914] k. 75, kopia hektograficzna.
- VI. Towarzystwo Studiów Kwestii Polskiej w Paryżu:
 - sprawozdanie roczne za rok 1907, 1908 k. 76-78, druk, okrągłe pieczęcie tuszowe towarzystwa, 3 egz.;

- zaproszenie na zebranie upamiętniające Konstytucję 3 maja w siedzibie Société d'Encouragement pour l'Industrie nationale w Paryżu z wykładem Emila Wagnera, 1907 k. 79-81, druk, 2 egz. i banderola, pieczęć tuszowa.

VII. Zjednoczenie Towarzystw Młodzieży Polskiej Zagranicą:

- list z zaproszeniem do udziału w pracach Komisji Naukowej 1904 k. 83-84, podpisy Stefana Czarnowskiego, Gustawa Simona i Kazimierza Woźnickiego, w załączeniu „Okólnik N° 1” i dodatek do okólnika 1904 k. 85-87, kopie hektograficzne, pieczęcie tuszowe komisji, nadto kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza do Komisji Naukowej 1904 k. 97.

K. 83-84 i 86 ręką Kazimierza Woźnickiego;

- „Sprawozdanie za okres czasu od d. 1 Stycznia 1904 r. do 15 Listopada 1904 r.” [1904] k. 88-91, kopia hektograficzna;
- zaproszenie na XXII Zjazd Zjednoczenia w Paryżu [1908] k. 92, formularz, druk;
- zaproszenia na zebrania 1909 (2) k. 93-94, kopie hektograficzne;
- papier korespondencyjny Komisji Wydawniczej Zjednoczenia b.d. k. 95-96, nadruk.

Zbiory druków ulotnych Biblioteki Polskiej w Paryżu
58.3/23, 60.1/99

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3111-3113, 3117, 3119, 3134-3135, 3146, 3151-3152, 3158

3959 *Franc., pol., 1904-1916, papier, akta luźne i szyte, rkp., druk, 93 karty, 28 × 22 cm i mniej.*

Działalność zawodowa i społeczna Władysława Alojzego Strzembosza w innych organizacjach

I. Loteria artystyczna na rzecz niezamożnego studenta:

- sprawozdania z loterii 1904 k. 1-2, podpisy członków Komitetu: [Stefana] Auerbacha, Wandy Fiedorowiczowej, Z[ygmunta?] Fiedorowicza, Stan[isława] Neymana, M[ichała] Römera, M[ichała] Rzdokiewicza, Wład[ysława Alojzego] Strzembosza i Z. Woyniłowicza;
- wykaz wygranych losów 1904 k. 3, kopia kalkowa;
- zaproszenie na wiec Związku Postępowej Młodzieży Polskiej „Spójnia” Towarzystwa Studentów Polaków w Paryżu [1905] k. 4, druk.

II. Agence polonaise de presse w Paryżu:

- wypis numerów gazet [?] b.d. k. 5;
- odczyt „Il y a deux Lithuanies [...]” k. 6-12, brulion, na odwrociach nadruki Skarbnika Instytucji Czci i Chleba w Paryżu;
- spis zagranicznych korespondentów prasowych b.d. k. 13, papier firmowy Agence polonaise de presse w Paryżu z 1914 roku;

- spisy nazwisk b.d. k. 14-19, brulion ręką Kazimierza Woźnickiego z dopiskami Władysława Alojzego Strzembosza;
- Sociétés pédagogiques de Varsovie [Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie] et de Léopol [Polskie Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie], L'École prussienne en Pologne 1906-1907. (Documents), Paris, Au Bureau de l'Agence Polonaise de Presse 1907 k. 22-53, druk w Impr[imier] A[dolphe] Reiff — [Samuel] Heymann w Paryżu, nadto anons wydawniczy [1907] k. 20-21, druk, 2 egz.;
- okólnik „Agence polonaise de presse” w Paryżu nr 111, 1 lipca 1910 z okazji pięćsetnej rocznicy bitwy pod Grunwaldem k. 54, druk;
- okólnik „Agence polonaise de presse” w Paryżu nr 112, 6 lipca 1910 z tekstem przemówienia Oswalda Balzera z okazji pięćsetnej rocznicy bitwy pod Grunwaldem k. 55-62, druk, 2 egz.;
- druk ulotny „Agence polonaise de presse” w Paryżu w reakcji na wejście w życie pruskiej ustawy wyłączeniowej, 1912 k. 63-66, druk, 2 egz.;
- *Déclaration des grands propriétaires de la Pologne prussienne*, 1912 k. 67, list otwarty, druk;
- I[gnace] J[ean] Paderewski, przemówienie w Chicago z 2 czerwca 1915 w tłumaczeniu Henriego Grappina, 1915 k. 68-69, druk, 2 egz.;
- Georges Bienaimé, *La Pologne. Extrait de „La Géographie”* [tom xxx, 1914-1915] (Bulletin de la Société de Géographie), [1915] k. 70-83, nadbitka Agence polonaise de presse w Paryżu, druk w Imp[rimerie] Paula Brodarda w Coulommiers.

III. Comité polonais d'informations w Paryżu:

- Spis tytułów gazet i adresów ich redakcji b.d. k. 84-85, pieczęć tuszowa komitetu;
- Henri Grappin, *Le „Liberum Veto”*. Extrait de la Revue „Polonia”, publié avec l'autorisation de M. Grappin, Paryż 1916 k. 86-89, druk Imp[rimerie] A. Coyart w Paryżu;
- *La Pologne et l'opinion publique*, spis nazwisk [1915] k. 90-93.

Por. BPP 3966.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3111, 3135, 3137, 3152

3960 *Pol., ros., 1897-1901, papier, akta luźne, mapa, rkp., druk, 175 kart, 31 × 26,8 cm i mniej.*

„Prace własne, ułożone chronologicznie przez autora 1897-1901”

1897

- Wł[adysław] Strz[embosz], *Z letnich siedzib*, korespondencja prasowa z Zakopanego, 26 lipca, wycinek prasowy, druk;
- rękopis Władysława Alojzego Strzembosza [brak tytułu, sucha pieczęć na papierze] inc.: „Dnia 25^{go} Listopada 1795 Stan[isław] Aug[ust] Pon[iatowski] ostatni Król polski przez naród na tron powołany zrzekł się korony [...]”

k. 2-13, autograf niesygnowany, pieczęcie odciskowe [papierni Ligatne?] w Rydze;

- wspomnienie pośmiertne o Adamie Asnyku k. 14-25, autograf niesygnowany, pieczęcie odciskowe papierni [?] „Говарна”;
- notatka o Adamie Asnyku na odwróciu kwitu Komisji Klimatycznej Uzdrawiska Zakopane wystawionego na Władysława Alojzego Strzembosza, 1897 k. 26, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa.

1898

- wspomnienie pośmiertne o Kornelu Ujejskim z wypisami z jego poezji k. 28-39, autograf niesygnowany datowany, pieczęcie odciskowe papierni [Grzegorza Iwanowicza] Sposobina „Способина и Ко” [w Gorbatkowie];
- „Dziwnie ciężki był jego żywot [...]”, fragment nieustalonej pracy [noweli, przypowieści?] k. 40-42, autograf niesygnowany;
- bruliony listów do nieustalonych osób (6) k. 43-48.

1899

- notatka dotycząca klasyfikacji piśmiennictwa o człowieku k. 50, brulion;
- „Nie była ładną [...]”, fragment nieustalonej pracy [noweli?] k. 51-54, autograf niesygnowany.

1900

- przemówienie dotyczące obraźliwego dla Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej „Koło” artykułu w „Głosie Wolnym” z 5 kwietnia 1900 k. 55-65, autograf niesygnowany datowany, brulion;
- „O Kościuszcze 24 III 1794” k. 66-102, autograf niesygnowany, brulion;
- początek artykułu [?] dotyczącego rusyfikacji szkół w Królestwie Polskim na marginesie prezentacji Rosji na Wystawie Światowej w Paryżu k. 103-107, autograf niesygnowany, datowany, brulion;
- wiersze, notatki prywatne k. 108-113, autografy niesygnowane;
- przemowa na cześć Zygmunta Miłkowskiego k. 114-119, autograf niesygnowany, brulion;

1901

„O Krzyżakach słów nieco” k. 121-174, autograf niesygnowany k. 142-147 inną ręką, pieczęcie tuszowe, dołączona mapa północnych ziem polskich z naszkicowanymi granicami Państwa Krzyżackiego, kopia kalkowa k. 175.

K. 11-13, 24-25 i 53-54 niezapisane k. 27, 49 i 120 obwoluty.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3115

3961 *Pol., 1901-1913, papier, akta luźne, rkp., druk, 122 karty, 47 × 31 cm i mniej.*

Korespondencje dla „Kuriera Warszawskiego”

„Kurier Warszawski” 1903-1906:

1. Notatka dotycząca ukazywania się francuskich przekładów *Meira Ezofowicza* Elizy Orzeszkowej, *Na polu chwały* Henryka Sienkiewicza i *Księcia Józefa Poniatowskiego* Szymona Askenazego b.d. k. 1, autograf.

2. Plik z notatkami, m.in. spis wspomnień pośmiertnych Ludwika Dygata i nota o sprawozdaniu [Gabriela] Lippmanna na posiedzeniu Akademii Nauk w Paryżu na temat odkrycia polonu przez [Marię] Curie, 1901-1913 i b.d. k. 2-9, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu.
3. „Będziemy więc mieli w Paryżu pomnik Adama [Mickiewicza]” k. 10-15, artykuł, autograf.
4. Spis korespondencji w „Kurierze Warszawskim” za lata 1903-1905 k. 16-19. K. 19 niezapisana.
5. „Odwiedziny Królewskie [wizyta włoskiej pary monarszej w Paryżu]”, 13 października 1903 k. 20-23, artykuł, autograf sygnowany „W.”, czystopis.
6. „Istnieje w Brukseli instytucja jedna, o której, wątpię, czy kto w Warszawie wie cokolwiek [...]” [Institut international de bibliographie w Brukseli], 1903 k. 24, początek artykułu, autograf.
7. „Willy się nawrócił, Willy cnotliwe rzeczy zaczął pisać [...]” [o przedstawieniu *Le friquet* Henry’ego Gauthier-Villars w Théâtre du Gymnase w Paryżu], 5 października 1904 k. 25-26, artykuł, autograf.
8. „Stanowczo, opozycja parlamentarna nie ma szczęścia [...]” [o upadku gabinetu Émile’a Combes’a], 4 listopada 1904 k. 27-28, artykuł, autograf.
9. „Mniemana pamiątka po Mickiewiczu”, [1905?] k. 29-32, artykuł, autograf.
10. „W sobotę odbył się wielki bal w Ratuszu, jaki co rok Rada Miejska dla swych gości wyprawia”, 1 marca [1905?] k. 33, artykuł, autograf, brulion.
11. „Profesor Ulanowski w świetnym odczycie zatytułowanym [...]”, maj 1905 k. 34-36, artykuł, autograf.
12. Wykaz Polaków, którzy otrzymali dyplomy w Szkole Nauk Politycznych w Paryżu, [1905] k. 37-39.
13. Wspomnienia pośmiertne o Sewerynie Duchinińskiej:
 - „Ś.p. Seweryna Duchinińska”, [1905] k. 40-43, artykuł, czystopis sygnowany „Wład. Strzembosz”, kopia kalkowa;
 - „Nie doczekała [...]”, [1905] k. 44-64, mowa pogrzebowa, autograf.
Nadto kopia listu przewodniego do redakcji „Słowa Polskiego”, 1905 k. 65, czystopis mowy pogrzebowej k. 66-72, kopia kalkowa i jej druk w numerze 407 „Słowa Polskiego” z 1 września 1905 pt. „Nad grobem ś.p. Seweryny Duchinińskiej” k. 73-78, druk;
14. „Myśl wolna, która z wolnością nie wiele ma wspólnego, ma od wczoraj w Paryżu nowego świętego [...]” [o upamiętnieniu François-Jeana Lefebvre de La Barre], 1905 k. 79-87, artykuł, autograf.
15. „Przygoda się brzydka przytrafiła świeżo otwartemu salonowi jesiennemu [...]”, 28 października [1905?] k. 88, artykuł, autograf.
16. „O ile samochody sprawiają wielką przyjemność tym co je posiadają i z nich korzystają, o tyle reszta ludności skarży się na nie ustawicznie [...]”, 9 listopada 1905 k. 89, początek artykułu, autograf.
17. „Środa, jedenasta przed południem, elegancki kościół Św. Trójcy wypełniony publicznością po brzegi, że zdaje się, szpilki nie potrafiły nawet wsunąć [...]”, 15 lutego 1906 k. 90-93, „Kronika Paryska”, autograf, dwie wersje.
Druk: „Kurier Warszawski”, nr 60, 20 lutego 1906, s. 2-3.

18. „Biedna Marya Walewska [...]”, 1906 k. 94-100, artykuł, autograf, dwie wersje.
19. „Widziałem niedawno w pracowni znanego malarza obraz imponujący, wspa-
niały, a dla nas z treści swojej nie obojętny [...]”, wiosna [1]906 k. 101, początek
artykułu, autograf.
20. „Echa Polskie z Paryża”, wiosna 1906 k. 102-105, artykuł, autograf.
21. „Tegoroczny salon jesienny niezwykle zawarł ‘alianse’ [...]”, 1906 k. 106-109, arty-
kuł, autograf, dwie wersje.
22. „Przybyła nam nareszcie instytucja której brak od dawna uczuwać się dawał [...]”
[o Agence polonaise de presse w Paryżu], [1907] k. 110-121, artykuł, autograf, bru-
lion.
23. Notatka dotycząca uroczystej mszy za duszę Aleksandra Rembowskiego, [1906]
k. 122.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3135, 3152, 3158

3962 *Franc., pol., 1907-1913, papier, akta luźne i szyte, rkp., druk, 84 karty, 60 × 46 cm i mniej.*

Korespondencje dla „Kuriera Warszawskiego” i dla „Gazety Warszawskiej”

1. „Kurier Warszawski” 1907-1910:
1. „Dzień był ciepły, słoneczny to też osób stokilkadziesiąt zebrało się w zeszłą nie-
dziele przy grobie Słowackiego [...]” b.d. k. 1-3, artykuł, autograf.
2. „Kolonja nasza poniosła nową stratę [...]”, [1907] k. 4-5, nekrolog Ksawerego Gałę-
zowskiego, autograf.
3. „W Paryżu miał miejsce w zeszły czwartek (14 b.m.) koncert p. Jadwigi Wierzbic-
kiej [...]”, 18 marca 1907 k. 6-8, artykuł, autograf.
4. „Ś.p. Józef Rusteyko wspomnienie pośmiertne”, [1907] k. 9-16, autograf sygn-
owany „Wład. Strzembosz”, kopia kalkowa.
Druk: „Kurier Warszawski”, nr 30, 30 stycznia 1907, s. 2.
Tuszowa pieczęć własnościowa Towarzystwa Historyczno-Literackiego, na lewej
krawędzi k. 9 dopisana czarnym atramentem dawna sygnatura biblioteczna
„F. N. 9848”.
5. „Wrzesień i październik to pora kongresów w Paryżu”, [1908] k. 17-24, artykuł,
autograf.
6. „Literaturze polskiej przybył utwór nowy w Paryżu drukowany zasługujący by
o nim słów parę powiedzieć [...]” [recenzja *Stendhala i jego książka o miłości*
Kazimierza Woźnickiego], [1908] k. 25-31, autograf.
7. Opis obchodów nad grobem Słowackiego z przemówieniem Maurycego Manna
b.d. [1908-1909] k. 32, fragment artykułu, autograf.
8. „Kolonja nasza rusza się [...]”, [1908] k. 33-36, artykuł, autograf.
9. Notatka dotycząca obchodów jubileuszu Władysława Mickiewicza, [1908?] k. 37,
artykuł, autograf, brulion.
10. Notatka dotycząca polskich delegatów na Drugi Międzynarodowy Kongres
Oświaty Ludowej, [1908] k. 38, artykuł, autograf sygnowany „S.”.

11. „W Paryżu w poniedziałek z okazji 79^{ej} rocznicy powstania listopadowego odbył się w Sali Tow[arzystwa] Geogr[aficznego] zebranie [...]”, [1909] k. 39-43, artykuł, autograf, brulion.
 12. „W Paryżu obchodzono uroczystości 29 z[eszłego] m[iesiąca] rocznicę powstania listopadowego [...]”, [1909] k. 44-45, artykuł, autograf, brulion.
 13. „We wtorek d[nia] 11go 6. m[iesiąca] miał miejsce tutaj uroczysty obchód francuski na cześć księcia Józefa, urządzony staraniem Komitetu Frankopolskiego [...]” b.d. [1912?] k. 46-47, artykuł, autograf, brulion.
 14. „Dziś wieczór w Konserwatorium tutejszym odbędzie się koncert na powodzian ze współudziałem I. Paderewskiego [...]”, [1910] k. 48-49, artykuł, autograf.
 15. *Paryż w lutym. (Polonica)*, 10 lutego 1910 k. 50, wycinek prasowy sygnowany „Strzem.”, druk.
- II. Wynalazki Kazimierza Prószyńskiego:
1. *Procès-verbaux et résumés des communications* de la Société française de physique w Paryżu nr 289, 1909 k. 51-54, druk.
K. 53v passus dotyczący komunikatu Kazimierza Prószyńskiego „Mouvements de precision à grande vitesse. Démonstration d’un nouveau système de cinématographe” podczas seansu 10 lutego 1909 roku.
 2. „Z Paryża. Niezwykle poruszenie wywołały tu wśród fabrykantów kinematografów wynalazki rodaka naszego Kazimierza Prószyńskiego [...]”, [1909] k. 55-56, artykuł, autograf.
 3. „Wynalazki Prószyńskiego”, [1909] k. 57-58, rękopis obcą ręką.
 4. List Kazimierza Prószyńskiego do Władysława Alojzego Strzembosza z zaproszeniem i karnetami wejściowymi (4) na zebranie Société française de physique w Paryżu, 1911 k. 59-65.
- III. „Gazeta Warszawska” 1913
1. List Władysława Alojzego Strzembosza do redaktora „Gazety Warszawskiej” [Stanisława Kozickiego], 1913 k. 66, brulion.
 2. „Przerzedzają się coraz bardziej szeregi wychodźców naszych z roku 1863 [...]”, [1913] k. 67-68, artykuł, autograf, nadto wycinek prasowy numeru 284 „Gazety Warszawskiej”, 17 października 1913 k. 69, druk tegoż artykułu.
 3. „Ubiegłej niedzieli d. 12-go b.m. odbył się akt uroczysty zamknięcia roku szkolnego w tutejszej Szkole Polskiej na Batignolles [...]”, [1913] k. 70-73, artykuł, autograf, nadto wycinek prasowy numeru 288 „Gazety Warszawskiej”, 21 października 1913 k. 74, druk tegoż artykułu.
 4. „Istnieje w Paryżu towarzystwo francuskie im. Chopina [...]”, [1913] k. 75-76, artykuł, autograf.
 5. „W tych dniach wyjdzie w Paryżu u wydawcy Fasquelle’a nowa praca [...]”, [1913] k. 77, anons wydawniczy, autograf, tłumaczenie zapowiedzi po francusku ręką Mariusa Leblonda k. 78, nadto wycinek prasowy numeru 296 „Gazety Warszawskiej”, 29 października 1913 k. 79 zawierający „Notatki bibliograficzne”, druk.
 6. „Zebrania i odczyty w Paryżu”, [1913] k. 80-81, artykuł, autograf, nadto wycinek prasowy numeru 304 „Gazety Warszawskiej”, 7 listopada 1913 k. 82-83, druk, 2 egz. i obwoluta k. 84.

Zbiory druków Biblioteki Polskiej w Paryżu
FN 9848

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3111, 3135, 3155, 3676

3963 *Franc., pol., 1901-1910, papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., masz., druk, 53 listy, 173 karty, 28 × 23,6 cm i mniej.*

Korespondencja z redakcją i z administracją „Kuriera Warszawskiego”

- I. Listy Władysława Alojzego Strzembosza do „Kuriera Warszawskiego” 1903-1910 (27) k. 1-63, w tym karta pocztowa do redaktora Jana Brzezińskiego, oryginały, bruliony i kopie kalkowe, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu, w załączeniu list Władysława Alojzego Strzembosza do prezesa Association syndicale de la Presse étrangère w Paryżu [Ricarda Blasco] 1904 (1) k. 13, kopia kalkowa.
- II. Listy od redakcji i od administracji „Kuriera Warszawskiego” 1901-1910 (25) k. 64-117, w tym telegramy (2), nadruki, pieczęcie tuszowe administracji oraz lakowe pocztowe, podpisy Jana Brzezińskiego, Władysława Korotyńskiego, Czesława Minchejmka [?] i nierozczytane (3), w załączeniu wycinek prasowy 1904 dotyczący zamiaru sprzedaży Hôtel Lambert k. 80, druk.
- III. Notatki Władysława Alojzego Strzembosza, robocze wykazy artykułów i wierszówek b.d. k. 118-128, nadto pocztowe potwierdzenia nadania 1903-1910 (45) k. 129-173, formularze, druki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3115, 3135, 3152, 3158

3964 *Franc., pol., 1901-1910, papier, akta luźne, rkp., druk, 96 kart, 41,5 × 27 cm i mniej.*

Teksty Władysława Alojzego Strzembosza oraz korespondencja z nimi związana

1. *Nieznany medalion Krasieńskiego*
 - artykuł [1904] k. 1-3, kopia kalkowa;
 - brulion listu redaktora „Tygodnika [Ilustrowanego]” [1904] k. 4-5.
Por.: potwierdzenie zapłaty za ten artykuł w korespondencji instytucjonalnej BPP 4037.
2. *Bolesław Bujko*
 - „Korespondencye, Paryż, 30 lipca”, „Dziennik Poznański”, nr 176, 3 sierpnia 1904 k. 6-7, wycinek prasowy, fragment, druk;
 - dodatek do „Le Temps” z okazji Salonu Jesiennego 1904 „Le Petit Temps”, nr 1906, 14 października 1904 k. 8-9, druk;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do NN 1904 k. 10, kopia;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do redakcji „Kraju” 1904 k. 11-12, kopia,

- w załączeniu artykuł *Bolesław Bujko* [1904] k. 13-14, autograf, kopia kalkowa;
- list sekretarza redakcji „Kraju” do Władysława Alojzego Strzembosza 1904 k. 15-17, nadruk, pieczęć tuszowa, podpis nierozczytany, nadto pocztowe potwierdzenia nadania 1904 k. 18-19, formularze, druki;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do redakcji „Kraju” 1904 k. 20, kopia kalkowa.
3. Rodzina Hauke
- list Władysława Alojzego Strzembosza do NN [1906] k. 21, brulion;
 - „Un ancêtre de la future reine d’Espagne”, b.d. k. 22-27, artykuł, autograf niesygnowany, brulion;
 - drzewo genealogiczne rodziny Hauke b.d. k. 28, autograf;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do F[ernanda Leóna y Castillo] 1906 k. 29-35, brulion i czystopis, kopia kalkowa;
 - list F[ernando] León y Castillo do Władysława Alojzego Strzembosza 1906 k. 36-38, nadruk Embajada de España w Paryżu;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do NN [1906] k. 39-44, brulion i czystopis, kopia kalkowa;
4. List otwarty Władysława Alojzego Strzembosza w sprawie wystawienia „Halki” w Paryżu w 1911 roku
- brulion k. 45-48;
 - pocztowe potwierdzenie nadania „Gazecie Warszawskiej” 1911 k. 49-50, formularz, druk;
 - czystopis, kopia kalkowa k. 51-52, nadto korekta drukarska k. 53-54 i druk k. 55-56;
 - list Aleksandra Rajchmana do Władysława Mickiewicza 1911 k. 57-58 oraz odpowiedź Władysława Mickiewicza Aleksandrowi Rajchmanowi 1911 k. 59, kopie;
 - notatka o zaniechaniu wystawienia „Halki” z wykazem tytułów gazet, do których została wysłana, 1911 k. 60;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do [Jana Lorentowicza] 1911 k. 61, kopia kalkowa.
5. „Listy z Paryża” — korespondencja drukowana w „Nowej Gazecie” i w „Gazecie Wieczornej”
- artykuł [Stefana Auerbacha] krytyczny wobec Biblioteki Polskiej w Paryżu i Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 62, odpis ręką Władysława Alojzego Strzembosza, nadto polemika z artykułem k. 63, autograf, brulion;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do redaktora „Słowa Polskiego” [Zygmunta Wasilewskiego] 1913 k. 64-67, brulion;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do redaktora „Gazety Wieczornej” 1913 k. 68-79, brulion;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do mecenasa Al[eksandra] Lisiewicza 1913 k. 80-82, brulion;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do [Jana] Lorentowicza 1913 k. 83-88, brulion;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do redakcji „Nowej Gazety” 1913 k. 89, brulion;

- list St[anisława] A[leksandra] Kempnera do Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 90-92, nadruk „Nowej Gazety”;
- list Władysława Alojzego Strzembosza do [Stanisława Aleksandra Kempnera] 1913 k. 93, brulion;
- list St[anisława] A[leksandra] Kempnera do Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 94-96, nadruk „Nowej Gazety”.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3111, 3115, 3125, 3132, 3144, 3149, 3152, 3156, 3676

3965 *Franc., niem., pol., ok. 1914, papier, fotografia, akta luźne, rkp., druk, 120 kart, 39,5 × 36 cm i mniej.*

Materiały związane z pracami Władysława Alojzego Strzembosza nad mapami Polski

1. „Divisions administratives actuelles de la Pologne”, autograf, brulion [1914] k. 1-12, w tym szkice ołówkowe na kalce map ziem polskich.
2. List Władysława Alojzego Strzembosza do NN, brulion b.d. k. 13, nadto reprodukcje fotograficzne mapy „L’Europe dressée pour l’estude de la géographie assujettie aux observations astronomiques par M. Brion [...] 1786” k. 14 i „General-Karte von dem Russischen Reiche in Europa, N[uméro] 60” [Franza Johanna Josepha von Reilly] [1789] k. 15.
3. „Les vrais noms polonais de principales villes et autres localites dans les provinces orientales de l’Empire Allemand”, autograf, brulion [b.d.] k. 16-36.
4. Notatki geograficzne różne, w tym dotyczące składu narodowościowego miast i regionów, fotografie Krakowa wycięte z numeru „Światu” z 6 czerwca 1914 roku, 1914 i b.d. k. 37-83.
5. Notatki i fragmenty tekstów dotyczące podziału administracyjnego Polski b.d. k. 84-95, nadto odręczna mapa kolorowym atramentem „Provinces polonaises de la Prusse. Frontière occidentale du territoire polonais de la Pologne” b.d. k. 96.
6. Rękopiśmienny atlas map historycznych Europy b.d. k. 97-113:
 - „Mapka Pierwotnych siedlisk ludów najezdniczych Germańskich N° 1” k. 99;
 - „Francya na prowincye podzielona N° 3” k. 100;
 - „Księstwa Niemieckie w X^m wieku N° 4” k. 101;
 - „Niemcy 1512 r. podzielone na Cyrkuły N° 5” k. 102;
 - „Wielka Brytania N° 6” k. 103;
 - „Półwysep Pirenejski N° 7A” k. 104;
 - „Półwysep Pirenejski N° 7B” k. 105;
 - „Turcyja i Grecyja” N° 8” k. 106;
 - „Ruś podzielona na księstwa N° 9” k. 107;
 - „Polska za Bolesława Krzywoustego N° 10” k. 108;
 - „Polska za Poniatowskiego N° 11” k. 109;
 - „Mapka do pierwszej Krzyżowej Wojny N° 12” k. 110;
 - „Mapka do Wojny Siedmioletniej N° 13” k. 111.
7. Mapy historyczne luzem b.d. (5) k. 114-118, atrament na papierze kalkowym.

8. „Mapa Królestwa Polskiego 1887” k. 119, odręczna, kolorowym atramentem.
9. „La Pologne au XVII^e siècle (Traité de Polanow, près Wiazma, 15 Juin 1634). Carte dressée par les soins de B. Kozakiewicz pour les romans historiques de Henryk Sienkiewicz”, [ok. 1900] k. 120, druk wielobarwny, Photogravure J. Mauge w Paryżu.

K. 58, 79-83, 97-98 i 112-113 niezapisane.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3134, 3157, 3676

3966 *Franc., 1914-1915, papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 76 kart, 45 × 21 cm i mniej.*

Materiały związane z wydawnictwami Comité polonais d'informations w Paryżu

1. „Une distinction qui s'impose” 1914 k. 1, autograf, brulion, fragment.
2. *Armoiries de la Pologne*, Comité polonais d'informations w Paryżu 1915 k. 2-5, autograf i korekta drukarska.
3. *Provinces orientales de l'Empire allemand enlevées à la Pologne* [1915] k. 7, karta pocztowa, druk [Imprimerie] Eydt w Paryżu.
4. „Ce que les Polonais attendent de la guerre actuelle [...]” 1915 k. 8-16, karta pocztowa nakładem Comité polonais d'informations w Paryżu, druk Imprimerie typographique A. Coyart w Paryżu oraz poprzedzające ją korekty drukarskie (5).
5. „Les Russes reputent toujours qu'ils font la guerre actuelle pour libérer [...]” 1915 k. 17-19, autograf sygnowany, Comité polonais d'informations, brulion.
6. „La Pologne et l'opinion publique” listopad 1915 k. 21-53, maszynopis z odręcznymi dopiskami i z własną foliacją oraz autograf (noty do artykułu) Władysława Alojzego Strzembosza, pieczęcie tuszowe Comité polonais d'informations w Paryżu, i „L. de Strzembosz”.
7. Teksty, fragmenty tekstów, notatki Władysława Alojzego Strzembosza dotyczące Polski 1914[-1915] k. 54-76, autografy.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114-3115, 3157, 3676

3967 *Franc., łac., pol., 1905-1915, papier, płótno, akta oprawne i luźne, rkp., druk, 203 karty, 31 × 20 cm i mniej.*

Materiały związane z niewydanymi i wydanymi pracami Władysława Alojzego Strzembosza

1. Notatnik z listą nazwisk — wykazem egzemplarzy numerowanych [?] b.d. k. 1-3, nadto inny wykaz nazwisk i egzemplarzy k. 4-9 i rozliczenia finansowe za lata 1904-1905 k. 10-11, autografy.
2. „La Bibliothèque Polonaise (wykaz egzemplarzy)”, [1914] k. 12-33, wykaz numerowanych egzemplarzy i kopie dedykacji dla Kazimierza Woźnickiego, Léopolda Bellana, Stefanii Laudynowej i Władysława Zamoyskiego, autograf.
3. „O spisach i wykazach książniczych”:

- tekst nieskończony i notatki z częściową foliacją autora b.d. k. 34-91 i 98-104, brulion.
 - K. 45 szkic ołówkowy orła ze wzniesionymi skrzydłami k. 88-91 niezapisane;
 - słownik terminów z zakresu księgo- i bibliotekoznawstwa k. 93-94, autograf, brulion, nadto model zapisu bibliograficznego czasopisma na przykładzie „Biblioteki Warszawskiej” k. 95;
 - zapowiedź wydawnicza książki Henri de Noussanne, *Des Faits, des hommes, des idées 1905-1906*, Plon-Nourrit et C[ompagn]ie, Paryż 1907 z przedmową Maurice’a Barrèsa, [1907] k. 96-97, druk;
 - „Do druku. De bibliothecæ catalogis et repertoriis” k. 105-123, autograf, tekst nieskończony, liczne zmiany, w części z foliacją autora.
4. „Anatol Lewicki, Histoire de la Pologne depuis les partages, adapté du polonais par..., Paris 1915”, fragment przekładu Władysława Alojzego Strzembosza, 1915 k. 124-202, autograf i ołówkowy odrys mapy z granicami Śląska Cieszyńskiego, Galicji i Lodomerii oraz Bukowiny k. 203, na odwrociach zaproszenia na odczyt Józefa Ujejskiego 1913, formularze Biblioteki Polskiej w Paryżu, druki.
- Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3135, 3137, 3157-3158, 3676

3968 *Franc., pol., [1840-1906] 1909-1914, papier, fotografia, akta luźne, rkp., masz., druk, 119 kart, 51 × 29,5 cm i mniej.*

„Teki tematyczne”

- I. Notatki wspomnieniowe:
- życiorys Józefa Chociszewskiego [1914] k. 1-4, autograf, brulion z notatkami;
 - biogram F[ranciszka] H[enryka] Duchńskiego z VII tomu „[samuela] Orgelbranda Encyklopedii Powszechnej” s. 553-557, Warszawa 1861, odpis b.d. k. 5-13;
 - notatki z lektury *Zasad dziejów Polski i innych krajów słowiańskich oraz dziejów Moskwy* F[ranciszka] H[enryka] Duchńskiego b.d. k. 14-21.
 - K. 10-13 niezapisane;
 - życiorys Karola Hadaczka [1914] k. 22-23, autograf, brulion z notatkami;
 - wspomnienie pośmiertne kardynała Adolphe’a Perraud [1906] k. 24-25, rękopis obcą ręką. Na odwrociu k. 25 nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu i incipit listu Władysława Alojzego Strzembosza do nieustalonego adresata;
 - notatka „Ks. Józef Rogaliński” b.d. k. 26, autograf.
- II. Materiały związane z Józefem Ignacym Kraszewskim:
- list J[ózefa] I[gnacego] Kraszewskiego do Kazimierza [Szykowskiego] 1886 k. 27-28;
 - Józef Ignacy Kraszewski, *Dziad i baba*, rękopis, kopia b.d. k. 29-30, nadto przekład francuski Władysława Alojzego Strzembosza [?] „Le Vieux et la Vieille” b.d. k. 31, autograf;
 - Stanisława Maria z Kraszewskich Strzemboszowa, życiorys Józefa Ignacego Kraszewskiego b.d. k. 32-35, autograf;

- 18 zdjęć (reprodukcji książkowych) miejsc i postaci związanych z biografią Józefa Ignacego Kraszewskiego, ponumerowanych i opisanych przez Stanisławę Marię z Kraszewskich Strzemboszą b.d. k. 36-56;
- Władysław Alojzy Strzembosz, „Joseph Ignace Kraszewski”, życiorys wykorzystany w programie wieczoru zorganizowanego przez Comité franco-polonais w Paryżu 1913 k. 57-59;
- „Centenaire de Joseph-Ignace Kraszewski 1812-1912”, program wieczoru zorganizowanego przez Comité franco-polonais w Paryżu 1913 k. 60-61, druk;
- wycinki z prasy paryskiej („L’Action”, „Le Journal des Débats”, „Mémorial de la Librairie française”, „Les Nouvelles”, „Patrie”, „Le Siècle”, „Le Soleil”) dotyczące obchodów setnej rocznicy urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego, 1912-1913 (9) k. 62-72, druki, nadruki Courier de la presse A. Galloisa i Ch. Demogeota w Paryżu.
Artykuł w „Le Siècle” 1913 k. 69-70, 2 egz., sygnowany „S.-M. S.” autorstwa Stanisławy Marii z Kraszewskich Strzemboszewej.
Por. BPP 3956.

III. Materiały związane z księciem Józefem Poniatowskim:

- drzewo genealogiczne Poniatowskich i wypis o Thaddeus-Louis Poniatowskim b.d. k. 73-75, autograf;
- ikonografia tematu: scena po bitwie k. 76-78, reprodukcja, druk, 3 egz., portret konny księcia Józefa Poniatowskiego k. 79-80, reprodukcja, druk i fotografia;
- raporty księcia Józefa Poniatowskiego z kampanii poprzedzającej bitwę pod Zieleńcami 1792, kopie, odpisy maszynopismienne z dopiskami ołówkowymi k. 81-91;
- „Dziennik Konfederacji” przystąpienie 17 Dywizji Wielkiej Armii do Konfederacji 1812 w obozie pod Grodnem k. 92, odpis.
Por. BPP 3956.

IV. Materiały związane z Juliuszem Słowackim:

- Wacław Woysym Antoniewicz, Protest przeciw profanacyi Wawelu przez pogrzebanie — w najznakomitszym Kościele polskim tego, co przyrównuje łysinę do Hostyi! 1908 k. 93, druk czcionkami drukarni „Czasu” w Krakowie.
- Sébastien-Charles Leconte, *À Jules Słowacki* [1909] k. 95-99, autograf [?], nadto odpis ręką Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 100-101, nadruk Agence polonaise de presse w Paryżu oraz przekład Władysława Alojzego Strzembosza na język polski „Juliuszowi Słowackiemu” b.d. k. 102-106, autograf.
- notatki, bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza do nieustalonych adresatów b.d. (2) dotyczących wiersza *À Jules Słowacki* b.d. k. 107-111.
K. 94 obwoluta.
Druk wiersza w: Louis-Frédéric Rouquette, *La Pologne et nous. L’amitié polonaise dans notre littérature*, Librairie Chapelot, Paryż 1919, s. 206-208.

- v. „Wieczór 25 grudnia [1840]”
 — rękopis „Nr 48” „Są chwile w paśmie dni pospolitych [...]” [1841] k. 112-113, niezidentyfikowana relacja na temat uczty imieninowej Adama Mickiewicza 25 grudnia 1840 roku, nadto odpis ręką Władysława Mickiewicza b.d. k. 114-117 z dopiskami ołówkowymi obcą ręką oraz odpis obcą ręką b.d. k. 118-119, brak zakończenia.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3115, 3119, 3124, 3126-3128, 3137, 3138/II, 3156-3157, 3987

3969 *Franc., 1899-1906, papier, akta szyte i luźne, rkp., druk, 92 karty, 51 × 29,5 cm i mniej.*

Józef Hoene-Wroński

Zeszyt szkolny z wypisami Władysława Alojzego Strzembosza podpisany niebieską kredką „Akademija” b.d. [1899-1906] k. 1-89: wypisy z protokołów posiedzeń Académie des Sciences w Paryżu, 1746, 1810-1815 k. 2-58 i 81-90, Les Ephémérides de M. de la Caille k. 59-76 i [Alexandre Guy] Pingré, Recherches sur la longitude plusieurs villes, accompagnées de quelques réflexions sur les nouvelles déterminations de la parallaxe horisontale du Solleil 1766 k. 77-80.

Na okładce zeszytu biogram Jeana Barta i portret autorstwa Gilberta, Hachette et C[ompagn]ie w Paryżu, druk Imprimerie Charaire w Paryżu.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3128

3970 *Franc., łac., pol., [1896] 1903-1908, papier, akta luźne, rkp., druk, 133 karty, 38 × 28 cm i mniej.*

Materiały dotyczące bibliotekoznawstwa i księgoznawstwa

- i. Bibliotekarskie druki ulotne:
- wzory druków bibliotecznych Biblioteki księcia Witolda Kazimierza Czartoryskiego [w Château de la Côte-de-Grâce w Équemauville] b.d. [ok. 1907]: karty katalogowe (4 wzory) k. 1-4, księgi inwentarzowa i topograficzna k. 5-6, druki;
 - ekslibrisy (2 egz.) i karta wizytowa bibliotekarza Bibliothèque du prince Roland Bonaparte w Paryżu b.d. [przed 1896] k. 7-9, druki;
 - bilet wstępu do „Le Matin” b.d. k. 10, formularz, druk;
 - niezidentyfikowana karta katalogowa b.d. k. 11-13, formularz, druk;
 - prospekt reklamowy *Répertoire général des collectionneurs de la France, de ses colonies et de l'Alsace-Lorraine* 1908 k. 14-16, druk;
 - ekslibris Archives Jean-Jacques Rousseau Société Jean-Jacques Rousseau w Genewie k. 17, formularz, druk.

- II. „Książka. Miesięcznik, poświęcony krytyce i bibliografii polskiej”, nr 5-6 1903 k. 18-29, druk z artykułem Wład[ysława Alojzego] Strzembosza *Układ dziesiętny w bibliotekarstwie*.
- III. Notatki Władysława Alojzego Strzembosza dotyczące Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej, w tym symbolu tablicy pomocniczej 438 (Polska) b.d. k. 30-80, autograf.
K. 78v brulion listu do nieustalonego adresata w sprawie planowanego wydania czasopisma „Książnica” [1905].
- IV. Projekty układu zbiorów mickiewiczowskich b.d. [po 1906] k. 81-82 i 84, autograf, brulion, fragment oraz brulion listu do nieustalonego adresata w sprawie jego publikacji, nadto ekslibris hrabiego Zygmunta Czarnieckiego k. 83, druk z cztero-
polowym przedstawieniem herbowym.
- v. Spis bibliotek polskich i instytucji emigracyjnych b.d. k. 85-94, autograf.
- VI. Notatki dotyczące budowy opisu bibliograficznego i cytaty b.d. k. 95-99, autograf.
- VII. Wypisy, fragmenty prac Władysława Alojzego Strzembosza:
— „Rozdział drugi. Urządzenie architektoniczne budynków bibliotecznych. Rzut oka na praktykę” b.d. k. 100-101, autograf, fragment tekstu;
— Wiktor Gomulicki, *Ex-libris*, 1905 k. 103, odpis wiersza na karcie wizytowej [Kazimierza] von Woźnicki;
— Or-Ot [Artur Oppman], *Typy Warszawy. Wiek XIX. Bukinista* 1905 k. 104, odpis wiersza;
— wypisy z *Żywota człowieka poczciwego* Mikołaja Reja oraz z *Dzieł* Ignacego Krasickiego dotyczące książek, czytania, bibliotek i pism periodycznych k. 105-128;
— odpis artykułu J[ana] T[adeusza] L[ubomirskiego] z „Biblioteki Warszawskiej” z 1868 roku *Lubownictwo książek w XVI wieku* k. 129-133.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3113, 3123, 3138, 3148, 3159, 3161

3971 *Ang., franc., łac., pol., ros., ok. 1901-1915, papier, akta luźne, rkp., druk, 205 kart, 35 × 27 cm i mniej.*

Materiały warsztatowe bibliotekoznawcze

- I. Topografia biblioteki, rozkład regałów bibliotecznych i formaty woluminów, meble i wyposażenie biblioteczne (odręczne plany, szkice, rysunki), w tym reklama artykułów biurowych, bibliotecznych i klaserów w systemie Guyot-Daubés, szkice pomieszczeń czytelni i magazynów Biblioteki Polskiej w Paryżu, pieczęć tuszowa bukinisty E. Lefrançois b.d. k. 1-32 i 97-143.

- II. Dublety biblioteczne [Biblioteki Polskiej w Paryżu] b.d. k. 33-34, wykaz, autograf.
- III. Plany budżetowe i inne kosztorysy 1904, b.d. k. 35-60, autografy, notatki, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu, w tym wykaz czynszów i gospodarowanie pomieszczeniami budynku Biblioteki Polskiej w Paryżu b.d. k. 52.
- IV. Schemat katalogu zbiorów Mickiewiczowskich b.d. k. 61-64, autograf.
- V. Projekt regulaminu organizacyjnego Biblioteki Polskiej w Paryżu b.d. k. 65-77, autograf, nadto „Pro memoria” w sprawie rejestrów i katalogów [Biblioteki Polskiej w Paryżu] b.d. k. 78, dodatkowo projekty biblioteczných formularzy i kart ewidencyjnych 1904-1906, b.d. k. 79-96, w tym dla Biblioteki księcia Witolda Kazimierza Czartoryskiego [w Château de la Côte-de-Grâce w Équemauville] b.d. [1907] k. 95-96, pieczęć odciskowa z herbem średnim Pogoń książąt Czartoryskich oraz projekt instrukcji obchodzenia się z książkami b.d. k. 188-189.
- VI. Wykaz czasopism emigracyjnych z wyszczególnieniem zasobu każdego tytułu [1904-1905] k. 167-187, autograf.
- VII. Notatki nieustalone 1908-1911, b.d. k. 144-166, nadto:
- nekrolog Władysława Poboga-Bromirskiego z „Kuriera Warszawskiego” 1909 k. 190, wycinek prasowy, druk;
 - koperta adresowana na Władysława Alojzego Strzembosza [1909] k. 191, nadruk Union française pour le Sauvetage de l’Enfance w Paryżu;
 - księga rachunkowa albo inwentarzowa druków b.d. k. 192-193, autograf, formularz;
 - „Rabat”, nota Władysława Alojzego Strzembosza dotycząca upustu księgarskiego dla bibliotek b.d. k. 194, autograf, nadto notatki rachunkowe i szkice ołówkowe b.d. k. 195-197;
 - zapowiedź wydawnicza „The Libraries of London. A guide for students” Reginalda Arthura Rye nakładem [1908] k. 198, druk nakładem University of London;
 - „Bulletin bibliographique hebdomadaire” nr 1 z 10 lutego 1909 k. 199-200, druk, nadto banderola przesyłki prenumeraty pocztowej k. 201;
 - Librairie Paul Ritti w Paryżu, Bulletin mensuel, nr 2, Pologne b.d. k. 202, kopia heksograficzna;
 - rewers Biblioteki Polskiej w Paryżu podpisany przez E. Haumonta b.d. k. 203, formularz, nadruk, skreślony.
 - dawne obwoluty b.d. k. 204-205.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3116, 3124, 3138, 3138/1, 3148, 3157, 3159

3972 *Franc., niem., pol., ok. 1901-1915, papier, akta luźne, rkp., druk, 99 kart, 22,5 × 17,5 cm i mniej.*

Spis wydawnictw seryjnych

Spis wydawnictw seryjnych b.d. k. 1-98, autograf, nadto zapowiedź wydawnicza *La Peinture en Europe. Catalogues raisonnés des oeuvres principales [...]* Georges'a Lafenestre i Eugène'a Richtenbergera [1905] k. 57-58, druk Société française d'éditions d'art w Paryżu i obwoluta k. 99.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3676

3973 *Franc., niem., pol., [ok. 1845-1892] 1899-1916 [1937], papier, akta luźne, rkp., druk, 184 karty, 27 × 21 cm i mniej.*

Materiały warsztatowe Władysława Alojzego Strzembosza

Notatki, fiszki, wypisy, spisy bibliograficzne itp.:

- kwerendy [w Bibliothèque nationale w Paryżu] b.d. k. 1-20, w tym formularze „Ouvrage demandé”, druki (16);
- fiszki i wypisy bio- i bibliograficzne, adresowe, ikonograficzne oraz o tematyce żydowskiej 1909, b.d. k. 21-30, 34-88, 92-94, 97-116 i 127-167, w tym na kartach katalogowych z inicjałami „W[ładysław] S[trzembosz]” (24), nadto dawna karta katalogowa rękopisu ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu b.d. [1854-1891] k. 31, pieczęć odciskowa Biblioteki Polskiej w Paryżu, fragment karty NN z dopiskiem „Korrespondencja [Dionizosa] Lardnera / Tłomaczenia moje dla Bode'go. / Skoropisarstwo moje / Tłomaczenie niektórych Mosra Melodij” b.d. k. 32 oraz karta katalogowa prawdopodobnie pochodząca ze *Skazówek historii Polski*, formularz, nadruk z inicjałem K[arol] S[ienkiewicz?]. K. 41 reklama broszury A[ntoniego] Herdana, *O odlewie liter*, Warszawa 1907 k. 81 fragment katalogu antykwarycznego z opisem dzieła [Józefa] H[oene]-Wrońskiego, wycinki prasowe, druki k. 72 pocztowe potwierdzenie nadania paczki b.d., formularz, druk, pieczęć tuszowa k. 95 errata do numeru „Bulletin polonais” z listopada 1899 roku, druk k. 96 fragment nieustalonej biografii Hieronima Lubomirskiego, druk z dopiskami rękopiśmiennymi, k. 146 biogram powstańca styczniowego Auguste'a Gauthier;
- opisy bibliograficzne edycji dzieł Stendhala dla Kazimierza Woźnickiego b.d. k. 89-91, autografy;
- potwierdzenie i rachunek wykonania odlewów pieczęci z Collection des Sceaux de la Section historique des Archives nationales w Paryżu 1906 k. 117-118, formularz, pieczęć odciskowa Archives nationales, podpisy nierozczytane (2), nadto koperta k. 119;
- wypisy 1915-1916, b.d. k. 120-126, w tym z „Dziennika Kijowskiego” dotyczący demografii Odessy oraz *Hymnu na rocznicę ogłoszenia Królestwa Polskiego* Alojzego Felińskiego;
- fragment korekty druku Comité polonais d'informations w Paryżu [?] w Imprimerie typographique A. Coyart w Paryżu 1914 k. 168;

- kopia nieustalonego listu 1892 k. 169-171;
- odpisy czterech raportów Bulzowa [?] do Mikołaja I z Warszawy z sierpnia i z września 1830 roku donoszących o zachowaniach i poglądach politycznych [Konstantego] Linowskiego, [Aleksandra Colonna-]Walewskiego, Koźmiana oraz hrabiny [Marii Teresy] Tyszkiewiczowej b.d. k. 172-179.

Nadto spisy obiektów do wystawy *Frédéric Chopin, George Sand et leurs amis* w Bibliotece Polskiej w Paryżu [1937] k. 180-184, obcą ręką.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3112-3114, 3116, 3128-3129, 3132-3136, 3138, 3144, 3148-3149, 3157, 3160

3974 *Franc., łac., pol., ros., [po 1831 —] ok. 1901-1915, papier, akta luźne, rkp., druk, 127 kart, 31 × 21 cm i mniej.*

Notatki i materiały warsztatowe

1. Spis źródeł i notatki do historii Bułgarii b.d. k. 1-3.
2. Tytułatura królów Polski z lat 1436-1616 b.d. k. 4-18.
3. Alfabetyczne wykazy artystów polskich w Paryżu b.d. k. 19-25.
4. Notatka o Zygmuncie Stojowskim b.d. k. 26, na odwrociu lista nazwisk i rachunki.
5. Wypisy ze słowników Larousse'a dotyczące Henriego i Alphonse'a Karrów oraz Franciszka Karpińskiego b.d. k. 27-28, nadto wykaz nazwisk b.d. k. 29.
6. Nieustalona lista książek b.d. k. 30-32.
7. *L'outré d'Éole* 1904 k. 33, artykuł.
8. Szlachecki kartusz herbowy z pustą tarczą i dewizą k. 34, druk.
9. Nieustalone notatki bibliograficzne, historyczne i rachunki 1915, b.d. k. 35-48 i 52-67, nadruk i okrągła pieczęć tuszowa Biblioteki Polskiej w Paryżu. K. 47 „Poczytność pism piotrogrodzkich” — wykaz gazet w kolejności ich nakładów według „Dziennika Kijowskiego” 1915. K. 68 omówienie artykułu [Aleksandra Lwowicza] Pogodina według „Dziennika Kijowskiego” 1915. K. 69 obwoluta.
10. Spis polskich stowarzyszeń we Francji b.d. k. 49-51, brulion.
11. Fragmenty obwolut prenumeraty pocztowej z nadrukami „*Courrier international hebdomadaire*” i „*Le Courrier européen*” 1904, b.d. [1901-1904] (2) k. 70-71.
12. Anons wydawniczy Librairie imprimerie H[enri] Daragon w Paryżu [1907] k. 72-73, druk z dopiskiem A. D. w imieniu księcia [Witolda Kazimierza Czartoryskiego?].
13. Notatki do historii XIII-wiecznej Rusi b.d. k. 74-75.
14. „Bibliografia i notatki” 1915, b.d. [po 1902] k. 76-113. K. 109 pieczęć odciskowa *Crédit agricole* w Paryżu.
15. Odpis artykułu z „*La Presse*” z recenzją *Méthode mnémonique franco-polonaise* [Józefa Bema] z numeru z 12 kwietnia 1844, b.d. k. 114-115.
16. Notatka z *faits divers* w *La Liberté* z 1907 dotycząca Rozalii Lindnerówny k. 116.
17. Fragment artykułu-kroniki francuskiego życia politycznego przed wprowadzeniem ustawy o rozdziale Kościołów od Państwa [1905] k. 117-118, autograf.
18. Fragmenty nieustalonych tekstów francuskich b.d. (2) k. 119-122, dwie obce ręce, odcięte fragmenty k. 119 i 120.
19. Opis nagrobka Piusa VII przez Bertela Thorvaldsena [po 1831], obca ręka.

20. Wypisy z „Gazety Rządowej” z sierpnia i z września 1794 roku k. 124-126, obcą ręką. K. 127 obwoluta.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3134, 3151-3154, 3157, 3159-3160, 3164/I, 3676, 3987

3975 *Franc., pol., [ok. 1925-1932], papier, akta luźne, rkp., druk, 145 kart, 34,2 × 21 cm i mniej.*

Wypisy źródłowe dotyczące historii Rzeczypospolitej Obojga Narodów z lat 1694-1699

Odpisy ze źródeł drukowanych (*Volumina Legum*, pamiętniki [Franciszka] Otwinowskiego, A[ndrzej] Załuski) oraz ze zbiorów rękopiśmiennych Bibliotek: Książąt Czartoryskich, Akademii Umiejętności w Krakowie, Ordynacji Krasińskich i Zamojskiej oraz Uniwersyteckiej w Warszawie, różne ręce b.d. [ok. 1925-1932] k. 1-144, 139 fiszek k. 145 obwoluta.

Archiwum Czesława Chowańca [?]

akc. 3164

3976 *Pol., 1914 [1916], papier, płótno, akta luźne, rkp., masz., druk, fotografia, 119 kart, 36,5 × 23 cm i mniej.*

Aktów kilka

- I. Korespondencja w sprawie Sądu Honorowego Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu nad Władysławem Alojzym Strzemboszem:
 - list sekretarza Towarzystwa, Wacława Gąsiorowskiego, z 20 listopada 1914 roku k. 1-3, nadruk Zarządu, okrągła pieczęć odciskowa Towarzystwa;
 - szkic odpowiedzi Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 3v, brulion, fragment;
 - list Kazimierza Woźnickiego do [Wacława Gąsiorowskiego] z rezygnacją z członkostwa w Towarzystwie b.d. k. 4-5, brulion, nadruk;
 - list Władysława Alojzego Strzembosza do [Wacława Gąsiorowskiego] z 23 listopada 1914 roku k. 6, brulion;
 - wystąpienie w obronie własnej Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 7-10, autograf, brulion;
 - list sekretarza Towarzystwa, Wacława Gąsiorowskiego, z 23 listopada 1914 roku k. 11-13, nadruk Zarządu, okrągła pieczęć odciskowa Towarzystwa;
 - list sekretarza Towarzystwa, Wacława Gąsiorowskiego, z 26 listopada 1914 roku k. 14-16, nadruk Zarządu, okrągła pieczęć odciskowa Towarzystwa;
 - list sekretarza Towarzystwa, Wacława Gąsiorowskiego, z 29 listopada 1914 roku k. 17-20, nadruk Zarządu, okrągłe pieczęcie odciskowe Towarzystwa, w załączeniu orzeczenie Sądu Honorowego, kopia, nadto kopia fotograficzna kopii tegoż orzeczenia k. 21;

- list Władysława Alojzego Strzembosza do [Wacława Gąsiorowskiego] z 6 grudnia 1914 roku k. 22-23, kopia, nadruk, nadto pocztowe potwierdzenie nadania 6 grudnia 1914 k. 24, formularz, druk i obwoluta k. 25.
- II. Autograf i druk publikacji:
- cytaty i wstęp do „Aktów kilku” k. 26-29;
 - pierwsza wersja tekstu z notatkami dla drukarza k. 30-36, autograf, pieczęć tuszowa i foliacja autora;
 - pierwsza wersja tekstu k. 37-43, odbitka korektorska, nadto koperty adresowane do Władysława Alojzego Strzembosza 1916 (2) k. 44-45, nadruki Société générale d'imprimerie et d'édition Levé w Paryżu;
 - druga wersja tekstu, pierwsza wersja karty tytułowej, odbitka korektorska naklejona na kartki z poprawkami i notatkami dla drukarza k. 46-67, pieczęć tuszowa i foliacja autora, nadto obwoluta k. 68 i koperta adresowana do Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 69, nadruk Société générale d'imprimerie et d'édition Levé w Paryżu;
 - druga wersja tekstu i karty tytułowej k. 70-85, odbitka w formie broszury z korektą, druk;
 - druga wersja tekstu i trzecia wersja karty tytułowej k. 86-93, odbitka w formie broszury z korektą, druk;
 - druga wersja tekstu i trzecia wersja karty tytułowej k. 94-101, odbitka w formie broszury o zmniejszonym formacie z korektą, druk;
 - druga wersja tekstu i trzecia wersja karty tytułowej k. 102-109, odbitka w formie broszury o zmniejszonym formacie z korektą, druk, nadto wydruk okładki w wersji nieostatecznej k. 110-111, czysty, druk.
- III. Wykaz egzemplarzy z adresatami, dedykacjami i datą wysłania k. 112-117, autograf na papierze ze znakiem wodnym „Charlemagne Paper” i „BS&C”, nadto tekturowa teczka z płóciennym grzbietem k. 118-119.
- Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3111, 3114, 3128, 3137, 3151

3977 *Franc., pol., 1914-1915, papier, akta luźne, rkp., druk, 173 karty, 49 × 64 cm i mniej.*

L'Architecture polonaise, tom I

- I. Pierwsze notatki:
- list Gastona Lefola 1914 k. 2-4, nadruk „L'Architecture. Journal hebdomadaire illustré de la Société centrale des architectes”;
 - autograf niewydanego artykułu syntetycznego na temat historii architektury w Polsce b.d. [1914/1915] k. 5-16, niekompletny, foliacja autora. K. 15 v. rzut poziomy nieustalonego kościoła, szkic ołówkowy;
 - *L'Architecture polonaise*, odbitka korektorska wersji francuskiej powyższego artykułu przeznaczonego do druku w „L'Architecture. Journal hebdomadaire illustré de la Société centrale des architectes” b.d. [1914/1915] k. 17, 4 kolumny tekstu, sygnowany „L. de Strzembosz”.

- II. Rękopis artykułu:
- autograf artykułu *L'Architecture polonaise*, część 1 k. 19-30, paginacja autora;
 - autograf sygnowany artykułu *L'Architecture polonaise*, część 2 k. 31-45, paginacja autora;
 - autograf artykułu *L'Architecture polonaise*, część 2 k. 46-59, brulion.
- III. Korekta autorska artykułu w: „L'Architecture. Journal hebdomadaire illustré de la Société centrale des architectes”:
- odbitka korektorska części 1 k. 61, 4 kolumny tekstu, druk sygnowany „Gaston Lefol et L. de Strzembosza”;
 - odbitka korektorska części 2 k. 62, 4 kolumny tekstu, druk, nadto obwoluty (2) k. 60 i 64 oraz koperta adresowana do Władysława Alojzego Strzembosza 1914 k. 63, nadruk „L'Architecture. Journal hebdomadaire illustré de la Société centrale des architectes”.
- IV. Korekta drukarska okładki, 3 egz. odbitki okładki i strony tytułowej k. 65-76, nadto koperta adresowana do Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 77, nadruk Imprimerie de la Cour d'Appel Louisa Maretheux w Paryżu.
- v. Pierwsza korekta nadbitki (extrait) artykułu wraz z okładką:
- odbitka z korektą Gastona Lefola, dopiskiem „bon à tirer” i datą „14—3—15” k. 79-106, druk;
 - odbitka z korektą Władysława Alojzego Strzembosza k. 107-145, druk, w tym dodatkowy materiał ilustracyjny zaproponowany przez Władysława Alojzego Strzembosza, druki;
 - odbitka k. 146-173, czysta, druk.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3.122

3978 *Franc., 1915, papier, tektura, płótno, akta luźne, rkp., druk, 179 kart, 36,5 × 23 cm i mniej.*

L'Architecture polonaise, tom II

- I. Druga korekta wraz z okładką:
- odbitka z korektą Władysława Alojzego Strzembosza k. 2-34, k. 1 obwoluta k. 3-5 notatki i obliczenia ręką Władysława Alojzego Strzembosza;
 - dwie odbitki czyste k. 35-94, druki.
- II. Trzecia korekta nadbitki:
- odbitka z korektą Władysława Alojzego Strzembosza, k. 96-125, k. 95 obwoluta;
 - odbitka czysta k. 126-155, druk;
 - trzecia korekta okładki k. 156-157, dopiski Władysława Alojzego Strzembosza;
 - czwarta korekta okładki k. 158-159, czysta.

- III. „L'Architecture / wykaz detaliczny egzemplarzów” z adresatami, dedykacjami i datą wysłania, 1915 k. 160-176, autograf k. 175-176 niezapisane, nadto zapowiedź wydawnicza [1915] k. 177, brulion, notatka k. 178 i teczka k. 179.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3122, 3137

3979 *Franc., pol., papier, akta luźne i szyte, druk, [1842-1865] 1903-1911, 62 karty, 40 × 30 cm i mniej.*

Artykuły i wycinki prasowe o tematyce bibliotekoznawczej, księgoznawczej i archiwistycznej

1. Z***, *Des bibliothèques monastiques* k. 1-12, druk, odbitka artykułu z „Revue littéraire” tom I, ss. 337-351, druk.
2. Alfred Franklin, *Les anciennes bibliothèques de Paris* k. 13-20, odbitka artykułu z „Bulletin du bibliophile et du bibliothécaire”, xvi^e série, Juin-Juillet 1865, ss. 245-252, druk.
3. *La Crise du livre en France. Enquête* k. 21-41, odbitka artykułu z „La Revue”, nr 2 i 3, 15 października i 1 listopada 1903, ss. 145-166 i 341-355, druk.
4. Nieustalony wycinek dotyczący nakładów dzienników francuskich [1904] k. 42, druk.
5. Albert Cim, *Les ennemis des livres* (2) k. 43-51, odbitka artykułu z „La Nouvelle Revue”, nr 147, 15 listopada 1905, ss. 236-248, druk.
6. Furetières [Georges Niel], *En bouquinant*, „Le Soleil”, 18 listopada 1907 k. 52, wycinek prasowy, druk.
7. „Le Gaulois du dimanche”, nr 1, 21-22 grudnia 1907 k. 53-56, z artykułem René Champlan, *Le premier livre du peuple*, ss. 4-5, druk.
8. F[anciszek] J[aworski], *Miłośnicy książek*, „Kurier Lwowski”, 11 kwietnia 1908 k. 57, wycinek prasowy, druk.
9. F[anciszek] J[aworski], *Szata książek*, „Kurier Lwowski”, 29 lipca 1908 k. 58, wycinek prasowy, druk.
10. K. S., *Biblioteka katedralna na Wawelu*, „Tygodnik Ilustrowany”, nr 36, 1908 k. 59, wycinek prasowy, druk.
11. Niezidentyfikowany wycinek prasowy z 30 stycznia 1910 k. 60, druk.
12. Kronika „Kuriera Warszawskiego” z 5 lutego 1910 z omówieniem referatu Aleksandra Woydego w Towarzystwie Naukowym Warszawskim na temat archiwów konsystorza ewangelicko-reformowanego k. 61, wycinek, druk.
13. Niesygnowany artykuł z „Petit Temps” z 21 lutego 1911 roku z omówieniem pierwszego tomu *Corpus nummorum italicorum* k. 62, wycinek prasowy, druk.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3123, 3138, 3159, 3161, 3987

3980 *Franc., pol., wł., papier, tektura, płótno, akta luźne, szyte i oprawne, druk, [1857-1888] 1904-1911, 105 kart, 70 × 35 cm i mniej.*

Artykuły i wycinki prasowe dotyczące bibliotek i bukinistów zgrupowane tematycznie przez Władysława Alojzego Strzembosza

- I. Biblioteki kolejowe:
 1. *Bibliothèques de chemins de fer*, „Le Journal”, 9 listopada [?] 1904 k. 1, wycinek prasowy, druk.
 2. *Dziesięciolecie Biblioteki Kolejowej przy Dr[odze] Żel[aznej] Warszawsko-Wiedeńskiej z 5 ilustracjami*, nadbitka z katalogu Biblioteki Kolejowej, Warszawa 1908 k. 2-32, druk Drukarni Naukowej w Warszawie, nadto obwoluta k. 33.
- II. Biblioteki ludowe:
 1. Maurice Cristal [Maurice Germa], *Les bibliothèques populaires* k. 34-40, „Le Livre”, nr 1, Janvier 1880, ss. 1-6, druk Imprimerie Chaix w Paryżu.
 2. Lucien Descaves, *Les bibliothèques populaires*, „Le [Journal]”, [1906] k. 41, wycinek prasowy, druk.
 3. Wycinki z „Action française” z 7 września i z „Gil Blas” z 8 września 1908 na temat Anatole’a France’a i jego postulatu „bibliothèque populaire républicaine” k. 42-44 (2), druki, nadto obwoluta k. 45.
- III. Biblioteki starożytności:
 1. François Lenormant, *Les livres chez les Égyptiens* k. 46-59, odbitka artykułu z „Le Correspondant” z 25 lutego 1857, ss. 254-273, druk w Imprimerie Simon Raçon et Comp[agnie] w Paryżu.
 2. Baron [Alfred-Auguste] Ernouf, *Les bibliothèques de l’Antiquité* k. 60-63, „Le Livre”, Juin 1888, ss. 1-6, druk, nadto obwoluta k. 64.
- IV. Biblioteki techniczne:
 1. Geo Kerbrat, *Innovations téléphoniques*, [„Gil Blas”], 9 listopada 1907 k. 65, wycinek prasowy, druk, nadto obwoluta k. 66.
- V. Biblioteki uniwersyteckie:
 1. Guérinot A[rmand], *Impressions universitaires allemandes* k. 67-73, „Idées modernes”, nr 2, Février 1909, ss. 309-322, druk.
 2. „La Voce”, nr 3, 19 stycznia 1911 k. 74-75 z artykułem Giovanniego Papiniego *Università e Biblioteche*, druk, nadto obwoluta k. 76.
- VI. Projekt centralnej biblioteki prasowej — artykuły z „L[e Journal]”, „Journal des Débats”, „Les Nouvelles” i z „Le Siècle”, 1906-1911 (7) k. 77-83, wycinki prasowe, druki:
 - Louis Mocquant, *Hémérothèque*, „Journal des Débats”, 7 stycznia 1906 k. 77;
 - G[ustave] Dupont-Ferrier, *Envahisseurs*, „Journal des Débats”, 4 maja 1907 k. 78;
 - Louis Mocquant, *L’Hémérothèque*, „Journal des Débats”, 24 stycznia 1908 i 9 lutego 1909 k. 79-80;

- Raymond Escholier, *Une bibliothèque centrale des journaux*, „Les Nouvelles”, 25 lutego 1909 k. 81;
- Raymond Escholier, *Une Bibliothèque centrale des journaux*, „Le Siècle”, 13 lutego 1911 k. 82;
- Paul Escudier, *Créons une Bibliothèque centrale des Journaux*, „L[e Journal]”, 12 maja 1911 k. 83.

VII. Bukiniści:

- ulotka Librairie ancienne et moderne E[ugène] Jorel w Paryżu b.d. k. 84, druk;
- Barwinek, *Czytelnia*, „Goniec Poranny”, 17 września 1905 k. 85, wycinek prasowy, druk;
- Raoul Ponchon, *Gazette Rimée*, „Le Journal”, 26 sierpnia 1906 k. 86, wycinek prasowy, druk;
- André Beauhier, *Les bouquinistes*, „Journal des Débats”, 18 kwietnia 1906 k. 87, wycinek prasowy, druk;
- Jean Bonnerot, *Au long des quais*, „La Nouvelle Revue”, 1 maja 1907 k. 87-90, fragment numeru, druk;
- fragmenty numerów „Les Annales politiques et littéraires” nr 1326 z 22 listopada 1908 i nr 1388 z 30 stycznia 1910 z artykułami Émile’a Fagueta i Émile’a Bergerata na temat bukinistów k. 91-100, druki;
- Taverny, *Les Bouquinistes*, „Le Figaro”, 26 lutego 1910 k. 101-102, wycinek prasowy, druk, nadto obwoluta k. 103 i oprawa tekturowa z płóciennym grzbieniem k. 104-105.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3123-3124, 3161

3981 *Franc., pol., papier, tektura, płótno, akta luźne i szyte, druk, [1893] 1901-1911, 102 karty, 71 × 55,6 cm i mniej.*

Artykuły, wycinki prasowe i ulotki związane z bibliotekoznawstwem, księgoznawstwem i archiwistyką zgrupowane tematycznie przez Władysława Alojzego Strzembosza

I. Bibliografia:

- Bureau bibliographique w Paryżu 1902 k. 1-4, okólnik prezesa, H[ippolyte’a] Seberta, w załączeniu protokół walnego zgromadzenia i statut, druk;
- Estienne, *Un répertoire universel des connaissances humaines*, „Gil Blas”, 3 października 1906 k. 5, wycinek prasowy, druk;
- *Instytut bibliograficzny w Brukseli*, „Kurier Poznański”, 30 sierpnia 1908 k. 6, wycinek prasowy, druk.

II. Książka i księgarstwo:

- *Gérard de Nerval diplomate*, „Le Temps”, 20 sierpnia 1907 k. 7, wycinek prasowy, druk;

- Jacques Évrard, *Entre éditeurs et auteurs*, „La Liberté”, 21 sierpnia 1907 k. 8, wycinek prasowy, druk;
- *Le livre en Angleterre*, „Journal des Débats”, 30 stycznia 1908 k. 9, wycinek prasowy, druk;
- J[ean] Ernest-Charles [Renaison Paul], *Les Clients du Librairie*, „Gil Blas”, 5 lipca 1908 k. 10, wycinek prasowy, druk, nadto *ad vocem* do tegoż artykułu, *Une parlotte parisienne*, „Gil Blas”, 7 lipca 1908 k. 11-12, wycinek prasowy, druk;
- nieustalony wycinek prasowy [1908] k. 13 z zakreślonym niebieskim ołówkiem anonsem wydawniczym;
- *Le record de la librairie*, „Le Figaro”, 12 września 1908 k. 14, wycinek prasowy, druk;
- Henri Bourrelier, *Le livre français*, „Paris-Journal”, 29 kwietnia 1910 k. 15, wycinek prasowy, druk;
- *La librairie allemande* [Reclam Verlag w Lipsku] *et la littérature française*, „Journal des Débats”, 28 lipca 1910 k. 16, wycinek prasowy, druk;
- Frantz Richard, *Fautes sur Fautes*, „Gil Blas”, 26 sierpnia 1910 k. 17, wycinek prasowy, druk.

III. Muzea:

- *Un petit musée à créer*, „Gil Blas”, 12 kwietnia 1908 k. 18, wycinek prasowy, druk;
- *Une visite au Musée des affaires étrangères*, „Les Nouvelles”, 2 września 1909 k. 19, wycinek prasowy, druk;
- Fragment numeru „Le Monde illustré” z 13 listopada 1909 k. 20 z artykułem A. B., *Le Musée Petœfi à Budapest*, druk;
- André Michel, *Causerie artistique*, „Journal des Débats”, 7 grudnia 1909 k. 21, wycinek prasowy, druk;
- E. T., *Operacje księgarskie*, „Kurier Warszawski” 30 grudnia 1909 k. 22-23, wycinek prasowy, druk;
- T[adeusz] Jaroszyński, *Muzeum miejskie*, „Kurier Warszawski”, 30 stycznia 1910 k. 24-25, wycinek prasowy, druk;
- W[alery] Jaworski, *Muzeum medycyny polskiej*, „Kurier Warszawski”, 8 lutego 1910 k. 26, wycinek prasowy, druk;
- *Dla Moniuszki*, „Kurier Warszawski”, 13 lutego 1910 k. 27, wycinek prasowy, druk.

IV. Reprodukacja:

- artykuł na temat mikrofilmowania, „Journal des Débats”, 5 sierpnia 1910 k. 28-29, wycinek prasowy, druk;
- *Biblioteka mikroskopowa*, „Czas”, 11 lutego 1911 k. 30, wycinek prasowy, druk, nadto obwoluta k. 31.

V. Rękopisy:

- *Les manuscrits de Victor Hugo*, „Le Matin”, 22 stycznia 1906 k. 32, wycinek prasowy, druk;

- Jean Viollis, *Les Découvertes de M. Pelliot*, „L'Écho de Paris”, 10 grudnia 1909 k. 33, wycinek prasowy, druk, nadto obwoluta k. 34.

VI. Skrócenia:

- Antykwariat Naukowy we Lwowie, Ważniejsze skrócenia, [fragment jednego z numerów „Miesięcznika Antykwariatu Naukowego” 1902-1904] k. 35, druk, nadto obwoluta k. 36.

VII. Urządzenie bibliotek:

- Henri Beraldi, *Voyage d'un livre à travers la Bibliothèque Nationale, à Paris*, „La Nature”, 1893 k. 37-54, ss. 35-39, 65-67, 134-138 i 247-250, fragmenty numerów 1046, 1048, 1052 i 1059, druki;
- Bolesław Grużewski, *Książnice prowincjonalne w Galicyi*, „Przegląd Powszechny” nr 271, lipiec 1906 k. 55-72, ss. 1-27, odbitka artykułu, druk;
- fragment numeru „Idées modernes” z lutego 1909 z artykułami Ch[arles'a]-V[ictora] Langlois, *Le Régime des Bibliothèques en France* i Paula Desjardins, *À propos des Manuscrits de Montaigne et de Pascal* k. 73-87, ss. 265-290, druk, nadto obwoluta k. 88.

VIII. Utrzymanie bibliotek:

- Félix Chambon, *Le budget des bibliothèques allemandes* k. 89-96, odbitka artykułu z „Revue politique et parlementaire”, nr 89, 10 listopada 1901, ss. 381-391, druk;
- artykuł na temat nominacji Henry'ego Marcela na administratora generalnego Bibliothèque nationale w Paryżu, „La Liberté”, 25 lutego 1905 k. 97, wycinek prasowy, druk;
- *La question des bibliothèques*, „Journal des Débats”, 23 grudnia 1905 k. 98, wycinek prasowy, druk;
- *Un habitué des bibliothèques, M. Bienvenu Martin et les bibliothèques*, [„Gil Blas”?], 25 lutego 1906 k. 99, wycinek prasowy, druk;
- *Comment on garde nos bibliothèques*, „Messidor”, 3 marca 1907 k. 100, wycinek prasowy, druk, nadto obwoluty (2) k. 101-102.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3123, 3138, 3161, 3987

3982 *Franc., pol., papier, akta luźne i szyte, druk, 1910-1916, 62 karty, 28,5 × 23 cm i mniej.*

Broszury i druki ulotne

1. *La Pologne au cirque de Néron: réponse à l'Enquête de Henryk Sienkiewicz* / Victor Nicaise. — Paris: [s.n.], 1910. — wyd. 3. — 22, [1] s.; 26 cm k. 1-14, druk w Imprimerie polyglotte A[dolphe] Reiff — [Samuel] Heymann w Paryżu.
2. *La Bataille de Grünwald (le 15 Juillet 1410)* / d'après Ch. Szajnocha; trad. et adapt. de V. Gasztowtt. — Paris: [s.n.], 1910. — 32 s.; 25 cm k. 15-32, druk w Imprimerie polyglotte A[dolphe] Reiff — [Samuel] Heymann w Paryżu.

3. Szanowny Panie Redaktorze! [Inc.:] P. Rawita-Gawroński, w odpowiedzi na mój list do „Czasu”, rozesłał do pism krajowych list otwarty: Paryż, 12 Lutego 1911 r. / Władysław Mickiewicz. — Paryż: [s.n.], 1911. — [2] s.; 21,5 × 13,5 cm k. 33-34, druk.
4. Pour servir de préface à ma réponse à l'enquête d'Henri Sienkiewicz / Victor Nicaise. — Lille [s.n.], 1911 (Lille: Impr. Centrale). — 16 s.; 25 cm k. 35-44, druk.
5. XIX^e Congrès Universel de la Paix, Genève, 22-28 Septembre 1912. Les langues nationales. Le Rapporteur, Dr Nicaise. — b.d., [1912]. — [2] s.; 24,5 × 16 cm k. 45-46, druk, 2 egz.
6. Szanowny Panie Redaktorze [„Biuletynu Biura Prasowego Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronniczy Niepodległościowych”]! [Inc.:] Z powodu fałszywych informacji, jakie o projektowanej „Revue de Pologne” zawiera N 29 Okólnika Biura Prasowego Komisji Tymczasowej: W Paryżu, dnia 23 Października, 1913 r. / Kierownik Biura Paryskiego Rady Narodowej [Kazimierz Woźnicki]. 2, Rue de Poissy. — Paryż: [s.n.], 1913. — [2] s.; 28,5 × 23 cm k. 47-48, druk.
7. *La bataille de Grunwald: extrait du roman „Les Chevaliers teutoniques”* / Henri Sienkiewicz; trad. du comte Wodzinski et de B. Kozakiewicz. — Paris: Eugène Fasquelle, [1916]. — 23, [1] s.; 20 cm k. 49-62, druk w Imprimerie A[dolphe] Reiff — [Samuel] Heymann w Paryżu.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3111

3983 *Franc., pol., ros., papier, akta luźne, rkp., 1887-1915 [1922-1923], 56 listów, 124 karty, 21 × 25 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Abczyński** Roman S[tanisław] 1910 (1) k. 1, karta wizytowa. — **Andrejewski** [?] 1910 (1) k. 122-123. — **Angarsky** V. [Leonowicz Wasyl Wiktorowicz] b.d. (1) k. 2, karta wizytowa. — **Askenazy** Felicja b.d. [po 1909] (1) k. 3, karta wizytowa. — **Babiński** H[enri] 1909 (1) k. 4-5, nadruk. — **Balmont** K[onstanty Dymitrowicz] 1915 (1) k. 6-8, wiersz „Полаки — Русскимъ”. — **Bańkowski** Piotr 1915 (2) k. 9-11, karta wizytowa i karta pocztowa. — **Bartholomé** Albert 1909-[1910] (6) k. 12-25, w tym karty wizytowe (2), nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1909 (3) k. 26-30, pocztowe potwierdzenie nadania 1909 k. 31, formularz, druk, biogram Alberta Bartholomé ręką Władysława Alojzego Strzembosza [1909] k. 32, wykaz wydatków korespondencyjnych i transportowych poniesionych przez Władysława Alojzego Strzembosza na rzecz Komitetu Budowy Pomnika Fryderyka Chopina w Warszawie [1909] k. 33 i fragment koperty adresowanej do Władysława Alojzego Strzembosza 1909 k. 34.

Por. BPP 3954.

- **Bastide de La** 1909 (2) k. 35-40. — **Baudrillart** A[lfred] 1915 (1) k. 41-42, karta wizytowa. — **Bertrand** Georges Jacques 1915 (1) k. 43, karta wizytowa. — **Bijak** Jan b.d. (1) k. 44-45. — **Biszewski** Józef b.d. (1) k. 46, karta wizytowa. — **Bobrowski** Emil b.d. [1922-1923] (1) k. 47, karta wizytowa. — **Bolsunowski** Karol

Wasyłowicz b.d. (1) k. 48, karta wizytowa. — **Bourelly** J[ules] 1907 (2) k. 49-53, w tym karta wizytowa. — **Bovet** Marie-Anne de 1911 (2) k. 54-57, w tym karta pocztowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 58. — **Boyer** Paul 1915 (1) k. 59-60, karta wizytowa. — **Brabander** F[ranciszek?] 1907 (1) k. 61-62. — **Braun** Lejba 1915 (1) k. 63-64. — **Britt** Ern[est] 1913 (1) k. 65-67, nadto obwoluta k. 68. — **Brizon** Henriette z [hrabiów] Konarskich 1913 (5) k. 69-77, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 78 i obwoluta k. 79. — **Brok** Piotr [1887-1892] (18) k. 80-117, w tym list [1888-1889] k. 84-86 podpisany „A. Brok”. — **Broniewski** W[itold] 1914 (1) k. 118-119, pieczęć odciskowa papeterii Ch. Sacheta w Paryżu. — **Brumeaux** Henry b.d. (1) k. 124, karta wizytowa. — **Brzega** W[ojcich] 1901 (1) k. 120-121.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 122-123)
akc. 3117

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3117, 3119, 3130-3131, 3140, 3145, 3150-3151, 3155-3156, 3160, 5658/1

3984 *Franc., pol., ros., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., masz., druk, 1896-1915, 68 listów, 176 kart, 21 × 24,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Buffet** Jeanne 1905-1915 (24) k. 1-76, w tym karty pocztowe (2) i karty wizytowe (6), pieczęcie lakowe, w załączeniu zaproszenie na wystawę charytatywną na rzecz Association Valentin Haüy w Paryżu 1907 k. 12 i karty wejściowe na doroczne wystawy malarstwa i rzeźby w Cercle de l'Union artistique w Paryżu 1909-1911 (2) k. 49 i 66, druki, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1907-[1910] (4) k. 77-82, koperta z dystychem ręką Władysława Alojzego Strzembosza „Jest wieczny ogień [sic] w zamku quai d'Orléans / Ten ogień żywi niepobożny Strzembosz” b.d. k. 83 i fragment obwoluty k. 84. — **Bugiel** Włodzimierz 1900-1914, b.d. (24) k. 85-122, w tym karty pocztowe (10), karty wizytowe (7), nadruki, dopiski Elisy Bugłowej, nadto zawiadomienie państwa Mouilhayratów i Włodzimierza Bugła o ślubie Elizy Mouilhayrat z Włodzimierzem Bugłem 1905 k. 95, druk. — **Bukowska** Zofia 1914 (2) k. 123-128, w tym karta wizytowa, w załączeniu wejściówka na 30. Wystawę Société des artistes indépendants w Paryżu 1914 k. 126, druk.

Dawne pieczęcie, foliacja i oznaczenia sygn. BPP 755.

- **Busse** Maryan 1896-1897 (4) k. 129-139, w tym karta wizytowa, koperty 1896 adresowane do [Wincentego] Janowskiego k. 131 i do księdza [Antoniego Grzegorza] Grudzińskiego k. 134. — **Busson** 1901 (2) k. 140-142, w tym karta poczty pneumatycznej. — **Buszczyński** Étienne de Nolvard b.d. (1) k. 143, karta wizytowa. — **Buttlar** A. 1897 (1) k. 144-146, nadruki moskiewskiego oddziału Petersbursko-Azowskiego Banku Handlowego. — **Buyko** Bolesław 1904-1913 (8) k. 147-168, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, pieczęć odciskowa papeterii księgarni W. H. Smith w Paryżu, w załączeniu zaproszenie prezesa, Maurice'a Guillemota, na inaugurację 7. dorocznej wystawy Société

internationale des aquarellistes w Paryżu 1911 k. 157-158 oraz wycinek z „Journal officiel” z 1912 k. 161-162 z listą odznaczonych Palmami Akademickimi, druki, nadto obwoluta k. 169. — **Bylewscy** b.d. (2) k. 170-173, karty wizytowe, nadto obwoluty (3) k. 174-176.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba
BPP 755

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3131-3132, 3150-3151, 3156, 3159-3160

3985 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., druk, 1890-1916, 70 listów, 146 kart, 21 × 16,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Carrington** Charles 1908 (1) k. 1, karta wizytowa. — **Casaban** Victor de 1914 (1) k. 2-3, karta wizytowa. — **Cazaux** François 191[6] (1) k. 4-5, karta wizytowa. — **Cazin** Paul 1910-1915 (22) k. 6-43 i 144-146, w tym karty pocztowe (8), karty wizytowe (6) i pusta koperta 1914 k. 25, nadruk Librairie Charles Delagrave w Paryżu, okrągłe pieczęcie tuszowe 29^e régiment d'infanterie. — **Celi-chowski** [Zygmunt] 1910 (1) k. 44-46, filigran „Zenobia Ivory Paper”, nadto obwoluta k. 47. — **Chaillou** 1915 (1) k. 48. — **Chambeau** 1909 (1) k. 49. — **Chamiec** Zygmunt b.d. (1) k. 50, karta wizytowa. — **Chasles** P. 1915 (1) k. 51-53, papeteria Dualis [księgarni Brentano's w Paryżu], nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1915] k. 54-57. — **Chełmiński** Jan 1903-1912, b.d. (10) k. 58-81, w tym karta wizytowa, nadruki, pieczęcie odciskowe papeterii księgarni Brentano's w Paryżu, nadto pocztowe potwierdzenie nadania 1911 k. 82, formularz, druk i obwoluta k. 83. — **Cherfils** Christian b.d. (1) k. 84, karta wizytowa. — **Chłapowski** Alfred b.d. (1) k. 85, karta wizytowa. — **Chmielowska** Jadwiga [1894?]-1895 (8) k. 86-102, w tym karty wizytowe (3), pieczęcie odciskowe i nadruk papeterii, koperty adresowane do: Tadeusza Strzembosza [1894?] k. 89 i Wincentego Janowskiego 1895 k. 92. — **Chmielowska** M. 1897 (4) k. 103-112, w tym karta pocztowa k. 109 adresowana do Feliksa Fryzego. — **Chmielowski** Janusz 1890-1901 b.d. (12) k. 113-135, w tym karta pocztowa i karty wizytowe (4), dopiski Chmielowskiego 1891 k. 117, St[anisława] Ostrowskiego [1904] k. 129 i J. Zenona Skołuby 1901 k. 135. — **Chmielowski** Witold 1907 (1) k. 136-138, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1907 k. 139. — **Chociszewski** [Józef] 1910-1912 (3) k. 140-142, karty pocztowe, w tym z biogramem Adama Strzembosza k. 142, nadto obwoluta k. 143.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3118, 3129, 3134-3135, 3137, 3145, 3150-3151, 3160, 3164/1

- 3986** *Franc., pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, 1902-1909, 44 listy, 85 kart, 21 × 16,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Chojeccy** Tadeusz i I[sabelle] 1902-1909 (44) k. 1-84, w tym karty pocztowe (14) i karty wizytowe (10), nadruki, w tym Pavillon Louis XIV w Saint-Germain-en-Laye, pieczęcie lakowa z herbem Lubicz oraz odciskowe papeterii i księgarni wdów Guéret i Pelat, Brentano's w Paryżu, „L'Impénétrable” oraz nierozczytana, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1907 k. 26, formularz, druk, w załączeniu zaproszenia na wykłady objęte patronatem Société des amis de l'Université de Paris w Paryżu 1907 k. 28-29, druki, listy M[arka] Chojeckiego 1908-1909 na kartach pocztowych (3) k. 52, 77-78 i 84, jego dopisek 1908 k. 59, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1907 k. 85.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3118

- 3987** *Pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, 1909-1914, 29 listów, 63 karty, 21 × 16,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Chojecki** Tadeusz 1910-1914, b.d. (29) k. 1-55, w tym karty pocztowe (6), karta poczty pneumatycznej i karty wizytowe (7), nadruki, pieczęcie lakowe z herbem Lubicz i odciskowe papeterii „L'Impénétrable”, „Perfecta” i księgarni Bertano's w Paryżu, listy M[arka] Chojeckiego 1910-1911 na kartach pocztowych (2) k. 1 i 13, nadto etykieta adresowa pierwotnie towarzysząca przesyłce b.d. k. 56, bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1909-1912, b.d. (4) k. 57-60, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1910-1911 (2) k. 61-62, formularze, druki i obwoluta k. 63.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3117-3118, 3129, 3150

- 3988** *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1900-1915, 34 listy, 65 kart, 21 × 16,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Chrzanowski** Bernard b.d. (1) k. 1, karta wizytowa. — **Chrzanowski** Ignacy 1906 (2) k. 2-5, w tym karta pocztowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1904 k. 6 i pocztowe potwierdzenia nadania 1906 (2) k. 7-8, formularze, druki. — **Chwatowa** Salomea b.d. (1) k. 9, karta wizytowa. — **Cieszkowski** Władysław 1904-1912, b.d. (6) k. 10-17, karty pocztowe (4),

karta poczty pneumatycznej i karta wizytowa, nadto obwoluta k. 18. — **Cim Albert** 1912 (1) k. 19-21, nadruk i pieczęć tuszowa. — **Claretie Léo** 1907 (1) k. 61-63, nadto obwoluta k. 64. — **Clotaldo Quaglia** b.d. (1) k. 22, karta wizytowa. — **Cordey A. i R.** 1900-1902 (4) k. 23-28, w tym karty pocztowe (3), nadto obwoluta k. 29. — **Coubertin Pierre** [baron] de b.d. (1) k. 65, karta pocztowa, nadruk. — **Couret** [Alphonse] hrabiostwo 1902-[1912] (3) k. 30-34, karty wizytowe, nadto obwoluta k. 35. — **Cybulski** 1910 (1) k. 36-37. — **Czaykowska [-Kozicka]** Maria 1902-1903 (3) k. 38-43, w tym karta pocztowa, nadto obwoluta k. 44. — **Czarnecki A.** 1915 (1) k. 45. — **Czarnecki J.** 1908 (1) k. 46, karta wizytowa. — **Czarnowski Stefan** 1906-1913 (2) k. 47-50, zawiadomienie o ślubie z Pauliną Szarską 1906, druk Imp[rimerie] Heymann et Guélis w Paryżu i karta pocztowa. — **Czartoryski Adam Ludwik** książę 1911-1912 (3) k. 51-55, w tym karty wizytowe (2), nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 56. — **Czartoryski [Witold Kazimierz]** książę b.d. (1) k. 57, karta wizytowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 58 i pocztowe potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1909 k. 59, druk. — **Czyżewicz Maryan** 1909 (1) k. 60.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3117, 3128-3129, 3150, 3160

3989 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., druk, 1901-1915, 68 listów, 163 karty, 28 × 22,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Danysz** [Jan] 1904-1905 (2) k. 1-4, w tym karta poczty pneumatycznej, nadruki Institut Pasteur w Paryżu, znak wodny „Victoria Exhibition Note 1903”, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 5-6. — **Dauchot** [Louis-] Gabriel 1910 (1) k. 7-9, nadruk, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1910] k. 10-12. — **Daugny Jacques** 1911 (2) k. 13-18, nadruk Cercle national des armées de terre et de mer w Paryżu, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 19-20. — **Dawson F**[rancis] Warrington [II] 1909-1911 (2) k. 21-24, zawiadomienie o śmierci [Sarah Ida Fowler Morgan Dawson] 1909, druk Maison H[enri] de Borniol w Paryżu i karta wizytowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1906 k. 25. — **Dąbrowska Zofia** 1907 (1) k. 26-28, nadto obwoluta k. 29. — **Dąbrowski St**[efan] 1902 (1) k. 30, karta pocztowa, nadto obwoluta k. 31. — **Dąbwska** Maria b.d. (1) k. 32-33, karta wizytowa. — **Dembinska A.** de 1910 (1) k. 108-113, nadruk. — **Dembowska[-Romer]** Zo[fia] 1904-1910 (9) k. 34-44, w tym karty pocztowe (8), nadruk Hôtel de la Marine et des Colonies w Paryżu k. 35v fotografia Zofii Dembowskiej-Romerowej z dwoma psami, Krukiem i Bekasem, w plenerze, dopiski M[atylidy] D[embowskiej] 1908 k. 41, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1910 k. 45. — **Demby Stefan** 1909 (1) k. 46-48. — **Demoy de Pommier Maurice** baron b.d. (1) k. 49, karta wizytowa. — **Dereziński Jan** 1907-1910 (4) k. 50-61, w tym karta wizytowa,

pieczęć tuszowa, w załączeniu list Karola Wiśniewskiego do Jana Derezińskiego 1909 k. 57. — **Deschanel** Paul 1915 (1) k. 62-63, karta wizytowa. — **Dewez** 1903 (2) k. 161-163, zawiadomienie o ślubie Jane Mallon z Paulem Vautardem w imieniu własnym, państwa Champmasów i L. Vaudardów, druk. — **Dia-tchenko** I. de 1906 (1) k. 64-65, nadruki Hôtel Régina i Théâtre du Siècle w Paryżu, nadto obwoluta k. 66. — **Dickstein** S[amuel] 1901-1905 (5) k. 67-74, w tym karta pocztowa i karty wizytowe (2), nadruki redakcji „Prac Matematyczno-Fizycznych” i „Wiadomości Matematycznych” w Warszawie, nadto list S[eeliga] Natansona i Synów w Warszawie do Władysława Alojzego Strzembosza w imieniu S[amuela] Dicksteina 1902 k. 75-77, formularz, druk i obwoluta k. 78. — **Dicksteinówna**[-**Wieleżyńska**] Julia b.d. (1) k. 79, karta wizytowa. — **[Dienheim]-Brochocki-Szczawiński** [Aleksander hrabia] 1905 (1) k. 80, karta pocztowa, nadto obwoluta k. 81. — **Dłuska** Bronisława b.d. [1901-1902] (1) k. 82, karta wizytowa. — **Dobrzycki** Henryk 1905-1911 (8) k. 83-94, w tym karty pocztowe (6), nadruk Sekcji imienia Chopina Towarzystwa Muzycznego Warszawskiego, podpis L[epolda] Méyeta 1911 k. 93, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1910-1911 (3) k. 95-99, notatka b.d. k. 100-102, nadruk i potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1910-1911 k. 103-104, formularze, druki.

Por. BPP 3954.

- **Dobrzycki** Kazimierz b.d. (2) k. 105-106, karty wizytowe, nadto obwoluta k. 107. — **Doumer** Paul 1905 (1) k. 114-115, karta wizytowa, okrągła pieczęć odciskowa Sénat w Paryżu. — **Dowiatt** Jerzy 1901 (2) k. 116-119, w tym karta wizytowa, nadto korespondencja obca w sprawie zatargu honorowego między Jerzym Dowiattem a Stanisławem Rychterem 1901 (2) k. 120-124, podpisy Stanisława Rychtera i nierozczytany, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza i NN do [Stanisława Rychtera] 1901 k. 125-126 i potwierdzenie odbioru przesyłki pocztowej 1901 k. 127-128, formularz, druk, podpis Jerzego Dowiaty. — **Duché** Émile 1907 (1) k. 129-131, znak wodny „Sévigné Paper”, nadto obwoluta k. 132. — **Duchińska** Seweryna 1901-1905 (14) k. 133-152, w tym karty pocztowe (11) i karta wizytowa k. 133 fotografia portretowa Ludwika Dygata, 1901, druk, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1901 k. 153 i obwoluta k. 154. — **Dunin** b.d. (1) k. 155, karta wizytowa. — **Dusiński** 1915 (1) k. 156-157. — **Dybowska** Anna 1901-1903 (2) k. 158-160, w tym karta pocztowa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114-3115, 3118, 3126, 3131, 3137, 3145, 3150-3151, 3153, 3156

3990 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., druk, 1900-1916[-1922], 28 listów, 64 karty, 28 × 29 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Eaudine** Henry 1910 (1) k. 1-3. — **Epstein** Karol b.d. (1) k. 4, karta wizytowa. — **Escard** Fr[ançois] 1908 (1) k. 5, nadto brulion listu Władysława

Alojzego Strzembosza 1908 k. 6 i obwoluta k. 7. — **Federowicz** Jan Kanty b.d. [1919-1922] (1) k. 8, karta wizytowa. — **Fedorowicz** Jan 1900 (1) k. 9, karta pocztowa. — **Fiedorowicz** Zygmunt 1904 (5) k. 10-16, w tym karty poczty pneumatycznej (2) i karty pocztowe (2), dopisek Edw[arda] Milewskiego 1904 k. 15, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1904 k. 17, formularz, druk. — **Flammarion** Camille 1916 (1) k. 18-19, karta wizytowa. — **Fleiszman** (Fleischmann) Stanisław 1908 (1) k. 20-22, nadto obwoluta k. 23. — **Fournier-Sarlovèze** [Raymond-Joseph hrabia] 1904 (1) k. 24-26, nadto obwoluta k. 27. — **Franklin** Alfred 1908-1910 (6) k. 28-39, w tym karty wizytowe (2), nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 40 i obwolota k. 41. — **Frejlich** Józef 1915 (1) k. 42, karta pocztowa. — **Friedman** Ign[acy] 1906 (1) k. 43-44, karta wizytowa. — **Fudakowski** Jerzy 1910-1911 (7) k. 45-62, w tym karty wizytowe (2) i zawiadomienie Emila Waydla i Kazimiery Fudakowskiej o ślubie Janiny Waydlówny z Jerzym Fudakowskim 1910 k. 48-49, druk, pieczęć odciskowa papeterii „Perfecta”, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1910 (2) k. 63-64.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3127-3128, 3150, 3153, 3156, 3160

3991 *Pol., ros., papier, akta luźne, rkp., druk, 1893-1901, 70 listów, 216 kart, 34 × 21 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Fryze** Feliks Ludwik 1893-1901 (70) k. 1-216, w tym karty pocztowe (19) i karty wizytowe (3), pieczęcie odciskowe i nadruki papeterii, koperty adresowane do księdza [Antoniego Grzegorza] Grudzińskiego 1893k. 4 i 10, do [L.] Kwiatkowskiego 1993-1894, do [Wincentego] Janowskiego 1894-1895 oraz do Antoniego Bussego 1896, w załączeniu wycinki prasowe: dotyczący wystawy kościuszkowskiej w Krakowie z reprodukcjami nagrodzonych obrazów Józefa Chełmońskiego i Wojciecha Kossaka 1894 k. 86, program zajęć Studium Rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie 1896 k. 137-138, druki k. 105v-106v spis garderoby pensjonarki w Zakładzie naukowo-wychowawczym Sióstr Augustianek w Krakowie, druk A[leksandra] Słomskiego w Krakowie.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3127

3992 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, [1845-1874] 1899-1915 [1918], 61 listów, 149 kart, 58 × 24,2 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Gabrys** Joseph [Jouzas] 1910, b.d. (2) k. 1-4, w tym karta wizytowa, nadruk

Étude de M[aitr]es Bricout et Gabrys w Paryżu. — **Gadon** Lubomir 1902 (2) k. 5-6, karty pocztowe, nadto obwoluta k. 7. — **Gaidoz** Henri 1915 (1) k. 8-9, karta wizytowa, pieczęć odciskowa papeterii Au Bon Marché w Paryżu. — **Gallarati Scotti** Tommaso hrabia b.d. (1) k. 10, karta wizytowa. — **Galletti** Onofrio b.d. (1) k. 146, karta wizytowa. — **Gałecki** Kazimierz b.d. (1) k. 11, karta wizytowa. — **Gałek** Stanisław 1902 (1) k. 12, karta poczty pneumatycznej. — **Ganche** Édouard 1911-1915 (5) k. 13-24, nadruki Société Frédéric Chopin w Paryżu, nadto wkładka dotycząca zniszczenia kościoła w Brochowie [1915] k. 25, pocztowe potwierdzenie przekazu na 10 franków 1913 k. 26, formularz, druk i obwoluta k. 27. — **Garszyński** Stanisław 1911 (1) k. 28-30, nadto obwoluta k. 31. — **Garzyński** Zygmunt [1918] (1) k. 32, karta wizytowa. — **Gasté** B. 1906 (1) k. 33-35. — **Gatimel** Auguste 1908 (3) k. 36-40, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, nadto obwoluty (2) k. 41-42. — **Gauley** Armand 1910 (4) k. 43-49, w tym karty wizytowe (2) i zawiadomienie w imieniu własnym i [Marie-Thérèse] Gauley-TeXier 1910 k. 48, druk, nadto obwoluta k. 50. — **Gąsiorowski** Waclaw 1905-1912 (23) k. 51-114, w tym karty pocztowe (2) i karty wizytowe (6), pieczęcie tuszowe, nadruki Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu i jego zarządu, znaki wodne „CL” „Original Delta” oraz „Regia Aquila Bank”, w załączeniu artykuł W[acława] G[ąsiorowskiego] *Polonica paryskie*, „Słowo”, 10 maja 1910 k. 75 wycinek prasowy, druk, oraz listy do [Wacława Gąsiorowskiego] od [Konstancji] Dygatonowej 1910 k. 82-83, [Zygmunta] Miłkowskiego 1910 k. 86-87 i B[ronisława] Kozakiewicza 1911 k. 100, dopisek Wacława Gąsiorowskiego, autografy, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1911] k. 115-117, pusta koperta b.d. k. 149 i obwoluta k. 118. — **Gąssowska** 1915 (1) k. 147-148. — **Giedroyc** Al[eksander] 1900, b.d. (3) k. 119-123, w tym karty pocztowe (2), nadto obwoluta k. 124. — **Gielecki** Wojciech 1906-1907 (3) k. 125-129, w tym karty pocztowe (2), nadto obwoluta k. 130. — **Gierszyński** Henryk 1903 (1) k. 131-133, pieczęć odciskowa, nadto kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1902 k. 134 i obwoluta k. 135. — **Gleyre** C[harles] b.d. [1845-1874] (1) k. 136, karta wizytowa. — **Głodzińska** L. [Ksawerowa] 1899 (2) k. 137-140, w tym karta wizytowa. — **Gniewosz** 1903 (1) k. 141, karta pocztowa, nadto notatka adresowa ręką Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 142. — **Godebski** [Cyprian] 1902 (1) k. 143, karta pocztowa, nadto notatka ręką Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 144 i obwoluta k. 145.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3112, 3115-3116, 3132-3133, 3138/I, 3144-3145, 3150, 3156

3993 *Franc., pol., ros., papier, lak pieczętny, fotografia, akta luźne, rkp., druk, [1857-1868] 1893-1915 [1918-1919], 68 listów, 185 kart, 27 × 31,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Gorecka** z Mickiewiczów Maria 1904-1907, b.d. [1857-1868] (5) k. 1-8, w tym karty wizytowe (3), pieczęć lakowa, nadto obwoluta k. 9. — **Gorecka** Marthe 1902-1904 (5) k. 10-24, w tym karta wizytowa w imieniu własnym i J[eanne]

Goreckiej[-Deprez], pieczęć tuszowa papeterii E. Maître w Paryżu, zawiadomienia o ślubach: Alberta Goreckiego z Jeanne Leroy w imieniu Constantów Leroy i [Ladislas-Xavier] i [Marthe] Goreckich 1902 k. 12-14, druk Impr[imerie] F. Tugaut w Noyon oraz Gustave'a Deprez z Jeanne Gorecką w imieniu pani Deprez, Michela i Marcela Deprez i [Ladislas-Xavier] i [Marthe] Goreckich 1903 k. 15-19, druki i pieczęć odciskowa papeterii (Euvre d'Auteuil oraz nekrolog Ladislas-Xavier Goreckiego 1904 k. 20-22, druki Maison Roblot w Paryżu. Dodatkowo fragment zdjęcia z portretem Marthe Goreckiej [?] b.d. k. 25, na odwrociu fragment nieustalonego tekstu po rosyjsku z nazwiskiem [S]okołowski. — **Gorecki** Louis [Ludwik Władysław] b.d. [przed 1905] (1) k. 26, karta wizytowa nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza do [Ludwika Władysława] Goreckiego b.d. (1) k. 27 i do [Alberta] Goreckiego [1902] (1) k. 28 oraz obwoluta k. 29. — **Gościcki** Kazimierz b.d. (1) k. 30, karta wizytowa. — **Górski** Artur 1910-1911, b.d. (10) k. 31-56, w tym karta wizytowa i zawiadomienie o ślubie z Janiną Pawlicką 1911 (1) k. 48-49, druk, nadto obwoluty (2) k. 57-58. — **Górski** Jan b.d. (1) k. 59, karta wizytowa. — **Górski** Romuald 1904-1907 (9) k. 60-85, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, nadto karta wizytowa Władysława Alojzego Strzembosza 1903 k. 86-87, nadruk Bibliothèque polonaise w Paryżu, pieczęć tuszowa pocztowa z informacją o nieodebraniu przesyłki, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1904-190[8] (6) k. 88-93, formularze, druki i obwoluty (2) k. 94-95. — **Grabowski** R. 1910 (1) k. 96-98, pieczęcie tuszowe. — **Grabowski** T[adeusz] St[anisław] b.d. [1918-1919] (1) k. 99, karta wizytowa. — **Grappin** [Henri] 1915 (2) k. 100-102 i 183-185, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1915 k. 103-104, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1915 k. 105, formularz, druk i obwoluta k. 106. — **Greliński** Adam 1903-1907 (3) k. 107-110, karty pocztowe (2) i zawiadomienie o ślubie z Lucyną Łobaczewską w imieniu Heleny z Ritterschildów Erazmowej Łobaczewskiej i Leonii z Szawłowskich Józefowej Grelińskiej 1907 k. 109, druk Jana Bromilskiego we Lwowie, pieczęcie tuszowe, nadto obwoluta k. 111. — **Grubenthal** Bronisława [baronowa] 1893-1907, b.d. (23) k. 112-172, w tym karta pocztowa i karty wizytowe (8), w załączeniu list Józefa [Jaroszyńskiego] 1895 k. 134-135 i fragment opłatka w dodatkowej kopercie k. 160, nadto list mera Bourron, [François Alexandre'a] Coutora do Władysława Alojzego Strzembosza 1904 k. 152-154 z informacją o zgonie Constance (Konstancji) Boulard na odwrociu listu Władysława Alojzego Strzembosza z zapytaniem o losy wyżej wymienionej, nadruk merostwa w Bourron, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu, okrągła pieczęć odciskowa Akademii Umiejętności w Krakowie oraz wzmianka o ofercie Władysława Alojzego Strzembosza na kolonie letnie zamiast wieńca na trumnę barona Ludwika [Friedhubera] de Grubenthala [1898] k. 173, wycinek prasowy, druk i koperta z pieczęcią tuszową k. 174. — **Grudziński** [Antoni] Grzegorz ks[iądz] 1894-1896 (2) k. 175-181. — **Grzymała** Albert b.d. [przed 1872] (1) k. 182, na odwrociu dopisek ręką Władysława Alojzego Strzembosza „Barneth”.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3112, 3114, 3125, 3145, 3149-3150, 3152, 3154

3994 *Franc., papier, akta luźne, rkp., druk, 1907-1915, 37 listów, 108 kart, 27 × 21 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Harlingue-Doyen** Victor (sekretarz księcia Witolda Kazimierza Czartoryskiego) 1907-1915 (35) k. 1-80, w tym karty pocztowe (2) i karty wizytowe (4), nadruki i pieczęcie tuszowe Château de la Côte-de-Grâce w Équemauville, znaki wodne „Joynson Superfine” papierni Joynson’s Mill w St Mary Cray, pieczęć odciskowa drukarni i papeterii R. Sescou w Honfleur, nadto list Arthura Savaète do [Victora] Harlingue-Doyen, 1907 k. 81, autograf, na egzemplarzu katalogu wydawniczego 1907 k. 81-84, druk, bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1907-1915 (9) k. 85-102, nadruk i pieczęć tuszowa Biblioteki Polskiej w Paryżu, w załączeniu anons wydawniczy „Documents inédits pour servir à l’histoire du christianisme en Orient, XVI-XIX^e siècle” ojca Antoine’a Rabbatha [1907] k. 89, druk, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1907-1915 (2) k. 103-104, formularze, druki, pokwitowanie odbioru od Victora Harlingue-Doyen 80 franków za zakupione meble 1911 k. 105, znaczek skarbowy, obwoluta k. 106 i list NN [do Victora Harlingue-Doyen] 1908 k. 107-108, autograf.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3113, 3118, 3125, 3143, 3145

3995 *Franc., pol., ros., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, [XIX wiek] 1899-1915 [po 1928], 31 listów, 96 kart, 28 × 31 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Halpern** Dav. H. 1915 (1) k. 1-2, nadruk, pieczęcie tuszowe i lakowe cenzury wojennej. — **Hanck** M[arcel] 1913-1915 (4) k. 3-13, w tym zawiadomienie o ślubie Marcela Hancka z Renée Berthault w imieniu wdów E. i G. Berthault oraz państwa Hancków, nadruki, nadto potwierdzenie nadania przekazu pocztowego 1913 k. 14, formularz, druk. — **Handelsman** Marceli b.d. (1) k. 15, karta wizytowa. — **Hauke** Alexander [-Nowak] b.d. [po 1928] (2) k. 16-17, karty wizytowe k. 17 dopiski uczestników delegacji Sodalicji Mariańskiej Panów w Warszawie: Wiesława S. Kaszyńskiego [?] i M. Jastrzęb[skiego?]. — **Hau-mant** Émile 1913-1915, b.d. (4) k. 18-26, w tym karty wizytowe (2), w załączeniu karta wizytowa Paula Darcy [1913] (1) k. 22, pieczęcie odciskowe papeterii E[rnesta] Flammariona i A[uguste’a] Vaillanta oraz Papeterie du Panthéon w Paryżu. — **Hempel** Jan 1912 k. 27. — **Hempel** Józef 1910 (2) k. 28-31, w tym karta wizytowa, nadruk Zarządu Głównego Dóbr i Interesów Ks[iążąt] M[aciejostwa] Radziwiłłów w Sichowie, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1910 k. 32 i akta sprawy genealogii rodziny Hemplów: notatki ręką Władysława Alojzego Strzembosza [1910] k. 33-51 oraz bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza do F[ernanda] Doyena [1910] (2)

k. 52-56 i 60-61, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu, list i jego kopia kalkowa 1910 k. 57-59, nadruk, brulion listu 1911 k. 62, potwierdzenia nadania i odbioru przesyłki pocztowej 1910 (2) k. 63-65, formularze, nadruki. — **Herbigny Michel** d' b.d. [po 1911] (1) k. 66, karta wizytowa. — **Hochedlinger Józef** 1899 (2) k. 67-71, w tym karta wizytowa. — **Horbowski** [?] b.d. [1895-1899] (1) k. 72. — **Hordyński Ludwik** 1913 (2) k. 73-77, w tym karta wizytowa. — **Hryniewicki Ph.** b.d. [XIX wiek] (1) k. 78, karta wizytowa. — **Iwaszkiewicz Edmund** 1899-1903, b.d. (8) k. 79-96, w tym karty pocztowe (3), karta wizytowa i zawiadomienie o ślubie z Marią Jeśmanówną 1903 k. 95, druk.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3125, 3145, 3150, 3156, 3160

3996 *Franc., pol., ros., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., masz., druk, [XIX wiek] 1894-1915 [po 1920], 61 listów, 129 kart, 28 × 28 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Jabłonowska Julia** 1902 (1) k. 1-2, karta wizytowa. — **Jachimowicz Józef** b.d. [po 1920] (1) k. 3, karta wizytowa. — **Jagalska Maryla** 1914 (1) k. 4-5, karta wizytowa. — **Jagniątkowski Władysław** 1903-1913 (7) k. 6-22, w tym karta pocztowa, karta poczty pneumatycznej i karta wizytowa, znaki wodny „Lyon Paper”, „Alfa Colomba fabriquée en Écosse” i „Halls Mill Extra Super”. — **Jakubiak Stanisław** 1913 (1) k. 23-24, karta wizytowa. — **Jakubowski Jan** 1902 (4) k. 25-30, w tym karty pocztowe (2) i telegram. — **Jakubowski S. A.** 1897 (1) k. 129, na odwrociu potwierdzenie nadania przekazu pocztowego na 25 rubli. — **Jamontt A**[nna z Pruszyńskich] 1899-1901, b.d. (3) k. 31-35, w tym karty pocztowe (2). — **Jamontt Janusz** 1898-1903 (4) k. 36-46, w tym karty pocztowe (2), dopisek Anny Jamontt 1903 k. 45v. — **Jankowski A. B.** b.d. (1) k. 47-49. — **Jankowski Czesław** b.d. (1) k. 50, karta wizytowa. — **Januskiewicz Eustache** b.d. [XIX wiek] (2) k. 51-52, karty wizytowe. — **Jarkowska[-Szyndler] Jadwiga** 1909 (1) k. 53-54, zaproszenie na ślub z Aleksandrem Szyndlerem w imieniu Teofila i Klementyny ze Stroupeznickich Jarkowskich oraz Jana Augusta i Stanisławy z Sawickich Szyndlerów, druk Lit[ografii] [J.] Breslauera w Warszawie, znak wodny „Imperial Mill”. — **Jaroszewska Stefania** 1906 (2) k. 55-60, pieczęć odciskowa papeterii, nadto obwoluta k. 61. — **Jaroszyński Józef** 1894-1898 (12) k. 62-102, w tym karta pocztowa i karty wizytowe (2), nadruki i pieczęcie odciskowe papeterii, pieczęć lakowa, dopiski Bronisławy Grubenthal 1894-1898 (4) k. 63-63v, 71v-73v, 80-80v i 101-101v, w załączeniu bilety wizytowe: Bronisławy Grubenthal 1895-1897 (2) k. 76 i 88, barona Ludwika Friedhubera Grubenthala 1897 k. 89 i księdza Antoniego Grzegorza Grudzińskiego 1895 k. 77. — **Jaszowska Nina** 1912 (2) k. 103-108. — **Jaworowicz Anna** b.d. (1) k. 109-110, karta wizytowa. — **Jaworski H**[élan Joseph Antoine] 1910 (2) k. 111-113, w tym karta wizytowa. — **Jeltsch Charles** b.d. k. 114, karta wizytowa. — **Jełowicka Zofia** z Nartowów b.d. [ok. 1908] (1) k. 115-116, nekrolog, druk, znak wodny „Poland's Paper Mill”. — **Jeziński H.** 1909 (1)

k. 117-119, pieczęć odciskowa papeterii. — **Jezierna** Waclaw 1915 (1) k. 120-122, w załączeniu certificat de vie wystawiony przez merostwo w Cannes, formularz, druk, okrągła pieczęć tuszowa, podpis nierozczytany. — **Jodkowa** Marja b.d. (2) k. 123-124, karty wizytowe. — **Joyeux** [?] L. 1912 (2) k. 125-126, karty pocztowe. — **Judeyko** Waclaw b.d. (1) k. 127, karta wizytowa. — **Jurgenson** P[iotr Iwanowicz] 1898 (1) k. 128, karta pocztowa, nadruk.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 120-122)

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3125-3126, 3129, 3131, 3150, 3153, 3160, 5658/IV

3997 *Pol., ros., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., masz., druk, 1894-1902, 77 listów, 193 karty, 28 × 23 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

— **Janowski** Wincenty 1894-1902 (77) k. 1-193, w tym karty pocztowe (19), karta wizytowa i telegramy (4), nadruk, pieczęcie tuszowe Przewodniczącego w Zarządzie Towarzystwa Osad Rolnych i Przytułków Rzemieślniczych w Warszawie oraz lakowe, znaki wodne „Four Eagles Mill 1842”, fotografia portretowa [Wincentego i Konstancji Janowskich] na karcie pocztowej 1901 k. 163.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3154

3998 *Łac., pol., ros., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, 1894-1909, 76 listów, 186 kart, 26 × 34,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

— **Janowski** Wincenty 1903-1909 (12) k. 1-28, w tym karty pocztowe (4), zawiadomienia o ślubach: 1) Zofii Janowskiej z Romanem Kreczmerem w imieniu Wincentego i Konstancji z Czeczottów Janowskich oraz Emeliny z Zawadzkich Kreczmerowej 1903 k. 5, 2) Janiny Janowskiej z Zygmuntem Pachniewskim w imieniu Wincentego i Konstancji z Czeczottów Janowskich oraz Leonii z Pohoreckich Pachniewskiej 1909 k. 27, druki, pieczęcie tuszowe Przewodniczącego w Zarządzie Towarzystwa Osad Rolnych i Przytułków Rzemieślniczych w Warszawie, dopiski K[onstancji] Janowskiej 1904 k. 14v-15 i 1906 k. 20, dopisek Janiny Jan[owskiej-Pachniewskiej] 1904 k. 15-15v, załączony opłatek w obwołucie k. 25. — **Janowska[-Pachniewska]** Janina 1895-1906 (17) k. 29-59, w tym karty pocztowe (12) i karta wizytowa, pieczęcie odciskowe papeterii, fotografie portretowe podwójna [Janiny i Zofii Janowskich] na karcie pocztowej 1902 k. 47 i Janiny Janowskiej 1905 k. 56. — **Janowska** Konstancja 1894-1907 (14) k. 60-89, w tym karty pocztowe (9) i karty

wizytowe (3). — **Janowska[-Kreczmer]** Zofia 1895-1904 (17) k. 90-121, w tym karty pocztowe (16). — **Janowscy** 1895-1905 (15) k. 122-156, w tym karty pocztowe (4) i karty wizytowe (2), podpisy i dopiski członków rodziny Janowskich w różnych konfiguracjach, pieczęcie lakowe, pieczęcie odciskowe papieru, pieczęć tuszowa Przewodniczącego w Zarządzie Towarzystwa Osad Rolnych i Przystanków Rzemieślniczych w Warszawie, w załączeniu zwrócony list Władysława Alojzego Strzembosza do Koła Polskiego w Moskwie [1896] k. 135, nadto obwoluty (3) k. 157-159 k. 157v passus z niezidentyfikowanego tekstu łacińskiego, brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza do Janowskich 1907 k. 160 oraz potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1899-1907 (26) k. 161-186, formularze, druki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3131, 3148, 3154, 3160

3999 *Fotografia, XIX/XX wiek, 27 kart, 9 × 12 cm.*

Fotografie rodzinne Janowskich

Fotografie członków rodziny Janowskich oraz niezidentyfikowanych osób i zjazdów rodzinnych i towarzyskich XIX/XX wiek. Nadto fotografie plenerowe niezidentyfikowanych miast, rzek, cerkwi i kościołów. K. 27 reprodukcja fotograficzna portretu rysunkowego Tadeusza Kościuszki.

Por. BPP 3932.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3154

4000 *Franc. pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, [1848-1871] 1899-1915 [po 1919], 63 listy, 138 kart, 36 × 23 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Kaczkowska** Ada 1913 (1) k. 1-3. — **Kakowski** [Aleksander] kardynał b.d. [po 1919] (1) k. 4, karta wizytowa. — **Kallenbach** Józef 1905-1913 (9) k. 5-16, w tym karty pocztowe (5) i karty wizytowe (3) z rekomendacjami dla [Tadeusza] Sinki [1905] (1) k. 5, Stanisława Żaby 1906 (1) k. 8 i Kazim[ierza] Kobzdaja [-Kolbuszewskiego] 1913 (1) k. 13. — **Kania** Włodzimierz 1899-1904 (3) k. 17-21, karta pocztowa z fotografią portretową Władysława Alojzego Strzembosza 1904 k. 21, karta wizytowa i telegram. — **Kaniowa** Zofia 1901-1902 (2) k. 22-24, w tym karta poczty pneumatycznej. — **Kapliński** Leon b.d. [1848-1871] (1) k. 25, karta wizytowa. — **Karczewski** Wacław 1905-1910 (8) k. 26-42, w tym karty pocztowe (2) i karta wizytowa, nadruk Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, nadto kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1905 k. 43-46, bruliony dedykacji 1905 k. 47 i listu Władysława Alojzego Strzembosza 1907 k. 48. — **Karnecki** Henryk Apolinary b.d. (1) k. 49, karta wizytowa. — **Karśnicka** D. 1900-1901 (2) k. 50-55,

pieczęcie odciskowe. — **Kasterska[-Sergescu]** Maria 1915 (1) k. 56-57. — **Keisel** [?] wicehrabia de 1909 (1) k. 138. — **Keylor** 1909 (2) k. 58-62. — **Kętrzyński** Stanisław 1905-1911 (6) k. 63-75, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, nadruki Biblioteki Ordynacji Krasieńskich w Warszawie i Hôtel des Anglais w Nicei k. 72 list otwarty w sprawie zawiązania spółki antykwarycznej 1905, podpisy S[amuela] Dicksteina, St[anisława] Kętrzyńskiego, B[ronisława] Kułakowskiego i H[ieronima] Wildera. — **Kijewska** Wanda 1912, b.d. (3) k. 76-80, w tym karta wizytowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 81-82. — **Kirmisson** Marie 1909 (1) k. 83-85. — **Kleiner** Juliusz 1910 (1) k. 86-88. — **Kłoczewski** Mikołaj b.d. (1) k. 89-90. — **Knopf** Armand 1910 (1) k. 91-92, karta wizytowa. — **Koechlin** Raymond b.d. (1) k. 93-94, karta wizytowa. — **Komierowska** Zofia 1913 (3) k. 95-97, karty pocztowe, w tym zdjęcie córki Hanny k. 95. — **Komierowski** K[onstanty?] 1913 (4) k. 98-106, znaki wodne „Best Writing”, w załączeniu opracowanie na temat Zgromadzenia Pań Kanoniczek w Warszawie [1913] k. 107-110, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1913 k. 111, formularz, druk. — **Kondraczek** Stefan 1900 (1) k. 112, karta pocztowa. — **Konic** Henryk b.d. (1) k. 113, karta wizytowa. — **Konopczyński** Władysław 1911 (2) k. 114-118, zawiadomienie o ślubie Jadwigi Lutostańskiej z Władysławem Konopczyńskim w imieniu Marii Sewerynowej Lutostańskiej oraz Ludwika i Ignacego Konopczyńskich i podziękowanie za pamięć i życzenia, druki, pieczęć odciskowa papeterii i drukarni Parkins and Cotto w Londynie, nadto notatka adresowa ręką Władysława Alojzego Strzembosza k. 119. — **Konopnicka** Maria 1905 (6) k. 120-137, w tym karta wizytowa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3116-3117, 3125, 3143, 3148, 3150, 3152-3153, 3156, 3160

4001 *Franc., łac., niem., pol., papier, akta luźne, rkp., druk, 1895-1915, 32 listy, 85 kart, 36 × 23 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

— **Koprowski** Leon b.d. (2) k. 1-2, karty wizytowe. — **Korbut** G[abriel] 1902 (1) k. 3, karta pocztowa. — **Korytko** E[ugeniusz] 1900-1909 (4) k. 4-13, w tym karta pocztowa, nadruki, nadto brulion listu i list Władysława Alojzego Strzembosza 1909 k. 14-20, nadruk oraz potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1906 k. 21, formularz, druk. — **Korzeniowski** J[ózef] b.d. (1) k. 22, karta wizytowa. — **Kos** Michał 1903 (1) k. 23, karta poczty pneumatycznej. — **Kosowska** b.d. (1) k. 24-25.

Por. BPP 754 k. 744-746.

— **Koszarski** Stefan 1905-1912, b.d. (3) k. 26-29, karty wizytowe (2) i zawiadomienie o narodzinach Jacques'a (Jakuba) Koszarskiego 1905 k. 26, druk. — **Kościńska** W. M. 1913 (1) k. 30-31, karta wizytowa. — **Kośmiński** S[tanisław] 1900 (4) k. 32-36, w tym karta pocztowa i karty poczty pneumatycznej (2), nadruk i pieczęć tuszowa Hôtel Cluny Square w Paryżu. — **Kotkowski** Józef b.d. (1)

k. 37, karta wizytowa. — **Kowalewski-Szewerdykowicz** Kazimierz 1895-1899 (8) k. 38-58, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, pieczęcie odciskowe papeterii, znak wodny „Margaret Mill Ivory Paper” „Vienna Manufacture”, nadto potwierdzenia nadania i odbioru przesyłek pocztowych 1899-1900 (3) k. 59-62 oraz recepta „contra congelationem” wystawiona Kazimierzowi Kowalewskiemu przez Władysława Alojzego Strzembosza 1896 k. 63. — **Kowalewski** Lucjan 1898 (1) k. 64-65, w tym wiersz w imieniu Koła [Polskiego w Moskwie] „Do Adama Mickiewicza” 1896 k. 65 sygnowany „Julian Szewerda”. — **Kownacka** G. 1908, b.d. (2) k. 66-71, nadto karty wizytowe A. Kownackiego [1908] (2) k. 72-78. — **Kozłowska** Zofia 1905 k. 79-81, nadto obwoluta k. 82. — **Kozłowska** 1915 (1) k. 83-85.

Archiwum Instytucji Czcii i Chleba (k. 24-25)

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3117-3118, 3126, 3144-3145, 3150, 3153, 3160

4002 *Franc. pol., papier, akta luźne, rkp., druk, 1902-1913, 62 listy, 109 kart, 21 × 13,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

— **Kozakiewicz** Bronisław 1902-1913, b.d. (60) k. 1-109, w tym karty pocztowe (11), karty poczty pneumatycznej (8) i karty wizytowe (5), pieczęcie odciskowe papeterii M. Andouarda w Paryżu, nadruki, w tym Casino municipal w Nicei, dopiski [Wacława] Gąsiorowskiego i [Karola] Vacquereta 1913 k. 84, w załączeniu fragment listu [J.-Vladimira] Bienstocka do Bronisława Kozakiewicza 1908 k. 36, zwrócona karta wizytowa Władysława Alojzego Strzembosza do B[ronisława] Kozakiewicza 1907 k. 48, karta wizytowa Charles-Réné do [Bronisława Kozakiewicza] 1912 k. 79, nadto bilety do Théâtre Sarah-Bernhardt w Paryżu 1904 (2) k. 20-21, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe.

Szkic piórem ruskiego przedstawienia heraldycznego archaniola Michała 1904 k. 12.

Zły stan zachowania i mikrobiologiczny listów z drugiej połowy 1913 roku.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3116-3117, 3143, 3146, 3153

4003 *Franc. pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., masz., druk, 1899-1916, 58 listów, 116 kart, 24 × 37 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

— **Krajewski** Marceli 1908-1913, b.d. (8) k. 1-12, karta poczty pneumatycznej, karty wizytowe (6) i telegram, nadto obwoluty (2) k. 13-14. — **Krawczyński** [Antoni] ks[iądz] 1899 (1) k. 15-17, pieczęć lakowa. — **Krempowiecki** Karol S. 1902 (1)

k. 18-19. — **Krieger** [Amalia] 1912 (1) k. 20, karta pocztowa sygnowana „Ignacy (Izaak)] Krieger, nadto obwoluta k. 21. — **Królikowski** Stefan b.d. (1) k. 22, karta wizytowa. — **[Kruse af Kajbala] Kajbala de Kruuse** hrabia 1911-1912 (12) k. 23-39, w tym karty pocztowe (4), karty poczty pneumatycznej (4) i karty wizytowe (3), pieczęć odciskowa papeterii Fortin et Compagnie w Paryżu, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1912 (3) k. 40-42, notatka adresowa ręką Władysława Alojzego Strzembosza [1911-1912] k. 43, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1911 k. 44, formularz, druk, fiszka z katalogu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 45, nadruk, odpis artykułu z „Kuriera Warszawskiego” w sprawie konserwacji plafonów Marcella Bacciarrellego w Zamku Królewskim w Warszawie 1911 k. 46 i obwoluty (2) k. 47-48. — **Krypski** Wiktor 1900-1903 (5) k. 49-55, w tym karty poczty pneumatycznej (3) i karta wizytowa. — **Krzakowska** M. 1912 (1) k. 56-58, nadto obwoluta k. 59. — **Krzysztofowiczowie** 1912 (2) k. 60-63, karty wizytowe, pieczęć odciskowa papeterii E. Ensfieldera w Paryżu, nadto obwoluta k. 64. — **Krzyżanowski** Bronisław b.d. (1) k. 65, karta wizytowa. — **Krzyżanowski** François 1902 (1) k. 66-68, karta wizytowa. — **Kucharski** Henry Korab de 1911-1913 (2) k. 69-71, karty wizytowe, nadto obwoluta k. 72. — **Kucharzewscy** Jan i Maria 1913-1915 (5) k. 73-79, w tym karty pocztowe (4), nadto pusta banderola 1916 k. 80, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1915 k. 81, formularz, druk i obwoluta k. 82. — **Kuczynski** b.d. (1) k. 83, karta wizytowa z dopiskiem na odwrociu barona Brunickiego b.d. — **Kudrjawcew** A. b.d. [ok. 1900-1903] (1) k. 84, karta wizytowa. — **Kukielowa** Stanisława b.d. (1) k. 85, karta wizytowa. — **Kulikowski** W. 1912 (1) k. 86-88, nadto odpowiedź Władysława Alojzego Strzembosza 1912 k. 89-90, nadruk i obwoluta k. 91. — **Kupść de la Chesnaye** 1915 (1) k. 92, karta pocztowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1915 k. 93. — **Kurpiel** Antoni Marian 1902-1904, b.d. (6) k. 94-103, karty pocztowe. — **Kuściński** August 1913 (1) k. 104-105, zawiadomienie o ślubie Suzanne Louvet z Albertem Frantzem w imieniu własnym, Kuścińskiej oraz Gustawowej Frantz, druk, nadto obwoluta k. 106. — **Kuśmierz** Stefan 1912 (2) k. 107-109, w tym karta poczty pneumatycznej, nadto obwoluta k. 110. — **Kutrzeba** Stanisław 1908 (1) k. 111-113. — **Kybal** Vlastimil [1908] (1) k. 114-116, karta wizytowa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3113, 3118, 3137, 3144-3145, 3150, 3156, 3160, 3987

4004 *Pol., papier, fotografia, akta luźne i klejone, rkp., druk, 1898-1912, 25 listów, 87 kart, 22 × 26 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Laudyn** Kazimierz 1898-1908 (3) k. 1-6, w tym karta pocztowa i zawiadomienie o ślubie Reginy Laudyn z Michałem Odlanickim-Poczobutem w imieniu Kazimierza i Stefanii z Borowskich Laudynów oraz Józefa i Marii ze Staniszewskich Odlanickich-Poczobutów, druk, pieczęcie tuszowe. — **Odlanicka-**

-**Poczobut** Regina 1909-1912 (22) k. 7-57, w tym karty pocztowe (11), nadruki Mohylewskiej Oświaty k. 24v fotografia zbiorowa mieszkańców Wołody 1909, w załączeniu opłatki 1909 i 1911 w obwolutach k. 32 i 52 k. 34 fotografia portretowa Reginy Odlanickiej-Poczobut 1909, nadruk atelier I. W. i A. I. Jefremowych w Wołodzie, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1909-1911 (5) k. 58-81 oraz potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1909-1910 (6) k. 82-87, formularze, druki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3130, 3137, 3143, 3160

4005 *Franc., pol., ros., papier, tektura, fotografia, akta luźne, rkp., masz., druk, 1898-1909, 64 listy, 172 karty, 66 × 27 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Laudyn-Chrzanowska** Stefania 1898-1909 (64) k. 1-172, w tym karty pocztowe (24), karta poczty pneumatycznej, karta wizytowa i telegram, nadruki, w tym Hotelu Pollera w Krakowie, pieczęcie odciskowe papeterii, pieczęcie tuszowe Kazimierza Laudyna, w załączeniu „Appel aux femmes de France” 1906 k. 97-98, brulion, kopia kalkowa ręką Władysława Alojzego Strzembosza k. 99-101 oraz wycinek prasowy z 7 (20) marca 1906 k. 102, druk, podpisy Heleny Baranowskiej, Marii Gadowskiej, Janiny Lukas, Anny Żebenkol[-Jakubowskiej] i nierozczytany 1906 k. 104v, fotografie portretowa Stefanii Laudyn-Chrzanowskiej z dedykacjami dla Władysława Alojzego Strzembosza 1909 k. 109 i 135, nadruki atelier R[omana] Brodowskiego w Moskwie, i Van Bosch w Wiesbaden, odpis listu otwartego „Polki” do hrabiego Lwa Nikołajewicza Tołstoja 1909 k. 113-116, wycinek prasowy z 24 lipca 1909 k. 141 z reprodukcją fotografii zbiorowej uczestników majówki polskiej pod Moskwą, druk, znaki wodne Lacroix Frères [w Angoulême] i „Margaret Mill Ivory Paper” „Vienna Manufacture”.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3117, 3130, 3143, 3160

4006 *Pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, [1896-]1910-1915, 22 listy, 131 kart, 41 × 25,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Laudyn-Chrzanowska** Stefania 1910-1915 (19) k. 1-54, 85, w tym karty pocztowe (8), puste obwoluty 1911 k. 20-21 i 1915 k. 54, nadruki Lemont's Resort Farm w Sodus, „Głosu Polek” i Whitcomb Hotel and Mineral Bath w St. Joseph, w załączeniu opłatek 1910 w obwolucie k. 15, oświadczenie Stanisława Osady z dopiskiem Wład[ysława Alojzego] Strzembosza 1915 k. 41, nadruk Biura Sekretarza Polskiego Centralnego Komitetu Ratunkowego w Chicago oraz

Memoriał Związku Polek w Ameryce na Międzynarodowy Kongres Pokoju w Hadze d[nia] 28 kwietnia 1915 roku k. 50-51, druk, znaki wodne Hammermill Bond [w Erie] i „Island Mill”, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1901-1913 (17) k. 55-60 i 67-69 i 77-114 oraz notatki [ok. 1908] k. 70-76, niewysłane listy Władysława Alojzego Strzembosza 1902 (2) k. 61-66, nadruk, dedykacja „Autorki” 1896 k. 115, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1901-1913 (14) k. 116-129, formularze, druki i obwoluty (2) k. 130-131.

Atrybucja listów i brulionów listów do niewymienionej z nazwiska adresatki 1901-1902 (4) k. 55-66 oraz dedykacji 1896 k. 115 hipotetyczna: Stefania Laudyn-Chrzanowska, Ewelina Lipińska, inna osoba?

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3115-3116, 3130, 3137, 3143, 3145

4007 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz. druk, [XIX wiek] 1900-1915 [1921-1926], 36 listów, 100 kart, 36,5 × 37 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Lach-Szyrma** Władysław Somerville 1909 (1) k. 1-3, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1908-[1909] k. 4-8 i obwoluta k. 9. — **Lacour Julien** 1912-1913 (2) k. 10-13, karty wizytowe, pieczęć odciskowa papeterii V. Kollera [w Paryżu], nadto obwoluta k. 14. — **Lacroix Désiré** b.d. (1) k. 15, karta wizytowa. — **Lafontowie** 1900 (1) k. 16, zawiadomienie o ślubie Charles’a Lafonta z Amélie Charpentier w imieniu wdowy Charpentier i państwa Lafontów, druk, nadto obwoluta k. 17. — **Lallemant François** b.d. (1) k. 18, karta wizytowa. — **Landowski P[aul]** 1908 (1) k. 19-21, nadruk, pieczęć odciskowa grawera A. Schneidera w Paryżu. — **Lange A[ntoni]** 1909 (1) k. 22-24, nadto obwoluta k. 25. — **Laudet Fernand** 1915 (1) k. 26-27, karta wizytowa adresowana do Władysława Alojzego Strzembosza i do Gastona Lefola. — **Laurent de l’Ardèche [Paul-Mathieu]** b.d. [przed 1878] (1) k. 28, karta wizytowa. — **Le Berthois Maryse** 1915 (1) k. 29-30, karta wizytowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1915 k. 31. — **Le Goff Marguerite** 1913 (2) k. 32-35, karty wizytowe, pieczęć odciskowa papeterii Au nouveau siècle w Paryżu, nadto obwoluta k. 36. — **Leconte Sébastien-Charles** 1911 (1) k. 37-38, karta wizytowa, nadto obwoluta k. 39. — **Lefebvre-Trémont Léopold** 1908-1909 (2) k. 40-43, karty wizytowe. — **Lefeuvre A.** 1913 (1) k. 98-99, nadto obwoluta k. 100. — **Lefol Gaston** 1915 (3) k. 44-47, w tym karta pocztowa, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1915 (2) 48-52 i kwit, formularz Maison Gillot, Richer et Compagnie Succ[esseu]rs w Paryżu b.d. [1914-1915] k. 53, nadruk. — **Lefranc M.** 1915 (1) k. 54, karta wizytowa, nadto obwoluta k. 55. — **Legieżyński Bronisław** b.d. [1921-1926] (1) k. 56, karta wizytowa. — **Legus Józef** 1905 (1) k. 57-59, nadto obwoluta k. 60. — **Leszczyński St[anisław]** 1908 (5) k. 61-69, w tym karty pocztowe (3), nadto papiery firmowe Wydziału Czytelni Bezpłatnych przy Warszawskiem Towarzystwie Dobroczyńności [1908] k. 70-73, 2 egz., koperta, obwoluta Deuxième Congrès

international de l'Éducation populaire i Ligue française de l'enseignement w Paryżu 1908 k. 74-75 oraz bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1908 (2) k. 76-80. — **Leśniewski** Czesław 1911-1914, b.d. (4) k. 81-87, w tym karta poczty pneumatycznej i karta wizytowa, nadto potwierdzenie odbioru od Władysława Alojzego Strzembosza trzydziestu franków na wpisowe na wydział literacki na Sorbonie 1911 k. 82 i obwoluty (2) k. 88-89. — **Lévy Armand** b.d. [przed 1892] (1) k. 90, karta wizytowa. — **Lewandowski** [Szymon] 1910 (3) k. 91-97, nadruki Hôtel Meyerbeer w Paryżu i Dominium Klony (Klony) w powiecie kostrzyńskim.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 1-9)

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3116-3117, 3137, 3138/I-II, 3143, 3145, 3149-3150, 3156, 3160

4008 *Franc., papier, fotografia, akta luźne, rkp., druk, 1908-1915, 33 listy, 78 kart, 27 × 21 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Leblond** Marius-Ary 1908-1915 (33) k. 1-67, w tym karty pocztowe (8) i karty wizytowe (2), pieczęcie tuszowe, w tym „La Vie” i Gouvernement militaire et Armées de Paris, nadruk Messageries maritimes [w Marsylii], dopisek Kazimierza Woźnickiego 1913 k. 51, nadto zaproszenie na bankiet w Café Voltaire w Paryżu z okazji przyznania Leblondom nagrody Goncourtów 1909 k. 4, druk, fotografia portretowa Leblondów b.d. k. 14, zaproszenie na wykład na temat Alzacji i Lotaryngii [1913] k. 36-40, druk, 5 egz., znak wodny „Extra Strong Bond” i „9999”, notatki b.d. k. 68-70 i bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1909-1913 (8) k. 71-78.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3137, 3143, 3145

4009 *Pol., papier, tektura, drewno, fotografia, suszone kwiaty, akta luźne, rkp., druk, 1897-1913, 26 listów, 123 karty, 27 × 35 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Lipińska** Ewelina 1897-1913 (12) k. 1-48, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, w załączeniu suszony kwiat szarotki alpejskiej (*Leontopodium nivale* subsp. *alpinum* (Cass.) Greuter) 1907 po k. 10, fotografia portretowa 1909 k. 25, nadruk atelier E. Pawłowej w Moskwie, fotografia grupowa w plenerze Eweliny Lipińskiej, [Józefa Lipińskiego] i nieustalonej kobiety z kręgu rodziny Lipińskich 1910 k. 26, dopiski [Józefa] Lipińskiego i Maniuty [Marii Lipińskiej] 1911 k. 35, opłatek 1911 w obwolucie k. 38, nadto bruliony i fragment nieukończonego czystopisu listów Władysława Alojzego Strzembosza

1908-1911 (5) k. 49-70, nadruk oraz potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1901-1910 (5) k. 71-75, formularze, druki. — **Lipiński** Józef 1901-1912 (12) k. 76-104, w tym karta pocztowa na korze drewnianej 1902 k. 80 i karty wizytowe (6), zawiadomienie o ślubie Janiny Lipińskiej z Ludwikiem Rogowskim w imieniu Józefa i Eweliny z Ostachiewiczów Lipińskich oraz Sabiny z Golewskich Rogowskiej k. 91, druk, nadto karty wizytowe Eweliny Lipińskiej 1912 (2) k. 100 i 103, puste koperty ręką Józefa Lipińskiego 1901, b.d. (2) k. 105-106, pieczęć odciskowa papeterii i bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1907-1911 (4) k. 107-113, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1904-1911 (3) k. 114-116, formularze, druki, notatki 1911 (2) k. 117-119, nadruk i pieczęć tuszowa Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz obwoluty (4) k. 120-123.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3139, 3160

4010 *Pol., papier, tektura, fotografia, akta luźne, rkp., 1899-1913, 34 listy, 123 karty, 27 × 21 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Lipińska** Maria 1899-1912 (14) k. 1-24, w tym karty pocztowe (8), nadto brulion listu, dedykacje, notatki i wiersz Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 25-30 oraz potwierdzenia nadania paczek pocztowych 1911 (2) k. 31-32, formularze, druki. — **Bothe** Zofia z Lipińskich 1901-1912 (20) k. 33-92, w tym karty pocztowe (3), w załączeniu fotografia zbiorowa 1907 k. 40 przedstawiająca Zofię Bothe, jej czworo dzieci: Władysława-Jerzego, Jana, Zofię i Jadwigę oraz niezidentyfikowaną kobietę, fragment dziennika intymnego Zofii Bothe 1911 k. 50-52, fotografia portretowa [1901] k. 62, nadruk atelier P. Pawłowej w Moskwie, fotografie dwóch niezidentyfikowanych mężczyzn, w tym „Afgańczyka” 1911 (2) k. 82-83, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1911-1913 (8) k. 93-118, nadruki, notatki adresowe [1911] k. 119-120 oraz potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1911-1913 (3) k. 121-123, formularze, druki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3139, 3160

4011 *Ang., franc., pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., masz., druk, 1900-1915 [1920-1926], 39 listów, 111 kart, 28,5 × 31,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Lichtarowicz** Władysław [1921-1922] (1) k. 1, karta wizytowa. — **Liebek** Narcyz 1900 (2) k. 2-3, karty pocztowe. — **Limanowski** Stanisław 1913 (1) k. 4, karta wizytowa. — **Linda-Lipaczyński** Czesław 1912-1913 (4) k. 5-12, w tym karty pocztowe (2), pieczęć lakowa, nadto karty wizytowe osób rekomendowanych:

Michała Heinego i Witolda Zawadzkiego [1913] k. 13-14, brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 15 oraz obwoluty (2) k. 16-17. — **Lipkowski** Jan 1912 (1) k. 18, karta wizytowa, w załączeniu mapa cmentarza Montparnasse w Paryżu ze spisem grobów polskich, druk nakładem Jana Lipkowskiego, Paryż 1912 k. 19, nadto puste koperty 1911 (3) k. 21-23, nadruki i obwoluta k. 24. — **Lorentowicz** Jan 1901-1913 (15) k. 25-64, w tym zawiadomienie o ślubie z Ewą Rościszewską w imieniu obojga małżonków 103 k. 39, druk, rekomendacja Edwarda Woronieckiego 1913 k. 62, nadruki redakcji i administracji „Gazety Polskiej” i „Nowej Gazety” oraz Biblioteki Artystyczno-Literackiej „Muzy” w Warszawie, znaki wodne „Jeanne d'Arc Anno Domini 1429”, „Antique Mill” i „Excelsior”, nadto obwoluty (3) k. 65-67. — **Loth Alfred** 1915 (1) k. 68-70, nadto potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1914-1915 (2) k. 71-72, w tym adresowanej na Cercle carré w Paryżu, formularze, druki. — **Lubecki Alois** D[uffus książę Drucki-] 1906 (1) k. 73-75, nadto pocztowe potwierdzenie nadania przesyłki 1906 k. 76, formularz, druk i obwoluta k. 77. — **Lubecki Kazimierz** [książę Drucki-] 1908-1909 (2) k. 78-79, karty wizytowe. — **Lubecki Marian Tadeusz** [książę Drucki-] 1908-1909 (2) k. 80-86, karty wizytowe. — **Lutosławski Wincenty** 1911 (1) k. 87, karta wizytowa. — **Lutostański Karol** 1907 (1) k. 88-89, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1906 k. 90, formularz, druk i obwoluta k. 91. — **Łapuszewska M.** 1915 (1) k. 92, ołówkowy dopisek z brulionem odpowiedzi Władysława Alojzego Strzembosza [1915] k. 92, nadto koperta k. 111. — **Łoza Stanisław** 1912 (2) k. 93-99, w załączeniu ekslibris Stanisława Łozy [przed 1913] k. 95, druk, nadto obwoluta k. 100. — **Łuczyńska[-Szymanowska] Irena** 1912 (1) k. 101-105, list dopisany na odwrociu katalogu wystawy indywidualnej obrazów malowanych w Owernii ze wstępem André Girodie, druk, nadto obwoluta k. 106. — **Łukomski M.** 1909 (1) k. 107-109. — **Łukomski Stanisław** [Kostka biskup] [1920-1926] (1) k. 110, karta wizytowa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3113, 3116, 3119, 3138/II, 3150, 3153, 3156, 3160

4012 *Franc., pol., ros., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, [XIX wiek] 1895-1916 [1918-1934], 80 listów, 176 kart, 31,5 × 33 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Madeyski B[olesław] Poray-** 1902-1909, b.d. (7) k. 1-7, w tym karty pocztowe (5), pieczęć tuszowa sprzedawcy kart pocztowych w Budapeszcie, nadruk Banca Commerciale Italiana w Rzymie, znaki wodne „Miz Pah” i „Extra Strong”, nadto potwierdzenie nadania paczki pocztowej 1904 k. 11 i duplikat listu przewozowego 1909 k. 12, formularze, druki. — **Maire Albert** b.d. (1) k. 13, karta wizytowa. — **Malewski Fr[anciszek]** [przed 1871] (1) k. 14, karta wizytowa. — **Małachowski** [Gustaw?, Stanisław?] hrabia b.d. [po 1831] (2) k. 15-16, karty wizytowe. — **Mamiani Terenzio** hrabia [1864-1885] (1) k. 17, karta wizytowa. — **Mann Maurycy** 1913 (1) k. 18, karta pocztowa. — **Marcelle**

1910 (1) k. 19-20, karta wizytowa. — **Marcinowska** Jadwiga 1901-1913 (3) k. 21-27, w tym karta pocztowa. — **Marczewski** Witold 1907 (2) k. 28-32, zawiadomienie o ślubie z Różą Szymańską w imieniu Bolesława i Marii z Zabłockich Marczewskich oraz Leona i Eleonory z Szulców Szymańskich, druk. — **Marecki** 1895-1903 (6) k. 33-40, w tym karty pocztowe (5). — **Markus** Stanisław 1911 (1) k. 41. — **Martin** M. 1909-1911 (4) k. 42-51, nadruki Hôtel de Renaissance w Honfleur, Côte-de-Grâce, nadto przekaz pocztowy Władysława Alojzego Strzembosza na kwotę 365 franków i 30 centymów 1909 k. 52, formularz, druk. — **Martin** Valentine 1910 (2) k. 53-57, zaproszenie na ślub z Antoine'em Wolskim, druk Imp[rimerie] D. Pelletier [w Paryżu]. — **Masson** Frédéric 1904 (1) k. 58-59, karta wizytowa. — **Matanowski** [?] J. 1911 (1) k. 60, wiersz: „Do Strzębosza [sic]”, autograf, nadto obwoluta k. 61. — **Matejkowa** Kamila z Jezierskich b.d. (2) k. 62-63, karty wizytowe. — **Mayzel[-Łokuciewska-Gużkowska]** Zofia 1913 (1) k. 64-65, zawiadomienie o ślubie ze Stefanem Łokuciewskim w imieniu [Wacława i Bronisławy z Kleszczyńskich] Mayzłów i Marii Łokuciewskiej, druk. — **Mazère** Louis 1908, b.d. (2) k. 66-71, karty wizytowe. — **Mazerolle** Fernand 1912 (1) k. 72-73, karta wizytowa. — **Mazurkiewicz** Vincent b.d. (1) k. 74, karta wizytowa. — **Mertz** Louis b.d. (1) k. 75-77, karta wizytowa. — **Michalski** Stanisław b.d. (1) k. 78, karta wizytowa. — **Mickiewicz** Władysław 1912-1913, b.d. (7) k. 79-91, w tym karty pocztowe (2) i karta wizytowa, nadruki Biblioteki Polskiej w Paryżu, nadto zapowiedź wydawnicza E[dwarda] Sansota [*Les Slaves*] *Pages choisies* Adama Mickiewicza [1913] k. 92-95, druk, 3 egz., pusta koperta z nadrukiem Biblioteki Polskiej w Paryżu b.d. k. 177 i podpis obcą ręką z wystawy [w Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu] „Relikwie należały do Adama Mickiewicza” b.d. k. 96. — **Mickiewiczówna** Maria b.d. (1) k. 97, karta wizytowa. — **Milewski** Edward 1897-1898 (3) k. 98-105. — **Monselet** Lucie 1907-1908 (2) k. 106-109, w tym karta pocztowa, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1908 (2) k. 110-112. — **Monselet** Marie-Anne 1910 (2) k. 113-119, w tym karta pocztowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1910] k. 120. — **Montanelli** Joseph (Guisepppe) b.d. [przed 1863] (1) k. 121, karta wizytowa. — **Morawski** Józef Dzierżykraj- b.d. (1) k. 122, karta wizytowa. — **Morel** Eugène 1913 (1) k. 123-125, nadruki, w tym École des hautes études sociales w Paryżu, nadto karta wizytowa Władysława Alojzego Strzembosza 1913 (1) k. 126. — **Moriez** Stanislas hrabia du b.d. (1) k. 127, karta wizytowa. — **Moszczyńska** Maria 1898 (1) k. 128-130, pieczęć lakowa. — **Mościcki** Henryk [Stanisław] b.d. [1918-1934] (1) k. 131, karta wizytowa. — **Moullé** Eug[ène-Édouard] 1908 (1) k. 132, karta wizytowa, w załączeniu program paryskich recitali Moriza Rosenthala 1908 k. 133-135, druk, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1908] k. 136. — **Mowat** Robert b.d. (1) k. 137-138, karta wizytowa. — **Muret** Maurice 1910-1913 (7) k. 139-152, w tym karta pocztowa, nadruki, w tym „Journal des Débats”, znaki wodne „Victoria Mill”, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza [1912]-1916, b.d. (4) k. 153-160. — **Müller** Stanisław 1899-1900, b.d. (6) k. 161-174, pieczęcie lakowe, nadto potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1899 (2) k. 175-176, formularze, druki.

K. 174v notatki matematyczne Władysława Alojzego Strzembosza [1899].

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3116, 3119-3120, 3126, 3134-3135, 3149-3150, 3153, 3155-3156, 3160

4013 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1898-1913, 45 listów, 134 karty, 28,5 × 37 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Nava** [Luigi] b.d. [1898-1900] (1) k. 1, karta wizytowa. — **Neyman** Aleksandra 1900-1902 (4) k. 2-12, w tym zawiadomienie o ślubie Ireny Neyman z Janem Woyciechowskim [1902], druk, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1901 k. 13, formularz, druk. — **Neyman** Stanislas 1912 (1) k. 14-15, karta wizytowa. — **Nicaise** Victor 1908-1913, b.d. (24) k. 16-86, w tym karta pocztowa i karty wizytowe (9), nadruki, w tym Comité franco-polonais w Paryżu i Comité international olympique w Lozannie, pieczęcie odciskowe papeterii F. Brocchiego i V. Pelay oraz Laurent et Delavault w Paryżu, znaki wodne „Embassy Bond”, w załączeniu pokwitowania wpłat Polaków z Fryburga Bryzgowijskiego, Ferdynanda Hoesicka, Bronisława Malewskiego i Marii Stankiewicz na pomnik Adama Mickiewicza w Paryżu 1910-1913 (4) k. 27-29 i 55 formularze, druki, znaczki skarbowe oraz listy składkowe na tenże pomnik nr 98-101 1911 (4) k. 58-73, druki, pieczęć tuszowa i druk ulotny Ligue d'éducation nationale Éclaireurs français w Paryżu [1912] k. 43-44, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1908 k. 87-93. — **Niegolewski** Andrzej 1906-1911 (11) k. 94-115, w tym karty pocztowe (5), pieczęć tuszowa, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1909-1910 (2) k. 116-117, notatki i rachunki 1910, b.d. k. 118-122, międzynarodowe przekazy pocztowe 1910-1911 (3) k. 123-125 i potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1909-1910 (3) k. 126-128, formularze, druki. — **Niezabytowski** Oscar b.d. (1) k. 129, karta wizytowa. — **Nitsch** Roman 1911(1) k. 130-131, karta wizytowa. — **Noinski** Alfred 1909 (1) k. 132-133, karta wizytowa. — **Nowodworski** Leon b.d. (1) k. 134, karta wizytowa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3133, 3149-3150

4014 *Franc., pol., papier, fotografia, akta luźne, rkp., druk, [XIX wiek] ok. 1895-1915, 53 listy, 118 kart, 22,5 × 24 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Odyniec** Stanisław b.d. (1) k. 1, karta wizytowa. — **Oettingen** Hélène baronowa d' 1902-1912, b.d. (29) k. 2-71, w tym karta pocztowa, karty poczty pneumatycznej (3) i telegram, nadruki, w tym Hôtel des Îles Britanniques w Aix-les-Bains, pieczęcie odciskowe grawerów i papeterii, w tym Papeterie de la Bourse w Paryżu, znak wodny „Imperial Diadem Strong Bank”,

nadto fotografia portretowa baronowej Heleny Oettingen w kapeluszu, popiersie profilem, [1905] k. 72, brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1905 k. 73, kupon przekazu pocztowego 1907 k. 74 i potwierdzenie nadania paczki b.d. k. 75, formularze, druki oraz obwoluta k. 76. Wzmianka o [Bolesławie] Leśmianie 1906 k. 33. — **Okęcki** A[leksander Waclaw] 1915 (1) k. 77-78. — **Olchowiczowie** Konrad i [Helena] 1907, b.d. (4) k. 79-83, karty wizytowe, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1907 k. 84, formularz, druk. — **Olivier** Léopold 1913 (1) k. 85-86, karta wizytowa. — **Oliżar** [Olizar Narcyz] b.d. [XIX wiek] (1) k. 87, karta wizytowa. — **Olszanski** S. b.d. (1) k. 88, karta wizytowa. — **Olszewicz** Waclaw 1911 (4) k. 89-96, karty wizytowe (3) i zawiadomienie o ślubie z Józefą z Oderfeldów, druk, pieczęcie odciskowe grawera Kurtha i papeterii E[rnesta] Flammariona i A[uguste'a] Vaillanta w Paryżu. — **Olszewska** Maria z Szymanowskich b.d. (1) k. 97, karta wizytowa. — **Orłowski** Bolesław 1911 (2) k. 98-102, w tym karta wizytowa, pieczęć odciskowa papeterii E. Ensfeldera w Paryżu. — **Orpiszewski** Wład[ysław] ksiądz 1902-1904 (5) k. 103-113, w tym karta pocztowa i karta poczty pneumatycznej. — **Osipowicz** K. b.d. 189[5-1899] (1) k. 114, karta pocztowa. — **Ostrowski** Konrad 1908-1909 (2) k. 115-118, karty wizytowe.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 77-78)
akc. 3117

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3113, 3117, 3138/I, 3149-3150, 3152, 3156, 3160

4015 *Ang., franc., pol., papier, suszone rośliny, akta luźne, rkp., masz., druk, [XIX wiek] 1892-1917 [1918-1931], 97 listów, 237 kart, 65 × 48 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Pace** Zofia 1915 (6) k. 1-13, w tym telegram, pieczęcie odciskowe papeterii, nadto wycinek prasowy z „The Tablet” z 21 sierpnia 1915 k. 14 z nekrologiem Henry’ego J. Pace, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1915] k. 15-17, na odwrociach nadruki Biblioteki Polskiej w Paryżu 1913 i koperta adresowana przez Władysława Alojzego Strzembosza do Zofii Pace k. 18, nadruk, dopisek związany z Instytucją Czci i Chleba w Paryżu 1917. — **Paderewska** H[elena] b.d. (1) k. 19. — **Paliński** Stanisław 1905 (1) k. 20-21. — **Pawłowski** Bronisław b.d. [po 1920] (1) k. 22, karta wizytowa. — **Pichon** S[tephen] 1916 (1) k. 23-24, karta wizytowa, nadruk i pieczęć odciskowa Sénat w Paryżu. — **Pilecki** Zenon b.d. (1) k. 25, karta wizytowa. — **Piltz** Erazm b.d. (1) k. 26, karta wizytowa. — **Piotrowski** Antoni b.d. (1) k. 63, karta wizytowa. — **Piotrowski** Henryk Korwin- 1904-1911, b.d. (16) k. 27-61, w tym karta pocztowa, karta poczty pneumatycznej i karty wizytowe (11), nadruki papeterii, w załączeniu zaproszenia na koncerty i recitale Augusta Radwana w Salle Érard w Paryżu 1905-1911 (6) k. 42, 45, 48, 56-57 i 60, druki, pieczęć odciskowa Francka Leforta w Paryżu, nadto zawiadomienie o uczcie pożegnalnej Henryka Piotrowskiego w Café Voltaire w Paryżu 1911 k. 62 w imieniu Jana

Derezińskiego, Władysława Strzembosza i Kazimierza Woźnickiego, korekta drukarska. — **Plater** hrabina b.d. [XIX wiek] (1) k. 64, karta wizytowa. — **Poczetowski** 1909 (1) k. 65-66. — **Podgórska** Wanda 1896-1906 (9) k. 67-90, w tym karta wizytowa, nadto list Władysława Alojzego Strzembosza 1898 k. 91, czystopis, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1902 k. 92, formularz, druk i obwoluta k. 93. — **Poerio** Alessandro b.d. [ok. 1835-1848] (1) k. 94, karta wizytowa. — **Polakowska** A. 1909 (1) k. 95-97. — **Ponińska** Wanda [hrabina] 1912-1913 (15) k. 98-125, w tym karty pocztowe (3), karty poczty pneumatycznej (2), karty wizytowe (2) i telegram, podpisy „Tomuś Mały”, nadto bruliony (13) i czystopis listów Władysława Alojzego Strzembosza 1912 k. 126-144, nadruk, potwierdzenie nadania paczki pocztowej 1912 k. 145, formularz, druk, koperta i obwoluta z suszonymi roślinami 1912 k. 146-147, notatki i rysunki Władysława Alojzego Strzembosza 1912 k. 148-150, rewers Biblioteki Polskiej w Paryżu 1912 k. 151, formularz, druk, podpis Wandy Ponińskiej, obwoluta z nadrukiem i pieczęcią tuszową Biblioteki Polskiej w Paryżu b.d. k. 152, etykieta i obwoluta b.d. k. 153-155 z pieczęcią tuszową i nadrukiem kwaciarni Boué w Paryżu. — **Popławski** A. 1911 (3) k. 156-164, nadto obwoluta k. 165. — **Popowski** A[leksander] 1902-1904 (5) k. 166-172, w tym karty pocztowe (4), nadruki Szkoły Polskiej w Paryżu, owalna pieczęć tuszowa *chambres garnies* Skrzetuskiej w Berlinie, nadto obwoluta k. 173. — **Posner** Stanisław 1911 (1) k. 174-176, nadto obwoluta k. 177. — **Postawka** Leon ks[iądz] 1904-1909, b.d. (5) k. 178-189, w tym karty wizytowe (2), nadruk *papeterii Au Bon Marché* w Paryżu, nadto obwoluta k. 190. — **Potocki** Antoni 1901-1904, b.d. (3) k. 191-199, w tym karta wizytowa, nadruk „Sztuki”, nadto obwoluta k. 200. — **Potworowska** Wanda 1906 (1) k. 201-203, karta pocztowa, nadto brulion odpowiedzi Władysława Alojzego Strzembosza [1906] k. 204 i obwoluta k. 205. — **Potworowski** Edward 1910 (1) k. 206, karta wizytowa, nadto obwoluta k. 207. — **Požerski** Apolinary 1910-1912 (3) k. 208-211, karty pocztowe. — **Prokesch** Wład[ysław] 1892 (1) k. 212-214. — **Prószynski** Aleksander 1900-1901, b.d. (3) k. 215-219, w tym karty wizytowe (2). — **Przesmycki** Zenon 1912-1913 (2) k. 220-221, nadto obwoluta k. 222. — **Pstrokońska** M[aria] 1912 (6) k. 223-229, karty pocztowe, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1912 k. 230 i obwoluta k. 231. — **Pulmann** [Pullman] Szymon 1907 (1) k. 232-233, karta wizytowa. — **Puławski** Antoni b.d. [1918-1931] (1) k. 234, karta wizytowa. — **Quinet** E[dgar] b.d. [XIX wiek] (3) k. 235-237, karty wizytowe, w tym podpis odręczny.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 1-18)

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3117, 3119, 3127, 3135, 3140-3141, 3145, 3149-3150, 3155-3156, 3158, 3160

4016 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, [1864-1875] 1896-1914 [po 1918], 65 listów, 151 kart, 28 × 33 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Radłowski** S. 1907 (1) k. 1-3, nadto brulion i kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1907 k. 4-10 oraz potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1907 k. 11, formularz, druk. — **Radwan** August 1900-1910 (2) k. 12-14, karta poczty pneumatycznej i karta wizytowa, nadto puste koperty b.d. (2) k. 15-16, nadruk Hôtel national E. Labbé w Paryżu. — **Rajchman** Aleksander b.d. (1) k. 17, karta wizytowa. — **Rajchmanowa** M[elania] 1910 (1) k. 18-19. — **Rakowski** August b.d. (1) k. 20, karta wizytowa. — **Rappaport** Emil Stanisław b.d. [po 1918] (1) k. 21, karta wizytowa. — **Renoult** Henri 1908-1911 (2) k. 22-26, karty wizytowe. — **Reychman** Kazimierz 1911 (1) k. 27-29. — **Reymont** Aurelia 1911 (3) k. 30-32, w tym karty poczty pneumatycznej (2), nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 33 i notatki 34-36 i francuska wersja przemówienia Władysława Reymonta podczas bankietu ku jego czci w Paryżu 1911 k. 37, maszynopis. — **Reymont** Władysław] St[anisław] 1911 (2) k. 38-41, karta pocztowa i karta poczty pneumatycznej. — **Riedelski** Paweł (Paweł Prince Zbawca-Riedelski) 1910 (2) k. 42-44, karty wizytowe. — **Rodocanachi** 1900 (4) k. 45-51, w tym telegram, nadruki grawera E. Duvoye i hoteli Beau Site oraz Cluny Square w Paryżu, podpis sekretarza nierozczytany k. 46v, znak wodny „Ivoire français”. — **Rolle** Karol b.d. [1916-1926] (1) k. 52, karta wizytowa. — **Roman** Walery b.d. [1922-1924] (1) k. 53, karta wizytowa. — **Romer-Ochenkowska** Helena 1913-1914 (3) k. 54-58, w tym karta pocztowa i karta poczty pneumatycznej, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 59. — **Rostkowska** Władysława 1896 (1) k. 60-61, karta wizytowa, nadto obwoluta k. 62. — **Rostkowska** Zofia 1896-1900 (2) k. 63-67, w tym zawiadomienie o ślubie ze Stefanem Osuchowskim w imieniu Teofilostwa Rostkowskich oraz Sabiny i Aleksandra Osuchowskich 1910, druk, koperta 1896 k. 65 adresowana na księdza [Antoniego] Grzegorza Grudzińskiego. — **Rotenstern** Peter b.d. (1) k. 68-70, karta wizytowa. — **Rubach** Bolesław 1906-1908 (2) k. 71-75, list w sprawie kwerendy w Bibliotece Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu i karta wizytowa, znak wodny „Balmoral”. — **Rudnicka** Kazimiera z Niechnierowskich 1912 (1) k. 76-78, nekrolog wysłany przez Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej „Filarecja” w Paryżu, druk Imprimerie A[dolphe] Reiff — [Samuel] Heymann w Paryżu. — **Rulikowski** Mieczysław 1908-1910 (8) k. 79-97, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, nadruk Hotelu Savoy w Warszawie, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1908] k. 98, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1908-1910 (2) k. 99-100, w tym adresowanej na [Hieronima] Wildera 1908 k. 99, formularze, druki i obwoluta k. 101. — **Ruprecht** Karol [1864-1875] (1) k. 102, karta wizytowa. — **Rusiecki** Bartłomiej 1909-1911 (4) k. 103-110, w tym karty wizytowe (3), pieczęcie odciskowe Librairie Papeterie Charpentier-Étienne w Paryżu, nadto obwoluta k. 111. — **Russo** D[omenico] 1915 (1) k. 112, karta wizytowa. — **Rusteyko** Józef 1901-1906, b.d. (10) k. 113-129, w tym karty

wizytowe (5), nadto czysta karta pocztowa b.d. k. 130 i koperta NN adresowana do J[ózefa] Rusteyki 1903 k. 131 z dopiskiem [Władysława Mickiewicza 1904] oraz obwoluta k. 132. — **Rutkowski** Jan 1911 (1) k. 133-135, karta wizytowa. — **Rybarzewski** Franciszek Dominik b.d. [lata 20. XX wieku] (1) k. 136, karta wizytowa. — **Rydzikowski** Waław 1900 (3) k. 137-143, w tym karta pocztowa, pieczęć odciskowa papeterii, w załączeniu list Waława Rydzikowskiego do Bolesława Rubacha 1900 k. 144-147. — **Rzepecki** Wł[adysław] 1898 (2) k. 148-151, w tym karta pocztowa, znak wodny „Original Victoria Mill”.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3119, 3126, 3132, 3140, 3146, 3150, 3155-3156, 3160

4017 *Franc., pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, 1904-1911, 53 listy, 130 kart, 27 × 31 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **René** Charles 1905-1910, b.d. (10) k. 1-27, w tym karty wizytowe (3), nadto list Charles'a René do [Louisa] Rouhiera 1908 k. 28-30, karta wizytowa Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 31, bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1905-1909, b.d. (4) k. 32-39, nadruk z herbem Jastrzębiec i notatka b.d. k. 40. — **René** Marie 1904-1911, b.d. (38) k. 41-111 i 127-130, w tym karty wizytowe (30), pieczęć lakowa, pieczęcie odciskowe papeterii, w tym Au nouveau siècle i Cabasson w Paryżu, znak wodny „Joynson's Parchment”, nadto zawiadomienie o ślubie i zaproszenie na przyjęcie weselne Louise Boizart z Maurice'em Chavierem w imieniu Charles'a i [Marie] René oraz państwa F. Guérillotów 1909 (3) k. 112-117, druki Imp[rimerie] Raffy [w Paryżu], zawiadomienie o narodzinach André Chaviera 1910 k. 118-119, druk i bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1910-1911, b.d. (4) k. 120-126.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3140, 3149, 3152, 3155, 5658/IV

4018 *Franc., pol., ros., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1893-1911, 95 listów, 174 karty, 27 × 24,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Sandoz** Arnold 1910 (1) k. 1-2, karta wizytowa. — **Sare** Józef b.d. [po 1904] (1) k. 3, karta wizytowa. — **Sarnacki** Antoni b.d. (1) k. 4-5, karta wizytowa. — **Sarrazin** Gabriel 1915 (1) k. 171-173. — **Sawicka** 1909 (1) k. 6-7. — **Sącyński** Wład[ysław] 1898 (1) k. 8, karta pocztowa. — **Schaffner** Henri ksiądz b.d. (1) k. 9, karta wizytowa. — **Schurr** Alexandre 1905-1909, b.d. (11) k. 10-29, w tym karty pocztowe (3), karty poczty pneumatycznej (2) i karty wizytowe (2), nadruk Hôtel de France w Warszawie, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1907, b.d. (4) k. 30-33. — **Semenow** I. A. 1900

(3) k. 34-36, karty poczty pneumatycznej. — **Sędziak** F. 1902 (1) k. 37, karta pocztowa. — **Sienkiewicz** Adamowa [Rozalia] 1900 (1) k. 38-39 karta wizytowa. — **Sienkiewicz** [Joanna?] 1900 (1) k. 40-42. — **Sikorski** Stefan 1893 (1) k. 43-45. — **Simon** Gustaw 1902, b.d. (2) k. 46-47, karta pocztowa i karta wizytowa, w załączeniu karta wizytowa Stefana Dąbrowskiego [1902] (1) k. 48. — **Sinko** T[adeusz] 1905 (3) k. 49-51, karty pocztowe. — **Skałkowski** Adam 1902-1911, b.d. (13) k. 52-68 i 174, w tym karty pocztowe (7) i karty wizytowe (2), nadruk Szkoły Polskiej w Paryżu. Wzmianki o [Szymonie] A[skenezym] 1902 k. 58, nadto obwoluta k. 69. — **Skórzewski** Andrzej 1911 (2) k. 70-71, karty pocztowe. — **Skrochowska** Zofia 1903 (2) k. 72-73, karty pocztowe. — **Skrochowski** Józef 1903-1911 (45) k. 74-159, w tym karty pocztowe (9), karta poczty pneumatycznej, karty wizytowe (10) i telegramy (2), w tym z informacją o śmierci księcia [Witolda Kazimierza Czartoryskiego] 1911 k. 148, nadruki, w tym Hotelu Pollera w Krakowie, w załączeniu listy Księgarni Polskiej Bernarda Połonieckiego we Lwowie w sprawie wyrównania rachunku [Biblioteki księcia Witolda Kazimierza Czartoryskiego w Château de la Côte-de-Grâce w Équemauville] 1910 k. 110, nadruk, owalna pieczęć tuszowa i C. Vercellone do Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 133-134, pieczęć tuszowa Union des Traducteurs l'Abeille w Paryżu, pusta koperta 1910 k. 159, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza Andrzeja Niegolewskiego 1909 k. 160-163, w tym potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego na 264 franki 1909 k. 163, formularz, druk i do Józefa Skrochowskiego 1911 k. 163-164, notatka z rachunkami 1911 k. 165, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1909-1911 (4) k. 166-169, formularze, druki i obwoluta k. 170.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 4-7)
akc. 3117, 3160

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3117, 3130-3131, 3143, 3150, 3153, 3156, 3160

4019 *Franc., pol., ros., papier, akta luźne, rkp., druk, [XIX wiek] 1894-1911, 49 listów, 114 kart, 152,5 × 55 cm [sic] i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Skrzydlewski** Jan 1902 (5) k. 1-7, w tym karty pocztowe (4), nadto potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego 1902 k. 8, formularz, druk i obwoluta k. 9. — **Sobański** Feliks hrabia 1911 (1) k. 10-11, karta wizytowa, nadto obwoluta k. 12. — **Sobieski** Wacław 1905-1910 (16) k. 13-45, w tym karty pocztowe (7) i karty wizytowe (3), w tym z rekomendacją dla Wacława Bielickiego b.d. k. 45, w załączeniu notatka o odczycie Wacława Sobieskiego 1906 k. 15, autograf oraz potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego na 16 franków 1908 k. 33, formularz, druk, nadto list Wacława [Sobieskiego] do Ignacego [Chrzanowskiego] 1906 k. 17-18, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1910 k. 46,

potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1902-1906 (4) k. 47-50, formularze, druki i obwoluta k. 51.

K. 36v szkic binokli, rysunek piórkem Wacława Sobieskiego 1908.

- **Sokołowski** Stefan 1904-1911 (15) k. 52-90, w tym karty pocztowe (4) i karta wizytowa, w załączeniu wycinki z prasy rosyjskiej z artykułami K[azimierza?] Waliszewskiego 1908-1910 (2) k. 72 i 83, druki, nadto wycinki prasowe z „Novoe vremya” (*Новое время*) 1908 (4) k. 75-79, druki i potwierdzenie nadania paczki pocztowej 1909 k. 91, formularz, druk. — **Sommer** Karol 1898 (1) k. 92, karta pocztowa, pieczęć tuszowa. — **Sontag** H[enri]ette b.d. [przed 1855] (1) k. 93, karta wizytowa. — **Sopoćko** B. 1908-1911 (4) k. 94-97, karty pocztowe. — **Speranskij** Mich[aił] 1894-1896 (5) k. 98-113, nadto obwoluta k. 114.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3138/II, 3150-3151, 3160

4020 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., druk, 1897-1915 [po 1924], 47 listów, 104 karty, 27 × 21 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Stablewska** Felicja 1902 (1) k. 1-2, karta wizytowa, w załączeniu karta wizytowa Edmunda S[asa] Naganowskiego [1902] k. 3. — **Stadnicki** Bronisław hrabia b.d. [XIX wiek] (1) k. 4, karta wizytowa. — **Stanisławska** b.d. (1) k. 5-6, karta wizytowa. — **Stankiewicz** A. 1898 (1) k. 7, karta pocztowa. — **Starczewski** Feliks [1909] (1) k. 8, karta wizytowa. — **Staszewski** 1897 (1) k. 9-11. — **Staszewski** Józef 1897-1898 (5) k. 12-26. — **Stęczyński** Marian B. 1910 (1) k. 27, karta wizytowa. — **Stojowski** Władysław Jordan- 1907-[1912] (11) k. 28-47, w tym karta poczty pneumatycznej i karty wizytowe (9), w załączeniu karta wizytowa Franciszka Karpińskiego [1909-1910] k. 39. — **Stroński** Stanisław 1908 (1) k. 48-50, pieczęć odciskowa papeterii E. Ensfieldera w Paryżu. — **Studnicki** Wacław Gizbert- 190[7] (1) k. 51-53, znaki wodne „Anno 1634”. — **Styka** Jan 1911 (1) k. 54-57, zaproszenie na wystawę prac własnych oraz Tadeusza i Adama Styków w Garches, druk. — **Sygański** Jan SJ 1911 (1) k. 58, karta pocztowa. — **Szarota** Marceli 1906-1909 (2) k. 59-62, w tym karta pocztowa, pieczęć odciskowa papeterii Au Louvre w Paryżu, nadto obwoluta k. 63. — **Szcześniakowski** Jan 1909 (1) k. 64-66. — **Szpoński** Stanisław 1908-1915 (14) k. 67-103, w tym karty pocztowe (2) i karty wizytowe (6), pieczęcie odciskowe papeterii Au nouveau siècle w Paryżu i G. Rellstaba w Rapperswilu, nadruk papeterii E. Helbling-Wössner w Rapperswilu, nadto notatka „Człowiek pocztowy ma być jako jasna świeca” [1909] k. 80. — **Szreniawa** Zofia b.d. [po 1924?] (1) k. 104, korespondencja obca.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 64-66)

akc. 3160

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3117, 3119, 3131, 3135, 3143, 3145, 3149-3151, 3160

4021 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., druk, 1895-1911, 33 listy, 88 kart, 27 × 21 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- Szuster Józef 1895-1905 (18) k. 1-40, w tym karty pocztowe (7), nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1900 k. 41, formularz, druk.
K. 39 koński łeb z profilu, szkic piórkiem Józefa Szustra 1902.
- Szymanowscy [Michalina] i Waclaw 1903-1909 (5) k. 42-55, znaki wodne „Joynson Extra Superfin”, list 1903 k. 42-43 dotyczy planowanego obszernego artykułu o Pierze i o Marii Curie dla „Kurierza Warszawskiego”. — Szyszkiewicz Ladislas 1903 (1) k. 56-57, karta wizytowa. — Ślaski Roman 1911 (3) k. 58-67, nadto obwoluta k. 68. — Śliwicki Daniel Paweł 1900-1907 (6) k. 69-77, w tym karta pocztowa, karty poczty pneumatycznej (3) i zawiadomienie o ślubie z Ireną Żebrowską 1907 k. 76, druk, nadto akta sprawy honorowej Daniela Pawła Śliwickiego 1901 k. 78-84: trzy wersje werdyktu sądu honorowego w składzie: Władysław Strzembosz, Wiktor Krypski, Władysław Kania, Jerzy Zakrzewski, Jan Skrzydlewski, Stanisław Tylicki, Ludwik Dygat, Władysław Mickiewicz, Józef Rusteyko, Bolesław Limanowski, Eugeniusz Korytko, Kazimierz Woźnicki i Ferdynand Antoni Ossendowski, dwie pierwsze obcą ręką i kopia ostatecznej ręką Władysława Alojzego Strzembosza z odrębną adnotacją Daniela Pawła Śliwickiego o otrzymaniu oryginału 1901 k. 83, znaki wodne „Original India Mill”, pusta koperta 1902 k. 85 i obwoluta k. 86. — Świeca Samuel 1908 (1) k. 87-88, karta wizytowa.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3126, 3138/II, 3143, 3153

4022 *Pol., ros., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, 1894-1911, 55 listów, 164 karty, 28 × 22,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- Strzemboszowie Tadeusz i Ziuta [Józefa] 1894-1911 (54) k. 1-143, w tym karty pocztowe (4), pieczęcie lakowe, odciskowe papeterii i nadruki, dopiski Zofii 1894 k. 16, Hani [Anny] i Władzi [Władysławy Rostkowskiej] 1897 k. 92, k. 105-106 list Włostowskiego [?] do Władysława Alojzego Strzembosza 1898 przesłany doń przez Tadeusza Strzembosza, nadto potwierdzenie dostarczenia przesyłki pocztowej 1898 k. 132, formularz, druk, telegram Władysława Alojzego Strzembosza do [Tomasza Strzembosza] 1896 k. 144, formularz, bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1898-1911, b.d. (9) k. 145-160 oraz potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1908-1911 (4) k. 161-164, formularze, druki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3115, 3148, 3153

4023 *Pol., papier, akta luźne, rkp., 1895-1915, 17 listów, 36 kart, 27 × 21 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Strzembosz** Ewaryst 1902-1911 (5) k. 1-12, w tym karty pocztowe (3), pieczęć odciskowa papeterii. — **Strzembosz** K[onstanty] 1895 (2) k. 13-18. — **Strzembosz** Władysław [bratanek] 1906-1907 (5) k. 19-25, w tym karty pocztowe (4), dopisek K[onstantego?] Komierowskiego 1906 k. 24. — NN [kuzyn] 1915 (1) k. 26, karta pocztowa, okrągła pieczęć tuszowa cenzury wojennej. — **Krzyżanowska** Bronisława 1903-1909 (4) k. 27-32, w tym karty pocztowe (3), nadto puste koperty 1912-1913 (2) k. 33-34, pieczęć tuszowa i obwoluty (2) k. 35-36.

K. 24v fotografia portretowa Władysława Strzembosza [bratanka] i K[onstantego?] Komierowskiego [1906].

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3118, 3121, 3126, 3131, 3151, 3153, 3156

4024 *Pol., papier, fotografia, akta luźne, rkp., druk, [XIX wiek] 1900-1915, 39 listów, 72 karty, 22,5 × 35 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Taczanowska** Helena 1904 (1) k. 1-3. — **Tarczewski** B. 1915 (1) k. 4-5, nadruk. — **Tchorzewski** Hipolit 1915 (1) k. 6-7, pieczęć tuszowa cenzury wojennej. — **Thierry** Augustin b.d. [przed 1857] (1) k. 8, karta wizytowa. — **Tokarzowie** Wacław i Ryszarda 1909 (1) k. 9, karta pocztowa. — **Toporski** Kazimierz Władysław 1903-1911 (5) k. 10-15, w tym karty pocztowe (2), karta poczty pneumatycznej i zawiadomienie o ślubie z Zofią Starzyńską 1911 k. 14, druk. — **Trąmpczyńska** Maria 1912 (1) k. 16, karta pocztowa, nadto fotografia, fragment portretu zbiorowego na karcie pocztowej b.d. k. 17 i koperta k. 18. — **Trepka** [Mścisław Edgar] Nekanda- b.d. (1) k. 19, pieczęć odciskowa herbowa. — **Tur** Jan Korczak- 1902-1905 (3) k. 20-26, w tym karta wizytowa, nadruki redakcji „Wszechświata”, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1905 k. 27, formularz, druk i obwoluta k. 28. — **Turowski** Stanisław Kolumna- 1908-1912 (5) k. 29-39, w tym karta pocztowa, zawiadomienie o ślubie z Jadwigą Łada-Noskowską w imieniu Jana Kolumny-Turowskiego i Zygmunta Łada-Noskowskich 1908 k. 29 i podziękowania za życzenia ślubne [1908] k. 31, druki, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 40-41 i obwoluta k. 42. — **Twardo** Władysław 1903-1909 (8) k. 43-53, karty pocztowe (7) i karta wizytowa. — **Tylicka** Justyna Budzyńska- 1901-1903 (3) k. 54-57, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, nadruk. — **Tylicki** Stanisław 1901-1903 (5) k. 58-64, w tym karty pocztowe (4). — **Tylicki** St[anisław] W[ojcich] 1900-1909 (2) k. 65-70, nadto pusta koperta 1909 k. 71. — **Tyszkiewicz** [Benedykt Henryk] hrabia b.d. (1) k. 72, karta wizytowa.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 6-7)
akc. 3117

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3117, 3143, 3146, 3150, 3153, 3160

4025 *Franc. pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1901-1915, 14 listów, 45 kart, 22,5 × 23 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Ulanowski** Bolesław 1912 (1) k. 1-3, nadruki Akademii Umiejętności w Krakowie, nadto bruliony (3) i kopia kalkowa listów Władysława Alojzego Strzembosza 1908-1913 k. 4-17, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1908 k. 18, formularz, druk i obwoluta k. 19. — **Ungauer** Ant[onina Myszyńska-] 1901 (1) k. 20, karta pocztowa. — **Vacqueret** Karol (Charles) 1911-1913 (7) k. 21-32, w tym karty poczty pneumatycznej (2), karty wizytowe (3) i telegram, nadruk, pieczęcie odciskowe papeterii Ch. Sacheta i A. Chapelliera w Paryżu. — **Valentine** E[dward] A[bram] U[ffington] 1915 (1) k. 33. — **Vanloot** [?] L. 1913 (1) k. 34-36, pieczęć odciskowa papeterii. — **Viéville** H. 1911 k. 43-45, pieczęć odciskowa i znak wodny papeterii Au Louvre w Paryżu. — **Visan** Tancrède de 1910-1912 (2) k. 37-40, nadto zaproszenie na wykład 1911 k. 41-42, formularz Association générale des étudiants catholiques w Paryżu, nadruk.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3126, 3144, 3146, 3160

4026 *Franc. pol., papier, akta luźne, rkp., druk, [XIX wiek] 1903-1915 [1920], 63 listy, 126 kart, 22,5 × 33 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Wakulski** 1904 (1) k. 1, karta pocztowa. — **Waliszewski** Kazimierz 1904-1915, b.d. (8) k. 2-17, w tym karty pocztowe (2) i karty wizytowe (2), nadruki, w tym Cercle artistique et littéraire w Paryżu i Grand Hôtel Bonivard w Montreux-Territet, pieczęcie odciskowe Hôtel Luzernerhof w Lucernie. — **Warrain** Francis 1907 (1) k. 18-20, nadruk, znak wodny „Original India Mill”, nadto notatka adresowa ręką Władysława Alojzego Strzembosza [1907] k. 21 i obwoluty (2) k. 22-23. — **Waryński** T[adeusz] 1906 (1) k. 24-25, czysta karta i koperta z nadrukiem i pieczęcią tuszową Caisse auxiliaire de l'Organisation polonaise du Combat P.P.S., nadto obwoluta k. 26. — **Wasilewska** Ksawerowa 1908-1911, b.d. (5) k. 27-35, karty wizytowe, nadto obwoluta k. 36. — **Waydel** Emil 1905 (1) k. 37-39, list w imieniu Stefana Krzywoszewskiego, nadruki, nadto obwoluta k. 40. — **Wellisch** Karol 1910 (1) k. 41-42, karta wizytowa. — **Wellisch** Leopold 1909-1910 (3) k. 43-49, w tym zawiadomienie o ślubie z Jadwigą Landauówną w imieniu Szymona i Marii Landaów oraz Wilhelma i Anny Wellischów, oraz podziękowania za życzenia ślubne 1910 k. 46 i 48, druki i pieczęcie odciskowe Zakładu Litograficznego G[widona] Wattsona w Warszawie. — **Weyssenhoff**

Henryk 1905-1909 (6) k. 50-560, w tym karty pocztowe (2), karta poczty pneumatycznej i karta wizytowa.

Wzmianka 1905 k. 53v-54 o dwóch załączonych fotografiach i projekcie pieczęci (brakujących).

- **Weysenhoff** L[udwika] 1906 (1) k. 61, karta pocztowa. — **Weysenhoff** Jan b.d. (1) k. 62, karta wizytowa. — **Węgierska** Zofia b.d. [1850-1869] (1) k. 63, karta wizytowa. — **Wierzbiński** Andrzej b.d. [1920] (1) k. 64, karta wizytowa. — **Wiśniewski** Józef ksiądz 1910 (1) k. 65-66, karta wizytowa. — **Wiśniewski** Karol 1905-1907 (3) k. 67-73, w tym karty wizytowe (2), owalna pieczęć tuszowa Towarzystwo Młodzieży Polskiej „Koło” w Paryżu i podpis Antoniego Ryniewicza 1905 k. 67. — **Wiwulski** Antoni 1909 (3) k. 74-76, w tym karty wizytowe (2), nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 77. — **Włodek** Ludwik b.d. (3) k. 78-80, karty wizytowe. — **Wodzicki** Henryk hrabia b.d. [XIX wiek] (1) k. 81, karta wizytowa. — **Wojcicki** (Wóycicki) Al[eksander ksiądz] 1908 (1) k. 82, karta pocztowa. — **Wojciechowska** (Woyciechowska) L. Korab- 1915 (2) k. 83-87. — **Wolski** A[ntoine] b.d. (1) k. 88-89, karta wizytowa. — **Woroniecki** Edward książę 1914-1915 (2) k. 90-93, karty wizytowe. — **Woroniecki** Michał książę b.d. (1) k. 94, karta wizytowa. — **Wróblewski** Władysław 1903-1911, b.d. (6) k. 95-106, karty wizytowe. — **Wyrwicki** Antoni 1903-1905 (8) k. 107-122, w tym karta pocztowa i karta wizytowa, nadto liścik zostawiony w drzwiach w imieniu Antoniego Wyrwickiego przez Le Goffa b.d. k. 109, potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego na 21 franków 1905 k. 123, formularz, druk, notatka do tegoż przelewu [1905] k. 124 i obwoluty (2) k. 125-126.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3112, 3114, 3117, 3119-3120, 3126, 3129, 3132, 3136, 3146, 3150, 3160

4027 *Franc. pol., papier, lak pieczętny, fotografia, akta luźne, rkp., druk, 1901-1905, 76 listów, 132 karty, 29 × 33 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Woźnicki** Kazimierz 1901-1905 (76) k. 1-128, w tym karty pocztowe (27), karty poczty pneumatycznej (7) i karta wizytowa, pieczęcie lakowe z herbem Ciołek, pieczęcie tuszowe i nadruki Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, przekreślony nadruk Muzeum Etnograficznego w Warszawie, pieczęcie odciskowe, w tym z herbem Plater i papeterii E. Ensfieldera w Paryżu, notatki (2) z wykazem braków „Biblioteki Warszawskiej” i „Kłósów” w zasobie Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, odezwa do współrodaków i lista składkowa komitetu obchodu czterechsetnej urodzin Mikołaja Reya z Nagłowic rocznicy 1905, druki i kopia hektograficzna, podpisy prezesa Z[ygmunta] Miłkowskiego i sekretarza, Kazimierza Woźnickiego, numer 2/1905 miesięcznika „Dla miłośników książek” z artykułem Kazimierza Woźnickiego *Jak należy obchodzić się z książkami*, druk W[ilhelma] Zukerkandla w Złoczowie, w załączeniu odpis listu A[ndrzeja]

Turkuła do [Kazimierza Woźnickiego] 1905 k. 48, nadto kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1905 k. 129-130, potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego 1905 k. 55 i potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych (2) 1905 k. 131-132, formularze, druki.

K. 1 dopisek NN 1901, fotografia portretowa Kazimierza Woźnickiego w gabinecie na odwrociu karty pocztowej 1903 k. 17, fotografia zbiorowa uczestników obchodu czterechsetnej rocznicy urodzin Mikołaja Reja na odwrociu karty pocztowej 1905 k. 100: przybycie statku z Zurychu do przystani w Rapperswilu 25 czerwca 1905 roku, na pierwszym planie Zygmunt Miłkowski, Waclaw Karzewski i Kazimierz Woźnicki (ze sztandarem w dłoniach).

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3126-3127, 3152

4028 *Franc. pol., papier, fotografia, akta luźne, rkp., masz., druk, 1906-1914, 103 listy, 200 kart, 45 × 24 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Woźnicki** Kazimierz 1906-1914 (101) k. 1-185, w tym karty pocztowe (16), karty poczty pneumatycznej (5), karty wizytowe (11) i telegram, nadruki, w tym „Wiadomości Francuskich” i Comité franco-polonais w Paryżu, nadruki pieczęć tuszowa Agence polonaise de presse w Paryżu, pieczęć odciskowe Imprimerie-Papeterie „Au Nouveau Siècle” E. Comte successeur, dopiski: Lucienne NN 1909-1910 k. 63 i 80 oraz nierozczytane (2) 1909 k. 64, w załączeniu wycinek prasowy z „Le Figaro” z 14 lipca 1910 roku k. 95 z artykułem Louisa Chevreuse *Le coin polonais* na temat Biblioteki Polskiej w Paryżu, nadruk Courier de la presse A. Galloisa i Ch. Demogota w Paryżu, zaproszenie Comité franco-polonais w Paryżu na bankiet ku czci dyrektora i artystów Teatru Polskiego we Lwowie 7 czerwca 1913 k. 169, druk, nadto rysunek ołówkiem niesygnowany, b.d. [1911?] k. 165, akt kobiecy, karta wizytowa Kazimierza Woźnickiego do Mieczysława J. [?] 1911 k. 186-187, list [Jeanne] Vignon do Kazimierza Woźnickiego i Władysława Alojzego Strzembosza 1914 k. 188-189 przesłany na adres Kazimierza Woźnickiego k. 190, a następnie przesłany przezeń Władysławowi Alojzemu Strzemboszowi k. 191, pokwitowanie miesięcznej opłaty abonamentowej „Journal des Débats” przez Władysława Alojzego Strzembosza 1910 k. 192, formularz, nadruk, pieczęć administracji „Journal des Débats”, bruliony dedykacji Władysława Alojzego Strzembosza dla Kazimierza Woźnickiego (2) 1907-1908 k. 193-194, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1908-1911 (4) k. 195-198, formularze, nadruki, koperta niedostarczonego listu adresowanego do Kazimierza Woźnickiego 1911 k. 199 (lettre tombée en rebut), pieczęć tuszowa i pusta koperta z nadrukiem Comité franco-polonais w Paryżu 1911 k. 200.

K. 49 fotografia portretowa Kazimierza Woźnickiego w gabinecie [Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu?] b.d. [1904-1906].

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3116-3117, 3126-3127, 3129, 3146

4029 *Franc. pol., papier, fotografia, akta luźne, rkp., masz., druk, 1900-1905, 61 listów, 106 kart, 27 × 21,5 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Zabiellówna** 1914-1915 (2) k. 1-2, nadto obwoluta k. 3. — **Zachorowski** Stanisław 1914 (1) k. 4-5, karta wizytowa. — **Zakrzewska** Th. 1915 (1) k. 6-7. — **Zakrzewska** J. 1906 (3) k. 8-10, karty pocztowe. — **Zakrzewski** Jan 1905-1908 (2) k. 11-14, w tym karta pocztowa, znak wodny „Four Eagles Mill 1842”. — **Zakrzewski** Jerzy 1902 (1) k. 15, karta poczty pneumatycznej. — **Zaleski** Dionizy 1902 (2) k. 16-18, nadruk Préfecture de la Seine w Paryżu, znak wodny „Original India Mill”, w załączeniu bilet na tombolę 1902 k. 20, formularz, nadruk Société polonaise artistique et littéraire w Paryżu. — **Zamoyska** Jadwiga z Działyńskich hrabina 1910-1914, b.d. (4) k. 21-25, w tym karta wizytowa. — **Zamoyski** Maurycy hrabia b.d. (1) k. 26, karta wizytowa. — **Zamoyski** Władysław hrabia 1906-1914, b.d. (14) k. 27-42, w tym karty pocztowe (3) i karta wizytowa, nadto fotografia nagrobka generała Władysława Zamoyskiego na cmentarzu Champeaux w Montmorency b.d. k. 43, bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1905-1909, b.d. (4) k. 44-48, notatka z rachunkami b.d. k. 49, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1909 k. 50 oraz potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego na 3 franki na rzecz „Bib[lioteki] Warszawskiej” 1906 k. 51, formularze, druki. — **Zawadzińska** L. b.d. [po 1907] (1) k. 52, na odwrociu notatki. — **Zawadziński** Czesław 1914 (1) k. 53-54. — **Zawadzki** Stanisław 1914-1915 (5) k. 55-64, w tym karty wizytowe (2), nadruk, nadto notatka Władysława Alojzego Strzembosza [1915] k. 65. — **Zdziechowski** Marian 1901 (2) k. 66-69, w tym karta wizytowa. — **Zielińska** 1907 (1) k. 70-72, karta wizytowa, w załączeniu zaproszenie k. 71, fragment karty, druk. — **Ziembicki** Witołd (Witold) 1904 (1) k. 73, karta pocztowa. — **Ziętkiewicz** Bolesław b.d. (1) k. 74, karta wizytowa. — **Zimocki** J[ózef] M[ieczysław] 1907 (1) k. 75-76, nadto wiersz dedykowany Władysławowi Alojzemu Strzemboszowi „Do Sokoła polskiego” 1910 k. 77-79, autograf. — **Ziolecki** Roman 1907 (1) k. 80-81, karta wizytowa. — **Znaniecki** Florian 1908, b.d. (3) k. 82-85, karty wizytowe, pieczęć odciskowa Philobiblion w Paryżu. — **Żabińska** W. 1901-1904, b.d. (10) k. 86-101, w tym karty pocztowe (7), dodatkowo podpisy Horodyskiej, Haliny i R. Kossobudzkich, Heleny Ślaskiej i Janiny Wrześniewskiej 1903 k. 92. — **Żaboklicka** C. 1900 (1) k. 102-103. — **Żebrowski** Julian 1912 (1) k. 104-105. — **Żołyński** T. 1915 (1) k. 106, list na odwrociu przekazu pocztowego, formularz, nadruk.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 6-7)
akc. 3117

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 2326, 3117, 3126, 3129, 3131, 3134, 3146, 3149-3150, 3152, 3160

4030 *Pol., papier, tektura, płótno, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, 1896-1906, 55 listów, 139 kart, 29 × 22 cm i mniej.*

Korespondencja osobowa Władysława Alojzego Strzembosza

Listy od następujących:

- **Zdziechowski** Kazimierz 1896-1906 (55) k. 1-119, w tym karty pocztowe (15) i karta wizytowa, pieczęcie lakowe, nadruk Hotelu Bristol w Warszawie, list 1899 k. 34 na odwrociu przekazu pocztowego na 80 rubli, formularz, druk, w załączeniu rachunek Libraries E[rnesta] Flammariona i A[uguste'a] Vailanta w Paryżu 1904 k. 113, formularz, nadruk, pieczęcie tuszowe, w tym skarbową, podpis Reynauda, nadto potwierdzenia odbioru przesyłek pocztowych 1903-1905 (2) k. 120-123 i potwierdzenia nadania 1899-1905 (14) k. 124-137, formularze, druki oraz obwoluta k. 138-139.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3126, 3137, 3141

4031 *Ang., franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1907-1915, 18 listów, 63 karty, 28 × 21,5 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

- **Administration des Biens et Affaires de la Maison d'Orléans** w Paryżu 1908-1910 (2) k. 1-6, nadruki, podpisy Fernanda Doyena, nadto list Fernanda Doyena do [Józefa] Skrochowskiego w sprawie kwerendy dotyczącej Joachima Hempla, 1910 k. 7, nadruk. — „**Annales politiques et littéraires**” 1915-1916 (4) k. 51-60, nadruki, podpisy Jules'a Bascheta i nierozczytany, nadto notatki Władysława Strzembosza [1916] k. 61-63. — „**Architecture. Journal hebdomadaire illustré de la Société centrale des architectes**” 1915 (1) k. 47-49, nadruk, podpis przewodniczącego komitetu Maurice'a Brincourta, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1915 k. 50, formularz, druk. — **Association syndicale de la Presse étrangère** w Paryżu 1909-1915 (5) k. 8-19, podpisy i owalne pieczęcie tuszowe J.-W. [Wladimira] Bienstocka, nadruki Secrétariat général, podpisy L. Pomé, nadto pokwitowania uiszczenia składek członkowskich 1914-1915 (2) k. 20-23, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy J.-W. [Wladimira] Bienstocka, potwierdzenia przekazów pocztowych 1915 (2) k. 24-25, formularze, druki i bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1908-1915 (2) k. 26-27. — **Atlantic Importing Company** w Newark 1915 (2) k. 28-32, nadruki, podpis nierozczytany, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1915 k. 33 i potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1915 k. 34, formularz, druk. — **Bibliothèque de l'Université de Paris** w Paryżu 1907 (1) k. 35-37, pieczęcie tuszowe, podpis A[lberta] Maire, powielany kwestionariusz z dziedziny bibliotekoznawstwa. — **Boyveau et Chevillet**, Librairie étrangère w Paryżu 1915 (1) k. 38-39, nadruk i pieczęć tuszowa. — „**Bulletin polonais**”. Organe de l'Association des anciens élèves de l'École polonaise w Paryżu 1914 (1) k. 40-42, nadruk,

podpis E[dwarda Pomiana] Pożerskiego, w załączeniu pokwitowanie uiszczenia opłaty abonamentowej 1914, formularz, nadruk, nadto notatka z wykazem braków „Bulletin [polonais]” b.d. k. 44, pieczęć tuszowa, potwierdzenie przekazu pocztowego 1914 k. 45, formularz, nadruk i obwoluta k. 46.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3138/I, 3151, 3156, 3160

4032 *Franc., pol., papier, celofan, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, 1902-1914, 28 listów, 113 kart, 49,5 × 23 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

- **Cellophane** w Paryżu 1914 (1) k. 95-97, nadruki, podpisy P. A. Laussedata i R. Coullauta [?], w załączeniu próbki celofanu k. 98-100. — **Cercle carré** w Paryżu 1914 (5) k. 1-9, w tym karta pocztowa, nadruki, podpisy [wicehrabiego] R[ené] de Marmande. — **Chatham Hôtel** w Paryżu 1908 (1) k. 10-11, nadruk. — **Chociszewski** Józef w Gnieźnie 1909-1911 (3) k. 12-15, w tym karty pocztowe (2), nadruk, nadto druki reklamowe i ulotne Drukarni „Labor” we Wrześni 1911-1912 k. 16-46. — **Collège héraldique de France** w Paryżu [1909] (1) k. 47-50, druk. — **Comité du Monument Sisley** w Moret-sur-Loing 1905 (1) k. 51-53, druk, podpisy A. de Brequeville i A. Belliera. — **Comœdia illustré** 1912 (1) k. 54-55, nadruki, podpis nierozczytany, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1914 k. 56 i obwoluta k. 57. — **Compagnie des chemins de fer de l'Ouest** w Paryżu 1910 (1) k. 58-59, nadruk, pieczęć tuszowa, podpis inspektora nierozczytany, nadto pusta koperta z nadrukiem Chemins de fcs de l'Ouest i okrągłą pieczęcią tuszową Bureau de l'émargin[ement] des Services Financiers 1909 adresowana do Association polonaise des imposés volontaires w Paryżu k. 60. — **Compagnie générale de Crédit mobilier et immobilier** w Paryżu 1911-1912 (3) k. 61-68, pieczęcie tuszowe i nadruki, w tym Union générale pour le commerce et l'industrie w Paryżu, podpisy dyrektora generalnego nierozczytane, nadto wyciąg regulaminu i oferty [1912] k. 69-71, druk Imp[rimerie] Sevestre et Compagnie w Paryżu, brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1911] k. 72 i obwoluta k. 73. — **Congrégation de Notre-Dame-de-Charité du Bon-Pasteur** w Sens 1913 (1) k. 101-106, karta wizytowa matki przełożonej i informacje o dziele autorstwa kapelana domu zakonnego, J. Garniera, druki Imp[rimerie] Duchemin w Sens. — „**Correspondance tchèque**” w Pradze 1912 (1) k. 74-75, nadruk, artykuł *La Littérature tchèque contemporaine*, druk z dopiskiem obcą ręką, nadto obwoluta k. 76. — [Gruppo dei] **Corrispondenti italiani** w Paryżu 1909-1911 (2) k. 77-80, w tym karta wizytowa i podpis Domenico Russo, nadruk, nadto obwoluta k. 81. — **Cosmos Meubles americains pour bureaux** w Paryżu 1908 (1) k. 82-83, nadruki, podpis dyrektora E. A. Beagley'a. — „**Courrier de Russie**” 1909-1910 (4) k. 107-112, w tym karty pocztowe (2), nadruki i pieczęć tuszowa biura w Paryżu, podpisy C. [Serge] de Chessin, nadto obwoluta k. 113. — „**Czasu**” Redakcja w Krakowie 1902-1903 (2) k. 84-89, nadruk, podpisy Rudolfa

Starzewskiego, znak wodny „Original Neusiedl Bank Post”, nadto brulion i czystopis listów Strzembosza 1902-1903 (2) k. 90-91, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu, przekazy pocztowe 1903 (2) k. 92-93, pieczęcie tuszowe Administracji „Czasu” w Krakowie i potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1903 k. 94, formularz, druk.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 60)
akc. 3160

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3116, 3128-3129, 3135, 3138/I, 3140, 3145-3146, 3151, 3153

4033 *Franc., pol., papier, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, 1898-1916, 35 listów, 127 kart, 28 × 22 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

- **Direction générale de l'enregistrement, des domaines et du timbre** w Paryżu 1910-1911 (4) k. 1-4, nadruki, podpisy nierozczytane. — **Dubois Edmond**, Imprimerie et Librairie Militaires w Paryżu 1915 (1) k. 72-73, nadruk. — **Dumat Émile** w Paryżu [poprzednia nazwa biura: Alexandre Richardière et fils w Paryżu] 1906-1911, b.d. (9) k. 5-28, w tym karty wizytowe (2), nadruki, podpisy Alexandre'a Richardière i Ém[ile'a] Dumat, w załączeniu duplikat umowy najmu mieszkania 1909 k. 17, pieczęcie tuszowe, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1909, b.d. (6) k. 29-37. — **Durant des Aulnois** 1915 (1) k. 38-40, nadruk i pieczęć tuszowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1915 k. 41. — „**Dziennik Poznański**” 1912 (1) k. 42, karta pocztowa adresowana do księcia Witolda Kazimierza Czartoryskiego w Château de la Côte-de-Grâce w Équemauville, pieczęć tuszowa administracji, podpis W. Namysl[owskiego]. — **École alsacienne** w Paryżu 1909 (1) k. 43-45, nadruki Direction, podpis dyrektora Théodore'a Becka, nadto notatka adresowa ręką Władysława Alojzego Strzembosza [1909] k. 46 i obwoluta k. 47. — **École anglo-saxonne** [Anglo-Saxon School] w Paryżu 1909 (1) k. 48-50, podpis E. P. Denny'ego, w załączeniu cennik k. 51 i prospekt k. 52-61, druki, nadto obwoluta k. 62. — **École dentaire française** w Paryżu 1909 (1) k. 63-65, nadruki, podpis Carmelli [?], nadto obwoluta k. 66. — **École des hautes études sociales** w Paryżu 1915 (1) k. 67-68, karta wizytowa Ernesta Denisa i program wykładów „La Pologne” w École sociale 1914 k. 69-71, druk, pieczęć tuszowa, 3 egz. — „**Énergie française**” 1906 (1) k. 120-121, nadruk, podpis André Chéradame. — „**Études**” 1916 (1) k. 74, nadruk, podpis ojca Léona Dauchez. — „**Excelsior**” 1911 (1) k. 75-78, nadruk, podpis administratora nierozczytany, nadto obwoluta k. 79. — **Fées J. B.** 1908 (1) k. 122-125, nadruk Le Grand Vatel, Restaurant w Paryżu i Hôtel Vatel w Wersalu, w załączeniu menu restauracji, druk, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1908 k. 126 i obwoluta k. 127. — **Gaulon Henri**, Libraire-Éditeur w Paryżu b.d. (1) k. 80, nadruk. — „**Gazeta Polska**” 1901 (1) k. 81, nadruki, podpis B[olesława] Koskowskiego, nadto potwierdzenie

nadania przesyłki pocztowej na nazwisko Gadowski 1901 k. 84, formularz, druk i obwoluta k. 85. — **Gebethner i Wolff** w Warszawie 1908-1915 (4) k. 86-93, w tym karty pocztowe (2), nadruki, w załączeniu rachunek komisowy 1909 k. 91, formularz, nadruk, nadto bruliony (4) i kopia kalkowa listów Władysława Alojzego Strzembosza 1906-1915, b.d. k. 94-102, potwierdzenia nadania przekazu i przesyłek pocztowych 1907-1915 (4) k. 103-106, formularze, druki i obwoluty (2) k. 107-108. — „**Głos**” 1898-1899 (2) k. 109-111, karta pocztowa i rachunek, nadruk redakcji i owalna pieczęć tuszowa administracji „Głosu” w Warszawie. — **Hachette** w Paryżu 1904 (1) k. 112, nadruk. — **Heymann S[amuel]** w Paryżu 1912 (1) k. 113, karta pocztowa w nadrukiem i szkicem fasady gmachu Biblioteki Polskiej w Paryżu, nadto pusta koperta 1913 k. 114. — **Hôpital et Asile Notre-Dame de Bon-Secours** w Paryżu 1908 (1) k. 115-116, nadruk, podpis arcybiskupa Léon Adolphe [Amette], rękopis powielany, w załączeniu informator 1907 k. 118-119, druk w Impr[imerie] [Jeana] Merscha w Paryżu.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3116-3117, 3125-3127, 3132, 3145-3146, 3156, 3160

4034 *Franc., pol., ros., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1898-1915, 24 listy, 58 kart, 29 × 22,5 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

- **Igel Leib** Księgarnia i Antykwarjat we Lwowie 1905 (1) k. 58, karta pocztowa, pieczęć tuszowa. — „**Indépendance belge**” 1908 (2) k. 52-54, w tym karta pocztowa, zaproszenie ze strony Jeana-Bernarda, nadruki. — „**Information**” [1912] (1) k. 55, nadruk, podpis nierozczytany. — **Institut catholique** w Paryżu 1909-1910 (3) k. 1-8, nadruk, podpisy [księdza] M[arcela] Langlois, nadto obwoluta k. 9. — **Institut international de bibliographie** w Brukseli 1902-1910, b.d. (7) k. 10-26, w tym karta pocztowa i karta wizytowa Louisa Masure’a, nadruki Office i Institut international de bibliographie, podpisy Louisa Masure’a, H[enriego] La Fontaine’a i P[aula] Otleta, pieczęć odciskowa Papeterie Dekens w Brukseli, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza do Louisa Masure’a 1903 k. 27. — **Institution N[otre]-D[ame] de Sainte-Croix**, École diocésaine w Neuilly-sur-Seine 1915 (1) k. 28-29, nadruki, podpis księdza Ch[arles’a] Hermeline’a. — „**Journal**” 1906 (1) k. 56-57, nadruk, pieczęć, podpis nierozczytany. — **Jouve Henri**, Imprimeur-Éditeur w Paryżu b.d. (1) k. 30-31, nadruk. — **Komitet Budowy Kościoła Polskiego** w Paryżu 1913 (1) k. 32-34, podpis Wacława Gąsiorowskiego. — **Komitet Jubileuszu Al[eksandra] Świętochowskiego** w Warszawie 1908 (1) k. 35-37, druk, nadto obwoluta k. 38. — **Krieger I[[gnacy] (Izaak),** właściwie [Amalia Krieger]] 1911 (2) k. 39-42, w tym karta pocztowa, w załączeniu rachunek 1911 k. 40, formularz, nadruk, nadto potwierdzenia międzynarodowych przekazów pocztowych 1911 (2) k. 43-44, formularze, druki i fragment koperty b.d. k. 45. — **Księgarnia M[ariana] A[leksandra] Wizbeka** w Warszawie 1898

(1) k. 46, karta pocztowa, podpis M[ariana] A[leksandra] Wizbeka, nadto pusta koperta 1898 k. 47, nadruk. — **Księgarnia Polska** Bernarda Połonieckiego we Lwowie 1905 (1) k. 48-49, nadruk, podpis B[ernarda] Połonieckiego, nadto obwoluta k. 50. — **Księgarnia Spółki M. O. Wolff** w Moskwie 1899 (1) k. 51, karta pocztowa, pieczęcie tuszowe.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3115, 3119, 3138/I-II, 3143-3145, 3153, 3156, 3160

4035 *Franc., niem., pol., papier, płótno, akta luźne, rkp., masz., druk, 1899-1915, 41 listów, 103 karty, 29 × 23 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

- „**La Pologne Contemporaine**” [1903] (1) k. 1-2, nadruk i pieczęć, podpis Antoniego Potockiego. — **Larousse** w Paryżu 1914-1915 (2) k. 3-5, w tym karta pocztowa, nadruki „**Larousse mensuel illustré**”, podpisy [Henri?] Faucher-Gudin, nadto pusta koperta 1915 k. 6, nadruk, pieczęć tuszowa, brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza do [Henriego?] Faucher-Gudina 1915 k. 101 i potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1915 k. 102, formularz, druk. — „**Les Hommes du jour**” 1913 (1) k. 7-8, nadruk, podpis Henri Fabre, nadto formularz i potwierdzenia przekazów pocztowych 1913-1915 (3) k. 9-10 i 103, druki. — **Librairie Charles Delagrave** w Paryżu 1902 (1) k. 11-13, nadruk, podpis C[harles’a] Delagrave, w załączeniu oferta nabycia medalu w stulecie urodzin Victora Hugo, druk. — **Librairie H[enri] Le Soudier** w Paryżu 1899-1905 (2) k. 14-18, nadruki, pieczęć tuszowa, podpis H[enri] Le Soudier i W[ładysława] Trzaski, nadto obwoluty (2) k. 19-20. — **Librairie maritime et coloniale** Augustin Challamel w Paryżu 1915 (4) k. 21-30, nadruki, podpisy A[ugustina] Challamela. — **Librairie P[ierre] Lethielleux** w Paryżu 1911 (1) k. 33-34, nadruk, podpis, w zastępstwie P[ierre’a] Lethielleux, nierozczytany, nadto obwoluta k. 35. — „**Lutnista**” 1904-1905 (3) k. 36-43, nadruki, podpisy Juliusza Kosińskiego, nadto obwoluta k. 44. — **Magic City** w Paryżu 1912 (1) k. 45-46, nadruk. — **Maison Vançon**, Antiquités-Objets d’art w Paryżu [1911] (2) k. 47-48, karty wizytowe. — **Mazère Louis**, Relieur ancienne maison Louis Berrier w Paryżu 1910-1912 (5) k. 49-58, w tym karta wizytowa i rachunki (2), formularze, nadruki, znaczek skarbowy, w załączeniu próbka płótna introligatorskiego 1910. — **Ministère du Commerce, de l’Industrie, des Postes et des Télégraphes**. Sous-Secrétariat d’État des Postes et des Télégraphes w Paryżu 1902 (1) k. 59-61, nadruk, pieczęć tuszowa Directeur de l’Exploitation postale i podpis nierozczytany, nadto wykaz urzędów pocztowych w Paryżu otwartych w niedziele i dni świąteczne 1908 k. 62, wycinek prasowy, druk, zawiadomienia pocztowe 1907-1908 (2) k. 63-64, potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1902 k. 65, formularze, druki i obwoluta k. 66. — **Moosdorf und Hochhäusler Sanitätswerke** w Berlinie 1912 (1) k. 67-69, w załączeniu ulotka wanny bujanej k. 68, druk Graphische Kunstanstalten [Johanna] [Jacoba]

Webera w Lipsku, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1912] k. 70. — **Morel Successeur** w Paryżu Ancienne Maison Bigot Bois et charbons de bois 1912 (7) k. 71-83, w tym rachunki (4), formularze, nadruki, nadto obwoluta k. 84. — **Musée Condé** w Chantilly 1902 (1) k. 85-87, podpis nierozczytany. — **Musée du Livre** w Brukseli 1913 (2) k. 88-93, nadruki, podpis [Jeana] Van Overstraeten, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 94 i potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego 1913 k. 95, formularz, druk. — **Musée international** w Brukseli, Section polonaise 1911 (1) k. 96-98, podpisy Józefy Joteyko i Czesławy Halicz-Rozenblatowej, nadruki Office central des institutions internationales w Brukseli, pieczęcie tuszowe Sekcji Polskiej i jej Komitetu Organizacyjnego. — **Muzeum Narodowe Polskie** w Rapperswilu 1908-1915 (2) k. 99-100, karta pocztowa i formularz, druk A[dolphe'a] Reiffa [w Paryżu], podpisy Włodzimierza Rużyckiego de Rosenwerth i Stanisława Zielińskiego, owalna pieczęć tuszowa Biblioteki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3116, 3119, 3125, 3128-3129, 3133-3135, 3143-3146, 3149, 3151, 3153, 3155-3156, 3160

4036 *Franc., pol., ros., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1897-1914, 45 listów, 117 kart, 34 × 23,5 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

- **Natanson** [Seelig] i Synowie w Warszawie 1906 (2) k. 1-6, nadruki. — „**Nowości Ilustrowane**” 1909 (1) k. 7-9, nadruk i pieczęć tuszowa redakcji, podpis St[anisława] Lipińskiego [?]. — **Palais de Justice** w Paryżu, [Cour d'appel] Chambre des appels correctionnels [17^e, chambre de la presse] 1910 (1) k. 10-11, wejściówka na proces Alberta Carré bronionego przez Henry'ego Roberta przeciwko Arthurowi Valabrègue z „La République sociale”, nadto obwoluta k. 12. — **Papeterie de la Bourse** Léon Vauclin Ph[ilippe] Rosen succ[esseur] w Paryżu b.d. (1) k. 13-15, nadruk, pieczęć odciskowa papeterii. — **Piğłowska** Jadwiga, Skład papieru w Warszawie 1897 (1) k. 16-17, nadruk, nadto obwoluta k. 18. — **Polska Wypożyczalnia Nowości Literackich i Naukowych** A. Trojanowskiego w Paryżu 1908 (1) k. 19-21, pieczęć tuszowa, podpis nierozczytany. — **Présidence de la République** w Paryżu 1904 (1) k. 22-24, pieczęć tuszowa i podpis Le Chef du Secrétariat particulier du Présidence de la République, podpis Henry[-Jeana] Pouleta [?]. — „**Revue critique des idées et des livres**” 1914 (1) k. 25-27, nadruk, podpis administratora Eugène'a Marsana. — „**Revue des études napoléoniennes**” 1911 (1) k. 28-29, nadruk, podpis Édouarda Driaulta. — „**Revue hebdomadaire**” 1911 (1) k. 30-34, nadruk, podpis administratora A[ugustina] Pollissarda. — **Rosyjskie Towarzystwo Fotograficzne** w Moskwie 1899 (4) k. 35-43, nadruki, podpisy prezesa, K[arla Andrejewicza] Fischera i sekretarza, P. M. Liwańskiego, w tym druki Typo-Litografii I. I. Grossmana i Spółki w Moskwie. — **Seculo** 1911 (1) k. 44-45, pieczęć biura w Paryżu, podpis i okrągła pieczęć tuszowa A[ntónio] de Almada Negreiros, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1911 k. 46

i obwoluta k. 47. — **Słowo Polskie** [1911] (2) k. 48-52, w tym wspólna ankieta literacka „Słowa Polskiego” i Związku Naukowo-Literackiego we Lwowie, druk, nadruk Związku Naukowo-Literackiego we Lwowie. — **Société anonyme des publications scientifiques et industrielles** w Paryżu 1912 (1) k. 53-54, nadruk, podpis Francisa Laura, nadto obwoluta k. 55. — **Société française de bibliographie** w Paryżu 1906-1908 (2) k. 56-61, druki, podpis sekretarza, Henri Steina. — **Société générale pour favoriser le développement du commerce et de l'industrie en France** w Paryżu 1902 (1) k. 62-63, formularz, nadruk, pieczęć tuszowa Bureau I w Paryżu. — **Société héraldique de France** w Paryżu 1912-1913 (6) k. 64-73, podpisy Paula Bugnota, pieczęć odciskowa, nadto zawiadomienie o ślubie Paula Bugnota i Ana-Maria Cimetierre y Capdevielle 1914 k. 113-114, druk. — **Société internationale des aquarellistes** w Paryżu 1912 (1) k. 74-76, zaproszenie prezesa, Maurice'a Guillemota, na inaugurację 8. dorocznej wystawy Société internationale des aquarellistes w Paryżu, druk. — **Société musicale G[abriel] Astruc et C[ompagn]ie** w Paryżu 1907 (3) k. 77-83, podpis G[abriela] Astruca, w tym program koncertów rosyjskich w Operze paryskiej, druk, nadto koperty [1907]-1913 (3) k. 115-117, nadruki, w tym Théâtre du Gymnase w Paryżu i przedstawień Teatru [Miejskiego] we Lwowie. — „**Sokół**” **Polskie Towarzystwo Gimnastyczne** w Leodjum (Liège) b.d. (4) k. 84-87, pieczęcie tuszowe Towarzystwa Młodzieży Polskiej, Polskiego Towarzystwo Gimnastycznego „Sokół” i Polskiej Kuchni Studenckiej w Leodjum. — „**Sokół**”. **Polskie Towarzystwo Gimnastyczne** w Sierszy 1909 (1) k. 88, koperta, nadruk, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1909 k. 89. — **Souvenir napoléonien** w Paryżu 1910 (1) k. 90-91, podpis [Ernesta Jules'a Alfreda] Cunéo d'Ornano. — „**Studio**” 1908-1912 (3) k. 92-100, nadruki edycji francuskiej „Le Studio. Revue mensuelle d'art pur et d'art appliqué », nadto pusta koperta 1912 k. 101, nadruk. — **Syndicat d'études et d'initiative pour les affaires inustrielles et financières en France et à l'étranger** w Paryżu 1913 (1) k. 102-103, nadruk, list Aleksandra Lisiewiczza, nadto obwoluta k. 104. — **Syndicat national de la presse et des gens de lettres** w Paryżu [1907]-1909 (2) k. 105-109, nadruk, podpis Eugène'a Lericolais, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza 1909, b.d. (2) k. 110-111 i obwoluta k. 112.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3116, 3119, 3133, 3135, 3137-3138/t, 3143, 3146, 3148, 3151, 3153, 3155, 3159-3161

4037 *Franc., pol., niem., papier, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, 1899-1913, 41 listów, 122 karty, 29,5 × 26 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

— **Teatr Miejski** we Lwowie 1913 (3) k. 1-7, w tym telegram, nadruki dyrekcji, podpisy [Ludwika] Hellera, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 8 i pokwitowanie nadania telegramu 1913 k. 9, formularz, druk. — **Théâtre de La Porte Saint-Martin** w Paryżu 1910 (1) k. 10-12,

nadruk, pieczęć tuszowa, podpis nierozczytany, nadto bruliony listów Władysława Alojzego Strzembosza b.d. (3) k. 13-15 i obwoluta k. 16. — **Théâtre du Grand Guignol** w Paryżu 1908-1912 (9) k. 17-27, wejściówki na przedstawienia (2) i koperty (9), nadruki, pieczęć tuszowa, nadto brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 28, puste koperty 1907-1911 (15) k. 107-121 i obwoluty (2) k. 29-30. — **Towarzystwo „Bratniej Pomocy” Słuchaczy Politechniki Lwowskiej** we Lwowie 1900 (2) k. 31-36, nadruki Wydziały Towarzystwa, podpisy przewodniczącego Kazimierza Szczepańskiego i zastępcy Stefana Kondraczka. — **Towarzystwo Filharmoniczne Polskie** w Paryżu b.d. (4) k. 37-40, formularze, druki, w tym A[dolphe’a] Reiffa w Paryżu. — **Towarzystwo „Polska Sztuka Stosowana”** w Krakowie 1908 (3) k. 41-45, w tym karta pocztowa i karta poczty pneumatycznej, nadruk, podpisy Jerzego Warchałowskiego. — **Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych** w Krakowie 1901-1903 (4) k. 46-54, w tym karta pocztowa, nadruki, pieczęcie tuszowe dyrekcji, podpisy Seweryna Böhma, nadto potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1901-1903 (2) k. 55-56, formularze, druki i kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1902 k. 122. — **Towarzystwo Studentów Polaków** w Monachium 1909 (1) k. 57, nadruk i okrągła pieczęć tuszowa, podpisy Chmielewskiego i J. Kwieciński. — **Towarzystwo Tatrzańskie** w Krakowie 1900 (1) k. 58-61, w załączeniu pokwitowanie uiszczenia składki członkowskiej za lata 1899-1900 k. 60, formularz, nadruk, podpisy [Daniela] Wierzbickiego, nadto obwoluta k. 62. — **Trübner Karl J. Verlagsbuchhandlung** w Strasburgu 1913 (2) k. 63-64, w tym karta pocztowa, nadruk, podpis Karla Trübnera, nadto zapowiedź wydawnicza i próba (specimen) wydawnictwa „Minerva. Handbuch Der Gelehrten Welt” 1912 k. 65-76, druki oraz brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza 1913 k. 77. — **„Tygodnik Ilustrowany”** 1899-1904 (2) k. 78-81, w tym karta pocztowa, nadruk, pieczęcie tuszowe administracji, podpis nierozczytany, nadto kopia kalkowa listu do redakcji 1904 k. 82-83, potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1904-1908 (2) k. 84-85, formularze, druki i obwoluta k. 86.

Druk listu Władysława Alojzego Strzembosza w: „Tygodnik Ilustrowany”, R. 45, nr 34, 20 (7) sierpnia 1904, s. 653.

- **Université** w Paryżu 1904 (3) k. 87-92, w tym karta wizytowa i podpisy Auguste’a de Holstein, nadruki Bureau des Renseignements. — **Université libre** w Brukseli 1899 (1) k. 93, karta pocztowa, nadruk, podpis nierozczytany. — **Université populaire des études nationales** w Paryżu 1902 (1) k. 94-96, nadruk, podpis Pierre’a Courtois, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1902 k. 97, formularz, druk i obwoluta k. 98. — **Unwin T[homas] Fischer** 1915 (1) k. 99, karta pocztowa, nadruk. — **Victoria Hôtel** w Paryżu 1912 (1) k. 100-102, nadruk, podpis D. Nobile, znak wodny „Watford Mill”. — **Vilain Frères** w Hénin-Liétard 1910-1911 (2) k. 103-106, nadruki [Victoria] Pluvier-Dekindt w Hénin.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3112, 3115, 3119, 3125-3126, 3128, 3140, 3143-3144, 3146, 3151, 3153, 3155, 3159-3160

4038 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1903-1914, 12 listów, 29 kart, 33 × 22 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z instytucjami

Listy od następujących:

- **Wende E[dward]** i **Spółka**, Księgarnia i Skład Nut w Warszawie 1903-1914 (8) k. 1-9, w tym karty pocztowe (4), nadruki, pieczęć tuszowa cenzury wojennej, podpisy Andrzeja Turkuła, nadto potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1904-1908 (6) k. 10-15, potwierdzenie międzynarodowego przekazu pocztowego 1908 k. 16, formularze, druki i kopia kalkowa listu Władysława Alojzego Strzembosza 1908 k. 17-18.

List adresowany do Kazimierza Woźnickiego 1907 k. 3, nadruk i pieczęć tuszowa Księgarni E[dwarda] Wendego w Warszawie, podpis A[ndrzeja] Turkuła.

- **Wilder H[ieronim]** **Antykwariat Polski** w Warszawie 1906-1908, b.d. (2) k. 19-23, nadruki i pieczęć tuszowa, nadto fragment koperty b.d. k. 24 i fragment brulionu listu Władysława Alojzego Strzembosza b.d. k. 25. — „**Ziemia. Tygodnik Krajoznawczy Ilustrowany**” 1911 (1) k. 26-28, nadruki, podpis Stan[isława] Thugutta. — **Związek Młodzieży Polskiej w Ameryce** w Chicago 1904 (1) k. 29, okólnik, rękopis powielany, okrągła pieczęć tuszowa Zarządu Generalnego.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3116, 3119, 3126, 3141, 3146, 3148, 3159-3160

4039 *Franc., pol., ros., papier, akta luźne, rkp., druk, 1895-1915, 24 listy, 43 karty, 27 × 25,5 cm i mniej.*

Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza z nadawcami nieustalonymi

- I. Listy od następujących nadawców w języku francuskim:
 - NN [Loulou] 1910 (1) k. 1-2. — NN 1911 (1) k. 3, karta poczty pneumatycznej, pieczęć tuszowa dworca kolejowego Saint-Lazare w Paryżu. — NN 1911 (1) k. 4, telegram, nadto pocztowe potwierdzenie nadania telegramu 1911 k. 5, formularz, druk. — NN 1915 (1) k. 6. — NN Wanda ze Stecewiczów 1915 (1) k. 42-43. — NN b.d. (1) k. 7, nadruk Chambre des Députés w Paryżu.
- II. Listy od następujących nadawców w języku polskim:
 - NN Władysław 1895-1896 (7) k. 8-21. — NN Mieczysław J. 1898 (1) k. 22-23. — NN 1898 (1) k. 24-26, znak wodny „Stefanie Mill”. — NN 1908 (1) k. 27-29, w sprawie [Bronisława] Kozakiewicza. — NN 1908 (1) k. 30, karta pocztowa, w sprawie Emila Młynarskiego. — NN 1912 (1) k. 31-32, zaproszenie na wieczór składkowy w Café Voltaire w Paryżu organizowany przez Janinę Brunntentalową [?], Stanisława Englerta, Janinę Jarkowską, Irenę Krysińską, Stanisława Łożę, Marię Nitosławską, Gustawa Potworowskiego, Jerzego Rotwanda i Wacława NN, nadto przekreślona karta wizytowa 1912 k. 33 oraz brulion i kopia listu Władysława Alojzego Strzembosza 1912 k. 34-35, nadruk. — NN 1915 (1)

k. 36-37. — NN b.d. (1) k. 38. — NN 1915 (1) k. k. 39-40 w sprawie pensji dla Dezyderego Chłapowskiego i Stanisława Niegolewskiego.

III. Listy od następujących nadawców w języku rosyjskim:

— NN 1899 (1) k. 41, karta pocztowa.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 36-37 i 39-40)
akc. 3116, 3157

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3116-3117, 3135, 3140, 3149, 3153, 3156, 3160

4040 *Franc., pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., druk, 1903-1917, 60 kopert, 81 kart, 30 × 20 cm i mniej.*

Korespondencja przychodząca Władysława Alojzego Strzembosza — puste koperty

I. Koperty od następujących:

— **Aeolian Company** w Paryżu b.d. (1) k. 1, nadruk. — **Banque de France** w Paryżu b.d. (1) k. 2, nadruk, pieczęć tuszowa. — **Brocard et Caudron** Papeterie-Imprimerie w Paryżu b.d. (1) k. 3, nadruk. — **Concerts Chaig-neau** w Paryżu b.d. (1) k. 4, nadruk. — **Conseil municipal** w Paryżu, Cabinet du Syndic b.d. (4) k. 5-8, nadruki, pieczęć odciskowa, nadto obwoluta k. 9. — **Exposition internationale au Grand Palais des Champs-Élysées** w Paryżu 1904 (1) k. 10, nadruk i pieczęć tuszowa. — **Gérente A.** w Aix-les-Bains 1911 (1) k. 11, nadruk, nadto obwoluta k. 12. — **Girard J.** et C[ompagnie] w Paryżu 1906 (1) k. 13, nadruk, nadto obwoluta k. 14-15 i brulion listu Władysława Alojzego Strzembosza [1906] k. 79. — **Institut de France** w Paryżu 1904 (1) k. 16, okrągła pieczęć tuszowa. — **Jakubowski W.** (portier Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu) 1915, b.d. (2) k. 77-78, pieczęcie cenzury wojennej. — „**Journal**” b.d. (1) k. 17, nadruk. — **Mairie de l'Hôtel de ville** du 4^e Arrondissement w Paryżu, b.d. (1) k. 18, nadruk Cabinet du Maire, notatki ołówkowe Władysława Alojzego Strzembosza. — **Manufacture nationale des Gobelins** w Paryżu 1904 (1) k. 19, nadruk. — **Massin Ch[arles]** Librairie générale de l'architecture et des arts décoratifs w Paryżu, ancienne maison Charles Schmid 1915 (1) k. 20, nadruk. — „**Wiadomości Matematyczne**” w Warszawie, 1905 (1) k. 21, nadruk redakcji. — NN 1903-1917, b.d. (40) k. 22-60 i 80-81, w tym koperta poczty pneumatycznej, pieczęć tuszowa cenzury wojennej i pieczęć lakowa, nadto koperta 1910 k. 61 adresowana ręką Władysława Alojzego Strzembosza, nadruk, karta pocztowa b.d. k. 62, notatka adresowa b.d. k. 63 i obwoluta w dopiskiem [Paul?] „Landowski” ręką Władysława Alojzego Strzembosza k. 64.

II. Znaczkę pocztowe amerykańskie, brytyjskie, francuskie, rosyjskie i węgierskie [po 1840-] 1873-1914, b.d. (11) k. 65-74, druki, w tym „Red Penny” i Napoléon III „tête nue”, nadto etui k. 75 i koperta k. 76.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3112-3114, 3116, 3118-3119, 3128, 3132, 3135, 3146, 3151, 3153, 3156, 3158, 3160,
3164/I, 3670

4041 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., 1909-1916, 9 kopert, 10 kart, 30 × 20 cm i mniej.*

Korespondencja wychodząca Władysława Alojzego Strzembosza — puste koperty

Koperty do następujących:

- **Fechner** L. 1909 (1) k. 1, pieczęcie tuszowe, w tym zwrotu pocztowego. — **Gałęzowski** Józef 1914-1915 (4) k. 2-5, pieczęcie tuszowe i nadruki, w tym Biblioteki Polskiej w Paryżu. — **Młynarski** Jean 1916 (1) k. 6-7, nadruk. — **Rychter** [Alfred] ksiądz b.d. (1) k. 8, pieczęć tuszowa. — **Sobolewski** Paul 1914 (1) k. 9, pieczęcie tuszowe, w tym zwrotu pocztowego. — **Żukowski** Julian 1912 (1) k. 10, pieczęcie tuszowe i dopisek o zgonie adresata.

Archiwum Instytucji Czcii i Chleba (k. 10)

akc. 3114

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3116

4042 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., 1899-1916, 48 listów, 95 kart, 30 × 22 cm i mniej.*

Korespondencja wychodząca Władysława Alojzego Strzembosza — bruliony i kopie listów

Bruliony i kopie listów do następujących osób:

- **Bastide** Louis 1915 (1) k. 1. — **Blasco** Ricardo 1904 (1) k. 2. — **Brandler** [?] 1915 k. 3-5. — **Brisset** [Pierre-Nicolas] 1906 k. 6, notatka. — **Brossard** 1915 (1) k. 7. — **Chéradame** André [1910] (1) k. 8-9, brulion listu otwartego. — **Cichowski** 1906 (1) k. 10, nadto obwoluta k. 11. — **[Darboux** Gaston] Doyen [de la Faculté des Sciences de l'Université de Paris 1901 (1) k. 12-13, kopia kalkowa listu. — **Daux** b.d. (1) k. 14. — **Déroulède** Paul 1907 (3) k. 15-18, karta wizytowa i bruliony listów (2), nadto obwoluta k. 19. — **Gérault** Richard [191] (1) k. 20, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1911 k. 21, formularz, druk i obwoluta k. 22. — **Horodyski** Jan 1916 (1) k. 23. — **Koźniewska** M[aria] 1902-1903 (2) k. 24-26. — **Landowski** P[aul] 1908 (1) k. 27. — **Łącka-Pawłowska** H[elena] 1913 (1) k. 28, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1913 k. 29, formularz, druk i obwoluta k. 30. — **Margueritte** Paul 1909 (1) k. 31, nadto obwoluta k. 32. — **Mrozowska** 1906 (1) k. 33-34. — **Ormont** [?] Henri d' 1905 [?] (1) k. 35. — **Ossendowski** A[ntoni Ferdynand] 1902 (1) k. 36-38. — **Parent** A. 1904 (1) k. 39. — **Passy** Louis [1904-1905] k. 40, notatka. — **Puzyna** Józef książę 1899 (1) k. 41. — **Rebeillard** É[tienne?] b.d. (1) k. 42-43. — **[Richemond** Louis] dyrektor Théâtre des Folies-Dramatiques

w Paryżu 1904 (1) k. 44, karta wizytowa zwrócona z dopiskiem [Louisa] Rich[emonda]. — **Rubakin** Nikołał Aleksandrowicz 1914 (2) k. 45-46, nadruk, nadto potwierdzenie nadania międzynarodowego przekazu pocztowego 1914 k. 47, formularz, druk. — **Sanson S. i Wenster** Jeanne b.d. (1) k. 48. — **Starkel** Janina 1902 (1) k. 49. — **Stasiulewska** 1906 (1) k. 50, pieczęć tuszowa. — **Szarska P.** 1901 (2) k. 51-54. — **Szelałowski** [Adam] 1906 (1) k. 55. — **Va[ll]ery-Radot** b.d. (2) k. 56-57, nadto obwoluta k. 58. — NN w sprawie pana des Cartes 1903 (1) k. 59. — NN w sprawie St[anislawa] Rychtera 1901 (1) k. 60, na odwrociu brulion listu do Koła Polskiego Artystyczno-Literackiego w Paryżu b.d. (1). — NN b.d. (1) k. 61-62, w sprawie Wolffa. — NN b.d. (1) k. 63, dopisek Władysława Mickiewicza. — NN b.d. (1) k. 64, wzmianka o księciu Adamie [Ludwiku] Cz[artoryskim?]. — NN [śpiewaczka, Maria Trąmpczyńska?] 1910 (2) k. 65-74. — NN [kuzynka] 1900 (1) k. 75-76. — NN [Maria, siostra Antoniego] 1901 (2) k. 77-85, nadruk Buffet de la Gare Saint-Lazare w Paryżu. — NN Antoni 1900 (1) k. 86-93. — NN [matka Antoniego i Marii] 1900 (1) k. 94-95.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3115-3116, 3118, 3120, 3128-3129, 3132, 3135, 3138/II, 3145-3146, 3151-3153, 3157-3158, 3160, 3676

4043 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., 1901-1915, 44 listy, 83 karty, 31 × 22 cm i mniej.*

Korespondencja wychodząca Władysława Alojzego Strzembosza — bruliony i kopie listów

Bruliony i kopie listów do nieustalonych osób:

- NN 1904-1915 (44) k. 1-83, dziesięciu różnych nieustalonych adresatów:
- po francusku (27) k. 1-62, w tym kopie kalkowe (4), wzmianki o Dionizym Zaleskim 1904 k. 42 i o [Marii?] Trąmpczyńskiej 1904 k. 43;
- po polsku (17) k. 63-83, w załączeniu rachunek z restauracji Le Grand Véfour w Paryżu 1905 k. 71, nadruk i pieczęć tuszowa, wzmianka o Towarzystwie Filharmonicznym Polskim w Paryżu 1904 k. 64, o [Florianie] Trawińskim 1906 k. 73 i o Klimowskim 1912 k. 81.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3115-3116, 3118, 3120, 3128-3129, 3132, 3135, 3138/II, 3145-3146, 3151-3153, 3157-3158, 3160, 3676

4044 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., 1902-1915, 17 listów, 26 kart, 30 × 22 cm i mniej.*

Korespondencja wychodząca Władysława Alojzego Strzembosza — bruliony i kopie listów

I. Bruliony i kopie listów do następujących redakcji:

- „Książka. Miesięcznik, poświęcony krytyce i bibliografii polskiej” 1902-1903 (2) k. 1-2, kopie kalkowe. — „Kurier Warszawski” 1901-1904 (4) k. 9-13, w tym

karta wizytowa. — „**Matin**” [1911] (1) k. 3. — „**Praca**” 1902 k. 6, kopia kalkowa. — „**Ruś**” [1906-1908] (1) k. 4. — „**Sztuka**” [Antoni Potocki?] 1904 (1) k. 5, kopia kalkowa. — NN [nieustalona redakcja] [1904] (1) k. 7-8, kopia kalkowa.

II. Bruliony i kopie listów do następujących instytucji:

- **Ligue française de l'enseignement** w Paryżu b.d. (1) k. 14, nadto obwoluta k. 15. — **Préfecture de Police** w Paryżu [1901] (1) k. 16-19, dwie wersje. — NN [sous-secrétaire d'État] 1902 (1) k. 20, kopia kalkowa. — **Théâtre de l'Opéra-Comique** w Paryżu [1904] (1) k. 21. — **Towarzystwo Heraldyczne** we Lwowie 1913 (1) k. 22, nadto potwierdzenia nadania przekazu i przesyłki pocztowych adresowanych do Józefa [Białyni-]Chołodeckiego i do Władysława Semkowicza 1913 (2) k. 23-24, formularze, druki. — NN [księgarnia] b.d. (1) k. 25, nadto obwoluta k. 26.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3115, 3128, 3152, 3158, 3160

4045 *Franc., pol., ros., papier, akta luźne, rkp., druk, 1901-1915 [1927-1933], 71 kart, 30 × 22 cm i mniej.*

Korespondencja wychodząca Władysława Alojzego Strzembosza — notatki i pocztowe potwierdzenia nadania

- I. Potwierdzenia nadania przesyłek i przekazów pocztowych do następujących:
 - „**Bulletin bibliographique hebdomadaire**” 1908-1910 (3) k. 1-3, nadto obwoluta k. 4. — „**Europe anti-prussienne**” 1915 (1) k. 5. — „**Journal de Genève**” 1915 (1) k. 6, nadto obwoluta k. 7. — **Karer** 1901 (1) k. 11. — **Ketrzyski** [Kętrzyński?] 1904 (1) k. 8. — **Klotchkoff** 1913 (1) k. 16. — „**Matin**” 1910 (1) k. 14, nadto obwoluta k. 15. — **Lecomte** 1913 (1) k. 12, nadto obwoluta k. 13. — **Uziębło** [Henryk?] 1905 (2) k. 9-10.
- II. Notatki adresowe 1903, b.d. k. 17-20.
- III. Pozostałe notatki i bruliony 1909-1916, b.d. k. 21-29 i 36-62, nadto wycofane karty katalogowe (4) z katalogu kartkowego [Biblioteki Polskiej w Paryżu] trzech różnych pozycji bibliograficznych o numerze inwentarzowym 45431 b.d. [1927] k. 30-33, pusta koperta adresowana do Władysława Zamoyskiego 1911 k. 34, nadana ze Sławuty, i reklama Marianne [1933] k. 35, druk.
- IV. Puste obwoluty z notatkami Władysława Alojzego Strzembosza: „**Rozmaite**” i „**Rękopisy. Listy wysłane**” b.d. k. 63-71.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3114, 3116, 3125, 3137, 3145-3146, 3152-3153, 3158, 3160, 3676

4046 *Franc., niem., pol., ros., wł., papier, akta luźne, rkp., druk, XIX wiek — 1929, 14 listów, 15 kart, 9 × 5,5 cm i mniej.*

Korespondencja obca

Karty wizytowe od następujących:

- **Bohdanowicz** 1919 (1) k. 1. — **Gerold Rosa von** 1899 (1) k. 2, dopisek dla Szczepańskiego. — **Klustine** [Véra] b.d. [przed 1880] (2) k. 3-4. — **Kraszewski Gustaw** b.d. [XIX wiek] (1) k. 5. — **Lada Wenceslao** b.d. (1) k. 6. — **Mościcki Michał** 1919 (1) k. 7, karta wizytowa. — **Nowak Julian** 1922 (1) k. 8. — **Osiecimski-[Hutten]-Czapski** [Kazimierz Robert hrabia] [ok. 1920] (1) k. 9. — **Prystor Aleksander** [1929] (1) k. 10. — **Saffi Aurelio** b.d. [1858-1890] (1) k. 11, dopisek dla [Teofila] Lenartowicza. — **Straszewicz Józef** [1832-1838] (1) k. 12. — **Vive-not Franz von** [18]99 (1) k. 13. — **Wojcińskie Maria, Janina, Zofia i Krystyna** 1922 (1) k. 14.

Nadto pusta koperta z dopiskiem „A[dam] M[ickiewicz?] — na pomniku w Montmorency / AT, SF — Fotog[rafie] pośmiertne” b.d. [po 1855] k. 15.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza [?]
akc. 3129, 3150, 3158

4047 *Franc., pol., papier, lak pieczętny, akta luźne i szyte, rkp., druk, 1906-1914, 89 kart, 33,5 × 21,5 cm i mniej.*

Dossier Jasiński. Sodalicja mariańska

1. Karta wizytowa Stanisława Jasińskiego b.d. k. 1-2.
2. Statut I Polskiej Sodalicji Mariańskiej w Paryżu, 1907 k. 3-10, druk Drukarni [A.] Guélisa w Paryżu.
3. List Stanisława Jasińskiego do Zarządu Towarzystwa Polskiej Młodzieży „Koło” w Paryżu 1906 (1) k. 11-14, nadruki i okrągła pieczęć tuszowa redakcji „Hasła” w Paryżu, w załączeniu fragment numeru „Hasła” [?] 1906 k. 13, wycinek prasowy, druk.
4. Marceli Kozankiewicz — rezygnacja z członkostwa w „Kole” 1906 k. 15-16, autograf.
5. Zaproszenie Władysława Mickiewicza na honorowego członka I Polskiej Sodalicji Mariańskiej w Paryżu 1907 k. 17-18, nadto zaproszenie na koncert dobroczynny Felicji Romanowskiej w Sali Pleyela w Paryżu 1907 k. 19-24, nadruki i okrągłe pieczęcie tuszowe I Polskiej Sodalicji Mariańskiej w Paryżu, podpisy moderatora księdza A[lfreda] Rychtera, prefekta Stanisława Jasińskiego i sekretarza M. Papary, w załączeniu program i bilet na koncert, druki.
6. Zaproszenie na koncert dla hrabiny [Jadwigi Zamoyskiej?] 1907 k. 25, nadruk i okrągła pieczęć tuszowa I Polskiej Sodalicji Mariańskiej w Paryżu, podpisy moderatora księdza A[lfreda] Rychtera, prefekta Stanisława Jasińskiego i sekretarza M. Papary.
7. Odpis artykułu *Polska Sodalicja w Paryżu* zamieszczonego w „Czasie” 4 lutego 1907 [nr 28, s. 2] b.d. k. 26, nadto obwoluta k. 27.
8. Lista świadków w sprawie Stanisława Jasińskiego [1907] k. 28.

9. Zeznanie świadka Stefana Kurzyny [1907] k. 29.
10. Zeznania świadków: Mariana Sługockiego, Lecha Malczewskiego, Walińskiego, księdza [Alfreda] Rychtera, Emila Wagnera, [Władysława Alojzego] Strzembosza, panny Geoffroy, [Marii] Trąmpczyńskiej i Olgi Boznańskiej [1907] k. 30-39, nadto obwoluta k. 40.
11. Korespondencja Władysława Alojzego Strzembosza 1907 w sprawie Stanisława Jasińskiego z następującymi instytucjami i osobami:
 - **École des hautes études sociales** w Paryżu — kopia kalkowa zapytania Władysława Alojzego Strzembosza k. 41 i odpowiedź k. 42-44, nadruki dyrekcji, podpis nierozczytany. — **École spéciale des langues orientales vivantes** w Paryżu — kopia kalkowa zapytania Władysława Alojzego Strzembosza k. 45 i odpowiedź sekretarza-bibliotekarza szkoły, Maurice'a Gaudefroy-Demombynes k. 46-48, nadruk i pieczęć tuszowa. — **Archives diplomatiques** — kopia kalkowa zapytania Władysława Alojzego Strzembosza k. 49 i odpowiedzi G[eorges'a] Fardisa (2) k. 50-56, nadruki i pieczęcie tuszowe, w tym notatka z treścią oświadczenia woźnego (huissier) Davesne'a 1906 k. 52, notatka adresowa adwokata Eugène'a Deroste'a i karta wizytowa Stanisława Sasa-Jasińskiego b.d. k. 54. — **Collège libre des sciences sociales** w Paryżu — kopia kalkowa zapytania Władysława Alojzego Strzembosza k. 57 i odpowiedź J. Tixeranta k. 58-60, nadruk. — **Tański** J[an] ksiądz — kopia kalkowa zapytania Władysława Alojzego Strzembosza k. 61 i odpowiedź k. 62-64, pieczęć odciskowa z herbem Tański (odmiana herbu Nałęcz). — **Bandurski** Władysław biskup — brulion i kopia kalkowa zapytania Władysława Alojzego Strzembosza k. 65-71, nadto potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej 1907 k. 72-73, formularz, druk. — **Postawka** Leon ksiądz — apel do rodaków 1907 k. 74-75, druk.
12. Listy do Karola Wiśniewskiego w sprawie Stanisława Jasińskiego 1907 od następujących:
 - **Makuszyński** Kornel k. 76-78, nadruki redakcji Słowa Polskiego we Lwowie. — **Ponikiewski** [Hipolit] k. 79-81, fragment listu. — **Trąmpczyńska** M[aria] k. 82-84, pieczęcie lakowa i odciskowa papeterii E. Constantina w Paryżu, nadto nieustalony wycinek prasowy w informację o powołaniu Sodalicji Mariańskiej w Paryżu 1907 k. 85, druk.
13. Wypisy z gazet dotyczące Stanisława Jasińskiego z lat 1913-1914:
 - „Nowości Ilustrowane” nr 30, 26 lipca 1913 k. 86;
 - *Sensacyjne aresztowanie*, „Goniec Wieczorny”, 12 marca 1914 k. 87, nadto obwoluty k. 88-89.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3132, 3137

4048 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., druk, 1902-1915, 117 kart, 33 × 22 cm i mniej.*

Varia — drobne prace i materiały działalności Władysława Alojzego Strzembosza

- I. Kasa imienia Józefa Mianowskiego w Warszawie:
 - podanie do Komitetu Kasy 1902 k. 1-2, brulion;
 - list do Szymona Askenazego 1902 k. 3-6, brulion;
 - opinia Szymona Askenazego o Władysławie Alojzym Strzemboszu 1902 k. 7-8, kopia;
 - list do Szymona Askenazego 1902 k. 9-15, bruliony, 4 wersje;
 - list do Wincentego Janowskiego 1902 k. 16, brulion;
 - list do Ignacego Chrzanowskiego 1906 k. 17-23, brulion i kopia kalkowa.
- II. Odpowiedź Władysława Alojzego Strzembosza na artykuł w „Le Temps” z 12 lutego 1915 k. 24, nadto obwoluta k. 25.
- III. List Gastona Bordata 1910 k. 26, nadruk „Revue pour les Français”, w załączeniu Marius-Ary Leblond, *Le sentiment de la nationalité en Pologne*, [1910] k. 27-38, korekta drukarska artykułu opublikowanego w „Revue pour les Français” 20 lutego 1910.
- IV. Listy Stanisława Krzemińskiego 1907-1910 (9) k. 39-65, nadruki redakcji i pieczęć tuszowa administracji „Wielkiej Encyklopedii Ilustrowanej” w Warszawie k. 60 podpis nierozczytany osoby trzeciej, nadto bruliony listów [1907]-1909 (2) k. 66-69 i 85-86, wypisy źródłowe, kalendaria, bruliony i druki biogramów encyklopedycznych autorstwa Władysława Alojzego Strzembosza 1908-1910: Adama, Benedykta i Feliksa Kołyszaków (Kołysków), Józefa Marii Kownackiego, Karola Królikowskiego, Ludwika Królikowskiego, Jana Kurzyny[-Peleszewskiego] k. 70-84 i 87-114 oraz potwierdzenia nadania przesyłek pocztowych 1907-1909 (3) k. 115-117, formularze, druki.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
 akc. 3114-3115, 3144, 3152, 3158

4049 *Ang., franc., pol., ros., papier, tektura, płótno introligatorskie, fotografia, lak pieczętny, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, [1879] 1901-1912, 151 kart, 60 × 45,4 cm i mniej.*

Varia

1. Plan podróży Paryż-Kraków b.d. [1912?] k. 1-3, autograf, brulion.
2. Pusta koperta z pieczęciami lakowymi, Warszawa 1906 k. 4.
3. Obwoluta na książkę W[aleriana] Kalinki *Dzieła* cz. 1, wykonana z wtórnie wykorzystanego papieru z listem Okręgowego Urzędu Akcyzowego w Mińsku do Edmunda Fortunatowicza Zdziechowskiego b.d. k. 5-6, pieczęć odciskowa księcia [Fiodora Iwanowicza] Paskiewicza, ślady po pieczęci lakowej.

4. Zbiórka pieniędzy dla Ant[oniego] Sługockiego b.d. [1903-1908] k. 7, notatka, nadto obwoluta k. 8.
5. Kwestionariusz w sprawie szkoły nowoczesnej narodowej polskiej sygnowany przez Jana Adamowicza, Andrzeja Baumfelda, Julię Benoni-Dobrowolską, [księdza] Gedeona Gedroycia, Jadwigę Dydyńską, Mieczysława Limanowskiego, Tadeusza Micińskiego, Zofię Odrzywolską, Zofię Paszkowską, Eugeniusza Piaseckiego, M[arię] C[zesławę] Przewońską, Wacława Wolskiego, Ludwikę Życką i Janinę Zyrkiewiczową b.d. k. 9-10, 2 egz.
6. NN, Gnomes parisiens, instrukcja obsługi zabawki b.d. k. 11, rękopis powielany, kopia hektograficzna.
7. Papier firmowy Biura Informacyjno-Prasowego Rady Narodowej we Lwowie 1908 k. 12, nadruk.
8. Papierowa obwoluta adresowana do [Władysława Alojzego Strzem]bosza z fragmentem pieczęci tuszowej „Louis [...]” b.d. k. 13.
9. Odslonięcie pomnika Adama Mickiewicza we Lwowie 1904 — notatka k. 14.
10. Notatka o wpłacie przez Marię Stankiewiczową 10 franków na pomnik [Adama] Mickiewicza [w Paryżu] b.d. k. 15.
11. Notatka na temat kostiumów bohaterów francuskiego przekładu *Potopu*: Michela Wolodwskiego, Jeana Krétuskiego, księcia Yaremy, b.d. k. 16.
12. Notatki adresowe b.d. k. 17-26.
13. Wycinki prasowe:
 - H[enryk] Zbierzchowski, [Jadwiga] Toeplitz-] Mrozowska w dramacie włoskim, „Tygodnik Ilustrowany”, R. 53, nr 39, 28 września 1912 k. 27, druk;
 - Polak sekretarzem ambasady rosyjskiej, b.d. k. 28, druk, wzmianka o Bronisławie Kozakiewicz;u;
 - fragment numeru „Nowej Reformy”, R. 30, nr 350 z 3 sierpnia 1911 k. 29 z zakreślonym czerwoną kredką artykułem *Malwersacje adwokata* na temat Edwarda Liliena.
14. Statuty, sprawozdania, listy okólne, druki:
 - Statut Towarzystwa Wydawniczego we Lwowie 1901 k. 30-37, druk Pierwszej Związkowej Drukarni we Lwowie, pieczęć tuszowa;
 - Sprawozdanie Towarzystwa Naukowego Płockiego z działalności za rok 1908. Dodatek do nru 30 „Głosu Płockiego” 1909 k. 38-49, druk K. Miecznikowskiego w Płocku;
 - Ustawa Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości [w Warszawie] [1907] k. 50-65, druk E. Skowrońskiego [w Warszawie], 2 egz.;
 - Documents préliminaires. Congrès international de bibliographie et de documentation w Brukseli 1910 k. 66-75, nadto deklaracja udziału [1910] k. 76, formularz, druki;
 - list okólny Association des bibliothécaires français w Paryżu 1906 k. 77-78, druk, nadto brulion odpowiedzi Władysława Alojzego Strzembosza [1906] k. 79;
 - stanowisko Académie des Sciences w Paryżu w sprawie ustanowienia pomocniczego uniwersalnego języka międzynarodowego 1901 k. 80-91, druki.

15. Druki ulotne:
- horoskopy b.d. k. 92-93, reklama konsultacji chiromantycznych M^{me} Dulora de la Haye b.d. k. 94 i reklama wróżb M^{me} Drieux b.d. k. 95, druki;
 - karta widokowa z Morskiego Oka 1908 k. 96, druk nakładem J[ana] Rysia w Zakopanem;
 - wycinek prasowy ze zdjęciem posągu cesarza Wilhelma II Hohenzollerna jako króla Jerozolimy b.d. k. 97;
 - karta widokowa Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Warszawie z okazji 100. rocznicy bitwy pod Raszynem 1909 k. 98, druk;
 - bazylika Sacré-Coeur w Paryżu b.d. k. 99, druk;
 - reklama Salon des Thés de l'Aurore w Paryżu b.d. k. 100;
 - banderole przesyłki prenumeraty pocztowej „Journal des Débats”, adresowane na nazwisko Strzembosza na adres Château de la Côte-de-Grâce [w Équemauville] 1910 (2) k. 101-102, nadruki;
 - reklama Distillerie d'eau-de-vie de Cognac de l'Union des propriétaires de vignobles Boutelleau et C[ompagn]ie w Barbezieux 190[8] k. 103-106, nadruk;
 - etykieta po winie Château de Pinet Lud[ovika] Gaujala b.d. k. 107, druk;
 - menu obiadu b.d. k. 108, nadruk i pieczęć odciskowa Champagne Ernesta Irroy w Reims.
16. Legenda do mapy ubytków i nabytków terytorialnych Rosji b.d. k. 109, reprodukcja fotograficzna.
17. Brulion tekstu: „La crise financière” b.d. [1900] k. 110-137.
18. NN, „Wygląd polityczny; Wypadki brukowe; Wskazówki praktyczne; Ze świata; Wspomnienia pośmiertne; Nekrolog; Ogłoszenia” [1879] k. 138-140, brulion.
19. Puste obwoluty (11) k. 141-151.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3114, 3116, 3126, 3134, 3137, 3138/II, 3149, 3151-3152, 3158, 3161, 3676

4050 *Franc., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., 1825-1853, 11 listów, 26 kart, 31,5 × 20,5 cm i mniej.*

Materiały Józefa Marii Hoene-Wrońskiego

- I. Listy Józefa Marii Hoene-Wrońskiego do następujących osób:
- **Anna Pawłowna** Romanow wielka księżna [przyszła królowa Niderlandów] 1825 (1) k. 1, u dołu na stronie recto dopisek ołówkowy obcą ręką. — **Augé Lazare** 1832-1852 (8) k. 2-19, pieczęcie lakowe, pieczęć odciskowa papeterii Weynena [w Paryżu]. — **Petit-Dossaris** 1838 (1) k. 20-21.
- II. Korespondencja obca w sprawie Józefa Marii Hoene-Wrońskiego następujących osób:
- **[Hoene-]Wrońska** [Victoire-Henriette] do NN 1853 (1) k. 22-23.
Nadto obwoluty (3) k. 24-26.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3163

dawne sygnatury: 15441, C140

4051 Franc., łac., niderl., pol., papier, tektura, płótno introligatorskie, lak pieczętny, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, 1831-1945, 62 karty, 34,5 × 24,5 cm i mniej.

Materiały osób obcych

1. Jules Barbey d'Aureville do [Ernesta Renana?] b.d. (1) k. 1-2, fragment pieczęci lakowej, nadto arkusz z książki Félix'a Lajarda *Recherches sur le culte, les symboles, les attributs et les monuments figurés de Venus en Orient et en Occident*, Paryż 1837, s. 193-194 i 199-200 wtórnie wykorzystany jako obwoluta k. 3-4.
2. Zaświadczenie wystawione przez [hrabiankę] M[arię] Zamoyską Romanowi Ciecierskiemu 1914 k. 5, pieczęcie tuszowe Protection de l'Ouvrier polonais en France i Konsulatu Generalnego Hiszpanii w Paryżu.
3. Paszport krajowy (Binnenlands Paspoort) Królestwa Niderlandów Adolphe'a Henri Dieudonné de Saint-Obin 1906 k. 6, formularz, druk, pieczęcie okrągłe odciskowa nierozczytana i tuszowa komisariatu policji w Groningen, podpisy de Saint-Obin oraz komisarza policji i zastępcy burmistrza Groningen nierozczytane.
4. Karta do głosowania („wotowania”) Józefa Wład[ysława] Dobrzańskiego na reprezentantów emigracji polskiej 1862 k. 7, nadto fragment śpiewnika Józefa Wład[ysława] Dobrzańskiego [z czasów wojny polsko-rosyjskiej 1831] k. 8-15, okrągła pieczęć tuszowa Biblioteki Polskiej w Paryżu.
5. Michał Girdwoyń, Zdanie uczonych Francji o rysunkach i opisach pszczoły, wypisy z literatury przedmiotu 1874 k. 16-17, okrągła pieczęć tuszowa Biblioteki Polskiej w Paryżu.
6. Stanisław Godlewski do [Instytucji Czi i Chleba?] 1868 k. 18-19.
7. Świadczenie chrztu Feliksa Mieczysława Heindla, wypis z ksiąg metrykalnych parafii rzymskokatolickiej pw. Bożego Ciała we Lwowie 1906 k. 20, formularz, druk Drukarni E[dwarda] Winiarza [we Lwowie], pieczęć tuszowa parafii i znaczek skarbowy, podpis Michała M. Okulickiego [?].
8. Świadczenie chrztu Kazimierza Tytusa Heindla, wypis z ksiąg parafii rzymskokatolickiej pw. św. Andrzeja Apostoła we Lwowie 1906 k. 21, formularz, druk Drukarni Katolickiej J[ózefa] Chęcińskiego [we Lwowie], pieczęć tuszowa parafii i znaczek skarbowy, podpis ojca Brunona Nowakowskiego.
9. J[oris-]K[arl] Huysmans do [François Coppée] b.d. (1) k. 22-23, nadto arkusz z książki Félix'a Lajarda *Recherches sur le culte, les symboles, les attributs et les monuments figurés de Venus en Orient et en Occident*, Paryż 1837, s. 195-198 wtórnie wykorzystany jako obwoluta k. 24-25.
10. [Ignacy] Jackowski do S[eweryna] Dziewickiego [1853] (1) k. 26-27, list dotyczy sporu o przyszłą siedzibę Biblioteki Polskiej w Paryżu.
11. NN do Henryka [Gierszyńskiego?] 1877 (1) k. 28, nadruk wytwórczy hafciarstwa i tkactwa ręcznego R. Jean-Jeanne w Paryżu, fragment listu w sprawie objęcia po Włodzimierzu Dmochowskim praktyki lekarskiej w Chartres.
12. Mieczysław Kwinto do prezesa [Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu?] 1883 (1) k. 29-30.
13. Defosse do Lamy'ego 1906 (1) k. 31, karta pocztowa.
14. Karol Lewakowski do [Zygmunta Miłkowskiego?] w sprawie „Gońca [Polskiego]” 1900 (1) k. 32-33, pieczęć tuszowa Willi Snopków w Rapperswilu.

15. Bolesław Limanowski do Instytucji Czci i Chleba w sprawie składki członkowskiej [1929] (1) k. 34.
16. Wycinki prasowe informujące o śmierci Heleny Mickiewiczówny z „Dziennika Poznańskiego” nr 217 z 22 września 1896 k. 35 i Józefa Malewskiego z „Kurierza Warszawskiego” nr 285 z 3 (15) października 1897 k. 36, druki.
17. Wyciąg z rejestru aktów zgonu miasta Meaux dotyczący Józefa Bolesława Ostrowskiego 1871 k. 37, formularz, nadruk, okrągła pieczęć tuszowa merostwa i znaczek skarbowy, podpis mera nierozczytany.
18. [Joseph] Smoliński do Ludwika Dygata 1899 (1) k. 38-42.
19. Maurycy Staniewski, książeczka rachunku bankowego w Banque populaire suisse [w Bernie] 1907-1908 k. 43-56, formularz, druk Imprimerie Rösch et Schatzmann w Bernie. Dopisek Karola Sulikowskiego o zamknięciu rachunku 1908 k. 46v, adnotacje o należnościach i wpłatach Aubera, Ciechomskiego, Ż[elysława] Grotowskiego, J. Rzodkiewiczza, K[arola] Sulikowskiego i osoby o nierozczytanym podpisie.
20. Rudolf Tarczyński do NN [Władysława Alojzego Strzembosza *post mortem*?] 1917 (1) k. 57-58, nadruk papeterii.
21. Mougin, krawiec w Paryżu, pokwitowanie odbioru 50 franków od księdza Tłomaczynskiego [?] b.d. [lata 60. XIX wieku] k. 59, nadruk.
22. Wanda Wiewiórka, fragment wspomnień z powstania warszawskiego z ulicy Puławskiej 1945 k. 60, pieczęć tuszowa cenzora wojskowego, Polish Army G.H.Q. (General Headquarters) Chief Censor, podpis nierozczytany.
23. Rachunki z Imprimerie Polyglotte Maison Adolphe Reiff, Heymann et Guélis Successeurs w Paryżu wystawione na Kazimierza Woźnickiego 1905, b.d. (2) k. 61-62, formularze, nadruki, znaczek skarbowy i pieczęcie tuszowe.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba (k. 18-19 i 34)

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3113, 3117, 3119, 3125, 3135-3136, 3138, 3153, 3160, 3162, 3164/I, 3987

dawna sygnatura P-21

4052 *Franc., łac., niem., pol., papier, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, 1835-1930, 107 kart, 47 × 36,5 cm i mniej.*

Materiały osób obcych

1. M[ieczysław] Rulikowski, Charles Estreicher, wspomnienie pośmiertne o Karolu Estreicherze [1908] k. 1-6, odpis ręką Władysława Alojzego Strzembosza, sygnowany.
2. List Carla Lahma do NN 1913 k. 7, nadruk, w załączeniu projekt przedmowy i libretto do opery Gustava Charpentiera „Julien” [1913] k. 8-22, maszynopis.
3. Appel aux femmes de France autorstwa Marii [Aleksandrowni] Spiridonowej i Polek z Moskwy, [w tym Stefanii Laudyn-Chrzanowskiej], kopia ręką Władysława Alojzego Strzembosza z dopiskiem Charles’a Seignobosa 1906 k. 23-24.
4. Georges Brandès, État des choses de la Pologne russe, b.d. [po 1916] k. 25-46.

Przekład wybranych passusów rozdziału dotyczącego Polski w pracy: Brandes Georg, *Verdenskrig*, Kopenhaga-Oslo 1916, s. 117-142.

5. Na stuletnią rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki. Ody: „Dzieci do Matki”, „Głos Matki” poświęcone armii polskiej na uroczystości wojskowej w Sillé-le-Guil-laume 15 października 1917 k. 47-51, maszynopis z ołówkowymi dopiskami obcą ręką, sygnowany piórem, podpis nierozczytany.
6. Fryderyk Chopin, Walc As-dur [op. 69 nr 1], reprodukcja zaginionego autografu — podarunku z 1835 z dedykacją „pour M[ademoise]lle Marie [Orpiszewska]” b.d. [po 1930] k. 52, druk.
7. NN, Lista imienna Officerów w kampanij [sic] Węgierskiej będących [1849] k. 53.
8. NN, États européens qui jouissent en qui ont jadis joui d'une existence indépendante b.d. [XIX wiek] k. 54-55.
9. Odpisy artykułów z „Gazety Warszawskiej”: *Odczyty profesora [Aleksandra Aleksandrowicza] Pilenko i Baronowie Nadbałtyccy* 1914 k. 56-61, obcą ręką.
10. Pusta koperta adresowana przez Société des artistes indépendants w Paryżu do Elisabeth Kraznikovej [sic, Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszowej?] 1913 k. 62, nadruk.
11. J[ózef] I[gnacy] Kraszewski, „Umieram”, wiersz, odpis obcą ręką b.d. [po 1843] k. 63-70.
12. Wypisy z konstytucji sejmowych z lat 1590-1607: „O religii Greckiej”, „O swawoli ukraińskiej”, „O Kozakach Zaporowskich” i „Porządek ze strony Nizowców i Ukrainy” b.d. [XIX wiek] k. 71-72, odpisy obcą ręką.
13. Walery Tomczyński w zastępstwie dyktatora M[ariana] Langiewiczza, ustanowienie Rządu Narodowego Cywilnego, 10 marca 1863 k. 73, druk ulotny.
14. Reprodukcje karty rękopisu budziszyńskiego k. 74 i listu Jana Husa z 1409 z adnotacjami Jana Tomasza Berghauera 1711 i Václava Hanki 1842 na odwrociu k. 75, druki.
15. Odezwa do deputowanych francuskich w sprawie Polaków [1863] k. 76-77, druk Lith[ographie] Delambre w Paryżu, podpisy Jules'a Thomasa oraz nierozczytane (8).
16. Œuvre de Charité pour les Polonais qui se trouvent en Orient, sans ressources et abri, et en danger de perdre leur Religion, fondée par S[on] A[ltesse] le Prince Adam Czartoryski et MM[essieurs] les Lazaristes en 1841, comme le dit l'écrit proposé en 1842, pour faire appel aux âmes généreuses et bienfaitantes à venir en aide aux Fondateurs [1842] k. 78-87.
 Por. Biblioteka Książąt Czartoryskich w Krakowie, Rps 6726 IV
17. Pisma okólne z urzędu okręgu (k.u.k. Kreisamt) lwowskiego oraz wykaz mieszkańców gminy Nakwasza w powiecie złoczowskim 1849 k. 88-92, kopie urzędowe.
18. Zaproszenie Centre européen de la Dotation Carnegie w Paryżu na wykład Josepha Noulensasna temat roli Polski w polityce i ekonomii europejskiej, skierowane do Biblioteki Polskiej w Paryżu 1927 k. 93-94, druk.
19. List Agence de Placement autorisée „La France” Chaiffre et Compagnie w Auber-villiers do Œuvre de Saint Casimir w Paryżu w sprawie oferty pośrednictwa pracy dla Polaków 1909 (1) k. 95-96, nadruk i pieczęć tuszowa, dopisek ręką Kazimierza Woźnickiego.
20. Fragment zakończenia nieustalonego listu b.d. k. 97, podpis: „Władzia”.

21. Książd [Wilhelm] Szymbor do NN [Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszowej?] 1922 (1) k. 98, nadruk Mission polonaise catholique en France w Paryżu.
22. Association France-Pologne w Paryżu do NN 1923 (1) k. 99, nadruk, podpis sekretarza generalnego [André] Ménabréa.
23. Józef Ruffer do NN 1919 (1) k. 100, nadruk Biblioteki Polskiej w Paryżu, zawiadomienie o posiedzeniu miejscowej Rady bibliotecznej [Comité local].
24. „Sokół”. Polskie Towarzystwo Gimnastyczne w Düsseldorfie do redakcji „Kuriera Polskiego” w Paryżu 1909 (1) k. 101-102, nadruk, podpis Jana Rajjina.
25. Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu, zaproszenie dla NN na posiedzenie nadzwyczajne 1892 k. 103 w imieniu prezesa [księcia Władysława Czartoryskiego].
26. Druki ulotne:
 - *Reconstitution de la Pologne* [1914] k. 104, nakładem L[ouisa] Bastide w Lyonie;
 - Józef Edward Abłamowicz, *Nasze ideały. Nasze hasła* [1906] k. 105-106, druk J. Łaukajtysa i Spółki w Sejnach z dopiskami;
 - Zapowiedź wydawnicza książki Marius-Ary Leblond, *La Pologne vivante* [1910] k. 107.

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3112, 3116-3117, 3128, 3134-3137, 3138/II, 3151, 3157-3160, 3162, 3987

4053 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., 1907-1910, 168 kopert, 169 kart, 30 × 20 cm i mniej.*

Korespondencja przychodząca Władysława Alojzego Strzembosza jako sekretarza Instytucji Czcii i Chleba — puste koperty

Koperty od następujących:

- Gałęzowski [Józef] 1907-1908 (2) k. 14 i 125. — Jezierza Waclaw 1910 (1) k. 165. — Vésin A. de 1907 (1) k. 88, nadruk. — Zalewski J. 1907 (2) k. 36 i 94. — NN 1907-1910 (162) k. 1-13, 15-35, 37-87, 89-93, 95-124, 126-164 i 166-169, dopiski ołówkowe z nazwiskami Bergmann 1907 k. 3 i 76, Gładkowski 1907 k. 72, Miłkowski 1907 k. 69, J[oanna?] Pożerska 1910 k. 155, Rudzki 1907 k. 39 i 73, Stanisławska 1907 k. 81, Żebrowski 1907 k. 109 i nierozczytane 1907 k. 66, okrągła pieczęć tuszowa Hôtel Quellenhof w Baden 1907 k. 47.

Archiwum Instytucji Czcii i Chleba

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3670

4054 *Franc., pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., 1911-1913, 104 koperty, 104 karty, 30 × 20 cm i mniej.*

Korespondencja przychodząca Władysława Alojzego Strzembosza jako sekretarza Instytucji Czc i Chleba — puste koperty

Koperty od następujących:

- **Bank Przemysłowy** dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim [we Lwowie] 1912 (1) k. 51, nadruk. — **Banque internationale** w Brukseli 1913 (1) k. 71, nadruk. — **Gałęzowski** [Józef] 1913 (2) k. 86 i 91, pieczęć lakowa z inicjałami. — **Imprimerie polyglotte A[dolphe] Reiff** — **[Samuel] Heymann** w Paryżu 1912 (1) k. 33, nadruk. — **Jezierza Wacław** 1913 (2) k. 67 i 77. — **Korytko** E[ugeniusz] 1913 (1) k. 102, nadruk. — **Vomstein-Ostermann** E. w Bazylei 1913 (1) k. 100, nadruk. — **NN** 1911-1913 (95) k. 1-32, 34-50, 52-66, 68-70, 72-76, 78-85, 87-90, 92-99, 101 i 103-104, dopisek ołówkowy z nazwiskiem Bielański 1912 k. 57, pieczęcie lakowe, nadruk papeterii S. W. Niemojowskiego we Lwowie.

Archiwum Instytucji Czc i Chleba

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3670

4055 *Franc., pol., papier, lak pieczętny, akta luźne, rkp., 1914, 88 kopert, 88 kart, 30 × 20 cm i mniej.*

Korespondencja przychodząca Władysława Alojzego Strzembosza jako sekretarza Instytucji Czc i Chleba — puste koperty

Koperty od następujących:

- **Deinert** Ch. 1914 (1) k. 45. — **Dusiński** 1914 (1) k. 69. — **Gałęzowski** J[ózef] 1914 (3) k. 1, 22 i 37, pieczęć lakowa z inicjałami. — **NN** 1914 (83) k. 2-21, 23-36, 38-44, 46-68 i 70-88, dopiski ołówkowe z nazwiskami Andrzejewski 1914 k. 61, Bielański 1914 k. 63, Chociński 1914 k. 53, Czyżewsk[i] 1914 k. 59, Dusiński 1914 k. 52, Gładkowski 1914 k. 56, Oliński 1914 k. 7, Palewski [?] 1914 k. 48, Joanna Pożerska 1914 k. 47, Olimpia Pożerska 1914 k. 4 i 51, [Łucja] Przewłocka 1914 k. 58, [Clémence] Samuyłowa 1914 k. 57, Stanisławska 1914 k. 46, Szulczewski 1914 k. 33 i 64, Trysiński 1914 k. 60, pieczęć lakowa z herbem Przestrzał, pieczęć tuszowa cenzury wojennej, nadruk papeterii A. Lichta w Brześciu Litewskim.

Archiwum Instytucji Czc i Chleba

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza
akc. 3670

4056 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., masz., [1907-]1916-1917, 95 kopert, 95 kart, 30 × 20 cm i mniej.*

Korespondencja przychodząca Władysława Alojzego Strzembosza jako sekretarza Instytucji Czci i Chleba — puste koperty

Koperty od następujących:

- **Dudziński** b.d. (1) k. 90. — **[Jezierza]** Waław 1916 (1) k. 40. — **Krawczyński** L[udwik] 1916 (2) k. 1 i 6. — **Zalewski** J. b.d. (1) k. 80. — NN 1916-1917, b.d. (90) k. 2-5, 7-39, 41-79, 81-89 i 91-95, dopiski ołówkowe z nazwiskami [Feliks] Kawczyński b.d. k. 88, [Marie Angélie] Kossowska 1916 k. 14, Kozłowski 1916 k. 5, [Hipolit?] Tchórzewski 1916 k. 26 i Witkowski b.d. k. 88, pieczęcie tuszowe i banderole cenzury wojennej, pieczęć odciskowa Papeterie Saint Philippe du Roule [Boisnard] w Paryżu, nadruki Barkingside w Ilford, Hôtel Scribe w Nicei i Hippolyte et Fils tailleurs w Genewie.

Archiwum Instytucji Czci i Chleba

BPP 752

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

akc. 3670

4057 *Franc., pol., papier, akta luźne, rkp., 1907-1931, 59 kopert, 59 kart, 30 × 20 cm i mniej.*

Korespondencja przychodząca Instytucji Czci i Chleba — puste koperty

- I. Koperta do Władysława Cieszkowskiego od następującego:
 - NN 1907 (1) k. 15.
- II. Koperty do Józefa Gałęzowskiego od następujących:
 - **Biblioteka Polska** w Paryżu 1912 (1) k. 12, nadruk. — NN 1907-1916 (2) k. 13-14.
- III. Koperty do [Stanisława Piotra] Koczorowskiego od następujących:
 - **Zaleski** [Dionizy] 1923 (1) k. 19. — NN b.d. (1) k. 20.
- IV. Koperty do Władysława Mickiewicza od następujących:
 - **Lipkowski** Jan 1911 (1) k. 1, nadruk. — NN 1909-1913, b.d. (9) k. 2-10.
- V. Koperty do Edwarda [Pomiana] Pożerskiego od następującego:
 - NN 1907 (1) k. 11.
- VI. Koperty do hrabiego Władysława Zamoyskiego od następujących:
 - NN 1912-1916 (3) k. 16-18.
- VII. Koperta do księdza W[ładysława] S[omerville] Lacha-Szyrmy od następującego:
 - NN b.d. (1) k. 43.

- VIII. Koperty do Dionizego Zaleskiego od następujących:
- **Babiński** 1929 (1) k. 21, pieczęć tuszowa. — **Biblioteka Polska** w Paryżu 1928-1931, b.d. (5) k. 22-26, nadruk. — **P[alewski] J[ean]-P[aul]** 1930-1931 (3) k. 27-29, nadruk. — **[Pożerski Edward Pomian]** 1930-1931 (3) k. 30-32, nadruk Institut Pasteur w Paryżu. — NN 1922-1931, b.d. (10) k. 33-42.
- IX. Koperty do Stowarzyszenia Podatkowego Instytucja Czc i Chleba od następujących:
- **Bank Gospodarstwa Krajowego Oddział** w Krakowie 1929 (1) k. 44, nadruk. — **Czarnecki A.** 1929 (1) k. 45. — **Jaliński P.** 1921 (1) k. 46. — **Jezierny** Waclaw 1919 (1) k. 47. — **Office central des Œuvres de bienfaisance** w Paryżu 1924 (1) k. 48. — **Senat Akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego** w Krakowie 1912 (1) k. 49, nadruk i pieczęć odciskowa. — NN 1912-1926, b.d. (10) k. 50-59.

Archiwum Instytucji Czc i Chleba
 akc. 3670
 BPP 755

4058 *Franc., niem., pol., papier, akta luźne, szyte i oprawne w papier, druk, 1909-1927, 134 karty, 32 × 24,5 cm i mniej.*

Druki obce

1. *La Pologne au cirque de Néron: réponse à l'Enquête de Henryk Sienkiewicz / Victor Nicaise.* — Paris: [s.n.], 1909. — wyd. 2. — 22, [1] s.; 26 cm k. 1-18, druk w Imprimerie polyglotte A[dolphe] Reiff — [Samuel] Heymann w Paryżu.
 Egzemplarz z odręcną dedykacją autora dla [Kazimierza] Woźnickiego 1909 k. 4.
2. *Le Commandant Montalègre: 1873-1921.* — Paris: Association France-Pologne, [b.d.], [1921]. — wyd. 1. — 24 s.; 28 cm k. 19-34, druk Société generale d'Imprimerie et d'Édition w Paryżu, nadto jedna broszura z defektami, zawiera strony: 1-10; 15-16, nadto egzemplarz niekompletny pierwszej wersji powyższej broszury, zawierający strony 1-10 i 15-16 k. 35-43 i zaproszenie księdza Leona Postawki na mszę w kościele polskim, Notre-Dame-de-l'Assomption w Paryżu w intencji [Bernarda] Montalègre'a 1921 k. 44, druk Maison H[enri] de Borniol w Paryżu.
3. Comité plebiscitaire polonais de la Haute-Silésie [Polski Komitet Plebiscytowy w Bytomiu], *Mémoire sur le prétendu droit de dote des émigrés présenté par...*, b.d. [1920] k. 45-54, druk.
4. Bolesław Motz, *Komu Polska zawdzięcza niepodległość. Mowa Doktora [...] na obchodzie Święta Narodowego w Paryżu*, Paryż, Drukarnia „Ogniska”, 1927, ss. 14 k. 55-62.
5. Leon Płoszewski, *Ekspansja umysłowa Francji*, Warszawa 1922, ss. [1] 4-53 [1] k. 63-88, nadbitka artykułu z „Przeglądu Humanistycznego”, Rok I 1922, zeszyt 1.
6. D[avid]-F. Poujol, *Quo Vadis, Polonia? Conférence par [...]*, Nîmes 1922 k. 89-104, druk Imprimerie générale w Nîmes.

7. Stanisław Dangel, *Dwuletnia działalność miesięcznika „l'Est Européen” 1920-1922*, Wydawnictwo i druk T[owarzyst]wa Straży Kresowej], Warszawa 1922 k. 105-125, nadto anons wydawniczy „l'Est polonais” b.d. [1920-1921] k. 126, druk.
8. Conférence au village w Paryżu [właśc. Wydział Propagandy i Wydawnictw Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu], *En quoi Pologne intéresse la France*, b.d. [1918] k. 127, druk Imp[rimerie] Levé w Paryżu.
9. Druki ulotne Université de Strasbourg:
 - Institut d'Études françaises modernes de l'Université de Strasbourg sygnowany przez dziekana Faculté des Lettres Chr[istiana] Pfistera i rektora, S[ébastien] Charléty'ego 1920 k. 128-129;
 - kursów wakacyjnych 1921 k. 130-132, druki Imp[rimerie] A. Boulangeota w Strasburgu;
 - Faculté de Droit et des Sciences politiques b.d. [1920-1922] k. 133-134, druk Imprimerie alsacienne w Strasburgu.

Archiwum Kazimierza Woźnickiego [?]
akc. 3111

4059 *Franc., pol., papier, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, [1883] 1885-1908, 148 kart, 29 × 30 cm i mniej.*

Komisja Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu

1. Pokwitowania odbioru opłaty składkowej na utrzymanie grobów polskich za pośrednictwem [Sophie?] Nabelakowej od hr[abię] St[anisława] Tarnowskiego i Burgiela [?] 1888 (2) k. 1-2, formularze, nadruki, podpisy B[olesława] Rubacha.
2. Kwity Kasy Komisji Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu:
 - pokwitowania St[anisława] Artwińskiego 1885 (3) k. 3 i 6-7;
 - rachunek Imprimerie typographique V[eu]ve C. Zabieha w Paryżu 1885 k. 4, formularz, druk, pieczęć tuszowa, znaczek skarbowy, podpis wdowy [Adrianny] Zabiehy;
 - pokwitowanie A[dolphe'a] Reiffa 1885 k. 5, owalna pieczęć tuszowa drukarni i znaczek skarbowy, nadto rachunek 1887 k. 11, formularz, nadruk;
 - notatka B[olesława] Rubacha o zaginięciu kwitów b.d. k. 8, nadruk Komisji Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu;
 - rachunek Imprimerie typographique Étienne Nieciunski w Paryżu 1887 k. 9, formularz, nadruk;
 - notatki B[olesława] Rubacha 1887-1900 (3) k. 10, 15 i 17,
 - pokwitowanie J. Jasiewicza 1894 k. 12, nadto potwierdzenie nadania przekazu pocztowego na 100 franków 1894 k. 13, formularz, druk i fragment nieustalonego druku ulotnego Imprimerie Lagarde et Seville w Tuluzie b.d. k. 14;
 - bordereau [Eugeniusza] Korytki 1899 k. 16, formularz, nadruk i podpis maklera (agent de change) E. Liévina, pieczęcie tuszowe;
 - bordereau [Bolesława] Rubacha sporządzone przez maklera Henri Bédota 1900 k. 18, formularz, nadruk, pieczęcie tuszowe i znaczek skarbowy, podpis H. Richemonda.

3. Fundusze znajdujące się w Kasie Komisji: rachunki, notatki, kwity kasowe sygnowane przez B[olesława] Rubacha i J[ózefa] Gałęzowskiego [1903]-1907 k. 19-32, nadruk Dyrekcji Muzeum Narodowego w Rapperswilu i Instytucji Stypendialnej Krystyna Ostrowskiego w Paryżu, znaczek skarbowy.
4. Listy [Maurycego] Lewandowskiego i [Józefa] Gałęzowskiego do Bolesława [Rubacha] 1908 k. 33 i 37, nadto potwierdzenia przekazów pocztowych dla [Stanisława] Löwenharda 1908 (3) k. 34-35, formularze, druki i notatki kasowe Bolesława Rubacha 1908 k. 36 i 38.
5. Rachunki wystawiane na nazwiska [Stanisława] Löwenharda i [Stanisława] Retla z wyszczególnionymi nazwiskami osób pochowanych i przeprowadzonych prac oraz pokwitowania odbioru płatności za prace kamieniarzy: Gasparda Jacqueta, 1887-1894 (25) k. 39-41, 43-65, formularze, nadruki, znaczki skarbowe, podpisy [Alberta] Bitnera 1893 k. 61-62, pieczęcie tuszowe A. Prévot Successeur, nadto potwierdzenie uiszczenia koncesji za grób 1887 k. 42, formularz Service des cimetières de la Ville de Paris, znaczek skarbowy, podpisy nierozczytane. Znak wodny „Original Wellington Mill”.

Wśród wymienionych nagrobki Ignacego Czernika i Euzebiusza Rydzewskiego 1887 k. 48, [Leonarda] Retla 1886 k. 47, [Apolinarego] Plucińskiego i Franciszka Stawiarskiego 1888 k. 47, Cypriana Norwida 1888 k. 48 i [Kazimierza] Gregorowicza 1889 k. 48-49.
6. Rachunki kamieniarza T. Porliera w Montmorency wystawiane na nazwiska Cieszkowskiego i [Wacława] Gasztowtta 1899-1908 (3) k. 66-68, w tym dotyczące prac nad nagrobkiem [Henryka] Dembińskiego 1908 k. 67, formularze, nadruki, znaczki skarbowe.
7. Rachunki kamieniarza A. Prévota w Paryżu, 1897-1908 (8) k. 69-71 i 73-78, w tym wystawione na nazwisko [Stanisława] Löwenharda, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe i znaczki skarbowe, nadto potwierdzenie uiszczenia koncesji za grób 1897 k. 72, formularz Service des cimetières de la Ville de Paris, znaczek skarbowy, podpisy nierozczytane.

Wśród wymienionych pochówki Adolfa Nowosielskiego 1901 k. 76, księdza Romana Wilczyńskiego 1906 k. 77 i [Edwarda Pomiana] Pożerskiego 1908 k. 78.
8. Rachunki kamieniarza J. Puissant w Paryżu 1888-1889 (3) k. 79-81, w tym wystawione na nazwisko [Sophie] Nabelak, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe i znaczki skarbowe, nadto wystawione na nazwisko [Stanisława] Löwenharda rachunki od innych artystów i rzemieślników: formierza (mouleur) [Augustina François] Antoniniego i brązownika E. Brave w Paryżu 1890 (2) k. 82-83 oraz Fonderie F[rançois] Rudiera w Paryżu 1894 k. 84 (medalion Juliusza Słowackiego), formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe i znaczki skarbowe, podpis J. E. Piersona 1894 k. 84.
9. Potwierdzenia uiszczenia koncesji za groby 1886-1897 (3) k. 85-86 i 89, formularze Service des cimetières de la Ville de Paris, znaczki skarbowe, podpisy nierozczytane i notatki B[olesława] Rubacha 1887-1897 (2) k. 87-88.
10. Sprawa ekshumacji i ponownego pochówku szczątków Cypriana Norwida:
 - potwierdzenie uiszczenia przez [Michała] Zaleskiego koncesji pięcioletniej 1883 k. 90, formularz, nadruk Mairie du XIII^e Arrondissement w Paryżu, znaczek skarbowy, podpis nierozczytany;

- potwierdzenia uiszczenia przez Gasparda Jacqueta opłaty za ekshumację z cmentarza w Ivry 1888 k. 91 oraz uiszczenia taksy ekshumacyjnej na cmentarzu południowym [Montparnasse] 1888 k. 92, formularze, nadruki Service des cimetières de la Ville de Paris, znaczek skarbowy, podpisy nierozczytane.
- 11. Zaproszenie na obchód przeniesienia zwłok Leonarda Rettla 1887 k. 93-94, druk Drukarni S[tefana] Niecińskiego w Paryżu.
- 12. Nekrolog Leonarda Niedźwieckiego 1892 k. 95.
- 13. Papier listowy z nadrukiem Komisji Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu b.d. k. 96-127, 16 egz.
- 14. Materiały obce:
 - listy Mieczysława [Weryhy-]Darowskiego ojca do Sophie Nabelak 1886-1889 (4) k. 128-135, pieczęć odciskowa, dopisek Mieczysława [Weryhy-]Darowskiego syna 1886 k. 129;
 - list Mieczysława [Weryhy-]Darowskiego ojca do Teofila NN (1) k. 136;
 - NN, Posłanie do Sióstr i Braci w Ojczyźnie! b.d. k. 137-139;
 - list NN po francusku do księdza NN 1892 (1) k. 140-142 poruszający tematykę Matki Bożej Miłosierdzia z Kaplicy Ostrej Bramy w Wilnie;
 - NN, Spis książek ofiarowanych Stowarzyszeniu byłych uczniów Szkoły Polskiej [w Paryżu] b.d. [po 1875] k. 143-145v; Książki ofiarowane bibliotece Szkoły Polskiej [w Paryżu] k. 146-148v, Wysłane do Rapperswylu k. 148v; Zwrócone P[anu] Karwowskiemu k. 148v.

Adnotacja ołówkowa nieustaloną ręką z dyspozycją przekazania do [Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego] w Rapperswili b.d. k. 145.

Archiwum Komisji Opieki nad Grobami Polskimi we Francji
akc. 3136

4060 *Franc., pol., papier, akta luźne i szyte, rkp., masz., druk, 1887-1891, 95 kart, 40,5 × 26 cm i mniej.*

Loteria artystyczna Komisji Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu

1. Fragment obwoluty zatytułowanej „Kwity Komisji grobów 1887” k. 1.
2. List Henryka Nagla do [Sophie Nabelak?] 1889 (1) k. 2-3, w załączeniu spis grobów polskich na cmentarzu Montparnasse 1889 Henryka Nagiel i Stanisława Rettla 1889 k. 4-5.
Spis obejmuje groby: Löwenhardów, Romana Krasowskiego, Grabowskich, Cypriana Godebskiego, grób zbiorowy nowy, „Leonard Rettel pierwszy tam położony”, Orłowskich i Nonche, Mazurkiewiczów i Dygatów, L[udwika] Mierosławskiego, Górskich, Leszczyc-Grabianków, Łani, grób zbiorowy dawny: Józefa Straszewicza, Teofila Januszewicza i Tadeusza Suchorzewskiego.
3. Loteria artystyczna na rzecz ratowania polskich grobów 1891:
 - pismo informujące o organizacji loterii na grób Leonarda Rettla [1890] k. 6-11, nadruk Komisji Opieki nad Grobami Polskimi [Towarzystwa Czytelni Polskiej] w Paryżu, podpisy [Alberta] Bitnera, Józefa Gałęzowskiego, Stanisława Löwenharda, Bolesława Rubacha i księdza Romana Wilczyńskiego, rękopis powielany, 4 egz.;

- bilety na loterię artystyczną urządzoną staraniem Komisji Grobów Polskich w Paryżu nr 430-431 [1891] (2) k. 12-13, druki;
- bulletin de dépôt de chargement 1891 k. 14-19, formularz, druk;
- pocztowe wykazy przekazów pieniężnych (bordereaux des valeurs) na rzecz loterii podjętych przez Bolesława Rubacha zawierające liczne nazwiska przedstawicieli kolonii polskiej w Paryżu, którzy zakupili bilety na loterię 1891 (17) k. 20-36, formularze, druki, nadto koperty towarzyszące wykazom 1891 (15) k. 37-51, nadruki i notatka sygnowana przez B[olesława] Rubacha 1891 k. 52;
- wyszczególnienie kosztów zorganizowania loterii: notatki B[olesława] Rubacha (3) i Teofila Ogiełły (2) 1891 k. 53-57, nadto rachunki papeterii A. et P. Chouanarda 1891 k. 58 i Imprimerie Adolphe'a Reiffa w Paryżu k. 59, formularze, nadruki, pieczęcie tuszowe i znaczek skarbowy;
- spis biletów na loterię z nazwiskami i adresami nabywców [1891] k. 60-85, zeszyt szkolny z oryginalną paginacją i ilustracją sceny batalistycznej kampanii rosyjskiej 1812 na pierwszej stronie okładki G[eorges-Léon-Alfreda] Perichona, nakładem H[achette] et C[ompagn]ie w Paryżu, druk Imp[rimerie] Gauthier-Villars w Paryżu;
- wykaz wylosowanych biletów loterii i nazwisk ich posiadaczy [1891] k. 86-87;
- rezultat ciągnięcia loterii artystycznej, nadruk Komisji Opieki nad Grobami Polskimi [Towarzystwa Czytelni Polskiej] w Paryżu 1891 k. 88-95, podpisy [Alberta] Bitnera, Józefa Gałęzowskiego, Stanisława Löwenharda, Bolesława Rubacha i księdza Romana Wilczyńskiego, rękopis powielany, 8 egz.

Archiwum Komisji Opieki nad Grobami Polskimi we Francji
akc. 3136

4061 *Franc., pol., 2000-2018, papier, akta luźne, rkp., komputeropis, 136 kart, 29,7 × 21 cm i mniej.*

Dawna ewidencja archiwum Władysława Alojzego Strzembosza

- I. Norbert Kasperek, Załącznik do sprawozdania z pracy nad uporządkowaniem Archiwum Władysława Strzembosza w Bibliotece Polskiej w Paryżu [2011] k. 113-136, komputeropis.
- II. Maria Miszczuk, Monika Pał, Albert Sendor, Archiwum Alojzego Władysława Strzembosza, inwentarz roboczy spuścizny, 2018 k. 1-66, komputeropis.
- III. Karty udostępnień (metryczki) dawnych jednostek akcesyjnych i sygnatur tymczasowych spuścizny Władysława Alojzego Strzembosza 2000-2018 (46) k. 67-112, formularze, nadruki.

Archiwum własne Biblioteki Polskiej w Paryżu
Registratura Działu Rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu

Konkordancja sygnatur

Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza rozpoczęło udostępniać badaczom, pierwotnie sporadycznie, w latach siedemdziesiątych, a zatem przed objęciem ich numerami akcesyjnymi (nadanymi w 1993 roku). Pierwsze wzmianki nie operowały żadnymi numerami referencyjnymi. Publikacje przywołujące ten zespół archiwalny stały się bardziej liczne od drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych, a ich autorzy, cytując archiwalia, powoływali się na numery akcesyjne. Stąd decyzja o sporządzeniu tylko jednej konkordancji, w której zestawiono dawne numery akcesyjne z obecnymi numerami inwentarzowymi (sygnaturami rękopisów).

W latach 2016-2020 dawny układ akcesyjny ulegał stopniowej zmianie na obecny układ sygnaturowy. W latach 2018-2020 operowano sygnaturami tymczasowymi. Ze względu na fakt, że w tym okresie z archiwum Władysława Alojzego Strzembosza niemalże nie korzystano, układ sygnatur zaś tylko w nielicznych przypadkach odstępuje od struktury nadanej sygnaturom tymczasowym, pominięto je przy sporządzaniu niniejszej konkordacji.

| numery akcesyjne | sygnatury rękopisów |
|------------------|--|
| 2326* | 4029 |
| 3110 | 3952 |
| 3111 | 3953, 3956, 3958-3959, 3962, 3964, 3976, 3982, 4058 |
| 3112 | 3938, 3941, 3944, 3946, 3948, 3956, 3958, 3973, 3992-3993, 4026, 4037, 4040, 4052 |
| 3113 | 3933, 3936-3938, 3943, 3948, 3956-3958, 3970, 3973, 3994, 4003, 4007, 4011, 4014, 4016, 4040, 4042-4043, 4051 |
| 3114 | 3938, 3953, 3966, 3973, 3976, 3984, 3988-3989, 3993, 3996, 3998, 4001-4002, 4005, 4015, 4020, 4024, 4026, 4031, 4036, 4039-4041, 4045, 4048-4049 |
| 3115 | 3935-3937, 3943, 3952, 3957, 3960, 3963-3964, 3966, 3968, 3989, 3992, 4006, 4022, 4034, 4037, 4042-4044, 4048 |

| numery akcesyjne | sygnatury rękopisów |
|---------------------|---|
| 3116 | 3932, 3935, 3937-3938, 3942-3944, 3946, 3948, 3971, 3973, 3992, 4000, 4002, 4006-4007, 4011-4012, 4028, 4032-4033, 4035-4036, 4038-4043, 4045, 4049, 4052 |
| 3117 | 3942, 3951, 3953, 3958, 3983, 3987-3988, 4000-4002, 4005, 4007, 4014-4015, 4018, 4020, 4024, 4026, 4028-4029, 4033, 4039, 4051-4052 |
| 3118 | 3938, 3949-3950, 3985-3987, 3989, 3994, 4001, 4003, 4023, 4040, 4042-4043 |
| 3119 | 3937, 3946, 3949-3951, 3953, 3958, 3968, 3983, 4011-4012, 4015-4016, 4020, 4026, 4034-4038, 4040, 4051 |
| 3120 | 3932-3935, 3937-3938, 3943, 3946-3948, 3951, 3956, 4012, 4026, 4042-4043 |
| 3121 | 3949-3950, 4023 |
| 3122 | 3977-3978 |
| 3123 | 3970, 3979-3981 |
| 3124 | 3968, 3971, 3980 |
| 3125 | 3320 (archiwum Kazimierza Woźnickiego), 3937, 3941-3942, 3944, 3946, 3949-3951, 3958, 3964, 3993-3996, 4000, 4033, 4035, 4037, 4045, 4051 |
| 3126 | 3933, 3937, 3941-3942, 3944, 3947-3948, 3951, 3968, 3989, 3996, 4001, 4012, 4016, 4021, 4023, 4025-4030, 4033, 4037-4038, 4049 |
| 3127 | 3936, 3942, 3944-3945, 3968, 3990-3991, 4015, 4027-4028, 4033 |
| 3128 | 3935-3937, 3942, 3944, 3946, 3957, 3968-3969, 3973, 3976, 3988, 3990, 4032, 4035, 4037, 4040, 4042-4044, 4052 |
| 3129 | 3937, 3941, 3944, 3946, 3949-3951, 3956-3957, 3973, 3985, 3987-3988, 3996, 4026, 4028-4029, 4032, 4035, 4042-4043, 4046 |
| 3130 | 3983, 4004-4006, 4018 |
| 3131 | 3942, 3951, 3983-3984, 3989, 3996, 3998, 4018, 4020, 4023, 4029 |
| 3132 | 3941, 3944-3946, 3964, 3973, 3984, 3992, 4016, 4026, 4033, 4040, 4042-4043, 4047 |
| 3133 | 3937, 3946, 3973, 3992, 4013, 4035-4036 |
| 3134 | 3933-3934, 3937-3938, 3942-3945, 3948, 3955, 3957-3958, 3965, 3973-3974, 3985, 4012, 4029, 4049, 4052 |
| 3135 | 3932-3933, 3935-3938, 3941, 3943-3944, 3946, 3951, 3957-3959, 3961-3963, 3967, 3973, 3985, 4012, 4015, 4020, 4032, 4035-4036, 4039-4040, 4042-4043, 4051-4052 |
| 3136 | 3957, 3973, 4026, 4051-4052, 4059-4060 |
| 3137 | 3942-3943, 3946, 3959, 3967-3968, 3976, 3978, 3985, 3989, 4003-4004, 4006-4008, 4030, 4036, 4045, 4047, 4049, 4052 |
| 3138 | 3956, 3970-3971, 3973, 3979, 3981, 4051 |
| 3138/I | 3942-3943, 3946, 3949-3950, 3971, 3992, 4007, 4014, 4031-4032, 4034, 4036 |

| numery akcesyjne | sygnatury rękopisów |
|---------------------|---|
| 3138/II | 3934, 3937, 3943, 3951, 3968, 4007, 4011, 4019, 4021, 4034, 4042-4043, 4049, 4052 |
| 3139 | 4009-4010 |
| 3140 | 3983, 4015-4017, 4032, 4037, 4039 |
| 3141 | 3943, 3947, 4015, 4030, 4038 |
| 3143 | 3941-3942, 3957, 3994, 4000, 4002, 4004-4008, 4018, 4020-4021, 4024, 4034-4037 |
| 3144 | 3941, 3946, 3953, 3957, 3964, 3973, 3992, 4001, 4003, 4025, 4034-4035, 4037, 4048 |
| 3145 | 3932-3933, 3935, 3941, 3943-3944, 3946-3947, 3949-3951, 3954, 3956, 3983, 3985, 3989, 3992-3995, 4001, 4003, 4006-4008, 4015, 4020, 4032-4034, 4042-4043, 4045 |
| 3146 | 3933, 3935, 3943-3946, 3949-3950, 3953, 3956, 3958, 4002, 4016, 4024-4026, 4028-4029, 4032-4033, 4035-4038, 4040, 4042-4043, 4045 |
| 3147 | 3940 |
| 3148 | 3932-3933, 3935, 3937, 3952, 3970-3971, 3973, 3998, 4000, 4022, 4036, 4038 |
| 3149 | 3937-3938, 3943, 3948, 3951, 3953, 3964, 3973, 3993, 4007, 4012-4015, 4017, 4020, 4029, 4035, 4039, 4049 |
| 3150 | 3983-3985, 3987-3990, 3992-3993, 3995-3996, 4000-4001, 4003, 4007, 4011-4016, 4018-4020, 4024, 4026, 4029, 4046 |
| 3151 | 3938, 3941, 3943-3944, 3946, 3958, 3974, 3976, 3983-3985, 3989, 4019-4020, 4023, 4031-4032, 4035-4037, 4040, 4042-4043, 4049, 4052 |
| 3152 | 3936-3937, 3943-3944, 3946, 3952, 3956-3959, 3961, 3963-3964, 3974, 3993, 4000, 4014, 4017, 4027, 4029, 4042-4045, 4048-4049 |
| 3153 | 3938, 3941, 3944, 3946, 3952, 3957, 3974, 3989-3990, 3996, 4000-4002, 4011-4012, 4018, 4021-4024, 4032, 4034-4037, 4039-4040, 4042-4043, 4045, 4051 |
| 3154 | 3932, 3937, 3974, 3993, 3997-3999 |
| 3155 | 3951, 3962, 3983, 4012, 4015-4017, 4035-4037 |
| 3156 | 3942-3945, 3953, 3964, 3968, 3983-3984, 3989-3990, 3992, 3995, 4000, 4003, 4007, 4011-4012, 4014-4016, 4018, 4023, 4031, 4033-4035, 4039-4040 |
| 3157 | 3932, 3937-3938, 3944, 3965-3968, 3971, 3973-3974, 4039, 4042-4043, 4052 |
| 3158 | 3936-3938, 3957-3958, 3961, 3963, 3967, 4015, 4040, 4042-4046, 4048-4049, 4052 |
| 3159 | 3932, 3947, 3952-3953, 3956-3957, 3970-3971, 3974, 3979, 3984, 4036-4038, 4052 |
| 3160 | 3932-3933, 3937, 3942-3944, 3946, 3951, 3956-3957, 3973-3974, 3983-3985, 3988, 3990, 3995-3996, 3998, 4000-4001, 4003-4005, 4007, 4009-4012, 4014-4016, 4018-4020, 4024-4026, 4029, 4031-4040, 4042-4045, 4051-4052 |
| 3161 | 3970, 3979-3981, 4036, 4049 |

| numery akcesyjne | sygnatury rękopisów |
|---------------------|---|
| 3162 | 3938, 3952, 4051-4052 |
| 3163 | 4050 |
| 3164 | 3975 |
| 3164/I | 3943-3946, 3974, 3985, 4040, 4051 |
| 3164/II | 3939 |
| 3670 | 3951, 4040, 4053-4057 |
| 3676 | 3937-3938, 3947, 3962, 3964-3967, 3972, 3974, 4042-4043, 4045, 4049 |
| 3987 | 3934, 3968, 3974, 3979, 3981, 4003, 4051-4052 |
| 5658/I* | 3983 |
| 5658/IV* | 3996, 4017 |

* Część numeru akcesyjnego nie weszła w skład rękopisów objętych niniejszym katalogiem.

Biblioteka Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu
Archiwum Joachima Lelewela

BPP 3937

Archiwum Instytucji Czcii i Chleba

BPP 3982, 3984, 3996, 4001, 4007, 4014-4015, 4018, 4020, 4024, 4029, 4032, 4039, 4041, 4051,
4053-4057

Archiwum własne Biblioteki Polskiej w Paryżu

BPP 3939, 3945-3947, 3956

Registratura Działu Rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu

BPP 4056

Zbiory druków Biblioteki Polskiej w Paryżu

FN 9848 – BPP 3962

Zbiory czasopism Biblioteki Polskiej w Paryżu

P-21 – BPP 4051

Zbiory druków ulotnych Biblioteki Polskiej w Paryżu

58.3/23 – BPP 3958

60.1/99 – BPP 3958

60.3/39-40 – BPP 3956

Skorowidz alfabetyczny osób, instytucji, tytułów czasopism i nazw geograficznych

Nazwy ciał korporacyjnych znajdują się pod hasłem głównym – nazwą miejscowości (w brzmieniu polskim), w których znajdowała się w czasach Władysława Alojzego Strzembosza siedziba ich władz naczelnych. Tytuły czasopism i serii wydawniczych, ujęte w cudzysłów, znajdują się w głównym ciągu alfabetycznym. W skorowidzu pominięto hasła „Francja”, „Paryż”, „Polska” jako samodzielne hasła główne i „Strzembosz Władysław Alojzy”. Nazwiska autorów edycji źródłowych oraz archiwistów wyróżnione są kursywą. Skorowidz nie obejmuje Wstępu, podpisów pod ilustracjami ani francuskiego streszczenia.

A

- Abczyński Roman Stanisław 3983
Abłamowicz Józef Edward 4052/26
Abramowski Edward 3935/1
„Action (l’)” (Paryż) 3968/II
„Action (l’) française” (Paryż) 3980/II:3
Adamowicz Jan 4049/5
Afganistan 4010
„Agence polonaise de presse” (Paryż) 3959/II
Aix-les-Bains
— Gérente A. 4040/1
— Hôtel des Îles Britanniques 4014
Albi 3946
Almada Negreiros António de 4036
Alzacja 4008
Amette Léon Adolphe kardynał 4033
Amillet André zob. Reboux Paul
Anczyc Władysław Ludwik 3936/1
Andouard M. 4002
Andrejewski 3983
Andrzejewski 4055
Angarsky V. 3983
- Angers
— Congrégation de Notre-Dame-de-Charité
du Bon-Pasteur zob. Sens
— Bon-Pasteur
— Préfecture de Police 3949/1
Anglia 3981/II
Angoulême
— Lacroix Frères 4005
„Annales (les) politiques et littéraires” (Paryż)
3980/VII; 4031
Anna Pawłowna królowa Niderlandów
4050/1
Antoniewicz Waclaw Woysym 3968/IV
Antonini Augustin François 4059/8
Archdeacon Ernest 3957/III
Arches 3936/1
„Architecture (l’). Journal hebdomadaire
illustré” (Paryż) 3977/I,III; 4031
„Archives diplomatiques” (Paryż) 4047/11
Ardenne de Tizac Jean-Henri d’ zob. Viollis
Jean
Artwiński Stanisław 4059/2
Arvicourt 3943/II
Askenazy Felicja 3983
Askenazy Szymon 3961/1; 4018; 4048/1

Asnyk Adam 3936/I; 3960
 Astruc Gabriel 4036
 Athénas Georges zob. Leblond Marius
 Aubac Stefan zob. Auerbach Stefan
 Auber 4051/19
 Aubervilliers
 — Agence de Placement autorisée La France
 Chaiffre et Compagnie 4052/19
 Auerbach Stefan 3959/I; 3964/5
 Augé Lazare 4050/I
 Ayot 3956/II

B

Babilon 3936/I
 Babiński 4057/VIII
 Babiński Henri 3983
 Baborykin P. A. 3950/II
 Bacciarelli Marcello 4003
 Baden (Argowia)
 — Hôtel Quellenhof 4053
 Balmont Konstanty Dymitrowicz 3983
 Balzer Oswald 3959/II
 Bandurski Władysław biskup 4047/II
 Bańkowski Piotr 3983
 Baran Anna 3957/V
 Baranowska Helena 4005
 Baranowski 3936/I
 Barbey d'Aureville Jules 4051/I
 Barbezieux
 — Distillerie d'eau-de-vie de Cognac 4049/15
 Barneth 3993
 Barrès Maurice 3967/3
 Bartholomé Albert 3954/I; 3983
 Bart Jean 3969
 Bartusówna Maria 3936/I
 Barwinek 3980/VII
 Barylski Ignacy 3957/VI
 Barylski Stanisław 3957/VI
 Baschet Jules 4031
 Bastide de La 3983
 Bastide Louis 4042; 4052/26
 Baudier de Royaumont Louis-Étienne 3943/II
 Baudrillard Alfred kardynał 3983
 Baumfeld Andrzej 4049/5
 Bazylea 4054
 Beagley E. A. 4032
 Beaumont 3943/I
 Beaunier André 3980/VII
 Beauvais A. 3943/II
 Beauvillard 3937/II
 Beck Théodore 4033
 Bédier Ed. 3938/II
 Béjot Henri 4059/2
 Belfort 3943/II
 Belgia 3936/II

Bellan Léopold 3967/2
 Bellier A. 4032
 Belza Stanisław 3936/I
 Bem Józef 3974/15
 Benoni-Dobrowolska Julia 4049/5
 Benzigerowie zob. Einsiedeln
 — Verlag Benziger
 Beraldi Henri 3981/VII
 Berger Georges 3938/I
 Bergerat Émile 3980/VII
 Berghaure Jan Tomasz ksiądz 4052/14
 Bergmann 4053
 Berlin 3946; 4015
 — Moosdorf und Hochhäusler Sanitätswerke
 4035
 Bernardin Léon 3956/IV
 Berno
 — Banque populaire suisse 4051/19
 — Imprimerie Gebhardt, Rösch et
 Schatzmann 4051/19
 Berrier Louis zob. Mazère Louis
 Berthault E. 3995
 Berthault Renée zob. Hanck Renée
 Berthélemy Marthe zob. Gorecka Marthe
 Bertolini zob. Cabonetti Henri
 Bertrand Georges Jacques 3983
 Beutier L. 3941/II
 Beyle Henri zob. Stendhal
 Bibard Charles Olivier René zob. Charles-
 René
 „Biblioteka Warszawska” (Warszawa)
 3952/26; 3967/3; 3970/VII; 4027; 4029
 Bielański 4054-4055
 Bielawski Brunon 3936/I
 Bielicka Antonina zob. Kraszewska Antonina
 Bielicki Wacław 4019
 Bienaimé Georges 3938/II; 3956/I; 3959/II
 Bienstock J.-Vladimir 4002; 4031
 Bienvenu-Martin Jean-Baptiste 3981/VIII
 Bieńkowski B. 3933/I
 Biéatrix Vincent zob. Visan Tancrede de
 Bigeard zob. Paryż
 — Imprimerie Bigeard et fils
 Bigot zob. Morel
 Bijak Jan 3983
 Binszok Włodzimierz Lwowicz
 zob. Bienstock J.-Vladimir
 Biszewski Józef 3983
 Bitner Albert 4059/5; 4060/3
 Blanchard 3954/I
 Blasco Ricardo 3938/I,II; 3963/I; 4042
 Bober Zofia 3936/I
 Bobrowska Ewa 3952/33
 Bobrowski Emil 3983
 Bode 3973

- Bohdanowicz 4046
Böhm Seweryn 4037
Boishébert Marie-Anne de zob. Bovet Marie-Anne de
Boitte A. zob. Girard J.
Boizart Louise zob. Chavier Louise
Bolesław III Krzywousty 3965/6
Bolsunowski Karol Wasylowicz 3983
Bonaparte Roland książę 3970/1
Bonneau E. 3950/1
Bonnerot Jean 3980/VII
Bordat Gaston 4048/III
Bordier L. zob. Brun A.
Borkowska Ludwika 3936/1
Borniol Henri de zob. Paryż
— Maison Henri de Borniol
Borowska Stefania zob. Laudyn-Chrzanowska Stefania
Bosch van zob. Van Bosch
Bothe Jadwiga 4010
Bothe Jan 4010
Bothe Władysław Jerzy 4010
Bothe Zofia 4010
Bothe Zofia II 4010
Botta 3941/1
Boué 4015
Boulangeot A. zob. Strasburg
— Imprimerie A. Boulangeot
Boulard Constance (Konstancja) 3993
Bourelly Jules 3983
Bourguignon d'Herbigny Michel
zob. Herbigny Michel d' biskup
Bourrelier Henri 3981/II
Bourron-Marlotte
— Mairie 3993
Boutelleau zob. Barbezieux
— Distillerie d'eau-de-vie
de Cognac
Bovet Marie-Anne de 3983
Boyer Paul 3983
Boznańska Izabela Nowina- 3948/1
Boznańska Olga Nowina- 3948/1; 3949/II;
3951; 4047/10
Brabander Franciszek 3983
Brandes Georg 4052/4
Brandler 4042
Braude Czesława zob. Rosenblatt Czesława
Braun Lejba 3983
Brave E. 4059/8
Brazylia 3938/1
Brequeville A. de 4032
Breslauer J. zob. Warszawa
— Litografia J. Breslauera
Bricout 3992
Brincourt Maurice 4031
Brion de la Tour Louis 3965/2
Brisset Pierre-Nicolas 4042
Britt Ernest 3983
Brizon Henriette 3983
Brocard zob. Paryż
— Brocard et Caudron
Brocchi F. 4013
Brochocki Aleksander zob. Dienheim-
Brochocki-Szczawiński Aleksander
hrabia
Brochów
— kościół św. Jana Chrzciciela i św. Rocha
3992
Brodard Paul Auguste zob. Coulommiers
— Imprimerie Paul Brodard
Brodowski Roman 4005
Brody 3947
Brok A. 3983
Brok Piotr 3983
Bromilski Jan 3993
Bromirski Władysław Pobóg 3971/VII
Broniewski Witold 3983
Brossard 4042
Brothers Ch. 3942
Bruksela
— Banque internationale 4054
— Congrès international de bibliographie et
de documentation, 1910 4049/14
— Institut international de bibliographie
3957/IX:2; 3961/6; 3981/1; 4034
— Musée du Livre 4035
— Musée international
— — Section polonaise 4035
— Office central des institutions
internationales 4035
— Office international de bibliographie
zob. Bruksela
— Institut international
de bibliographie
— Palace-Hôtel 3943/II
— Papeterie Dekens 4034
— Pharmacie de la Cour 3937/II
— Université libre 4037
— wystawa światowa 1910 3957/1
Brumeaux Henry 3983
Brun A. 3944/1
Brunicki baron 4003
Brunnental Janina 4039/II
Brzega Wojciech 3983
Brześć (Białoruś) 4055
Brzeziński Jan 3963/1,II
Budapeszt 4012
— Petőfi Irodalmi Múzeum 3981/III
Budzyńska Justyna zob. Tylicka Justyna
Budzyński Alfred 3937/1:5

- Buffet Jeanne 3984
 Bugiel Elisa 3951; 3984
 Bugiel Włodzimierz 3984
 Bugnot Ana-Maria 4036
 Bugnot Paul 4036
 Bujko Bolesław 3964/2
 Bukowina 3967/4
 Bukowska Zofia 3984
 „Bulletin bibliographique hebdomadaire”
 (Paryż) 3971/VII; 4045/I
 „Bulletin du bibliophile et du bibliothécaire”
 (Paryż) 3979/2
 „Bulletin polonais” (Paryż) 3952/33; 3973; 4031
 Bulzow 3973
 Bułgaria 3974/1
 Burgiel 4059/1
 Busse Antoni 3991
 Busse Maryan 3984
 Busson 3984
 Buszczyński Étienne de Nolvard 3984
 Buttler A. 3984
 Buyko Bolesław 3984
 Bydgoszcz
 — Magistrat 3951
 — Muzeum Miejskie 3951
 Bylewscy 3984
 Bytom
 — Polski Komitet Plebiscytowy 4058/3
- C**
- Cabasson 4017
 Cabonetti Henri 3941/II
 Caille de la 3969
 Caillé Renée 3958/IV
 Calberson Émile 3946
 Calvas Stefania 3956/IV
 Campenon 3943/I
 Cannes
 — Mairie 3996
 Carmelli 4033
 Carré Albert 4036
 Carrington Charles 3985
 Cartes des 4042
 Casaban Victor de 3985
 Caudron zob. Paryż
 — Brocard et Caudron
 Cazaux François 3985
 Cazin Paul 3985
 Celichowski Zygmunt 3985
 Cellophane (la) zob. Paryż
 — Cellophane
 Chaiffre zob. Aubervilliers
 — Agence de Placement
 autorisée La France Chaiffre
 et Compagnie
 Chaigneau-Piazza Marguerite zob. Paryż
 — Concerts Chaigneau
 Chaillou 3985
 Chaix Napoléon zob. Paryż
 — Imprimerie Chaix
 Challamel Augustin 4035
 Chambeau 3985
 Chambon Félix 3981/VIII
 Chamiec Zygmunt 3985
 Champion Édouard 3946
 Champion Honoré 3946
 Champlan René 3979/7
 Champmas 3989
 Chantilly
 — Musée Condé 4035
 Chapellier A. 3947; 4025
 Chapelot R. zob. Paryż
 — Librairie Chapelot
 Charaire E. zob. Paryż
 — Imprimerie Charaire
 Charles-René 4002
 Charléty Sébastien 4058/9
 Charpentier Amélie zob. Lafont Amélie
 Charpentier-Étienne zob. Paryż
 — Librairie Papeterie Charpentier-
 Étienne
 Charpentier Gustave 4052/2
 Charpentier wdowa 4007
 Charrot 3943/II
 Chartres 4051/II
 Chasles P. 3985
 Chavier André 4017
 Chavier Louise 4017
 Chavier Maurice 4017
 Chełmiński Jan 3985
 Chełmoński Józef 3991
 Chéradame André 4033; 4042
 Cherfils Christian 3985
 Chesnais Céline 3951
 Chessin Serge de 4032
 Chetyrko Dora 3951
 Chevreuse Louis 4028
 Chęciński Józef zob. Lwów
 — Drukarnia Katolicka
 Chiaramonte Barnaba zob. Pius VII
 Chicago 3959/II
 — Polski Centralny Komitet Ratunkowy
 — Biuro Sekretarza 4006
 — Związek Młodzieży Polskiej w Ameryce
 — Zarząd Generalny 4038
 — Związek Polek w Ameryce 4006
 Chlustin Wiera zob. Klustine Véra
 Chłapowski Alfred 3985
 Chłapowski Dezydery 4039/II
 Chmielewski 4037

- Chmielowska Jadwiga 3985
Chmielowska M. 3985
Chmielowski 3985
Chmielowski Janusz 3985
Chmielowski Witold 3985
Chociński 4055
Chociszewski Józef 3946; 3952/32; 3968/1;
3985; 4032
Chodowiecki A. 3940
Chojecka Isabelle 3986
Chojecki Marek 3986-3987
Chojecki Tadeusz 3957/V; 3986-3987
Chołodecki Józef Białynia- 4044/II
Chopin Fryderyk 3936/I; 3956/IV; 3973; 4052/6
Chopin Fryderyk zob. Warszawa
— Komitet Budowy Pomnika
Fryderyka Chopina
— Warszawskie Towarzystwo Muzyczne
— — Sekcja imienia Fryderyka Chopina 3989
Chouanard A. et P. 4060/3
Choubersky zob. Paryż
— Établissements Choubersky
Chowaniec Czesław 3975
Chramiec Andrzej 3938/II
Christophe 3942
Chrzanowska Stefania zob. Laudyn-
Chrzanowska Stefania
Chrzanowski Bernard 3988
Chrzanowski Ignacy 3953/14; 3988; 4019;
4048/I
Chwat Salomea 3988
Cichowski 4042
Ciechowski 4051/19
Ciecierski Roman 4051/2
Cieszkowski 4059/6
Cieszkowski Władysław 3988; 4057/I
Cieszyn 3967/4
Cim Albert 3979/5; 3988
Cimetierre y Capdevielle Ana-Maria
zob. Bugnot Ana-Maria
Cimochowski Albert-Antoine zob. Cim Albert
Cimochowski Albert zob. Cim Albert
Claretie Léo 3988
Clarveuil C. 3946
Claude B. 3944/I
Claude H. 3944/I
Clerget L. 3942
Clichy-la-Garenne
— Fortin le Progrès 4003
Clotaldo Quaglia 3988
Colas Rané 3946
Combes Émile 3961/8
„Comœdia illustré” (Paryż) 4032
Comte E. 3944/I; 4028
Comte M. 3944/I
Conard Louis 3946
Congrégation de Notre-Dame-de-Charité du
Bon-Pasteur zob. Sens
— Bon-Pasteur
Conrad Sophie zob. Nabeliak Sophie
Constantin E. 4047/12
Coppée François 4051/9
Cordey A. 3988
Cordey R. 3988
„Correspondance tchèque” (Praga) 4032
„Correspondant (le)” (Paryż) 3980/III:1
Cosmos zob. Paryż
— Cosmos Meubles americains
pour bureaux
Coubertin Pierre baron de 3988
Coullaut R. 4032
Coulommiers
— Imprimerie Paul Brodard 3959/II
Courret Alphonse hrabia 3988
„Courrier (le) de Russie” (Petersburg) 4032
„Courrier (le) européen” (Paryż) 3974/11
Courtois Pierre 3938/I; 4037
Coutor François Alexandre 3993
Coyart A. 3944/I; 3957/I; 3959/III; 3966/4; 3973
Cretté zob. Lemercier E.
Cristal Maurice zob. Germa Maurice
Cunéo d’Ornano Ernest Jules Alfred 4036
Curie Maria 3961/2; 4021
Curie Pierre 4021
Cybulski 3988
Czapski-Osiecimski zob. Osiecimski-Hutten-
Czapski Kazimierz Robert hrabia
Czarnecki A. 3988; 4057/IX
Czarnecki J. 3988
Czarnecki Zygmunt hrabia 3970/IV
Czarnowska Paulina 3988
Czarnowski Stefan 3958/VII; 3988
Czartoryski Adam Jerzy książę 4052/16
Czartoryski Adam Ludwik książę 3988; 4042
Czartoryski Witold Kazimierz książę 3953/9;
3970/I; 3971/V; 3974/12; 3988; 3994;
4018; 4033
Czartoryski Władysław książę 4052/25
„Czas” (Kraków) 3981/IV; 3982/3; 4032; 4047/7
„Czas” (Kraków) zob. Kraków
— Drukarnia „Czasu”
Czaykowska Maria zob. Kozicka Maria
Czechy 4032
Czczcott Konstancja zob. Janowska
Konstancja
Czczcottówna zob. Janowska Wincentowa
Czernik Ignacy 4059/5

- Czerwiński Franciszek zob. Warszawa
— Drukarnia Franciszka
Czerwińskiego i Stanisława
Niemiry
- Częstochowa
— Jasna Góra 3937/III
- Czyta
— Towarzystwo Wzajemnego Kredytu
3950/II
- Czyterko Nikolai Stepanovitch 3950/II
- Czyżewicz Marian 3988
- Czyżewski 4055
- D**
- Dangel Stanisław 4058/7
- Danysz Jan 3989
- Darboux Gaston 4042
- Darcy Paul 3995
- Darowski Mieczysław Weryha-, ojciec
4059/14
- Darowski Mieczysław Weryha-, syn 4059/14
- Dauchez Léon SJ 4033
- Dauchot Louis-Gabriel 3989
- Daugny Jacques 3989
- Daux 4042
- Davesne 4047/11
- Dawson Francis Warrington II 3989
- Dawson Sarah Ida Fowler 3989
- Dąbrowska Zofia 3989
- Dąbrowski Stefan 3989; 4018
- Dąbska Maria 3989
- Debray Charles 3938/II
- Defosse 4051/13
- Deinert Ch. 4055
- Dekens zob. Bruksela
— Papeterie Dekens
- Delagrave Charles 3985; 4035
- Delambre 4052/15
- Delaroque Henri 3946
- Delavault zob. Paryż
— Laurent et Delavault
- Dell Robert Edward 3943/II
- Delmasse 3937/VI; 3943/II
- Delteil Léo 3944/I
- Dembinska A. de 3989
- Dembiński Henryk 4059/6
- Dembowska Matylda 3989
- Dembowska Zofia cf. Romer Zofia 3989
- Demby Stefan 3989
- Demogeot Ch. 3968/II; 4028
- Demostenes 3934
- Demoulin H. 3944/I
- Demoy de Pommier Maurice baron 3989
- Denis Ernest 4033
- Denny E. P. 4033
- Deprez 3993
- Deprez Gustave 3993
- Deprez Jeanne 3993
- Deprez Marcel 3993
- Deprez Michel 3993
- Dereziński Jan 3989; 4015
- Deroste Eugène 4047/11
- Déroulède Paul 4042
- Descaves Lucien 3980/II:2
- Deschanel Paul 3989
- Desjardins Paul 3981/VII
- Dessauer Stefan 3958/IV
- Dessoie Arthur 3957/I
- Devrient Alfred 3947
- Dewandre L. 3937/II
- Dewez 3989
- Dębicki Władysław Michał ksiądz 3936/I
- Diatchenko I. de 3989
- Dicksteinówna Julia zob. Wieleżyńska Julia
- Dickstein Samuel 3957/IX:2; 3989; 4000
- Dienheim-Brochocki-Szczawiński Aleksander
hrabia 3989
- „Dla miłośników książek” (Lwów) 4027
- Długoszowska Stefania zob. Calvas Stefania
- Dłuska Bronisława 3989
- Dmochowski Włodzimierz 4051/11
- Dobrowolski Tadeusz 3951
- Dobrzański Józef Władysław 4051/4
- Dobrzycki Henryk 3954/I; 3989
- Dobrzycki Kazimierz 3989
- Dopter Jean-Vincent-Marie 3937/III
- Dormeuil Auguste 3943/I
- Doumer Paul 3989
- Doviatt Georges de zob. Dowiatt Jerzy
- Dowiatt Jerzy 3989
- Doyen Fernand 3995; 4031
- Driault Édouard 4036
- Drieux 4049/15
- „Droits (les) de l’Homme” (Paryż) 3938/II
- Drucki-Lubecki Alojzy książę zob. Lubecki
Alois Duffus
- Drucki-Lubecki Kazimierz książę
zob. Lubecki Kazimierz
- Drucki-Lubecki Marian Tadeusz książę
zob. Lubecki Marian Tadeusz
- Dubois Edmond 4033
- Duché Émile 3989
- Duchemin zob. Sens
— Imprimerie Duchemin
- Duchińska Seweryna 3936/I; 3961/13; 3989
- Duchiński Franciszek Henryk 3968/I
- Dudziński 4056
- Dufayel Georges 3942
- Dulora de la Haye 4049/15
- Dumat Émile 3941/I; 4033

- Dunin 3989
 Dupont-Ferrier Gustave 3980/vi
 Durand L. 3941/ii
 Durant des Aulnois 4033
 Dusiński 3989; 4055
 Düsseldorf
 — Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”
 4052/24
 Duvoye E. 4016
 Dybowska Anna 3989
 Dydyńska Jadwiga 4049/5
 Dygat Konstancja 3992
 Dygat Ludwik 3952/19; 3961/2; 3989; 4021;
 4051/18
 Dygatowie 4060/2
 Działyńska Jadwiga hrabianka
 zob. Zamoyska Jadwiga hrabina
 „Dziennik Kijowski” (Kijów) 3973; 3974/9
 „Dziennik Poznański” (Poznań) 3964/2; 4033;
 4051/16
 Dzierżykraj-Morawski Józef zob. Morawski
 Józef Dzierżykraj-
 Dziewicki Seweryn 4051/10
 Dzięgielewska Helena zob. Łącka-Pawłowska
 Helena
- E**
- Eaudine Henry 3990
 „Écho (l’) de Paris” (Paryż) 3981/v
 Egipt 3936/i; 3980/iii:1
 Einsiedeln
 — Verlag Benziger 3943/ii
 Elbeuf-sur-Seine
 — Banque de France, succursale 3943/i
 — Beranger, Pelletier et Compagnie 3943/i
 — Société générale 3943/i
 — Weill, Kinsbourg et Bernheim 3943/i
 Endelman Czesława zob. Rosenblatt
 Czesława
 „Énergie (l’) française” (Paryż) 4033
 Englert Stanisław 4039/ii
 Ensfielder E. 4003; 4014; 4020; 4027
 Epstein Karol 3990
 Équemauville
 — Château de la Côte-de-Grâce 3970/i; 3971/v;
 3994; 4018; 4033; 4049/15
 Erie (Pensylwania)
 — Hammermill 4006
 Ernest-Charles Jean 3981/ii
 Ernour Alfred-Auguste baron 3980/iii:2
 Escard François 3990
 Escholier Raymond 3980/vi
 Escolier Raymond zob. Escholier Raymond
 Escudier Paul 3980/vi
 „Est (l’) européen” (Warszawa) 4058/7
 „Est (l’) polonais” (Warszawa) zob. „Est (l’)
 européen” (Warszawa)
 Estreicher Karol starszy 4052/i
 „Études” (Paryż) 4033
 „Européen (l’). Courrier international
 hebdomadaire” (Paryż) 3974/11
 Évrard Jacques 3981/ii
 „Excelsior (l’)” (Paryż) 4033
 Eydt zob. Paryż
 — Imprimerie Eydt
 Eyraud Henriette 3945
- F**
- Fabre Henri 4035
 Faguet Émile 3980/vii
 Fardis Georges 4047/11
 Fasquelle Eugène 3962/iii:5; 3982/7
 Faucher-Gudin Henri 4035
 Fay C. F. zob. Franfurt nad Menem
 — C. F. Fay Lichtdruckanstalt
 Fechner L. 4041
 Federowicz Jan Kanty 3990
 Fedorowicz Jan 3990
 Fées J. B. 4033
 Feliński Alojzy 3936/i; 3973
 Fiedorowicz Wanda 3959/i
 Fiedorowicz Zygmunt 3959/i; 3990
 „Figaro (le)” (Paryż) 3936/i; 3980/vii; 3981/ii;
 4028
 Fischer J. F. 3940
 Fischer Karl Andrejewicz 4036
 Flammarion Camille 3990
 Flammarion Ernest 3995; 4014; 4030
 Fleischmann Stanisław zob. Fleiszman
 Stanisław
 Fleiszman Stanisław 3990
 Fontaine L. 3942
 Fontaine R. zob. Lafille G.
 Fontaine Victor 3942
 Fontenay-sous-Bois 3958/v
 Forissier J. zob. Geoffroy H.
 Fortin zob. Clichy-la-Garenne
 — Fortin le Progrès
 Fournier-Sarlovèze Raymond-Joseph hrabia
 3990
 Fourniret F. zob. Jorand C.
 France Anatole 3980/ii:3
Franciszkowski Marek 3949/ii
 Francja 3965/6
 — Chambre des Députés 4039/i
 — Maison de France 4031
 — Ministère des Affaires étrangères 3946
 — — Musée des Affaires étrangères 3981/iii
 — Ministère du Commerce, de l’Industrie,
 des Postes et des Télégraphes

- — Sous-Secrétariat d'État des Postes et des
Télégraphes 4035
- Présidence de la République 4036
- — Secrétariat particulier 4036
- Sénat 3989; 4015
- Franfurt nad Menem
- C. F. Fay Lichtdruckanstalt 3948/II
- Franklin Alfred 3953/11; 3979/2; 3990
- Frantz Albert 4003
- Frantz Gustawowa 4003
- Frantz Suzanne 4003
- Freege Ludwik zob. Kraków
- Zakład Ogrodniczy Freegów
- Frejlich Józef 3990
- Friedman Ignacy 3990
- Fronczek D. 3933/1
- Fryburg Bryzgowijski 4013
- Fryze Feliks Ludwik 3985; 3991
- Fudakowska Janina 3990
- Fudakowska Kazimiera 3990
- Fudakowski Jerzy 3990
- Furetières zob. Niel Georges
- G**
- Gabrys Jouzas 3992
- Gadomska Maria 4005
- Gadon Lubomir 3992
- Gadowski 4033
- Gaidoz Henri 3992
- Galante 3937/VI
- Galewska Eugenia 3958/IV
- Galicji i Lodomerii Królestwo 3967/4; 3981/VII
- Gallarati Scotti Tommaso hrabia 3992
- Galletti Onofrio 3992
- Gallois A. 3968/II; 4028
- Gałecki Kazimierz 3992
- Gałek Stanisław 3992
- Gałęzowski Józef 3953/15; 4041; 4053-4055;
4057/II; 4059/3-4; 4060/3
- Gałęzowski Ksawery 3962/I:2
- Gamber J. zob. Paryż
- Librairie universitaire
J. Gamber
- Ganche Édouard 3992
- Garches 4020
- Garnier J. ksiądz 4032
- Garszyński Stanisław 3992
- Garzyński Zygmunt 3992
- Gasté B. 3992
- Gasztowt Waclaw 3952/22; 3953/13; 3982/2;
4059/6
- Gatimel Auguste 3992
- Gaufredoy-Demombynes Maurice 4047/11
- Gaujál Ludovic zob. Pinet
- Château
- Gauley Armand 3992
- Gauley-Texier Marie-Thérèse 3992
- „Gaulois (le) du dimanche” (Paryż) 3979/7
- Gaulon Henri 4033
- Gaumont Léon 3944/I
- Gauthier Auguste 3973
- Gauthier-Villars Henry 3961/7
- Gauthier-Villars Jean-Albert zob. Paryż
- Imprimerie Gauthier-Villars
- Gawalewicz Marian 3936/I
- Gawroński Franciszek Rawita 3982/3
- „Gazeta Lwowska” (Lwów) 3946
- „Gazeta Polska” (Warszawa) 4011; 4033
- „Gazeta Rządowa” (Warszawa) 3974/20
- „Gazeta Warszawska” (Warszawa) 3962;
3962/III,III:1-3,5-6; 4052/9
- „Gazeta Wieczorna” (Lwów) 3964/5
- Gąsiorowski Waclaw 3953/7-10,13-16,18,24,26;
3956/II; 3976/I; 3992; 4002; 4034
- Gąssowska 3992
- Gebethner Gustaw zob. Kraków
- Księgarnia G. Gebethner
i Spółka
- Gedroyć Gedeon ksiądz 4049/5
- Genewa
- Congrès universel de la Paix, 19 3982/5
- Hippolyte et Fils 4056
- Société Jean-Jacques Rousseau
- — Archives Jean-Jacques Rousseau 3970/I
- Geny-Gros Henri Laurent 3945; 3947
- Geoffroy 4047/10
- Geoffroy H. 3945
- „Géographie (la)” (Paryż) 3959/II
- Gérard Georges 3936/II
- Gérault Richard 4042
- Gérente A. cf. Aix-les-Bains
- Gérente A. 4040/I
- Germa Maurice 3980/II:1
- Gerold Rosa von 4046
- Gibert Joseph 3946
- Giedroyć Aleksander 3992
- Gielecki Wojciech 3992
- Gierszyński Henryk 3992; 4051/II
- Gilbert 3969
- „Gil Blas” (Paryż) 3935/I; 3980/II:3,IV:1;
3981/I,II,III,VIII
- Gillot zob. Richer
- Girard J. 4040/I
- Girdwoyń Michał 4051/5
- Girodie André 4011
- Gizbert-Studnicki Waclaw zob. Studnicki
Waclaw
- Gleyre Charles 3992
- Glinkowski 3957/V
- Gliński Kazimierz 3936/I

- Gładkowski 4053; 4055
 Głodzińska L. Ksawerowa 3992
 „Głos Płocki” (Płock) 4049/14
 „Głos Polek” (Chicago) 4006
 „Głos” (Warszawa) 4033
 „Głos Wolny” (Paryż) 3960
 Gniewosz 3992
 Gniezno 3946; 4032
 — Księgarnia Wiśniewskiego 3957/IX:2
 Godebski Cyprian 3992; 4060/2
 Godlewski Stanisław 4051/6
 Golejewska Sabina zob. Rogowska Sabina
 Gomulicki Wiktor 3936/I; 3970/VII
 Gonfreville J. 3946
 „Goniec Polski” (Paryż) 4051/14
 „Goniec Poranny” (Warszawa) 3980/VII
 „Goniec Wieczorny” (Lwów) 4047/13
 Gonnet P. zob. Comte E.
 Gonzaga Alojzy święty 3937/III
 Gorbatkowo
 — Fabryka papieru Sposobina i Spółki 3960
 Gorecka Jeanne zob. Deprez Jeanne
 Gorecka Maria 3993
 Gorecka Marthe 3993
 Gorecki Albert 3993
 Gorecki Ladislas-Xavier 3993
 Gorecki Ludwik Władysław 3993
 Gościcki Kazimierz 3993
 Gougenheim zob. Paryż
 — Lavy et Gougenheim
 Govarna 3960
 Górcy 4060/2
 Górską Helena zob. Paderewska Helena
 Górską Janina 3993
 Górski Artur 3993
 Górski Jan 3993
 Górski Romuald 3993
 Górski Wojciech 3932/II:2
 Grabowscy 4060/2
 Grabowski R. 3993
 Grabowski Tadeusz Stanisław 3993
 Grandmougin A. 3941/III
 Grappin Henri 3959/II,III; 3993
 Grecja 3965/6
 Gregorowicz Kazimierz 4059/5
 Grelińska Leonia 3993
 Grelińska Lucyna 3993
 Greliński Adam 3993
 Greliński Józef 3993
 Greningaire A. 3944/I
 Grodno 3968/III
 Groningen
 — Komisariat Policji 4051/3
 Grossman I. I. zob. Moskwa
 — Typo-Litografia I. I. Grossmana i Spółki
 Grotowski Żeliszaw 4051/19
 Grottger Artur 3946
 Grubenthal Bronisława baronowa 3993; 3996
 Grubenthal Ludwik Friedhuber baron 3993; 3996
 Grudziński Antoni Grzegorz ksiądz 3984; 3991; 3996; 4016
 Grunwald 3956/IV; 3959/II; 3982/2,7
 Grużewski Bolesław 3981/VII
 Grzymała Wojciech 3993
 Guélis A. 3988; 4047/2; 4051/23
 Guéret wdowa 3986
 Guerguy G. 3944/I
 Guérillot F. 4017
 Guérinot Armand 3980/V:1
 Guiffrey Jules 3938/II
 Guillemot Maurice 3984; 4036
 Guillot Silvain 3951
 Gutkowski Tadeusz 3958/I
 Gużkowska Zofia 4012
- H**
- Hadaczek Karol 3968/I
 Haga 4006
 Halicky Bronisław 3957/IX:2
 Halicz Czesław zob. Rosenblatt Czesława
 Halpern Dav. H. 3995
 Hammermill zob. Erie (Pensylwania)
 — Hammermill
 Hanck Marcel 3995
 Hanckowie 3995
 Hanck Renée 3995
 Handelsman Marceli 3995
 Hanka Václav 4052/14
 Harlingue-Doyen Victor 3937/V; 3994
 Harlingue-Doyen Victor Mme 3937/V
 „Hasło” (Paryż) 4047/3
 Hauke-Nowak Aleksander 3995
 Hauke rodzina 3964/3
 Haumant Émile 3937/V; 3995
 Haumont E. 3971/VII
 Hawr 3946
 Heindel C. 3937/III
 Heindel Feliks Mieczysław 4051/7
 Heindel Kazimierz Tytus 4051/8
 Heine Michał 4011
 Helbling-Wössner E. 4020
 Heller Ludwik 4037
 Hempel Jan 3995
 Hempel Joachim 4031
 Hempel Józef 3995

Hénin-Liétard

- Vilain Frères 4037
 Henneberg Rosalinde zob. Gerold Rosa von
 Herbert E. 3938/I
 Herbigny Michel d' biskup 3995
 Herdan Antoni 3973
 Hermand zob. Thiébaud A.-F.
 Hermeline Charles ksiądz 4034
 Héry Jean 3944/I
 Heymann Samuel 3944/I; 3953/1-3,19,25;
 3956/II,IV; 3959/II; 3982/1-2,7; 3988;
 4016; 4033; 4051/23; 4054; 4058/1
 Hiard Eugène 3944/I
 Hirszfeld Melania zob. Rajchman Melania
 Hiszpania 3964/3
 Hiszpania zob. Paryż
 — Konsulat Generalny Hiszpanii
 Hochedlinger Józef 3995
 Hoene-Wrońska Victoire-Henriette 4050/II
 Hoene-Wroński Józef 3969; 3973; 4050;
 4050/I,II
 Hoesick Ferdynand 4013
 Holstein Auguste de 4037
 Homer 3934
 Honfleur 3994
 — Hôtel de Renaissance 4012
 Horacy 3934
 Horbowski 3995
 Hordyński Ludwik 3995
 Horodyska 4029
 Horodyski Jan 4042
 Hryniewicki Ph. 3995
 Hryniewicki Witold 3937/V
 Hugo Wiktor 3936/I; 3952/33; 3981/V; 4035
 Hus Jan 4052/14
 Huysmans Joris-Karl 4051/9

I

- „Idées modernes” (Paryż) 3980/v:1; 3981/vII
 Igel Leib zob. Lwów
 — Antykwariat Iglów
 Ilford (Essex)
 — Barkingside 4056
 „Indépendance (I) belge” (Bruksela) 4034
 „Information (I)” (Paryż) 4034
 Innsbruck 3943/II
 Irroy Ernest zob. Reims
 — Irroy
 Ivry
 — Cimetière parisien 4059/10
 Iwaszkiewicz Edmund 3995
 Iwaszkiewicz Maria 3995

J

- Jabłonowska Julia 3996
 Jachimowicz Józef 3996
 Jackowski Ignacy 4051/10
 Jacquet Gaspard 4059/5,10
 Jagalska Maryla 3996
 Jagniątkowski Władysław 3996
 Jakubisiak Stanisław 3996
 Jakubowska Anna 4005
 Jakubowska Helena 3937/V
 Jakubowski Jan 3996
 Jakubowski Józef 3937/V
 Jakubowski S. A. 3996
 Jakubowski W. 4040/I
 Jaliński P. 4057/IX
 Jamontt Anna 3996
 Jamontt Janusz 3996
 Jankowski A. B. 3996
 Jankowski Czesław 3996
 Janowscy 3998-3999
 Janowska Janina zob. Pachniewska Janina
 Janowska Konstancja 3997-3998
 Janowska Wincentowa 3937/V
 Janowska Zofia zob. Kreczmer Zofia
 Janowski Wincenty 3937/V; 3984-3985; 3991;
 3997-3998; 4048/I
 Januszewicz Teofil 4060/2
 Januskiewicz Eustachy 3996
 Jarkowska Jadwiga zob. Szyndler Jadwiga
 Jarkowska Janina 4039/II
 Jarkowska Klementyna 3996
 Jarkowski Teofil 3996
 Jaroszevska Stefania 3996
 Jaroszyński Józef 3993; 3996
 Jaroszyński Tadeusz 3981/III
 Jarry J. zob. Grandmougin A.
 Jasiewicz J. 4059/2
 Jasiński Stanisław Sas- 4047; 4047/1,5-6,8,11-13
 Jastrzębski M. 3995
 Jaszowska Nina 3996
 Jaudon Pierre 3951
 Jaworowicz Anna 3996
 Jaworski Franciszek 3979/8-9
 Jaworski Hélan Joseph Antoine 3996
 Jaworski Walery 3981/III
 Jean-Bernard 4034
 Jean de Paris zob. Auerbach Stefan
 Jean-Jeanne R. 4051/11
 Jefremow A. I. zob. Wołogda
 — zakład fotograficzny
 Jefremowych
 Jefremow I. W. zob. Wołogda
 — zakład fotograficzny
 Jefremowych
 Jeltsch Charles 3996

- Jełowicka Zofia 3996
 Jeremiasz 3936/I
 Jerozolima 4049/15
 Jerycho 3936/I
 Jeśman Maria zob. Iwaszkiewicz Maria
 Jezierska Kamila zob. Matejko Kamila
 Jezierski H. 3996
 Jezierza Waclaw 3996; 4053-4054; 4056;
 4057/IX
 Jodko-Narkiewicz Maria 3996
 Johanniszkiele 3948/II
 Jołowicz Józef zob. Poznań
 — Księgarnia i Antykwarnia
 Józefa Jołowicza
 Joniškėlis zob. Johanniszkiele
 Jorand C. 3943/II; 3945
 Jordan-Stojowski Władysław zob. Stojowski
 Władysław Jordan-
 Jorel Eugène 3980/VII
 Joteyko Józefa 4035
 Jourdain Frantz 3938/I
 „Journal (le)” (Paryż) 3980/I:1,II:2,VI-VII; 4034;
 4040/I
 „Journal (le) de Genève” (Genewa) 4045/I
 „Journal (le) des Débats” (Paryż) 3968/II;
 3980/VI-VII; 3981/II-IV,VIII; 4012;
 4028; 4049/15
 „Journal (le) officiel” (Paryż) 3984
 Jouve Henri 4034
 Joyeux L. 3996
 Joyn M. W. zob. Liverpool
 — Joyn M. W.
 Jubier. J. zob. Paryż
 — Gare de Lyon
 — — bufet
 Judeyko Waclaw 3996
 Juhel E. 3941/II
 Jurgenson Piotr Iwanowicz 3996
- K**
- Kaczkowska Ada 4000
 Kagna D. 3942
 Kajbala zob. Kruse Kajbala hrabia de
 Kakowski Aleksander kardynał 4000
 Kalinka Waclaw ksiądz 4049/3
 Kalkstein Leokadia zob. Ponińska Leokadia
 hrabina
 Kalkstein Mieczysław 3948/I
 Kallenbach Franciszka Stefania 3937/V
 Kallenbach Józef 3937/V; 4000
 Kamińska Zofia zob. Węgierska Zofia
 Kanada 3948/II
 Kania Władysław 4021
 Kania Włodzimierz 4000
 Kania Zofia 4000
- Kapliński Leon 4000
 Karczewski Waclaw 4000; 4027
 Karer 4045/I
 Karnecki Henryk Apolinary 4000
 Karol XII 3935/II
 Karpińska Konstancja zob. Dygat Konstancja
 Karpiński Franciszek 3974/5; 4020
 Karpiowie rodzina 3948/II
 Karr Alphonse 3974/5
 Karr Henri 3974/5
 Karśnicka D. 4000
 Karwowski 4059/14
Kasperek Norbert 4061/I
 Kasterska Maria zob. Sergescu Maria
 Kaszyński Wiesław S. 3995
 Katarzyna II Wielka 3934
 Kawczyński Feliks 4056
 Keisel wicehrabia de 4000
 Kempner Stanisław Aleksander 3964/5
 Kerbrat Geo 3980/IV:1
 Keylor 3944/I; 4000
 Kętrzyński 4045/I
 Kętrzyński Stanisław 4000
 Kieliszek 3957/V
 Kijewska Wanda 4000
 Kilińska Anna 4022
 Kinsbourg Roger 3951
 Kipling Rudyard 3936/I
 Kirmisson Marie 4000
 Kleiner Juliusz 4000
 Klépal Raoul 3937/IV
 Kleszczyńska Bronisława zob. Mayzel
 Bronisława
 Klimowski 4043
 Klony, gmina Kostrzyn 4007
 Klotchkoff 4045/I
 Klustine Véra 4046
 Kłoczewski Mikołaj 4000
 „Kłosy” (Warszawa) 3933/1; 4027
 Knopf Armand 4000
 Kobzdaj Kazimierz zob. Kolbuszewski
 Kazimierz
 Kochanowski Jan Karol Korwin 3937/V
 Koczorowski Stanisław Piotr 4057/III
 Kodeń 3937/III
 Koechlin Raymond 4000
 Kolbuszewski Kazimierz 4000
 Koller V. 4007
 Kołyszko Adam 4048/IV
 Kołyszko Benedykt 4048/IV
 Kołyszko Feliks 4048/IV
 Komierowska Hanna 4000
 Komierowska Zofia 4000
 Komierowski Konstanty 4000; 4023

- Konarska Henriette hrabianka zob. Brizon
Henriette
- Kondraczek Stefan 4000; 4037
- Konic Henryk 4000
- Konopczyńska Ludwika 4000
- Konopczyński Ignacy 4000
- Konopczyński Władysław 4000
- Konopnicka Maria 3936/1; 3952/29; 4000
- Koprowski Leon 4001
- Korab Henry de zob. Kucharski Henryk
Korab
- Korab-Kucharski Henryk zob. Kucharski
Henryk Korab
- Korab-Woyciechowska L.
zob. Wojciechowska L. Korab
- Korbut Gabriel 4001
- Korczak-Tur Jan zob. Tur Jan Korczak-
- Korotyński Władysław 3963/II
- Korwin-Piotrowski Henryk ch. Piotrowski
Henryk Korwin- 4015
- Korytko Eugeniusz 4001; 4021; 4054; 4059/2
- Korzeniowski Józef 4001
- Kosiński Juliusz 4035
- Koskowski Bolesław 4033
- Kos Michał 4001
- Kossak Wojciech 3991
- Kossobudzka Halina 4029
- Kossowska 4001
- Kossowska Marie Angélie 4056
- Koszarski Jakub 4001
- Koszarski Stefan 4001
- Koszuta Walentyna 3951
- Kościńska W. M. 4001
- Kościusko Tadeusz 3936/1; 3960; 3999; 4052/5
- Koźmiński Stanisław 4001
- Kotkowski Józef 4001
- Kowalewski Lucjan 4001
- Kowalewski-Szewerdykowicz Kazimierz
4001
- Kownacka G. 4001
- Kownacki A. 4001
- Kownacki Józef Maria 4048/IV
- Kozakiewicz Bronisław 3937/VI; 3953/17;
3965/9; 3982/7; 3992; 4002; 4039/II;
4049/13
- Kozankiewicz Marcelli 4047/4
- Kozicka Maria 3988
- Kozicki Stanisław 3962/III:1
- Kozłowska 4001
- Kozłowska Zofia 4001
- Kozłowski 4056
- Koźmian 3973
- Koźniewska Maria 4042
- Krajewski Marcelli 4003
- „Kraj” (Petersburg) 3957/IX:3; 3964/2
- Kraków 3940; 3965/4; 4049/1
- Akademia Umiejętności zob. Kraków
— Polska Akademia Umiejętności
- Augustianki
- Zakład Naukowo-Wychowawczy 3991
- Bank Gospodarstwa Krajowego
- Oddział 4057/IX
- Biblioteka Książąt Czartoryskich 3975;
4052/16
- Drukarnia Czasu 3968/IV
- Drukarnia Narodowa 3953/4
- Hotel Pollera 4005; 4018
- Kapituła Metropolitalna
- Archiwum i Biblioteka 3979/10
- Księgarnia G. Gebethner i Spółka 3946
- Litografia Aureliusza Pruszyńskiego
3937/III
- Polska Akademia Umiejętności 3937/1:6;
3941/1; 3956/II; 3993; 4025
- Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii
Umiejętności i Polskiej Akademii
Nauk 3975
- Gabinet Rycin 3939
- Zarząd 3956/II
- Polskie Towarzystwo Emigracyjne 3953/22
- Société polonaise d’émigration
zob. Kraków
- Polskie Towarzystwo
Emigracyjne
- Spółka Wydawnicza Polska 3957/IX:2
- Towarzystwo Polska Sztuka Stosowana
4037
- Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych
3946; 3952/24; 4037
- Towarzystwo Tatrzzańskie 3938/1; 4037
- Uniwersytet Jagielloński 3952/27
- Senat 4057/IX
- Studium Rolnicze 3991
- Wydział Lekarski
- Muzeum Historii Medycyny 3981/III
- Wawel 3968/IV
- Zakład Ogrodniczy Freegów 3952/26
- Krasicki Ignacy książę biskup 3970/VII
- Krasiński Zygmunt hrabia 3964/1
- Krasowski Roman 4060/2
- Kraszewska Antonina 3949/1; 3950/III
- Kraszewska Stanisława Maria
zob. Strzembosz Stanisława Maria
- Kraszewska Zofia 3950/III
- Kraszewski Bogusław 3950/III
- Kraszewski Franciszek 3950/III
- Kraszewski Gustaw 4046
- Kraszewski Jan Albin 3949/1; 3950/II-III
- Kraszewski Józef Ignacy 3936/1; 3956/IV;
3968/II; 4052/11

- Kraszewski Justyn 3950/III
 Kraszewski Krzysztof 3950/III
 Krawczyński Antoni ksiądz 4003
 Krawczyński Ludwik 4056
 Kreczmer Roman 3998
 Kreczmer Zofia 3998
 Kremowiecki Karol S. 4003
 Krieger Amalia 4003; 4034
 Krieger Ignacy (Izaak) 4003; 4034
 Królestwo Polskie
 — Warszawski Okrąg Naukowy
 — Drukarnia 3933/1
 Królikowski Karol 4048/IV
 Królikowski Ludwik 4048/IV
 Królikowski Stefan 4003
 Krudelski 3944/1
 Kruse Kajbala hrabia de 4003
 Kryński Adam Antoni 3932/II:3
 Krypski Wiktor 3952/1,13; 4003; 4021
 Krysińska Irena 4039/II
 Krzakowska M. 4003
 Krzemiński Stanisław 4048/IV
 Krzysztofowiczowie 4003
 Krzywoszewski Stefan 4026
 Krzyżanowska Bronisława 4023
 Krzyżanowski Bronisław 4003
 Krzyżanowski François 4003
 Ksenofont 3934
 „Książka. Miesięcznik, poświęcony krytyce
 i biblijografii polskiej” (Warszawa)
 3970/II; 4044/1
 „Książnica” (Paryż) 3957/IX; 3970/III
 Kucharski Henryk Korab 3958/IV; 4003
 Kucharzewska Maria 4003
 Kucharzewski Jan 4003
 Kuczynski 4003
 Kukiel Stanisława 4003
 Kulikowski W. 4003
 Kułakowski Bronisław 4000
 Kupść de La Chesnaye 4003
 Kurdjawcew A. 4003
 „Kurier Lwowski” (Lwów) 3936/I; 3979/8-9
 „Kurier Narodowy” (Nowy Jork) 3951
 „Kurier Polski” (Paryż) 4052/24
 „Kurier Poznański” (Poznań) 3981/I
 „Kurier Warszawski” (Warszawa) 3936/I;
 3938/I; 3953/18; 3961; 3961/4,17; 3962;
 3962/I,1:4; 3963; 3963/I,II; 3971/VII;
 3979/12; 3981/III; 4003; 4021; 4044/I;
 4051/16
 Kurpiel Antoni Marian 4003
 Kurth 4014
 Kurzyna-Peleszewski Jan 4048/IV
 Kurzyna Stefan 4047/9
 Kuścińska 4003
 Kuściński August 4003
 Kuśmierczyk Stefan 4003
 Kutrzeba Stanisław 3952/13; 4003
 Kwiatkowski L. 3932/II:3; 3933/1; 3991
 Kwiatkowski W. 3932/II:3; 3933/1
 Kwieciński J. 4037
 Kwietniewski St. 3937/II
 Kwinto Mieczysław 4051/12
 Kybal Vlastimil 4003

L
 La Barre François-Jean Lefebvre de 3961/14
 Labbé E. 4016
 Labrunie Gérard zob. Nerval Gérard de
 La Chesnaye zob. Kupść de La Chesnaye
 Lachèze R. 3938/II
 Lach-Szyrma Władisław Somerville ksiądz
 4007; 4057/VII
 Lacour Julien 4007
 Lacroix Désiré 4007
 Lacroix Frères zob. Angoulême
 — Lacroix Frères
 Lada Wencesław 4046
 Lafenestre Georges 3972
 Lafille G. 3942
 Lafond 3956/II
 La Fontaine Henri 4034
 Lafont Amélie 4007
 Lafont Charles 4007
 Lafontowie 4007
 Lahm Carl 4052/2
 Lajard Félix 4051/1,9
 Lallemand François 4007
 Lambert L. 3943/1
 Lamy 4051/13
 Landau Jadwiga zob. Wellisch Jadwiga
 Landau Maria 4026
 Landau Szymon 4026
 Landowski Paul 4007; 4040/I; 4042
 Lange Antoni 3958/V; 4007
 Langeron Roger 3949/I
 Langiewicz Marian 4052/13
 Langlois Charles-Victor 3981/VII
 Langlois Marcel ksiądz 4034
 Lardner Dionizos 3973
 Larivière zob. Larousse J.
 Larousse zob. Paryż
 — Larousse
 Larousse J. 3943/II
 „Larousse mensuel illustré” (Paryż) 4035
 Larrieu 3946
 Laskauer Piotr 3954/1
 Laudet Fernand 4007
 Laudyn-Chrzanowska Stefania 3951; 3967/2;
 4004-4006; 4052/3

- Laudyn Kazimierz 4004-4005
Laudyn Regina zob. Odlanicka-Poczobut
Regina
Laurent zob. Paryż
— Laurent et Delavault
Laurent de l'Ardèche Paul-Mathieu 4007
Laur Francis 4036
Laussedat P. A. 4032
Lavy zob. Paryż
— Lavy et Gougenheim
Lazaryści zob. Paryż
— Congrégation de la Mission
Le Berthois Maryse 4007
Leblond Ary 4008
Leblond Marius 3962/III:5; 4008
Leblond Marius-Ary 4008; 4048/III; 4052/26
Lecomte 4045/1
Lecote Sébastien-Charles 3968/IV; 4007
Leduc J. zob. Beauvais A.
Lefebvre-Trémont Léopold 4007
Lefeuvre A. 4007
Lefol Gaston 3977/I,III,V; 4007
Lefort Franck 4015
Lefranc M. 4007
Lefrançois E. 3971/1
Legieżyński Bronisław 4007
Le Goff 4026
Le Goff Marguerite 4007
Lelewel Joachim 3937/IV,VII
Lemasle Victor 3946
Lemercier E. 3946
Lemercier L. 3946
Lemont Alex J. zob. Sodus (Michigan)
— Lemont's Resort Farm
Lenartowicz Teofil 3936/1; 4046
Lenormant François 3980/III:1
Leonowicz Wasyl Wiktorowicz
zob. Angarsky V.
Léon y Castillo Fernando 3964/3
Lericolais Eugène 4036
Leroux Ernest 3946
Leroy Constant 3993
Leroy-Dupré Marcel 3937/VI
Leroy Eugène 3938/1
Leroy Jeanne zob. Deprez Jeanne
Le Soudier Henri 3947; 4035
Lesczyc-Grabiankowie 4060/2
Lesczyński Stanisław 4007
Leśmian Bolesław 4014
Leśniewski Czesław 4007
Lethielleux Pierre 4035
Levasseur E. 3942
Levé zob. Paryż
— Société générale d'imprimerie
et d'édition Levé
Leveix J. 3943/1
Lévy Armand 4007
Lewakowski Karol 4051/14
Lewandowski Maurycy 4059/4
Lewandowski Szymon 4007
Lewicki Anatol 3967/4
Libert A. cf. Mons
— Imprimerie A. Libert 3956/IV
„Liberté (la)” (Paryż) 3974/16; 3981/II,VIII
Licht A. 4055
Lichtarowicz Władysław 4011
Liebek Narcyz 4011
Liège
— Polska Kuchnia Studencka 4036
— Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” 4036
— Towarzystwo Młodzieży Polskiej 4036
Liepmannsohn Leo 3946
Liévin E. 4059/2
Lilien Edward 4049/13
Lille
— Imprimerie centrale 3982/4
Limanowski Bolesław 4021; 4051/15
Limanowski Mieczysław 4049/5
Limanowski Stanisław 4011
Linda-Lipaczyński Czesław 4011
Lindner Rozalia 3974/16
Linowski Konstanty 3973
Lipaczyński Czesław Linda- zob. Linda-
Lipaczyński Czesław
Lipińska Ewelina 4006; 4009
Lipińska Janina zob. Rogowska Janina
Lipińska Maria 4009; 4010
Lipińska Zofia zob. Bothe Zofia
Lipiński Józef 4009
Lipiński Stanisław 4036
Lipkowski Jan 4011; 4057/IV
Lipkowski Józef 3953/19,21-22
Lippmann Gabriel 3961/2
Lipsk
— Graphische Kunstanstalten J. J. Weber
4035
— Reclam Verlag 3981/II
Lisiewicz Aleksander 3964/5; 4036
Litwa 3959/II
Liverpool
— Joyn M. W. 3948/1
„Livres (le)” (Paryż) 3980/II:1,III:2
Liwański P. M. 4036
Loisy Marguerite 3951
Londyn
— Libraco 3946
— Library Supply Co. zob. Londyn
— Libraco
— Parkins and Cotto 4000

— Simpkin, Marshall, Hamilton, Kent and Company 3947
 — University of London 3971/VII
 Lorentowicz Ewa 4011
 Lorentowicz Jan 3948/II; 3964/4-5; 4011
 Lotaryngia 4008
 Loth Alfred 4011
 Löwenhardowie 4060/2
 Löwenhard Stanisław 3958/I; 4059/4-5,7-8; 4060/3
 Lozanna
 — Comité international olympique 4013
 Lubecki Alois Duffus 4011
 Lubecki Kazimierz 4011
 Lubecki Marian Tadeusz 4011
 Lubomirski Hieronim książę 3973
 Lubomirski Jan Tadeusz książę 3970/VII
 Lucerna
 — Luzernerhof 4026
 Lukas Janina 4005
 „Lutnista” (Warszawa) 4035
 Lutosławski Wincenty 4011
 Lutostańska Jadwiga zob. Konopczyńska Jadwiga
 Lutostańska Maria 4000
 Lutostański Karol 4011
 Lutostański Seweryn 4000
 Luvet Suzanne zob. Frantz Suzanne
 Lwów 3943/II; 3993
 — Antykwariat Iglów 4034
 — Antykwariat Naukowy 3981/VI
 — Bank Przemysłowy dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim 4054
 — Drukarnia E. Winiarza 4051/7
 — Drukarnia Katolicka 4051/8
 — Kreisamt 4052/17
 — Księgarnia Polska 4018; 4034
 — parafia rzymskokatolicka Bożego Ciała 4051/7
 — parafia rzymskokatolicka św. Andrzeja 4051/8
 — Pierwsza Związkowa Drukarnia 4049/14
 — Polskie Towarzystwo Pedagogiczne 3959/II
 — pomnik Adama Mickiewicza 4049/9
 — Rada Narodowa
 — — Biuro Informacyjno-Prasowe 4049/7
 — Teatr Miejski 4036-4037
 — — Dyrekcja 4037
 — Teatr Polski 4028
 — Towarzystwo Bratniej Pomocy Słuchaczy Politechniki Lwowskiej 4037
 — — Wydział 4037
 — Towarzystwo Heraldyczne 4044/II
 — Towarzystwo Wydawnicze 4049/14

— Związek Naukowo-Literacki 4036
 Lyon 3996; 4052/26
 — Crédit lyonnais 3937/VI; 3941/II

Ł

Łani 4060/2
 Łapuszewska M. 4011
 Łaukajtys J. zob. Sejny
 — Drukarnia J. Łaukajtysa i Spółki
 Łącka-Pawłowska Helena 4042
 Łempicka Kazimiera zob. Fudakowska Kazimiera
 Łobaczewska Helena 3993
 Łobaczewska Lucyna zob. Grelińska Lucyna
 Łobaczewski Erazm 3993
 Łokuciewska Maria 4012
 Łokuciewska Zofia zob. Guzkowska Zofia
 Łokuciewski Stefan 4012
 Łoza Stanisław 4011; 4039/II
 Łozińska K. 3951
 Łuczyńska-Szymanowska Irena 4011
 Łukomski M. 4011
 Łukomski Stanisław Kostka biskup 4011
 Łuskina Włodzimierz 3936/I

M

Maciszewski Seweryn 3938/I
 Madeyski Bolesław Poray- 4012
 Maire Albert 4012; 4031
 Maître E. 3993
 Majchrowicz 3937/III
 Makowski Alojzy 3951
 Makowski Tadeusz 3958/IV
 Maksymowicz Adam 3937/V
 Makuszyński Kornel 4047/12
 Malczewski Lech 4047/10
 Malewska Maria zob. Mickiewicz Maria
 Malewski 3957/V
 Malewski Bronisław 4013
 Malewski Franciszek 4012
 Malewski Józef 4051/16
 Mallon Jane zob. Vautard Jane
 Małachowski Gustaw hrabia 4012
 Małachowski Stanisław hrabia 4012
 Mamiani Terenzio hrabia 4012
 Mann Maurycy 3962/I:7; 4012
 Mantua 3948/I
 Marcel Henry 3981/VIII
 Marcelle 4012
 „Marches (les) de l'Est” (Paryż-Nancy) 3956/IV
 Marcinkowska Jadwiga 4012
 Marczevska Maria 4012
 Marczevska Róża 4012
 Marczewski Bolesław 4012
 Marczewski Witold 4012

- Marecki 4012
 Maretheux Louis 3977/IV
 Margelidon E. 3951
 Margueritte Paul 4042
 „Marianne” (Paryż) 4045/III
 Markus Stanisław 4012
 Marmande René wicehrabia de 4032
 Marsan Eugène 4036
 Marsylia
 — Messageries maritimes 4008
 Martin M. 4012
 Martin Valentine 4012
 Mas J. 3943/II
 Massin Charles 4040/I
 Masson 3943/II
 Masson Frédéric 4012
 Masson Paul 3942
 Masure Louis 4034
 Matanowski J. 4012
 Matejko Kamila 4012
 „Matin (le)” (Paryż) 3970/I; 3981/V; 4044/I;
 4045/I
 Mauge J. cf. Paryż
 — Photographure J. Mauge 3965/9
 Maurin G. zob. Paryż
 — Imprimerie G. Maurin
 Mayzel Bronisława 4012
 Mayzel Wacław 4012
 Mayzel Zofia zob. Gużkowska Zofia
 Mazère Louis 4012; 4035
 Mazerolle Fernand 4012
 Mazinkiewicz A. 3932/II:3
 Mazurkiewiczowie 4060/2
 Mazurkiewicz Vincent 4012
 Mączyńska Helena zob. Łącka-Pawłowska
 Helena
 Meaux
 — Mairie 4051/17
 „Mémorial de la Librairie française” (Paryż)
 3968/II
 Ménabréa André 4052/22
 Merlo Aimé zob. Leblond Ary
 Mersch Jean 4033
 Mertz Louis 4012
 „Messidor” (Paryż) 3981/VIII
 Meyer Carl 3937/III
 Méyet Leopold 3989
 Meysztowicz Aleksander 3948/II
 Mękarski Ludwik 3953/25
 Mianowski Józef zob. Warszawa
 — Kasa imienia Józefa
 Mianowskiego
 Michalski Stanisław 4012
 Michel André 3981/III
 Miciński Tadeusz 4049/5
 Mickiewicz Adam 3936/I; 3961/9; 4001; 4012;
 4046
 Mickiewicz Adam zob. Paryż
 — Komitet Budowy Pomnika
 Adama Mickiewicza
 — pomnik Adama Mickiewicza
 Mickiewicz Helena 3937/III; 4051/16
 Mickiewicz Maria 3953/25
 Mickiewicz Maria zob. Gorecka Maria
 Mickiewiczówna Maria 4012
 Mickiewicz Władysław 3953/10,25; 3956/II;
 3957/I; 3962/1:9; 3964/4; 3982/3; 4012;
 4016; 4021; 4042; 4047/5; 4057/IV
 Miecznikowski K. 4049/14
 Mierosławski Ludwik 3936/I; 4060/2
 „Miesięcznik Antykwariatu Naukowego”
 (Lwów) 3981/VI
 Mieszkowski 3957/V
 Mikołaj I Romanow 3973
 Milewski Edward 3937/V; 3990; 4012
 Milner Zdzisław 3958/IV
 Miłkowski 4053
 Miłkowski Zygmunt 3936/I; 3960; 3992; 4027;
 4051/14
 Minas Gerais 3937/VI
 Minchejmek Czesław 3963/II
 Mińsk
 — Okręgowy Urząd Akcyzowy 4049/3
 Mioduszewska Ryszarda zob. Tokarz
 Ryszarda
Miszczuk Maria 4061/II
 Młynarski Emil 4039/II
 Młynarski Jean 4041
 Mocquant Louis 3980/VI
 Mohylew
 — Polskie Towarzystwo Oświaty
 i Dobroczynności 4004
 Mohylów Podolski
 — Księgarnia Wołoszynowskiego 3957/IX:2
 Mommens H. zob. Paryż
 — Imprimerie Veuve H. Mommens
 Monachium 3937/III
 — Central-Hotel 3943/II
 — Towarzystwo Studentów Polaków 4037
 „Monde (le) illustré” (Paryż) 3981/III
 Moniuszko Stanisław zob. Warszawa
 — Warszawskie Towarzystwo
 Muzyczne
 — Sekcja imienia Stanisława
 Moniuszki
 Mons
 — Imprimerie A. Libert 3956/IV
 Monselet Lucie 4012
 Monselet Marie-Anne 4012
 Montaigne Michał de 3981/VI

- Montalègre Bernard 4058/2
 Montanelli Guiseppe 4012
 Montmorency 3938/II; 4059/6
 — cmentarz Champeaux 4029; 4046
 — kolegiata 3956/II
 Montreux
 — Territet
 — — Grand Hôtel Bonivard 4026
 Morawski Eugeniusz 3956/IV
 Morawski Józef Dzierżykraj- 4012
 Moreau Eugène 3946
 Morel 3942; 4035
 Morel Eugène 4012
 Moret-sur-Loing
 — Comité du Monument Sisley 4032
 Morgan Sarah Ida Fowler zob. Dawson Sarah
 Ida Fowler
 Moriez Stanislas hrabia du 4012
 Morskie Oko 4049/15
 Morsztyn Helena hrabianka 3938/II; 3958/IV
 Moser 3973
 Moskwa 3932/II:1; 3968/I; 4005; 4052/3
 — Bratnia Pomoc 3956/III
 — Hôtel du Bazar Slave 3956/III
 — Koło Polskie 3998; 4001
 — Petersbursko-Azowski Bank Handlowy
 — — oddział 3937/VI; 3984
 — Rosyjskie Towarzystwo Fotograficzne
 4036
 — Typo-Litografia I. I. Grossmana i Spółki
 4036
 — Uniwersytet 3933/3
 — — Wydziału Fizyczno-Matematyczny
 — — — Instytut Matematyczny 3933/3
 Moszczyńska Maria 4012
 Mościcki Henryk Stanisław 4012
 Mościcki Michał 4046
 Motz Bolesław 4058/4
 Mougin 4051/21
 Mouilhayrat Elisa zob. Bugiel Elisa
 Mouilhayratowie 3984
 Moullé Eugène-Édouard 4012
 Mowat Robert 4012
 Mrozowska 4042
 Mrozowska Jadwiga zob. Toeplitz-
 Mrozowska Jadwiga
 „Mucha” (Warszawa) 3936/I
 Müller Stanisław 4012
 Muret Maurice 4012
 Mutermilch Melania 3952/17
 „Muzy”. Biblioteka Artystyczno-Literacka
 (Warszawa) 4011
 Myszyńska-Ungauer Antonina zob. Ungauer
 Antonina
- N
- Nabelak Sophie 4059/1,8,14; 4060/2
 Naganowski Edmund Sas 4020
 Nagiel Henryk 4060/2
 Najska Michalina zob. Szymanowska
 Michalina
 Nakwasza 4052/17
 Namysłowski W. 4033
 Nartow Zofia zob. Jełowicka Zofia
 Natanson Seelig zob. Warszawa
 — S. Natanson i Synowie
 Natton R. 3946
 „Nature (la)” (Paryż) 3981/VII
 Nausiedl am See 4032
 Nava Luigi 4013
 Nawrocki Władysław 3936/I
 Nekanda-Trepka Mścislaw Edgar
 zob. Trepka Mścislaw Edgar
 Nekanda-
 Nénot Henri-Paul 3938/I
 Neron 3982/1; 4058/1
 Nerval Gérard de 3981/II
 Neuilly-sur-Seine
 — Institution Notre-Dame de Sainte-Croix
 4034
 Newark (New Jersey)
 — Atlantic Importing Company 4031
 Neyman Aleksandra 4013
 Neyman Irena zob. Woyciechowska Irena
 Neyman Stanisław 4013
 Neyman Stanisław 3959/I
 Nicaise Victor 3982/1,4-5; 4013; 4058/1
 Nicea
 — Casino municipal 4002
 — Hôtel des Anglais 4000
 — Hôtel Scribe 4056
 Niechnierowska Kazimiera zob. Rudnicka
 Kazimiera
 Nieciński Stefan zob. Paryż
 — Imprimerie typographique
 Étienne Nieciński
 Niedźwiecki Leonard 4059/12
 Niegolewski Andrzej 4013; 4018
 Niegolewski Stanisław 4039/II
 Niel Georges 3979/6
 Niemcy 3965/6; 3980/V:1; 3981/VIII
 Niemira Stanisław zob. Warszawa
 — Drukarnia Franciszka
 Czerwińskiego i Stanisława
 Niemiry
 Niemojowski S. W. 4054
 Niezabytowski Oscar 4013
 Nîmes
 — Imprimerie générale 4058/6
 Nitosławska Maria 4039/II

- Nitsch Roman 4013
 Nobile D. 4037
 Noinski Alfred 4013
 Nonche 4060/2
 Norwid Cyprian 3936/I; 4059/5,10
 Norymberga 3937/III
 Noskowska Jadwiga Łada- zob. Turowska
 Jadwiga Kolumna-
 Noskowski Zygmunt Łada- 4024
 „Notre Gazette. Revue de la femme moderne”
 (Paryż) 3951
 Noulens Joseph 4052/18
 Noussanne Henri de 3967/3
 „Nouvelle Revue (la)” (Paryż) 3979/5; 3980/VII
 „Nouvelles (les)” (Paryż) 3968/II; 3980/VI;
 3981/III
 „Novoe vremya” (Moskwa) 4019
 „Nowa Gazeta” (Warszawa) 3964/5; 4011
 Nowak Aleksander zob. Hauke-Nowak
 Aleksander
 Nowak Julian 4046
 Nowakowski Brunon ojciec 4051/8
 „Nowa Reforma” (Kraków) 3936/I; 4049/13
 Nowodworski Leon 4013
 Nowosielski Adolf 4059/7
 „Nowości ilustrowane” (Kraków) 4036;
 4047/13
 Nowy Jork
 — New York Life zob. Paryż
 — New-York Compagnie
 d’Assurances sur la Vie
 — — Direction générale pour
 l’Europe
 Noyon
 — Imprimerie F. Tugaut 3993
- O**
- Ochenkowska Helena zob. Romer-
 Ochenkowska Helena
 Oderfeld Józefa zob. Olszewicz Józefa
 Odessa 3973
 Odlanicka-Poczobut Maria 4004
 Odlanicka-Poczobut Regina 4004
 Odlanicki-Poczobut Józef 4004
 Odlanicki-Poczobut Michał 4004
 Odrzywolska Zofia 4049/5
 Odyniec Stanisław 4014
 Oettingen Hélène baronowa d’ 4014
 Ogieńko Teofil 4060/3
 Okęcki Aleksander Waław 4014
 Okulicki Michał M. 4051/7
 Olchowicz Helena 3956/II; 4014
 Olchowicz Konrad 4014
 Oliński 4055
 Olivier Léopold 3938/II; 4014
 Olizar Narcyz 4014
 Olizar Wołczkiewicz Józefa 3937/IV
 Olszański S. 4014
 Olszewicz Józefa 4014
 Olszewicz Waław 4014
 Olszewska Maria 4014
 Opoczno 3937/IV
 Oppman Artur 3970/VII
 Ordon Konstanty Julian 3936/I
 Orgelbrand Samuel 3957/IX:2
 Orleańczycy zob. Francja
 — Maison de France
 Orłowscy 4060/2
 Ormont Henri d’ 4042
 Or-Ot zob. Oppman Artur
 Orpiszewska Maria 4052/6
 Orpiszewski Władysław ksiądz 4014
 Orzeszko Eliza 3961/1
 Osada Stanisław 4006
 Osiecimski-Hutten-Czapski Kazimierz Robert
 hrabia 4046
 Osipowicz K. 4014
 Ossendowski Ferdynand Antoni 4021; 4042
 Ostachiewicz Ewelina zob. Lipińska Ewelina
 Ostrowska Bronisława 3958/IV
 Ostrowski Józef Bolesław 4051/17
 Ostrowski Konrad 4014
 Ostrowski Krystian zob. Paryż
 — Dyrekcja Muzeum Narodowego
 w Rapperswilu i Instytucji
 Stypendialnej Krystiana
 Ostrowskiego
 Ostrowski Stanisław 3985
 Ostrowski Stanisław Kazimierz 3958/IV
 Osuchowska Sabina 4016
 Osuchowska Zofia 4016
 Osuchowski Aleksander 4016
 Osuchowski Stefan 4016
 Otlet Paul 4034
 Otwinowski Franciszek 3975
 Owernia 4011
 Owidiusz 3936/I
 Ożarowska Józefa hrabianka zob. Olizar
 Wołczkiewicz Józefa
- P**
- Pace Henry J. 4015
 Pace Zofia 4015
 Pachniewska Janina 3998
 Pachniewska Leonia 3998
 Pachniewski Zygmunt 3998
 Paderewska Helena 4015
 Paderewski Ignacy Jan 3959/II; 3962/I:14
 Palewski 4055
 Palewski Jean-Paul 4057/VIII

- Paliński Stanisław 4015
Pal Monika 4061/II
 Papara M. 4047/5-6
 Papini Giovanni 3980/v:2
 Parent A. 4042
 „Paris-Journal” (Paryż) 3981/II
 Paryż
 — Académie des Sciences 3961/2; 3969;
 4049/14
 — Administration des Biens et Affaires de la
 Maison d’Orléans zob. Francja
 — Maison de France
 — Aeolian Company 4040/I
 — Agence polonaise de presse 3956/IV;
 3959/II; 3961/22; 3968/IV; 3982/6;
 4028
 — Ambassade Hiszpanii 3964/3
 — Ambassade Niemiec
 — — Biuro Paszportowe 3949/I
 — American Skating Rink Saint-Didier
 3938/II
 — Anglo-Saxon School zob. Paryż
 — École anglo-saxonne
 — Apprentis d’Auteuil 3993
 — Archives nationales
 — — Section historique
 — — — Collection des Sceaux 3973
 — Arrondissement 4^e 3937/V
 — — Commissaire de Police du Quartier de
 l’Arsenal 3949/I
 — — Mairie de l’Hôtel de ville 3949/I
 — — — Cabinet du Maire 4040/I
 — Arrondissement 6^e
 — — Université populaire Le Livre 3938/I
 — Arrondissement 13^e
 — — Commissaire de Police 3949/I
 — — Mairie 4059/10
 — Association d’Encouragement aux Lettres,
 aux Arts, aux Sciences et à l’Action
 sociale zob. Paryż
 — Cercle carré
 — Association des anciens élèves de l’École
 polonaise 4059/14
 — Association des anciens élèves de l’École
 polonaise zob. „Bulletin polonais”
 (Paryż)
 — Association des bibliothécaires de France
 3943/II; 4049/14
 — Association France-Pologne 4052/22;
 4058/2
 — Association franco-slave zob. Paryż
 — Université
 — — Association franco-slave
 — Association générale des étudiants
 catholiques 4025
 — Association polonaise des imposés
 volontaires zob. Paryż
 — Stowarzyszenie Podatkowe
 Instytucja Czci i Chleba
 — Association syndicale de la Presse
 étrangère 3938/I,II; 3963/I; 4031
 — — Secréariat général 4031
 — Association Valentin Haüy 3984
 — Au Louvre 4020; 4025
 — Au nouveau siècle 4007; 4017; 4020
 — Aux lions de faïence 3943/III
 — Banque de France 3943/I; 3944/I; 4040/I
 — Bataclan 3938/II
 — Bazylika Najświętszego Serca Pana Jezusa
 4049/15
 — Biblioteka Polska 3937/I:6; 3939; 3945-3947;
 3956/II,IV; 3957/VI; 3961/2; 3962/III:6;
 3963/I; 3964/5; 3967/2,4; 3968/I;
 3971/I-III,V,VII; 3973; 3974/9;
 3993-3995; 4009; 4012; 4015; 4019;
 4028; 4032-4033; 4041; 4045/III;
 4051/4-5,10; 4052/18,23; 4057/II,VIII;
 4061/I,III
 — — Komitet Miejskowy 3956/II; 4052/23
 — Bibliothèque nationale de France 3938/I;
 3973; 3981/VII,VIII
 — Boissnard 4056
 — Bon Marché 3992; 4015
 — Bouffes Parisiens 3938/II
 — Boyveau et Chevillet 4031
 — Bratnia Pomoc Młodzieży Polskiej 3956/III
 — Brentano’s 3946; 3985-3987
 — Brocard et Caudron 4040/I
 — Bureau bibliographique 3944/I; 3981/I
 — Café Marengo 3958/I
 — Café Voltaire 3956/I; 4008; 4015; 4039/II
 — Cellophane 4032
 — Centre européen de la Dotation Carnegie
 4052/18
 — Cercle artistique et littéraire 3938/I; 4026
 — Cercle carré 3943/II; 4011; 4032
 — Cercle de l’Union artistique 3938/I; 3984
 — Cercle national des armées de terre et de
 mer 3989
 — Chalet des Îles 3938/II
 — Claude-Lafontaine, Martinet et Compagnie
 3943/I
 — Claude-Lafontaine, Prevost et Compagnie
 3943/I; 3944/I
 — cmentarz Montparnasse 4011; 4059/10;
 4060/2
 — Collège héraldique de France 4032
 — Collège libre des sciences sociales 4047/11

- Comité d'Aide pour les Travailleurs polonais en France zob. Paryż
 - Koło Pomocy
- Comité franco-polonais 3956/IV; 3962/1:13; 3968/II; 4013; 4028
- Comité local de la Bibliothèque polonaise zob. Paryż
 - Biblioteka Polska
 - — — Komitet Miejskowy
- Comité polonais d'informations 3959/III; 3966; 3966/2,4-6; 3973
- Compagnie d'assurances générales contre l'incendie et les explosions 3937/VI; 3943/II
- Compagnie des chemins de fer de l'Ouest 4032
 - — — Services financiers
 - — — Bureau de l'épargement 4032
- Compagnie des tramways électriques du Nord-Parisien 3943/II
- Compagnie du Chemin de fer de Paris à Orléans 3943/II
- Compagnie générale de Crédit mobilier et immobilier 4032
- Compagnie générale des Omnibus 3943/II
- Compagnie internationale des Wagons-Lits et des grands express européens 3943/II
- Compagnie parisienne d'éclairage et de chauffage par le gaz 3941/II
- Comptoir national d'escompte 3944/I
- Comptoir photographique colonial 3944/I
- Concerts Chaigneau 4040/I
- Conférence au village zob. Paryż
 - Komitet Narodowy Polski
 - — — Wydział Propagandy i Wydawnictw
- Congrégation de la Mission 4052/16
- Conseil municipal
 - — Cabinet du Syndic 4040/I
- Conservatoire national supérieur de musique et de danse 3962/1:14
- Cosmos Meubles américains pour bureaux 4032
- Cour d'appel
 - — Chambre 17^e 4036
- Crédit agricole 3974/14
- Crédit lyonnais 3944/I; 3950/I
- Czytelnia Polska 3957/II
- Direction générale de l'enregistrement, des domaines et du timbre 4033
- Drukarnia „Ogniska” 4058/4
- Drukarnia Polska G. Maurina zob. Paryż
 - Imprimerie G. Maurin
- Dworzec Świętego Łazarza 4039/I
- — — Bufet 4042
- Dyrekcja Muzeum Narodowego w Rapperswilu i Instytucji Stypendialnej Krystiana Ostrowskiego 4059/3
- Eaux et Assainissements 3938/II
- École alsacienne
 - — — Direction 4033
 - École anglo-saxonne 4033
 - École dentaire française 4033
 - École des hautes études sociales 4012; 4033; 4047/II
 - — — Direction 3938/II; 4047/II
 - — — École sociale 4033
 - École libre des sciences politiques 3961/12
 - École polonaise zob. Paryż
 - Szkoła Polska
 - École spéciale des langues orientales vivantes zob. Paryż
 - Institut national des langues et civilisations orientales
- Égouts 3938/II
- Établissements Choubersky 3941/II; 3950/I
- Foire de Paris 3938/I
- Gare de Lyon
 - — — bufet 3943/II
- Gouvernement militaire 4008
- Grande teinturerie centrale du Boulevard St-Germain 3943/II
- Grand Hôtel de l'Espérance 3942
- Grand Orient de France 3956/III
- Grand Palais
 - — — Exposition internationale 4040/I
- Grands Magasins du Louvre 3950/I
- Grand Vatel 4033
- Gruppo Corrispondenti italiani 4032
- Hachette 3946; 3969; 4033; 4060/3
- Hôpital et Asile Notre-Dame de Bon-Secours 4033
- Hôtel Beau Site 4016
- Hôtel Chatham 4032
- Hôtel Cluny Square 4001; 4016
- Hôtel de la Marine et des Colonies 3989
- Hôtel Lambert 3963/II
- Hôtel Meyerbeer 4007
- Hôtel national 4016
- Hôtel Régina 3989
- Imprimerie Bigeard 3936/II
- Imprimerie Chaix 3949/II; 3980/II:1
- Imprimerie Charaire 3969
- Imprimerie C. Lamy 3938/II
- Imprimerie de la Cour d'Appel 3977/IV
- Imprimerie Eydt 3966/3
- Imprimerie G. Maurin 3952/10
- Imprimerie Raffy 4017

- Imprimerie typographique C. Zabieha 4059/2
- Imprimerie typographique Étienne Nieciunski 4059/2,11
- Imprimerie Veuve H. Mommens 3943/II
- Imprimerie Vieillebard Fils et Compagnie 3938/II
- Imprimerie Gauthier-Villars 4060/3
- Institut catholique 4034
- Institut de bibliographie 3944/I
- Institut de France 4040/I
- Institut national des langues et civilisations orientales 4047/II
- Institut Pasteur 3989; 4057/VIII
- Koło Polskie Artystyczno-Literackie 3952; 3952/1-15,23,24,26,30,33; 4029; 4042
 - Kasa 3952/19
 - Sekcja Artystyczna 3952/17
 - Sekcja Literacka 3952/16,28
 - Zarząd 3952/18,31
- Koło Pomocy 3957/VIII
- Komisja Opieki nad Grobami Polskimi zob. Paryż
 - Société pour la Protection des Souvenirs et Tombeaux historiques polonais
- Komitet Budowy Kościoła Polskiego 4034
- Komitet Budowy Pomnika Adama Mickiewicza 3955
- Komitet Narodowy Polski
- Wydział Propagandy i Wydawnictw 4058/8
- Konsulat Generalny Belgii 3949/I
- Konsulat Generalny Hiszpanii 4051/2
- Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej 3949/I
- kościół Notre-Dame-de-l'Assomption 4058/2
- kościół Saint-Germain-des-Prés 3953/25
- kościół Świętej Trójcy 3961/17
- Larousse 4035
- Laurent et Delavault 4013
- Lavy et Gougenheim 3948/I
- Libraire de la Madeleine 3946
- Librairie Chapelot 3968/IV
- Librairie maritime et coloniale 4035
- Librairie More 4035
- Librairie Papeterie Charpentier-Étienne 3937/1:2; 3956/II; 4016
- Librairie universitaire J. Gamber 3946; 3957/IX:2
- Ligue contre l'emprunt des livres 3944/I
- Ligue d'éducation nationale
 - Éclaireurs français 4013
- Ligue de l'enseignement 3957/I; 4007; 4044/II
 - Conseil général 3957/I
- Ligue franco-italienne 3938/II
- Machine d'Austerlitz 3938/II
- Magic City 4035
- Maison de Balzac 3943/II
- Maison Henri de Borniol 3989; 4058/2
- Maison Roblot 3993
- Maison Vançon 4035
- Manufacture nationale des Gobelins 3938/II; 4040/I
- Muzeum Adama Mickiewicza 3956/II; 4012
- Natura Vigor 3943/II
- New-York Compagnie d'Assurances sur la Vie
 - Direction générale pour l'Europe
 - Secrétariat général 3937/VI
- Nouveau Cirque 3938/II
- Œuvre de Saint Casimir 4052/19
- Office central des Œuvres de bienfaisance 4057/IX
- Office central d'Organisation et de Protection de la main-d'œuvre polonaise en France 3953/22
- Offroy, Giard et Compagnie 3943/I
- Ognisko Nauczycielskie 3938/I
- Ogród Luksemburski
 - pomnik Fryderyka Chopina 3952/26
- Opieka Polska 3951
- Palais de Glace 3938/I
- Palais de Justice 4036
- Palais du Trocadéro 3957/I
- Papeterie de la Bourse 3945; 4014; 4036
- Papeterie du Panthéon 3995
- Papeterie Saint Philippe du Roule zob. Paryż
 - Boisnard
- parafia rzymskokatolicka św. Rocha 3951
- Perlès Frères 3937/VI
- Pharmacie Swann 3937/II
- Philobiblion 4029
- Photogravure J. Mauge 3965/9
- Plon-Nourrit 3967/3
- Polska Czytelnia Akademicka 3958/II
 - Zarząd 3958/II
- Polska Misja Katolicka we Francji 4052/21
- Polska Sodaliczka Mariańska, I 4047/2,5,7,12
- Polska Wypożyczalnia Nowości Literackich i Naukowych 3938/I; 4036
- Polski Uniwersytet Ludowy imienia Stanisława Worcella 3938/I; 3949/I; 3957/I

- pomnik Adama Mickiewicza 3944/I; 3961/3; 4013; 4049/10
- Préfecture de la Seine 4029
- — Direction administrative de la Voie publique et des Eaux et Égouts
- — — Bureau central et Secrétariat 3938/II
- Préfecture de Police 3949/I; 4044/II
- — Sous-Direction des Étrangers et Passeports 3949/I
- Procope 3957/I; 3958/V
- Protection de l'Ouvrier polonais en France 4051/2
- Restaurant Bœuf à la Mode 3953/10,13
- Restaurant coopératif du Quartier latin 3938/II
- Restaurant De France 3953/14
- Restaurant Le Grand Véfour 4043
- Salle du Jeu de Paume 3938/I
- Salle Érard 3938/II; 4015
- Salle Pleyel 4047/5
- Salon d'Automne 3938/I
- Salon de l'École française 3938/I
- Salon des humoristes 3938/I
- Salon des Thés de l'Aurore 4049/15
- Service des cimetières 4059/5,7,9-10
- Société anonyme des publications scientifiques et industrielles 4036
- Société astronomique de France 3938/I
- Société centrale des architectes 3977/I,III; 4031
- Société Chopin 3962/III.4; 3992
- Société de Géographie 3938/I; 3952/22; 3956/IV; 3959/II; 3962/I.11
- Société d'Encouragement pour l'Industrie nationale 3952/28; 3958/VI
- Société des amis de l'Université de Paris 3986
- Société des amis du Louvre 3938/I
- Société des artistes français 3938/I
- Société des artistes indépendants 4052/10
- — Exposition, 30 3984
- Société des artistes polonais zob. Paryż
 - Towarzystwo Artystów Polskich
- — Caisse de Secours fraternels zob. Paryż
 - Towarzystwo Artystów Polskich
 - — Bratnia Pomoc
- Société des Cheminées Silbermann 3941/II
- Société de Secours aux Familles des Marins Français Naufragés 3938/I
- Société des Établissements Gaumont 3944/I
- Société du Gaz 3941/II
- Société française de bibliographie 4036
- Société française d'éditions d'art 3972
- Société française de physique 3962/II.1,II.4
- Société générale d'imprimerie et d'édition Levé 3944/I; 3953/21,23; 3976/II; 4058/8
- Société générale pour favoriser le développement du commerce et de l'industrie en France 3943/I
- — Bureau I 4036
- Société héraldique de France 4036
- Société historique et littéraire polonaise 3957/IV; 3962/I.4; 4052/25
- Société internationale des aquarellistes 4036
- — Exposition, 7 3984
- — Exposition, 8 4036
- Société La Française 3938/II
- Société littéraire et artistique polonaise zob. Paryż
 - Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne
- Société littéraire et artistique polonaise
- — Comité zob. Paryż
 - Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne
 - — Komitet
- Société musicale G. Astruc et Compagnie 4036
- Société nationale des Beaux-Arts 3938/I
- Société Nos Promenades. Excursions historiques, artistiques, sociales 3938/II
- Société polonaise artistique et littéraire zob. Paryż
 - Koło Polskie Artystyczno-Literackie
- Société pour la propagation des langues étrangères en France 3938/I
- Société pour la Protection des Souvenirs et Tombeaux historiques polonais 4059; 4060
- Souvenir napoléonien 4036
- „Spójnia” – Towarzystwo Studentów Polaków 3959/I
- Stacja Naukowa Akademii Umiejętności w Krakowie zob. Paryż
 - Biblioteka Polska
- Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej „Filarcja” 3957/IV; 4016
- Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej Kształcącej się „Koło” 3957/VI; 3960; 4026; 4047/3-4
- — Komisja Naukowa 3957/VI
- — Zarząd 3957/VI

- Stowarzyszenie Podatkowe Instytucja Czci i Chleba 3957/v; 3959/II; 3983-3984; 3996; 4001; 4007; 4014-4015; 4018; 4020; 4024; 4029; 4032; 4039/III; 4041; 4051/6,15,23; 4053-4057; 4057/IX
- Syndicat d'études et d'initiative pour les affaires inustrielles et financières en France et à l'étranger 4036
- Syndicat national de la presse et des gens de lettres 4036
- Szkoła Polska 3937/I:2-3,5; 3957/vI; 3962/III:3; 4015; 4018
- Biblioteka 4059/14
- Théâtre de La Porte Saint-Martin 4037
- Théâtre des Folies-Dramatiques 4042
- Théâtre du Grand Guignol 4037
- Théâtre du Gymnase 3961/7; 4036
- Théâtre du Siècle 3989
- Théâtre national de l'Opéra 4036
- Théâtre national de l'Opéra-Comique 4044/II
- Théâtre Sarah-Bernhardt 4002
- Towarzystwo Artystów Polskich 3958/IV
- Bratnia Pomoc 3958/IV
- Towarzystwo Artystyczno-Literackie Polskie 3952; 3952/4-5,25,34
- Sekcja Literacka 3952/29
- Zarząd 3952/35
- Towarzystwo Czytelní Polskiej 4060/3
- Towarzystwo Filharmoniczne Polskie 4037; 4043
- Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” 3938/II; 3958/III
- Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji zob. Paryż
 - Sociéte pour la Protection des Souvenirs et Tombeaux historiques polonais
- Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne 3953; 3953/1-5,17-19; 3992
- Kasa 3953/17
- Sąd Honorowy 3976/1
- Zarząd 3953/25; 3992
- Towarzystwo Pracujących Polaków 3958/v
- Towarzystwo Studiów Kwestii Polskiej 3958/vI
- Union chrétienne de jeunes gens 3938/II
- Union des femmes peintres et sculpteurs 3938/I
- Union des Traducteurs l'Abeille 4018
- Union française pour le sauvetage de l'enfance zob. Paryż
 - Union pour l'enfance
- Union générale pour le commerce et l'industrie 4032
- Union pour l'enfance 3938/II; 3971/vII
- Université 3933/4; 4037
- Association franco-slave 3938/II; 3956/1
- Bibliothèque 4031
- Bureau des Renseignements 4037
- Faculté des Lettres 4007
- Faculté des Sciences 3933/4; 3943/II
- Doyen 4042
- Université populaire des études nationales 3938/I; 4037
- Victoria Hôtel 4037
- Waterman 3944/1
- W. H. Smith 3984
- Zjednoczenie Towarzystw Młodzieży Polskiej Zagranicą
 - Komisja Naukowa 3958/vII
 - Komisja Wydawnicza 3958/vII
- Pascal Błażej 3981/vII
- Paskiewicz Fiodor Iwanowicz książkę 4049/3
- Passy Louis 4042
- Pasteur Ludwik 3938/II
- Paszowska Zofia 4049/5
- „Patrie” (Paryż) 3968/II
- Pawlicka Janina zob. Górka Janina
- Pawłowa E. 4009
- Pawłowa P. 4010
- Pawłowski Bronisław 4015
- Pelat wdowa 3986
- Pelay V. 4013
- Pelletier D. 4012
- Pelliot Paul 3981/v
- Perlès zob. Paryż
 - Perlès Frères
- Perraud Adolphe kardynał 3968/1
- Perrichon Georges-Léon-Alfred 4060/3
- Perrin L. 3941/II
- Peszke Jan Mirosław 3938/II
- Petersburg 3947; 3974/9
- Petit-Dossaris 4050/I
- Petit Temps (le) (Paryż) zob. Temps (le) (Paryż)
- Pfister Christian 4058/9
- Piasecki Eugeniusz 4049/5
- Pichon Stephen 4015
- Pierson J. E. 4059/8
- Piğłowska Jadwiga 4036
- Pilecki Zenon 4015
- Pilenko Aleksander Aleksandrowicz 4052/9
- Piltz Erazm 3957/IX:3; 4015

- Pinet
— Château 4049/15
Pingré Alexandre Guy 3969
Piotrowski Antoni 4015
Piotrowski Henryk Korwin- 4015
Pirenejski półwysep 3965/6
Pittet Franciszka Stefania zob. Kallenbach
Franciszka Stefania
Pius VII 3974/19
Plater hrabina 4015
Pluciński Antoni 4059/5
Plument de Bailhac Paul de 3938/I
Pluvier-Dekindt Victor 4037
Płock
— Towarzystwo Naukowe Płockie 4049/14
Płoszewski Leon 4058/5
Poczetowski 4015
Podgórska Wanda 4015
Poerio Alessandro 4015
Pogodin Aleksander Lwowicz 3974/9
Pohorecka Bronisława 3956/III
Pohorecka Leonia zob. Pachniewska Leonia
Poirée Élie 3943/II
Polakowska A. 4015
Politkowska 3932/I
Poller Wanda zob. Kraków
— Hotel Pollera
Pollissard Augustin 4036
„Pologne (la) contemporaine” (Paryż) 4035
„Polonia” (Paryż) 3956/II; 3959/III
Polska Parta Socjalistyczna
— Organizacja Bojowa 4026
Połoniecki Bernard zob. Lwów
— Księgarnia Polska
Pomé L. 4031
Poncelet V. 3946
Ponchon Raoul 3980/VII
Poniatowska Maria Teresa księżniczka
zob. Tyszkiewicz Maria Teresa
hrabina
Poniatowski Józef książę 3944/I; 3956/IV;
3962/I:13; 3968/III
Poniatowski Thaddeus-Louis 3968/III
Ponikiewski Hipolit 4047/12
Ponińska Halina hrabianka 3948/I
Ponińska Leokadia hrabina 3948/I
Ponińska Wanda hrabina 4015
Ponnet M. 3945
Popławski A. 4015
Popowski Aleksander 4015
Poray-Madeyski Boleslas de zob. Madeyski
Bolesław Poray-
Porębski Stefan 3943/II
Porlier T. 4059/6
Posner Stanisław 4015
Postawka Leon książdz 3956/IV; 4015; 4047/11;
4058/2
Potocki Andrzej hrabia 3938/I
Potocki Antoni 3952/29; 3956/IV; 4015; 4035;
4044/I
Potworowska Wanda 4015
Potworowski Edward 4015
Potworowski Gustaw 4039/II
Poujol David-F. 4058/6
Poulet Henry-Jean 4036
Poznań
— Księgarnia i Antykwarnia Józefa Jołowicza
3946
Pożerska Joanna 4053; 4055
Pożerska Olimpia 4055
Pożerski Apolonary 4015
Pożerski Edward Pomian 3957/V; 4031;
4057/V; VIII; 4059/7
„Praca” (Poznań) 4044/I
„Prace Matematyczno-Fizyczne” (Warszawa)
3957/IX:2; 3989
Prauss Franciszek Ksawery 3957/II
„Presse (la)” (Paryż) 3974/15
Prévot A. 4059/5,7
Prioux P. 3944/I
„Procès-verbaux et résumés des
communications – Société
française de physique” (Paryż)
3962/II:1
Prokesh Władysław 4015
Prouté Hippolyte 3945
Prouté Veuve 3945
Prószyński Aleksander 4015
Prószyński Kazimierz 3962/II,II:1-4
Prusy 3959/II
Pruszek Seweryna zob. Duchńska Seweryna
Pruszyńska Anna zob. Jamontt Anna
Pruszyński Aureliusz zob. Kraków
— Litografia Aureliusza
Pruszyńskiego
Prystor Aleksander 4046
„Przegląd Humanistyczny” (Warszawa)
4058/5
„Przegląd Powszechny” (Kraków) 3981/VII
Przesmycki Zenon 4015
Przewłocka Lucja 4055
Przewóska Maria Czesława 4049/5
Pstrokońska Maria 4015
Puissant J. 4059/8
Pullman Szymon 4015
Puławski Antoni 4015
Puzyna Józef książę 4042

Q

Quinet Edgar 4015

R

- Rabbath Antoine SJ 3994
 Raçon Simon 3980/III:1
 „Radical (le)” (Paryż) 3957/1
 Radłowski S. 4016
 Radwan August 3938/II; 4015-4016
 Radziwiłł Maciej Mikołaj książkę zob. Sichów
 Raffy zob. Paryż
 — Imprimerie Raffy
 Rajchman Aleksander 3953/26; 3964/4; 4016
 Rajchman Ludwik 3938/I; 3957/1
 Rajchman Melania 4016
 Rajin Jan 4052/24
 Rakowski August 4016
 Rampini G. 3945
 Rappaport Emil Stanisław 4016
 Rapperswil 4020; 4027
 — Muzeum Narodowe Polskie 4035; 4040/1
 — — Biblioteka 3937/IV,VII; 4000; 4016;
 4027-4028; 4035; 4059/14
 — Muzeum Narodowe Polskie zob. Paryż
 — Dyrekcja Muzeum Narodowego
 w Rapperswilu i Instytucji
 Stypendialnej Krystiana
 Ostrowskiego
 — Willa Snopków 4051/14
 Raszyn 4049/15
 Rebeillard Étienne 4042
 Reboux Paul 3944/I
 Reclam zob. Lipsk
 — Reclam Verlag
 Régiment d'infanterie 29^e 3985
 Reiff Adolphe zob. Heymann Samuel
 Reilly Franz Johann Joseph von 3965/2
 Reims
 — Irroy 4049/15
 Rej Mikołaj 3970/VII; 4027
 Rellstab G. 4020
 Rembowski Aleksander 3961/23
 Renaison Paul zob. Ernest-Charles Jean
 Renan Ernest 4051/1
 René Charles 4017
 René Marie 4017
 Renoult Henri 4016
 „Répertoire général des collectionneurs de
 la France, de ses colonies et de
 l'Alsace-Lorraine” (Paryż) 3970/1
 „République (la) sociale” (Montpellier) 4036
 Rettel Leonard 4059/5,11; 4060/2-3
 Rettel Stanisław 4059/5; 4060/2
 Révéraud I. 3941/II
 „Revue (la)” (Paryż) 3979/3
 „Revue (la) blanche” (Paryż) 3938/II
 „Revue (la) critique des idées et des livres”
 (Paryż) 4036
 „Revue (la) des études napoléoniennes”
 (Paryż) 4036
 „Revue (la) hebdomadaire” (Paryż) 4036
 „Revue (la) littéraire” (Paryż) 3979/1
 „Revue (la) moderne” (Paryż) 3951
 „Revue (la) politique et parlementaire”
 (Paryż) 3981/VI,III
 „Revue (la) pour les Français” (Paryż) 4048/III
 Reychman Kazimierz 4016
 Reymaud 4030
 Rey Mikołaj zob. Rej Mikołaj
 Reymont Aurelia 4016
 Reymont Władysław Stanisław 3952/29; 4016
 Richard Frantz 3981/II
 Richard Paul 3944/I
 Richardière Alexandre 3941/I; 4033
 Richemond H. 4059/2
 Richemond Louis 4042
 Richer 4007
 Richtenberger Eugène 3972
 Riedelski Paweł zob. Zbawca-Riedelski Paweł
 Riehl 3942
 Ritterschild Helena zob. Łobaczewska
 Helena
 Ritti Paul 3971/VII
 Robert-Fleury Tony 3938/I
 Robert Henry 4036
 Robinson
 — Photographie du Plateau de Malabry
 3944/I
 Roblot zob. Paryż
 — Maison Roblot
 Rochebrune François 3948/I
 „Rocznik Towarzystwa Polskiego Literacko-
 Artystycznego” (Paryż) 3953/21,23
 Rodin Auguste 3954/I
 Rodkiewicz Wanda zob. Kijewska Wanda
 Rodkiewicz Wł. 3934
 Rodocanachi 4016
 Rodziewicz Maria 3936/I
 Rogaliński Józef książdź 3968/I
 Rogowska Janina 4009
 Rogowska Sabina 4009
 Rogowski Ludwik 4009
 Roland 3937/I:2; 3956/II
 Roll Alfred 3938/I
 Rolle Karol 4016
 Romanowa Anna Pawłowna wielka księżna
 zob. Anna Pawłowna królowa
 Niderlandów
 Romanowska Felicja 4047/5
 Roman Walery 4016
 Römer Michał 3959/I
 Romer-Ochenkowska Helena 4016
 Romer Zofia 3989

- Roncevaux 3937/1:2; 3956/II
 Rosen Helena baronówna zob. Paderewska Helena
 Rosen Philippe 3945; 4036
 Rosenthal Moriz 4012
 Rosja 3965/2; 4049/16
 Rostkowska Józefa zob. Strzembosz Józefa
 Rostkowska Władysława 4016; 4022
 Rostkowska Zofia zob. Osuchowska Zofia
 Rostkowski Teofil 4016
 Roszkowski Jan zob. Lwów
 — Antykwarjat Naukowy
 Rościszewska Ewa zob. Lorentowicz Ewa
 Rościszewska Maria zob. Jodko-Narkiewicz Maria
 Rotenstern Peter 4016
 Rotwand Jerzy 4039/II
 Rouen
 — Crédit lyonnais, agence 3943/I
 Rouhier Louis 4017
 Rouquette Louis-Frédéric 3968/IV
 Rubach Bolesław 4016; 4059/1-4,9; 4060/3
 Rubakin Nikołaj Aleksandrowicz 4042
 Rudier François 4059/8
 Rudnicka Kazimiera 4016
 Rudzki 4053
 Ruffer Józef 3958/IV; 4052/23
 Rulikowski Mieczysław 4016; 4052/1
 Ruprecht Karol 4016
 Rusiecki Bartłomiej 4016
 Russo Domenico 4016; 4032
 Rusteyko Józef 3962/1:4; 4016; 4021
 Ruś 3965/6; 3974/13
 „Ruś” (Paryż) 4044/I
 Rutkowski Jan 4016
 Rybarzewski Franciszek Dominik 4016
 Rybno k. Sochaczewa 3933/1
 Rychter Alfred ksiądz 4041; 4047/5-6,10
 Rychter Stanisław 3989; 4042
 Rydzewski Euzebiusz 4059/5
 Rydykowski Waclaw 4016
 Rye Reginald Arthur 3971/VII
 Ryga
 — Ligatne 3934; 3960
 Ryniewicz Antoni 4026
 Rynkowska Monika zob. Pal Monika
 Ryś Jan 4049/15
 Rzepecki Władysław 4016
 Rzewuski Waclaw 3936/I
 Rzodkiewicz J. 4051/19
 Rzodkiewicz Michał 3959/I
 Rzym 3943/II
 — Banca Commerciale Italiana 4012
- S**
- Sachet Ch. 3983; 4025
 Saffi Aurelio 4046
 Saint-Germain-en-Laye
 — Pavillon Louis XIV 3986
 Saint-Obin Adolphe Henri Dieudonné de 4051/3
 Samuyło Clémence 4055
 Sand George 3973
 Sandoz Arnold 4018
 Sanson S. 4042
 Sansot Edward 4012
 Sare Józef 4018
 Sarnacki Antoni 4018
 Sarrazin de Montferrier Victoire-Henriette margrabianka zob. Hoene-Wrońska Victoire-Henriette
 Sarrazin Gabriel 4018
 Savaète Arthur 3994
 Sawicka 4018
 Sawicka Stanisława zob. Szyndler Stanisława
 Sączynski Władysław 4018
 Sceaux 3943/II
 Schaffner Henri ksiądz 4018
 Schatzschneider Aurelia zob. Reymont Aurelia
 Schmidt Charles zob. Massin Charles
 Schneider A. 4007
 Schuppe 3957/VI
 Schurr Alexandre 4018
 Sebert Hippolyte 3981/1
 „Século (o)” (Lizbona) 4036
 Sefińska 3957/V
 Segedy Stanisława zob. Noskowska Stanisława Łada-
 Seguin Félix 3937/VI
 Seignobos Charles 4052/3
 Sejny
 — Drukarnia J. Łaukajtysa i Spółki 4052/26
 Semkowicz Władysław 4044/II
 Sendor Albert 4061/II
 Sens
 — Bon-Pasteur 4032
 — Imprimerie Duchemin 4032
 Sens Isabelle zob. Chojecka Isabelle
 Sergescu Maria 4000
 Sescou R. 3994
 Sevestre 4032
 Sędziak F. 4018
 Sichów
 — Dobra i Interesy Książąt Maciejostwa Radziwiłłów
 — — Zarząd Główny 3995
 „Siècle (le)” (Paryż) 3968/II; 3980/VI

- Sienkiewicz Henryk 3936/I; 3952/22,31; 3961/1;
3965/9; 3982/1,4,7; 4058/1
- Sienkiewicz Joanna 4018
- Sienkiewicz Karol 3973
- Sienkiewicz Rozalia 4018
- Siersza
— Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” 4036
- Sikorska Konstancja 3958/IV
- Sikorski Stefan 4018
- Silbermann zob. Paryż
— Sociéte des Cheminées
Silbermann
- Sillé-le-Guillaume 4052/5
- Simon Gustaw 3958/VII; 4018
- Sinko Tadeusz 4000; 4018
- Sisley Alfred zob. Moret-sur-Loing
— Comité du Monument Sisley
- Skalkowski Adam 4018
- Skawiński Th. 3951
- Skłodowska Bronisława zob. Dłuska
Bronisława
- Skłodowska Maria zob. Curie Maria
- Skołuba J. Zenon 3985
- Skowroński E. 4049/14
- Skórzewski Andrzej 4018
- Skrochowska Zofia 4018
- Skrochowski Józef 4018; 4031
- Skrzetuska 4015
- Skrzydlewski Jan 4019; 4021
- Sławuta 4045/III
- Słomski Aleksander 3991
- Słowacki Juliusz 3936/I; 3962/1:1,7; 3968/IV;
4059/8
- „Słowo Polskie” (Lwów) 3961/13; 3964/5; 4036;
4047/12
- „Słowo” (Warszawa) 3992
- Sługocki Antoni 4049/4
- Sługocki Marian 4047/10
- Słupski 3952/26
- Smith W. H. zob. Paryż
— W. H. Smith
- Smogulecki Stanisław 3958/IV
- Smoliński Joseph syn 4051/18
- Smolka Stanisław 3937/1:6
- Sobański Feliks hrabia 4019
- Sobieski Waclaw 4019
- Sobolew Cz. 3950/II
- Sobolewski Paul 4041
- Sodus (Michigan)
— Lemont’s Resort Farm 4006
- Sofokles 3934
- Sokołowski 3993
- Sokołowski Stefan 4019
- Sokólska Ludwika zob. Weysenhoff
Ludwika
- „Sokół” zob. Düsseldorf
— Towarzystwo Gimnastyczne
„Sokół”
- „Sokół” zob. Liège
— Towarzystwo Gimnastyczne
„Sokół”
- „Sokół” zob. Paryż
— Towarzystwo Gimnastyczne
„Sokół”
- „Sokół” zob. Siersza
— Towarzystwo Gimnastyczne
„Sokół”
- „Soleil (le)” (Paryż) 3968/II; 3979/6
- Sommer Karol 4019
- Sontag Henriette hrabina 4019
- Sopoćko B. 4019
- Sorel Albert 3952/22
- Speranskij Michaił 4019
- Spiridonowa Maria Aleksandrowna 4052/3
- Sposobin Grzegorz Iwanowicz
zob. Gorbatkowo
— Fabryka papieru Sposobina
i Spółki
- Stablewska Felicja 4020
- Stadnicki Bronisław 4020
- Staniewski Maurycy 4051/19
- Stanisław August Poniatowski 3960; 3965/6
- Stanisławska 4020; 4053; 4055
- Staniszewska Maria zob. Odlanicka-
Poczobut Maria
- Stankiewicz A. 4020
- Stankiewicz Maria 4013; 4049/10
- Starczewski Feliks 3957/IX:2; 4020
- Starkel Janina 4042
- Starzewski Rudolf 4032
- Starzyńska Zofia zob. Toporska Zofia
- Stasiulewska 4042
- Staszewski 4020
- Staszewski Józef 4020
- Stawiarski Franciszek 4059/5
- Stecewicz Wanda 4039/1
- Stein Henri 4036
- Stendhal 3962/1:6; 3973
- Stentsch
— Grenzpolizei zob. Szczaniec
— Policja Graniczna
- Stęczyński Marian B. 4020
- St. Joseph (Michigan)
— Whitcomb Hotel and Mineral Bath 4006
- St Mary Cray
— Joysnson’s Mill 3994
- Stojowski Władysław Jordan- 4020
- Stojowski Zygmunt 3974/4
- Stolnikow J. J. 3937/II

- Strasbourg
 — Imprimerie A. Boulangeot 4058/9
 — Imprimerie alsacienne 4058/9
 — Trübner Karl J. Verlagsbuchhandlung 4037
 — Université
 — — Faculté de Droit et des Sciences politiques 4058/9
 — — Faculté des Lettres 4058/9
 — — Institut d'Études françaises modernes 4058/9
 — Université 4058/9
 Straszewicz Józef 4046; 4060/2
 Stroński Stanisław 4020
 Stroupeznicka Klementyna zob. Jarkowska Klementyna
 Strzembosz Adam 3985
 Strzembosz Anna zob. Kilińska Anna
 Strzembosz Bronisława zob. Krzyżanowska Bronisława
 Strzembosz Ewaryst 4023
 Strzembosz Józef 3937/IV
 Strzembosz Józefa 4022
 Strzembosz Konstanty 3937/IV; 4023
 Strzemboszowa 3937/IV
 Strzembosz Stanisława Maria 3937/V; 3941/I; 3948/I; 3949; 3949/I,II; 3950; 3950/II; 3951; 3957/V; 3968/II; 4052/10,21
 Strzembosz Tadeusz 3937/IV; 3985; 4022
 Strzembosz Władysława 3937/IV
 Strzembosz Władysław II 4023
 Strzembosz Zofia zob. Sulima-Samujłło Zofia
 „Studio (le). Revue mensuelle d'art pur et d'art appliqué” (Londyn-Paryż) 4036
 „Studio (the)” (Londyn) 4036
 Studnicki Wacław 4020
 Styka Adam 4020
 Styka Jan 4020
 Styka Tadeusz 4020
 Suchorzewski Tadeusz 4060/2
 Sulikowski Karol 4051/19
 Sulima-Samujłło Zofia 4022
 Swann zob. Paryż
 — Pharmacie Swann
 Swjedsitsch zob. Rotenstern Peter
 Sygański Jan sj 4020
 Szablowska Aurelia zob. Reymont Aurelia
 Szaflik 3957/VI
 Szajnocha Karol 3982/2
 Szarota Marceli 4020
 Szarska P. 4042
 Szarska Paulina zob. Czarnowska Paulina
 Szawłowska Leonia zob. Grelńska Leonia
 Szczaniec
 — Policja Graniczna 3949/I
 Szczawiński Aleksander zob. Dienheim-Brochocki-Szczawiński Aleksander hrabia
 Szczeniowska Rozalia zob. Sienkiewicz Rozalia
 Szczepański 4046
 Szczepański Kazimierz 4037
 Szcześniakowski Jan 4020
 Szelągowski Adam 4042
 Szewerda Julian 4001
 Szewerdykowicz-Kowalewski Kazimierz zob. Kowalewski-Szewerdykowicz Kazimierz
 Szkocja 3996
 Szpotański Stanisław 4020
 Szreniawa Zofia 4020
 Szretter 3937/I:4
 „Sztuka” (Paryż) 4015; 4044/I
 Szulc Eleonora zob. Szymańska Eleonora
 Szulczewski 4055
 Szuster Józef 4021
 Szwykowski Kazimierz 3968/II
 Szymanowska Helena zob. Olchowicz Helena
 Szymanowska Irena zob. Łuczynska-Szymanowska Irena
 Szymanowska Maria zob. Olszewska Maria
 Szymanowska Michalina 4021
 Szymanowski Wacław 4021
 Szymańska Eleonora 4012
 Szymańska Róża zob. Marczevska Róża
 Szymański Leon 4012
 Szymbor Wilhelm ksiądz 4052/21
 Szyndler Aleksander 3996
 Szyndler Jadwiga 3996
 Szyndler Jan August 3996
 Szyndler Stanisława 3996
 Szyszkiewicz Ladislas 4021
- Ś
- Ślaska Helena 4029
 Ślaski Roman 4021
 Ślewiński Władysław 3956/II
 Śliwicka Irena 4021
 Śliwicki Daniel Paweł 4021
 „Świat” (Warszawa) 3965/4
 Świeca Samuel 4021
 Świerz Leopold 3938/I
 Święcicki Julian Adolf 3954/I
 Świętochowski Aleksander zob. Warszawa
 — Komitet Jubileuszu Aleksandra Świętochowskiego

T

„Tablet (the)” (Londyn) 4015
 Taczanowska Helena 4024
 Tallandier Jules 3947
 Tancrède de Visan zob. Visan Tancrède de
 Tański Jan książdz 4047/11
 Tarczewski B. 4024
 Tarczyński Rudolf 4051/20
 Tarnowski Stanisław hrabia 3952/27; 4059/1
 Taverny 3980/vii
 Tchorzewski Hipolit 4024; 4056
 „Tems (le)” (Paryż) 3964/2; 3979/13; 3981/11;
 4048/11
 Thiébaud A.-F. 3945
 Thierry Augustin 4024
 Thomas Jules 4052/15
 Thorvaldsen Bertel 3974/19
 Thugutt Stanisław 4038
 Tixerant J. 4047/11
 Tłomaczyński książdz 4051/21
 Toeplitz-Mrozowska Jadwiga 4049/13
 Tokarz Ryszarda 4024
 Tokarz Waclaw 4024
 Tołstoj Lew Nikolajewicz hrabia 4005
 Tołstoj Wiera Iwanowna zob. Klustine Véra
 Tomczyński Walery 4052/13
 Tomsk 3950/11
 Toporska Zofia 4024
 Toporski Kazimierz Władysław 4024
 Toussaint Lucie zob. Przewłocka Łucja
 Trantowski A. 3932/11:3
 Trawiński Florian 4043
 Trąmpczyńska Maria 4024; 4042-4043;
 4047/10,12
 Trepka Mścislaw Edgar Nekanda- 4024
 Trepte Konstanty 3957/1x:2
 Troickij Michaił Mefodowicz 3933/1
 Trojanowska Anna zob. Kilińska Anna
 Trojanowski A. 3938/1; 4036
 Troki 3936/1
 Trübner Karl Ignaz zob. Strasburg
 — Trübner Karl
 J. Verlagsbuchhandlung
 Trysiński 4055
 Trzaska Władysław 4035
 Tugaut F. zob. Noyon
 — Imprimerie F. Tugaut
 Tuluza
 — Imprimerie Lagarde et Seville 4059/2
 Turcja 3965/6
 Tur Jan Korczak- 4024
 Turkuł Andrzej 4027; 4038
 Turowska Jadwiga Kolumna- 4024
 Turowski Jan Kolumna- 4024
 Turowski Stanisław Kolumna- 4024

Turyn

— Corda Fratres Fédération internationale
 des étudiants 3938/1
 Twardo Władysław 4024
 „Tygodnik ilustrowany” (Warszawa) 3964/1;
 3979/10; 4037; 4049/13
 Tykociner Felicja zob. Askenazy Felicja
 Tylicka Justyna 4024
 Tylicki Stanisław 4021; 4024
 Tylicki Stanisław Wojciech 4024
 Tyszkiewicz Benedykt Henryk hrabia 4024
 Tyszkiewicz Maria Teresa hrabina 3973

U

Ujejski Józef 3967/4
 Ujejski Kornel 3936/1; 3960
 Ukraina 4052/12
 Ulanowski Bolesław 3961/11; 4025
 Ungauer Antonina 4025
 Unwin Thomas Fisher 4037
 Uziembło Henryk 4045/1

V

Vacqueret Karol 3957/viii; 4002; 4025
 Vaillant Auguste 3995; 4014; 4030
 Valabrègue Arthur 4036
 Valentine Edward Abram Uffington 4025
 Vallery-Radot 4042
 Van Bosch 4005
 Vançon zob. Paryż
 — Maison Vançon
 Vanloot L. 4025
 Van Overstraeten Jean 4035
 Vauclin Léo 3945; 4036
 Vautard Jane 3989
 Vautard L. 3989
 Vautard Paul 3989
 Vercellone C. 4018
 Verdi Giuseppe 3948/1
 Vésin A. de 4053
 Vieilleard Pierre zob. Paryż
 — Imprimerie Vieilleard Fils et
 Compagnie
 „Vie (la)” (Paryż) 4008
 Viéville H. 4025
 Vignon Jeanne 4028
 Viollis Jean 3981/v
 Visan Tancrède de 4025
 Vivenot Franz von 4046
 „Voce (la)” (Florencja) 3980/v:2
 Vomstein-Ostermann E. 4054

W

Wagner Emil 3958/vi; 4047/10
 Wakulski 4026

- Walczewski Z. R. cf. Abramowski Edward 3935/1
- Walewska Maria 3961/18
- Walewski Aleksander hrabia Colonna- 3973
- Waliński 4047/10
- Waliszewski Kazimierz 4019; 4026
- Warchałowski Jerzy 4037
- Warrain Francis 4026
- Warszawa
- Bank Gospodarstwa Krajowego zob. Kraków
 - Bank Gospodarstwa Krajowego
 - Oddział
 - Bank Handlowy 3954/1
 - bazylika archikatedralna pw. św. Jana Chrwiciela 3937/III
 - Biblioteka Ordynacji Krasińskich 3975; 4000
 - Biblioteka Ordynacji Zamojskiej 3975
 - Drukarnia Franciszka Czerwińskiego i Stanisława Niemiry 3937/III
 - Drukarnia Naukowa 3980/1:2
 - Drukarnia Państwowa 3949/1
 - Gebethner i Wolff 4033
 - Hotel Bristol 4030
 - Hotel Francuski 4018
 - Hotel Savoy 4016
 - Kasa imienia Józefa Mianowskiego 4048/1
 - Komitet 4048/1
 - Komitet Budowy Pomnika Fryderyka Chopina 3954; 3954/I; 3983
 - Konsulat Francji 3949/1
 - Księgarnia M. A. Wizbeka 4034
 - Litografia J. Breslauera 3996
 - Państwowe Muzeum Etnograficzne 4027
 - parafia rzymskokatolicka pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny 3933/1
 - Polskie Towarzystwo Krajoznawcze 4049/15
 - pomnika Fryderyka Chopina 3954/1
 - Poselstwo Belgii
 - Biuro Paszportowe 3949/1
 - Poselstwo Niemiec
 - Biuro Paszportowe 3949/1
 - Rządowe Gimnazjum Filologiczne Męskie, II 3932/II:3; 3933/1
 - S. Natanson i Synowie 3989; 4036
 - Sodalicja Mariańska Panów 3995
 - Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego 3959/II
 - Teatr Dramatyczny 3933/1
 - Towarzystwo Akcyjne Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej
 - Biblioteka Kolejowa 3980/1:2
 - Towarzystwo Naukowe Warszawskie 3979/12
 - Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości 4049/14
 - Towarzystwo Osad Rolnych i Przytułków Rzemieślniczych 3997-3998
 - Towarzystwo Straży Kresowej 4058/7
 - Uniwersytet Warszawski
 - Biblioteka Uniwersytecka 3975
 - Szpitalna Klinika Terapeutyczna 3937/II
 - Warszawskie Towarzystwo Dobroczyńności
 - Wydział Czytelni Bezpłatnych 4007
 - Warszawskie Towarzystwo Muzyczne
 - Sekcja imienia Fryderyka Chopina 3989
 - Sekcja imienia Stanisława Moniuszki 3981/III
 - Zakład Naukowy Realny Sześćcio-klasowy Męski z Klasą Przygotowawczą 3932/II:2
 - Zamek Królewski 4003
 - Zgromadzenie Pań Kanoniczek 4000
 - Waryński Tadeusz 3956/II; 4026
 - Wasilewska Ksawerowa 4026
 - Wasilewski Zygmunt 3964/5
 - Wasiłowska Maria zob. Konopnicka Maria
 - Waterman zob. Paryż
 - Waterman
 - Wattson Gwidon 4026
 - Waydel Emil 3990; 4026
 - Waydel Janina zob. Fudakowska Janina
 - Weber Johan Jacob zob. Lipsk
 - Graphische Kunstanstalten J. J. Weber
 - Wellisch Anna 4026
 - Wellisch Jadwiga 4026
 - Wellisch Karol 4026
 - Wellisch Leopold 4026
 - Wellisch Wilhelm 4026
 - Welter Hubert 3947
 - Wende Edward 3947; 4038
 - Wenster Jeanne 4042
 - Wersal 3957/1
 - Hôtel Vatel 4033
 - Société des amis des Arts du Département de Seine-et-Oise zob. Wersal
 - Société versaillaise des Artistes d'Île-de-France
 - Société versaillaise des Artistes d'Île-de-France
 - Salon 1909 3938/II
 - West Feliks 3947
 - Weynen 4050/1
 - Weyssenhoff Henryk 4026
 - Weyssenhoff Jan 4026

- Weysenhoff Ludwika 4026
 Węgierska Zofia 4026
 Węgry 4040/II; 4052/7
 Węsierska-Kwilecka Maria Teresa hrabianka 3958/IV
 „Wiadomości Francuskie” (Paryż) 4028
 „Wiadomości Matematyczne” (Warszawa) 3957/IX:2; 3989; 4040/I
 Wiedeń 3943/II
 — Komisja Tymczasowa Skonfederowanych Stronictw Niepodległościowych
 — — Biuro Prasowe 3982/6
 — Opern-Restaurant Rudolfa Wimbergera 3943/II
 Wieleżyńska Julia 3989
 Wielka Brytania 3965/6
Wielka Encyklopedia Ilustrowana (Warszawa) 4048/IV
 Wierzbička Jadwiga 3962/I:3
 Wierzbički Andrzej 4026
 Wierzbički Daniel 4037
 Wiesbaden 4005
 Wiewiórka Wanda 4051/22
 Więckowska Helena 3937/IV
 Wilczyński Roman książdz 4059/7; 4060/3
 Wilder Hieronim 4000; 4016; 4038
 Wilhelm II Hohenzollern 4049/15
 Wilkoszewski 3957/V
 Willy zob. Gauthier-Villars Henry
 Wilno 3936/I; 3948/II
 — Drukarnia Józefa Zawadzkiego 3948/II
 — Ostra Brama 4059/14
 Wimberger Rudolf zob. Wiedeń
 — Opern-Restaurant Rudolfa Wimbergera
 Winiarski Stanisław 3934
 Winiarz Edward zob. Lwów
 — Drukarnia E. Winiarza
 Wiśniewski Jan 3957/IX:2
 Wiśniewski Józef książdz 4026
 Wiśniewski Karol 3989; 4026; 4047/12
 Witkowski 4056
 Wiwulski Antoni 4026
 Wizbek Marian Aleksander zob. Warszawa
 — Księgarnia M. A. Wizbeka
 Włodek Ludwik 4026
 Włodzimierz nad Kłazmą
 — Gubernialne Gimnazjum Klasyczne 3933/2
 — Iwanow I. P. 3934
 — Ziemstwo
 — — Rząd
 — — — Drukarnia 3933/2
 Włostowski 4022
 Wodzicki Henryk hrabia 4026
 Wodzińska Maria zob. Orpiszewska Maria
 Wodziński Antoni hrabia 3982/7
 Wojcicki Aleksander książdz 4026
 Wojciechowska L. Korab 4026
 Wojcińska Janina 4046
 Wojcińska Krystyna 4046
 Wojcińska Maria 4046
 Wojcińska Zofia 4046
 Wolff 4042
 Wolska A. 3950/II
 Wolski Antoine 4012; 4026
 Wolski Waclaw 4049/5
 Wolski Witold 3950/II
 Wolter 3935/II
 Wołogda 4004
 — zakład fotograficzny Jefremowych 4004
 Wołoszynowski Joachim zob. Mohylów
 Podolski
 — Księgarnia Wołoszynowskiego
 Worcell Stanisław zob. Paryż
 — Polski Uniwersytet Ludowy imienia Stanisława Worcella
 Woroniecki Edward książdz 4011; 4026
 Woroniecki Michał książdz 4026
 Woyciechowska Irena 4013
 Woyde Aleksander 3979/12
 Woyniłłowicz Z. 3959/I
 Woźnicki Kazimierz 3937/IV,VII; 3948/I; 3952/16,29; 3956/II,IV; 3957/V; 3958/VII; 3959/II; 3962/I:6; 3967/2; 3970/VII; 3973; 3976/I; 3982/6; 4008; 4015; 4021; 4027-4028; 4038; 4051/23; 4052/19; 4058/1,9
 Wóycicki Aleksander książdz zob. Wojcicki Aleksander książdz
 Wroczyński Jan 3936/I
 Wróblewski Adolf 3943/IV
 Wróblewski Władysław 4026
 Września
 — Drukarnia „Labor” 4032
 Wrześniewska Janina 3936/II; 4029
 „Wszechświat” (Warszawa-Kraków) 4024
 Wyrwicki Antoni 4026
 Wyrzykowski Andrzej książdz 3957/IX:2
 Wyspiański Stanisław 3958/IV

Z

- Zabieha Adrianna 4059/2
 Zabieha Konstanty zob. Paryż
 — Imprimerie typographique C. Zabieha
 Zabieliówna 4029
 Zabłocka Maria zob. Marczevska Maria
 Zachorowski Stanisław 4029
 Zahorowski Władysław 3954/I

- Zakopane 3960; 4049/15
— Uzdrowisko
— — Komisja Klimatyczna 3960
Zakrzewska J. 4029
Zakrzewska Th. 4029
Zakrzewski Jan 4029
Zakrzewski Jerzy 4021; 4029
Zaleski Bohdan 3952/28,36
Zaleski Dionizy 3953/14; 4029; 4043;
4057/III,VIII
Zaleski Michał 4059/10
Zalewski J. 4053; 4056
Zaluski Andrzej 3975
Zamoyska Jadwiga hrabina 4029; 4047/6
Zamoyska Maria hrabianka 3951; 4051/2
Zamoyski Maurycy hrabia 3954/1; 4029
Zamoyski Władysław generał hrabia 4029
Zamoyski Władysław hrabia 3967/2; 4029;
4045/III; 4057/VI
Zawadzińska L. 4029
Zawadziński Czesław 4029
Zawadzka Emelina zob. Kreczmer Emelina
Zawadzka Z. Stanisławowa 3951
Zawadzki Józef zob. Wilno
— Drukarnia Józefa Zawadzkiego
Zawadzki Stanisław 4029
Zawadzki St. ksiądz 3933/1
Zawadzki Witold 4011
Zbawca-Riedelski Paweł 3948/1
Zbąszyń
— Komisariat Kolejowy Policji Państwowej
3949/1
Zbierchowski Henryk 4049/13
Zdziechowski Edmund Fortunatowicz 4049/3
Zdziechowski Kazimierz 4030
Zdziechowski Marian 4029
Zdzitowiecka-Jasieńska Halina 3951
Zengteller von 3948/1
Zgromadzenie Matki Bożej Miłosierdzia
Dobrego Pasterza zob. Sens
— Bon-Pasteur
Zieleńce 3968/III
Zielińska 4029
Zielińska Iza 3951
Zieliński Józef 3951
Zieliński Stanisław 4035
Ziembicki Witold 4029
„Ziemia” (Warszawa) 4038
Ziętkiewicz Bolesław 4029
Zimocki Józef Mieczysław 4029
Ziołcki Roman 4029
Złoczów 4027; 4052/17
Znaniecki Florian 4029
Zukerkandel Wilhelm 4027
Zurych 3936/1; 3943/II; 4027
Związek Postępowej Młodzieży Polskiej
zob. Paryż
— „Spójnia” – Towarzystwo
Studentów Polaków
Zyrkiewicz Janina 4049/5
- Ż
- Żaba Stanisław 4000
Żabińska W. 4029
Żaboklicka C. 4029
Żebenko Anna zob. Jakubowska Anna
Żebrowska Irena zob. Śliwicka Irena
Żebrowski 4053
Żebrowski Julian 4029
Żochowska Seweryna zob. Duchńska
Seweryna
Żołyński T. 4029
Żukowski Julian 4041
Życka Ludwika 4049/5

Spis ilustracji

| | |
|--|---------|
| Foto Keylor, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. [1907]. Na odwrociu odręczna dedykacja atramentem: „Kochanemu Panu Kazimierzowi Woźnickiemu / Zacnemu towarzyszowi niedoli Parys- kiej / na pamiątkę wspólnie sprzedzonych / siedmiu lat chudych / Władysław] Strzembosz / W Paryżu 2/9 [19]07”. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum Kazimierza Woźnickiego, sygn. BPP 3618, k. 17.. | okładka |
| Fotograf nieznany, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP. Phot.1301, z dawnych zbiorów Kazimierza Woźnickiego. | 15 |
| Fotograf nieznany, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. [ok. 1913-1917]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.Phot.1305, z dawnych zbiorów Kazimierza Woźnic- kiego. | 16 |
| H. Sjövall, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. [ok. 1913-1917]. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archi- wum Kazimierza Woźnickiego, sygn. BPP 3618 k. 18. | 25 |
| José de Creeft, inskrypcja upamiętniająca Władysława Alojzego Strzembos- za w kościele św. Ludwika na Wyspie w Paryżu, brąz, b.d. [ok. 1925]. Stan maj 2020 roku, fot. Arkadiusz Roszkowski. | 27 |
| Fotograf nieznany, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, sty- czeń 1903, karta pocztowa. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Ręko- pisów, archiwum Władysława Alojzego Strzembosza, sygn. BPP 3948, k. 4. | 30 |
| Fotograf nieznany, portret Władysława Alojzego Strzembosza, Paryż, b.d. [ok. 1903], karta pocztowa. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum Władysława Alojzego Strzembosza, sygn. BPP 3948, k. 8. | 31 |
| Stanisława Maria Kraszewska, portret Władysława Alojzego Strzembosza, olej na tekturze, Paryż, b.d. [przed 1917]. Muzeum Narodowe w War- szawie, nr inw. MP 3832. | 36 |

| | |
|--|----|
| Stanisława Maria Kraszewska, portret ojca, olej na kartonie, [Paryż?], b.d. [przed 1917]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.M.172. | 39 |
| Fotograf nieznany, portret grupowy, w środku, siedząca, Olga Boznańska, wokół stoją, od lewej: osoba nieustalona, Stanisława Maria Kraszewska, Izabela Boznańska i Władysław Alojzy Strzembosz, Paryż, b.d., karta pocztowa. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, archiwum Władysława Alojzego Strzembosza, sygn. BPP 3948 k. 9. | 40 |
| Stanisława Maria Kraszewska, autoportret, olej na kartonie, Paryż, b.d. [przed 1937]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.M.467. | 41 |
| Stanisława Maria Kraszewska, Mieszkanie Franciszka Pułaskiego w Bibliotece Polskiej, olej na kartonie, Paryż, b.d. [po 1928]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.M.470. | 44 |
| Stanisława Maria Kraszewska, Władysław Alojzy Strzembosz i trzy papugi, szkic do portretu, olej na tekturze, Paryż, b.d. [przed 1917]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.M.465. | 45 |
| Potwierdzenie uiszczenia przez Michała Zaleskiego koncesji czasowej na grób Cypriana Norwida, Paryż, 24 maja 1883, nadruk merostwa XIII ^e Arrondissement, podpis nierozczytany. Biblioteka Polska w Paryżu, Dział Rękopisów, akta Komisji Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu, sygn. BPP 4059 k. 90. | 50 |
| Stefan Kinderfreund, <i>Nasz dzielny sekretarz!</i> Portret Władysława Strzembosza, rysunek piórkiem, [Paryż], b.d. [ok. 1901-1903]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. Rys.001.330. | 53 |
| Fotograf nieznany, Olga Boznańska i Maria Kraszewska w atelier Boznańskiej w Paryżu, Paryż, b.d. [ok. 1905]. Biblioteka Polska w Paryżu, Kolekcje Artystyczne, nr inw. THL.BPP.Phot.Bozn.5. | 55 |

Résumé

Note préliminaire

Le tome 15 du catalogue des manuscrits de la Bibliothèque Polonaise de Paris (n^{os} 3311-3670), paru récemment, est le premier à contenir un résumé en français. Nous poursuivons dans cette voie même si les contacts français du créateur du fonds d'archives présenté dans ce volume furent moins intenses que les échanges franco-polonaises de Casimir de Woznicki. Ladislas de Damaiowice Strzembosz, bibliophile et collectionneur, journaliste et membre de nombreuses associations polonaises à Paris, œuvra en exil surtout pour le bien de sa patrie lointaine. Cependant, comme le conservateur de la Bibliothèque polonaise de Paris, pendant de longues années (1901-1917), maintint le contact avec de nombreux universitaires français intéressés par les sujets polonais ; c'est la raison pour laquelle nous proposons de dresser un catalogue des manuscrits en polonais, tout en l'enrichissant d'un résumé en français, contenant notamment la notice descriptive du fonds, enrichie d'une notice biographique, assez vaste, du créateur. Nous espérons que notre choix servira d'introduction utile à des chercheurs francophones, et qu'il leur facilitera la consultation du catalogue.

Notice descriptive du fonds Ladislas de Damaiowice Strzembosz

Référence : FR SHLP BPP 3932-4061

Intitule/analyse : fonds d'archives Ladislas de Damaiowice Strzembosz

Lieu de conservation : Société historique et littéraire polonaise, Bibliothèque polonaise de Paris, 6 quai d'Orléans, 75004 Paris

Dates : [vers 1825-1883] 1883-1917 [1917-2018]

Importance matérielle : 130 dossiers, 2,92 mètres linéaires

Nom du producteur : Ladislas de Damaiowice Strzembosz (Aloïs-Ladislas de Damaiowice Strzembosz, Władysław Alojzy Strzembosz)

Notices biographiques

Aloïs-Ladislas de Damajowice Strzembosz est issu d'une vieille famille noble polonaise et porta les mêmes prénoms que son père, décédé trois mois avant sa naissance, le 23 juin 1875. C'est uniquement à l'âge de vingt ans, pendant ses études en classe de terminale à Vladimir-sur-la-Klazma, qu'il décida, dans les circonstances non élucidées, de changer l'ordre de prénoms et, par la suite, d'abandonner l'usage du prénom Aloïs. L'appellation « Damajowice », qui fait partie de sa nomenclature la plus complète, est celle d'un château, aujourd'hui détruit et recouvert par les eaux d'un étang, qui, selon la tradition, était la résidence historique de la branche de la famille des Strzembosz à laquelle il appartient. Il se trouvait dans le village de Zameczek, près d'Opoczno, dans le nord de la Petite-Pologne, au centre de la Pologne actuelle.

Un enfant posthume, devenu orphelin à l'âge de six ans, ne connut que très peu une enfance heureuse. Accueilli par des cousins lointains, il perdit vite ses illusions et ses idéaux, même sa correspondance avec ses demi-frères sera rare, sèche et pleine de reproches pécuniaires. Néanmoins, la tutelle lui permit de suivre une éducation exemplaire, non sans sa propre participation financière sous forme des cours privés de mathématiques et de physique donnés à domicile. D'abord il fut élève d'un collège privé de Wojciech Górski (une école réelle, d'après un modèle allemand), dans les années 1883-1885, puis par la suite entra dans un collège et un lycée classique, situé rue Nowolipki, dans un quartier du nord de Varsovie, multiculturel et multiconfessionnel, qui pendant la seconde guerre mondiale sera incorporé dans le ghetto de Varsovie. Parmi ses enseignants on peut citer son professeur principal, le latiniste Adam Kryński, qui deviendra co-auteur du plus important dictionnaire de la langue polonaise de l'époque et au delà, dudit Dictionnaire de Varsovie. En terminale, engagé dans l'organisation des événements patriotiques polonais, il fut sévèrement puni et renvoyé au lycée de Vladimir-sur-la-Klazma, où il passa son baccalauréat en 1895. Encouragé par ses proches à rentrer à Varsovie pour y poursuivre ses études supérieures, il renonça à cette idée et choisit Moscou, où il s'inscrivit au département des mathématiques de la Faculté de la Physique et de Mathématiques de l'Université de Moscou. Attiré dès l'enfance par les sciences exactes (dont l'astronomie et la cartographie), il opta pour une des meilleures écoles de mathématiques au monde. En parallèle, il poursuivit l'apprentissage de l'histoire et de la littérature polonaise comme autodidacte et membre des cercles clandestins de la jeunesse polonaise, liés à la Ligue nationale, un mouvement nationaliste et national-démocrate polonais. En avril 1899, il tenta d'organiser un événement commémoratif pour le 105^e anniversaire de l'insurrection de Kosciuszko contre la Russie (1794) mais ce n'était pas la raison principale pour laquelle il fut arrêté dans la prison malfamée de la Boutyrka, interrogé puis par la suite, définitivement radié de l'université et forcé de quitter immédiatement Moscou. Sans possibilité de récupérer ses effets personnels, déposés au prêteur sur gages, ni ses relevés de notes, il rentre à Varsovie, d'où, muni de passeport, il se dirigea, en juin de la même année, vers la Belgique avec l'intention de poursuivre ses études à la Faculté des Sciences de l'Université libre de Bruxelles. Pendant un certain temps

sa correspondance avec ses connaissances de Moscou et de Varsovie soit se perdait, soit arrivait à destination ouverte par les services russes.

Faute de pouvoir présenter des justificatifs universitaires, il ne fut pas admis à l'Université libre de Bruxelles, et de fait il se rendit, par Cologne, à Paris. Il arrivera en France en août 1899 et y restera dix-huit ans, jusqu'à sa mort. Au début, probablement soutenu par le réseau des jeunes national-démocrates polonais, il trouvera un poste de surveillant scolaire et celui d'instituteur de l'école polonaise de Paris, située rue Lamandé, dans le quartier des Batignolles qu'il occupera avec une chambre de fonction sur place, jusqu'à février 1901. Il réussira à s'inscrire à la Faculté des Sciences de Paris, ce qui l'obligera à s'endetter lourdement et pour de longues années, à cette occasion. Il suivra des cours de mathématiques jusqu'en 1904 et obtiendra l'autorisation de présenter sa thèse sans nécessité de passer les examens partiels : ses notes moscovites seront acceptées et retranscrites. Il choisira comme sujet de dissertation Josef Hoëne-Wronski, mathématicien, technicien et philosophe polonais actif en France au début du 19^e siècle, un adversaire de Lagrange qui était entré en conflit avec l'Académie des Sciences en l'accusant de devenir « un ennemi né de la vérité ». L'analyse mathématique lui dut le wronskian, un déterminant nommé ainsi en son honneur, mais bien trop tard, après sa mort. Strzembosz effectuera des recherches dans les bibliothèques : nationale et celle de l'Institut de France, où son accès sera autorisé après avoir obtenu une recommandation de la part d'un des membres de l'Institut, dont le nom nous reste malheureusement inconnu. Qui plus est, il collectionnera une dizaine de lettres autographes de Wronski, notamment celles adressées à son éditeur parisien, Lazar Augé, et des copies de l'époque de ses travaux mathématiques inédits. Une bourse de recherche de la Caisse Mianowski, nécessaire pour la continuation de ses études, lui ayant été refusé en septembre 1906, Strzembosz abandonnera le projet de sa thèse.

Très vite après son installation à Paris, il devint un lecteur assidu de la Bibliothèque polonaise. Toujours dévoué à la cause nationale et prêt à travailler *pro bono*, il travailla dans cette bibliothèque en tant que bénévole, en assurant la gestion des prêts, le versement des cautions et la présidence de la salle de lecture. C'est pourquoi, au début de mars 1901, on lui offrit un poste de bibliothécaire, libéré par Daniel Sliwicki, qui souhaitait rentrer en Pologne. Protégé par des membres du comité local de la Bibliothèque polonaise et notamment par Joseph Rusteyko, son poste, intérimaire, fut transformé en permanent et son contrat confirmé par l'Académie des Sciences et des Lettres de Cracovie qui, depuis 1893, fut le propriétaire des collections et de la maison qui les abritait. Collectionneur de livres et de gravures, vivant plus dans le monde des livres, du passé et des idées que dans la réalité extérieure, introverti profond, et dans le même temps un esprit vif, précis, rigoureux, logique et analytique, il semblait être un bon candidat pour ce poste. D'autant plus qu'habitué à une vie ascétique, il accepta un salaire extrêmement bas, 150 francs par mois. À titre de comparaison, les précepteurs des enfants de l'aristocratie parisienne de l'époque percevaient au moins 200 francs, tout en ayant – contrairement à Strzembosz – des frais alimentaires et d'hébergement couverts par les familles d'accueil. On peut ajouter à ces calculs un montant moyen de 300 francs par trimestre qui percevait

Strzembosz grâce à ses correspondances envoyées régulièrement de Paris au *Courrier de Varsovie* („Kurier Warszawski”). Il depeignit dans ses lettres la vie de la colonie polonaise à Paris et assura pendant une décennie une chronique littéraire, théâtrale et artistique. En 1905 il vit son salaire augmenté jusqu'à 200 francs, « ravi comme s'il était assis sur cent chevaux », et en 1914, grâce au soutien du prince Adam-Louis Czartoryski, il fut promu conservateur avec le salaire doublé. Cette promotion, au lieu de résoudre ses problèmes financiers, provoqua de nouveaux soucis pour lui. Plus un homme honnête qu'un honnête homme, après quelques années, il tomba en conflit direct avec le directeur de la Bibliothèque polonaise, Ladislas Mickiewicz. Au début, invité à prendre le thé chez les Mickiewicz et même co-auteur, avec son supérieur, d'une intervention dans le cadre d'un congrès international de la Ligue de l'enseignement sur les cabinets de lecture gratuits et les bibliothèques populaires fondés en grande nombre en Pologne russe dès 1906 (le début des réformes libérales de Stolypine), l'idylle entre eux n'avait duré qu'un temps. Le fils aîné du plus grand poète polonais, un barbiste, intellectuel parisien, vice-président de l'Association littéraire internationale et comme tel un des pères de la convention de Berne pour la protection des œuvres littéraires et artistiques (1886), ami des plus grandes plumes de l'Europe, se heurta à un pauvre subalterne, solitaire, phthisique et traumatisé par l'orphelinat et les interrogatoires dans la prison moscovite. Le résultat de cette confrontation fut dès le début inéluctable. L'ambiance dans la bibliothèque polonaise devint insupportable, l'état de santé de Strzembosz se dégrada encore et les deux personnages, tous deux très dévoués à la Bibliothèque polonaise, à son rayonnement et à l'enrichissement de ses fonds, n'étaient capable *in fine* de se communiquer que par l'intermédiaire d'un jeune savant polonais récemment arrivé de Varsovie, Zygmunt de Lubicz Zaleski. L'animosité se manifesta même autre-tombe. La veuve de Strzembosz refusera de serrer la main de Mickiewicz durant la messe d'enterrement et ce dernier fera tout pour l'expulser de l'appartement de fonction de son mari.

Strzembosz a apporté de nombreuses innovations et améliorations à la Bibliothèque polonaise. Confronté à l'exiguïté des locaux de la institution, qui, à l'époque, n'avait occupé que le deuxième étage du bâtiment, il classa les livres en fonction de leurs sept formats (le classement toujours en vigueur) et dessina un meuble de quatorze étagères, ce qui permit de rationaliser l'espace. Ensuite, en profitant du legs Lubomir Gadon (1908-1909), versé au bénéfice de la Bibliothèque polonaise, il adapta deux salles du rez-de-chaussée pour les besoins de la bibliothèque : une pour un dépôt de livres et une autre à une nouvelle salle de lecture. Elle était facilement accessible, plus grande et mieux rangée, grâce à quoi la fréquentation de la bibliothèque décupla en espace de quelques années. À cette occasion il établit un catalogue topographique et son arrangement des espaces survivra sans grande modification presque quatre-vingt-dix ans. Pour encore mieux servir les jeunes étudiants polonais de plus en plus nombreux à venir à Paris, il s'engagea dans les activités de la salle de lecture académique, indépendante de la Bibliothèque polonaise et ouverte jusqu'à très tard dans la soirée. En faisant partie du décor par son costume élégant à l'ancienne, composé de la redingote, déjà tombée en désuétude, toujours ornée de cravates minutieusement nouées,

en rappelant même par son aspect extérieur des personnages de la première vague de l'immigration polonaise des années 1830, Strzembosz fut indissociable de la Bibliothèque polonaise et de sa salle de lecture. En mai 1914, il publia en tant qu'auteur une brochure illustrée sur la Bibliothèque polonaise, qui fut pendant de longues années la seule publication à ce sujet écrite en français. Dans ce texte, il marginalisa le rôle de Ladislas Mickiewicz, en citant son nom uniquement dans un passage concernant la création dans les années 1901-1903 du musée biographique et littéraire consacré à son père. Strzembosz partagea ses connaissances, patiemment et sans chercher son propre intérêt, avec des lecteurs français attirés par les sujets polonais. Louis Chevreuse, un journaliste *du Figaro*, écrivit le 14 juillet 1910, sans citer le nom du bibliothécaire, dans un article intitulé « Le coin polonais » :

« Et, sur tout ce que je n'ai pas vu ou qu'il serait trop long de vous dire, allez et l'on vous renseignera. Car, s'il y a, au quai d'Orléans, un Musée et une Bibliothèque, il y a aussi un bibliothécaire qui, au profit des amis connus et inconnus, dépense la plus aimable érudition. »

Strzembosz contribua grandement au processus de la modernisation des bibliothèques et au développement de la bibliothéconomie moderne. Devenu un des premiers membres de l'Association des bibliothécaires de France, il tint la correspondance avec l'abbé Marcel Langlois, bibliothécaire de l'Institut catholique de Paris et Albert Maire, un de principaux initiateurs du renouveau des bibliothèques françaises. Il chercha ailleurs les sources d'inspirations. En quête des tendances les plus modernes, il apprit l'anglais et une langue internationale en vogue, l'esperanto, commanda des catalogues de fournisseurs de meubles de bibliothèques outre-Atlantique, outre-Manche et outre-Rhin. En 1902, il devint le membre de l'Institut international de bibliographie à Bruxelles et très vite, même avant la parution de sa première édition complète en 1905, propagea et mit en route la classification décimale universelle. Son implementation de la CDU dans le catalogue systématique de la Bibliothèque polonaise ainsi que son article dans la presse professionnelle en 1903 furent probablement les tout premiers dans l'histoire des bibliothèques polonaises. Dans ses lettres il encouragea l'implementation de la CDU par Venceslas Karczewski, bibliothécaire du Musée national polonais de Rapperswil (près de Zurich, en Suisse alémanique). Il suivra aussi de près l'idée de photographier et de rendre la presse quotidienne consultable sur microfiches. Les efforts constants déployés pour associer le patrimoine culturel à la science et au progrès technique caractérisent sa personnalité. Il préparait un vaste article sur Marie Curie à l'époque où elle menait ses recherches encore dans l'ombre de son mari, était membre de la Société photographique de Moscou, fit de la réclame aux découvertes techniques de Casimir Proszynski – inventeur du pléographe avant les frères Lumière et un des pionniers de la technique cinématographique – et aux démonstrations publiques données par lui dans la salle de la Société française de physique.

Dans les années 1907-1912, il fut un des organisateurs d'une bibliothèque privée du prince Witold Casimir Czartoryski. Cet arrière-petit-fils du roi Louis-Philippe, très attaché aux traditions de la maison d'Orléans, acquit le pavillon Louis-Philippe, situé sur la Côte de Grâce à Équemauville, près de Honfleur – où le

roi déchu et la reine Marie-Amélie passèrent quelque nuits avant d'embarquer en bateau et de s'exiler en Angleterre – pour le transformer en bibliothèque. Strzembosz, responsable des règlements intérieurs, des inventaires et des catalogues, des achats de livres anciens et du bulletinage, s'inspira de la bibliothèque privée des collections du prince Roland Bonaparte qu'il avait visitées et consultées en phase de conception de la bibliothèque princière en Normandie. La mort du prince Witold Casimir à Versailles en 1911 mit fin à cette intéressante initiative : le pavillon restera dans les mains de la famille Czartoryski jusqu'à la fin des années trente, mais la bibliothèque fut soudainement résolue au début de 1912.

Le travail dans la bibliothèque polonaise et celle d'Équemauville lui permit de gérer d'une manière plus professionnelle ses propres collections. Collectionneur de livres dès son enfance (le premier registre de sa bibliothèque privée remonte à 1883, quand Strzembosz n'avait que huit ans !), il élargit son champs d'intérêt aux gravures, aux cartes anciennes et aux médailles et numismates. Sa collection des gravures comptait 3 500 estampes environ et était orienté vers la documentation de l'histoire de la France et de la Pologne des années 1789-1848, d'où sa valeur plus iconographique qu'artistique. Un autre groupe d'estampes avait trait à la librairie ancienne, aux marchands de livres, aux lecteurs, antiquaires, bouquinistes et amateurs d'estampes anciennes, sujets particulièrement prisés par Strzembosz. Il devint aussi un philatéliste averti. En 1912, sa collection s'enrichit aussi de mobilier de style Empire, des arts du feu (le verre vénitien et la porcelaine de la manufacture de Baranowka) et des archives, dont les pièces autographes, de Joseph-Ignace Kraszewski, grand-père paternel de son épouse, le plus grand écrivain polonais du 19^e siècle et un des romanciers européens les plus prolifiques de tous les temps. En jugeant la quantité de ses collections (les seuls livres passaient deux tonnes, on dénombrait presque trente mille fascicules, revues et des journaux savants) et surtout sa qualité, il faut garder à l'esprit ses revenus fort modestes et les sacrifices faits pour l'achat de chaque pièce de collection. Strzembosz lui-même ne cacheta jamais ses archives ni ses collections. Le cachet visible aujourd'hui sur une partie des pièces, considéré non seulement comme bien trop grand, mais, qui plus est, apposé au recto même des feuilles, fut commandé et utilisé par sa demi-nièce déjà après la morte du collectionneur¹.

Outre son dévouement plus que professionnel pour la bibliothèque polonaise et sa passion de bibliophile et de collectionneur, on souligne ses projets et ses activités dans de nombreuses associations polonaises à Paris. Les recherches scientifiques de Strzembosz ne se limitaient pas aux mathématiques. Érudit et autodidacte, il est devenu un fin connaisseur de l'histoire de la Pologne et notamment du phénomène nommé par les Polonais « la Grande Émigration », une immigration relativement importante vers la France des officiers et soldats

¹ La collection de Strzembosz était un sujet des recherches de Marcin ROMEYKO-HURKO, conservateur au cabinet des estampes du Musée national de Varsovie. Il publia une note sur Strzembosz, sur sa collection et sur son histoire, en anglais, à l'occasion d'une exposition temporaire sur les collectionneurs d'estampes qui eut lieu à Varsovie en 2006 : <http://www.kolekcjonerzy.mnw.art.pl/strzemboszen.html> et contribua à une notice, en français, dans le catalogue *Les marques des collections de Dessins et d'Estampes*, initié par Frits LUGT et continué par la Fondation Custodia : <http://www.marquesdecollections.fr/detail.cfm/marque/12865/total/1> (accès le 30 octobre 2020).

après une guerre contre la Russie, perdue en 1831. Ayant accès aux sources historiques produites par les immigrés, il collabora à la *Grande encyclopédie illustrée* („Wielka Encyklopedia Ilustrowana”), un Larousse à la polonaise, pour lequel il écrivit entre 1907 et 1910 des biographies des anciens combattants des insurrections polonaises ayant vécu par la suite en exil en France. En 1902, mis en relation avec Simon Askenazy, historien et professeur de l'Université de Léopol (Lviv) par intermédiaire d'un de ses élèves, Adam Skalkowski, il entreprit un travail colossal de retranscription et d'édition des actes de la Diète du Royaume de Pologne des années 1830-1831 (huit mille pages du manuscrit original). Comme sa thèse sur Wronski, ce projet resta aussi inachevé.

Strzembosz fut extrêmement actif au sein de quasiment tous les cercles et sociétés polonais œuvrant à Paris. Souvent nommé secrétaire, trésorier ou réviseur, il se chargea du travail fastidieux, chronophage, peu visible et valorisé. Parmi ces engagements, les plus importants et ayant laissé le plus de traces dans ses papiers, furent ceux de la Société polonaise artistique et littéraire, dont la documentation fut scrupuleusement reconstituée par son nouveau secrétaire, et de l'Institution des imposés volontaires « Honneur et Pain ». Élu trésorier de cette dernière société, Strzembosz fut responsable de la comptabilité des milliers d'« impositions » et des transferts des allocations vers des centaines d'anciens combattants. Ses amis virent, à juste titre, dans ses travaux minutieux, sa façon de réaliser les idéaux patriotiques, proche du modèle positiviste d'Herbert Spencer, mais seuls les amis les plus intimes surent que le travail exécuté sans relâche fut pour lui un remède contre la solitude, les idées noires, parfois même suicidaires. Véridique et catégorique, malgré son érudition et une certaine élégance vestimentaire assez cru et s'exprimant toujours sans ambages, au fond du cœur et derrière les apparences, il fut un être sensible, poétique, délicat et fragile. Sa véracité sans compromis lui attira de grands soucis à la fin de 1914. Immédiatement après le début de la Grande guerre, il fonda le Comité polonais d'informations, une initiative personnelle, quoique soutenue par un jeune slavisant et polonisant français, Henri Grappin, et par son ami et le collaborateur le plus proche, Casimir de Woznicki. Le but principal de ce comité consista à faire de la propagande des intérêts nationaux polonais auprès du public français, à rédiger les tracts anti-allemands et à débattre sur le sujet des frontières futures de la Pologne renaissante.

Entre autres publications de ce comité, un tract, intitulé *Une distinction qui s'impose*, non signé et paru en septembre 1914, souleva des réactions inattendues pour son auteur. Le comité des volontaires polonais, créé en juillet de la même année, commença à dresser des certificats d'appartenance à la nation polonaise pour de nombreux compatriotes vivant en France, qui, provenant de la Pologne autrichienne ou allemande et étant sujets des Empires centraux, risquaient d'être envoyés dans des dépôts d'internement civiles lointains (souvent en Vendée ou dans les Pyrénées occidentales) et leurs biens en France confisqués. L'administration française, consciente de la mosaïque ethnique de l'Europe centrale, prit parfois en considération les dits certificats. D'après l'auteur du tract, le comité des volontaires établit trop souvent les certificats aux représentants des minorités nationales, notamment aux Allemands et aux Juifs, qui, vivant à Paris depuis

longtemps, n'ont jamais démontré aucune preuve de l'attachement à la nation et à la communauté polonaise. Le tract dénonça cette pratique et condamna l'abus de confiance des autorités françaises causé par de telles actions. En réponse à la parution du tract, Strzembosz fut accusé par certains membres de la Société littéraire et artistique polonaise, dont il fut membre fondateur, du défaut de loyauté à l'égard de la communauté polonaise de Paris. La plainte contre lui et la demande de procès devant un tribunal d'honneur fut signée par ses collaborateurs et les personnes censées être ses amis, comme le traducteur Bronislas Kozakiewicz. Le procès se déroula en absence de l'accusé qui, en plein désaccord avec une démarche digne, d'après lui, des procès sommaires militaires, démissionna de ses fonctions et renonça à son adhésion à cette société. Le tribunal (dont un des membres fut son supérieur, Ladislas Mickiewicz) débouta les accusateurs, mais cette affaire fit effondrer la morale et la santé de Strzembosz. Maladif depuis l'enfance, il souffrit probablement de phthisie. Dans la mesure des ressources toujours limitées, durant chaque vacance d'été, il partit en villégiature et, en 1897, il alla en cure au sanatorium de Zakopane dans les Hautes-Tatras, profitant du climat alpin. Même les travaux sur la Côte de Grâce lui permirent de profiter du bon air marin. Dans sa correspondance, on peut trouver les conseils médicaux de cracher le plus souvent possible. Le comte Ladislas Zamoyski, président de l'Institution « Honneur et Pain » et son voisin, car propriétaire de l'étage noble et des écuries du même hôtel particulier, promit de lui offrir un cure en Suisse mais il ne tint pas parole. En 1916, Strzembosz, jusqu'ici toujours présent au travail, fut obligé de se rendre en gîte à Bois-le-Roi, en Seine-et-Marne, d'où il tint encore les comptes de l'Institution des imposés volontaires. Ladislas Mickiewicz le rappela à Paris pour le licencier, en abusant des prérogatives du délégué de l'Académie des Sciences et des Lettres de Cracovie. L'appel du conservateur fut réçu et confirmé à Cracovie, mais la décision et l'argent vinrent, pendant la guerre, avec beaucoup de retard, au chevet de Strzembosz presque agonisant. Ladislas de Damaïowice Strzembosz mourut, à l'âge de 42 ans, le dimanche 18 février 1917, à une heure de matin, dans son appartement. Son décès fut brièvement annoncé dans deux titres de la presse polonaise de Paris. La veuve, soutenue par ses parents et par Casimir de Woznicki, organisa les funérailles. Le cortège funèbre, assez nombreux et composé en grande partie d'universitaires parisiens, sortit de la maison le 21 février à midi et se dirigea vers son église paroissiale, Saint-Louis-en-Île. La messe dite, les proches du défunt prirent un train à la Gare du Nord à 14h52 et l'enterrement eut lieu dans le secteur polonais du Cimetière des Champeaux (l'ancien cimetière) à Montmorency vers seize heures. Il y rejoignit les ombres des héros de sa patrie, les représentants de la « Grande Émigration ».

Sa veuve, vivant dans un état de pénurie, délia à maintes reprises les cordons de la bourse pour commémorer son époux. Elle paya une concession à perpétuité et lui érigea une pierre tombale au cimetière de Montmorency, assez somptueuse, rappelant les tombeaux romains antiques, et sur laquelle figurent les inscriptions, dont deux citations des poèmes de Jules Slowacki en polonais, formant ensemble un quatrain. Dans la collégiale Saint-Martin de Montmorency elle lui offrit une messe perpétuelle le jour de la saint Ladislas, le 30 juin, et érigea une plaque de marbre apposée sur le mur intérieur de cette église. À Paris,

dans l'église paroissiale Saint-Louis-en-Île, elle fit dire une messe anniversaire se la mort de son mari et commanda, quelques années plus tard, le troisième témoignage épigraphique, une imposante plaque commémorative en bronze coulé en relief avec une représentation héraldique et un texte en français, une œuvre d'un sculpteur catalan actif à Paris, José de Creeft.

Stanisława Maria Strzembosz née de Kaniowa Kraszewska, naquit le 26 avril 1869 à Varsovie. Sa mère, Antoinette née Bielicka, adhéra à Paris à la Société de Bienfaisance des Dames polonaises, et son père, Jean-Albin, ingénieur cheminot et entrepreneur, plutôt malchanceux, fut fils du grand romancier polonais, Joseph-Ignace Kraszewski et de Sophie née Woronicz, qui, quant à elle, fut nièce de l'archevêque de Varsovie Jean-Paul Woronicz, primat et sénateur du Royaume de Pologne.

On ne dispose pas d'informations concernant la scolarité et la formation artistique de la jeune peintre. D'après son livret d'identité, elle vécut avec ses parents à Varsovie au moins jusqu'en 1904, en déménageant, entre temps, quatre fois, toujours dans le centre de cette ville. Pourtant on sait que dans les années 1890 elle habita Rome, d'où elle envoya, à trois reprises – en 1894, 1895 et en 1897 – ses tableaux au salon tenu par la Société d'encouragement des beaux-arts de Varsovie. Elle y apprit l'italien, une langue qu'elle goûtera et qui deviendra pour elle un sorte d'asile ou d'espace sécurisé en temps de détresse. Il se peut que sa collection de verre vénitien ait aussi pour origine son séjour en Italie. Entre 1898 et 1904, elle s'installa à Paris et devint une élève et une amie d'Olga Boznanska, une figure féminine importante du Montmartre des peintres. La correspondance, de nombreuses photographies prises dans l'atelier de Boznanska et des portraits prouvent leur amitié et influences techniques et stylistiques. Vers 1910, elle séjourna en Algérie, qui laissera les traces dans ses scènes « orientales ». Entre 1905 et 1914, chaque année, Kraszewska envoya ses tableaux (portraits, natures mortes, paysages italiens, français et algériens) au Salon des Indépendants ; de plus elle écrivit les « petites nouvelles » publiées par la presse parisienne (*Le Siècle*) et polonaise (*Bulletin polonais*, „Nasz Kraj”), « très goûtées du public polonais ». Au début de 1913, elle contribua aux célébrations parisiennes de la centenaire de son aïeul, organisées, avec quelques mois de retard, par le Comité franco-polonais. Après la guerre, elle exposa plus rarement : on cite une exposition franco-polonaise au Musée des Arts décoratifs de Paris en 1919, une autre dans la Galerie Montaigne en 1921, une exposition non identifiée à Angers et, probablement la dernière, en mars 1937, dans les salons de l'ambassade de Pologne. En 1911, ses parents fermèrent leurs affaires en Pologne et en Russie (qui allaient très loin à l'est, jusqu'à Tomsk en Sibérie et à Tchita en Transbaïkalie) et rejoignirent leur fille à Paris. Ils s'installèrent rue Chateaubriand, dans un quartier chic du 8^e arrondissement.

Active dans les milieux artistiques de la colonie polonaise à Paris, elle y croisa sans doute son futur mari. Le couple, déjà âgé selon les normes de l'époque, ayant respectivement 43 et 37 ans, se maria en cercle restreint le 7 septembre 1912. La cérémonie eut lieu en l'église Saint-Philippe-du-Roule et provoqua une

certaine surprise de leurs connaissances. Kraszewska déménagea dans l'appartement de fonction de son mari et ferma son atelier rue Boissière. Dorénavant elle donnera des cours privées de dessin et peindra ses modèles à domicile. Le mariage, sans enfant, fut assez heureux, les époux partagèrent les mêmes traits de personnalité, assez névrotiques d'ailleurs, et se soutinrent constamment. Les témoignages épistolaires confirment même une nette amélioration de l'état de santé de Strzembosz. Malheureusement, leur bonheur ne dura pas longtemps. De graves soucis rencontrés par Strzembosz, les uns après les autres, tant au travail que dans ses activités associatives, le rendirent encore plus amer et haineux et finirent par une dégradation flagrante de sa santé. Kraszewska, devenue veuve, en l'espace d'un an enterra aussi son père et sa mère. La guerre bloquera l'envoi de l'argent de la Russie et la révolution bolchévique clorera définitivement toute source de revenu. Cette dame qui n'était jamais obligée de travailler, qui se retrouvera toute seule et qui, à l'échéance du bail de l'appartement de son mari, sera expulsée, littéralement sur le trottoir, avec ses collections fort volumineuses mais difficiles à vendre.

C'est uniquement grâce à la mise en relation par Casimir de Woznicki et Dominique Witke-Jezewski, que le Musée national de Varsovie la contacta avec l'intention d'acquérir les collections de Strzembosz. Étant donné l'ampleur de la tâche, les collections furent décadrées, manipulées, révisées, rangées, sélectionnées, décrites et préparées pour l'envoi avec l'aide de Zygmunt de Lubicz Zaleski et d'une historienne de l'art polonaise, Stanisława Sawicka. Les travaux commencèrent en 1925 et ne se terminèrent qu'en 1928. Après la mort de Ladislas Mickiewicz en 1926, le nouveau directeur de la Bibliothèque polonaise, François Pulaski, soutenu par Bronislas Gembarzewski, directeur du Musée national de Varsovie, reconnaissant d'avoir reçu un don de 3 500 estampes, reprit les négociations délicates concernant l'appartement de fonction. La veuve Strzembosz reçut finalement une modeste pension et acquiesça à la proposition de déménager dans un studio plus petit, situé dans le même bâtiment. Elle l'occupera même après que les Allemands eurent envahi la France et confisqué le bâtiment et une partie des fonds de la Bibliothèque polonaise en 1940. Ses rapports ultérieurs avec Pulaski furent suffisamment corrects pour qu'elle peignît un tableau pour lui et, surtout, offrît les archives, photographies, gravures et le reste de la bibliothèque personnelle de son époux à la Bibliothèque polonaise. La vieille dame, souffrant de nombreuses maladies et incapable de vivre d'une manière pleinement autonome, quelque mois avant sa mort, fut forcée de demander d'être accueillie par l'Œuvre de Saint-Casimir, une maison de retraite polonaise à Paris. Elle y déménagea le 11 avril 1942 pour y mourir le 4 novembre de la même année. Elle fut enterrée avec ses parents, dans un tombeau familial érigé par ses propres moyens, dans un style proche et en proximité du tombeau de son mari.

Modalités d'entrée : don de la veuve, Stanisława Maria Strzembosz née Kraszewska, en 1934

Historique de la conservation :

Strzembosz, bibliothécaire, archiviste et éditeur des sources historiques, exhorta, lui-même, dans ses propres articles du tout début du 20^e siècle, à la préservation des fonds d'archives, dans leur intégralité la plus parfaite possible. On lui dut une sauvegarde *in extremis* d'un album de croquis d'un artiste michél-angélesque et poète romantique polonais, Cyprien Norwid. Il ne tria que très peu ses archives et garda les brouillons et les copies calquées de ses lettres avec sa correspondance passive. À partir d'un certain moment, difficile à dater, il commença à mettre sa correspondance en chemises et – dans le cas de correspondance abondante – en sous-chemises classées par ordre chronologique. Il les annotait aussi au crayon, très sombrement, en ajoutant la date manquante, parfois avec l'ajout du point d'interrogation. Il n'utilisait ni cachet, ni ex-libris. Or ce bibliothécaire et éditeur de sources archivistiques, cet esprit géométrique fut un de tout premiers à appliquer la classification décimale aux collections, donc il aurait été fort instructive de pouvoir analyser et reconstituer le plan de classement de son propre fonds d'archives. Malheureusement, cela est impossible : actif jusqu'aux derniers moments de sa vie, il n'eut pas suffisamment de temps pour classer ses affaires et ranger ses papiers. Sauf quelques port-folios d'édition et coupures de presse, ses papiers arrivèrent en désordre, mêlés et, de plus, souvent très poussiéreux, voire dans un état de conservation préoccupant. On ne dispose pour l'instant d'aucune liste de ses papiers au moment du versement aux archives de la Bibliothèque polonaise et le premier instrument de recherche qui englobe ce fonds d'archives, l'état général des fonds, ne fut dressé qu'en 1993. Il signale d'une façon succincte 55 dossiers. Il semble que ce fonds ait été pour la première fois rendu communicable dans les années 1973-1977 par Wanda Borkowska, conservatrice des manuscrits de l'époque, à un historien de théâtre polonais, Tadeusz Sivert, qui les cita sans indiquer aucune cote ni référence.

La liste de 1993 nous a permis de constater que le fonds Ladislas Strzembosz avait contenu une quantité assez grande des papiers exogènes et l'analyse plus détaillée du fonds ne faisait que confirmer ce constat. On y avait trouvé une partie de correspondance de Ladislas Mickiewicz qui, en 2018, pendant les travaux, fut réincorporée au fonds Mickiewicz. Un autre groupe, notes et extraits d'archives concernant l'histoire de la République des Deux Nations dans les années 1694-1699, fut identifié et – hypothétiquement – attribué à Czeslas Chowaniec, historien et conservateur de la Bibliothèque polonaise à partir des années trente. Cette attribution, fort tardive et discutable, est la raison pour laquelle on le garde dans ce fonds et englobe par la description de ce catalogue (cote BPP 3975). D'autres documents exogènes sont difficilement séparables car ils sont le résultat soit des travaux de Strzembosz dans la Bibliothèque polonaise, soit de ses activités associatives. D'après les mémoires de l'époque, Strzembosz fut « un et indivisible » avec la Bibliothèque. Il y habita et travailla sans modération seize ans durant, et, en conséquence, même quelques semaines avant son trépas, il ne fut pas en mesure de clore et rendre toutes les comptes. D'où une double nature, privée et professionnelle, de certains papiers, comme les reçus et quittances des libraires-éditeurs, antiquaires, imprimeurs et relieurs et des catalogues sur

fiches des collections des arts graphiques. En parallèle, on trouvera, dans les archives propres de la Bibliothèque polonaise, une série de correspondance de Strzembosz qui, bien qu'officielle, montre son implication remarquable et tout à fait personnelle dans le traitement des requêtes. Parmi la documentation de ses activités associatives on évoque ici les papiers de la Société polonaise artistique et littéraire (1897-1903) et de l'Institution des imposés volontaires « Honneur et Pain ». Les archives de cette dernière société, inventoriées et cataloguées dans les années 1980, ne prennent pas en compte les fragments de la correspondance préservés dans le fonds Strzembosz. Inversement, quelques papiers de Ladislas Strzembosz et de son épouse (pièces d'identité, partie des collections sur Hoëne-Wronski) furent dissociés de ce fonds très tôt, peut-être encore dans les années trente ou quarante.

Parmi les irrégularités dont l'origine reste pour l'instant obscure, on cite quelques cartes de visite du 19^e siècle (*priora*) et de l'entre-deux-guerres (*posteriora*). On peut rappeler ici à titre de comparaison, le problème de nombreuses cartes de visite sans provenance lisible, (ré-)incorporées au fonds Casimir de Woznicki. Le dernier problème que nous signalons est relatif aux papiers de Stanisława Maria Strzembosz. Une première approche des archivistes fut de classer ce fonds d'origine privée comme un fonds d'archives commun, à parts égales, de deux époux, mais la conservation fort fragmentaire des papiers de Kraszewska rendit cette approche vite caduque. On peut uniquement supposer qu'en versant, en 1934, aux archives les papiers de son mari, elle décida de garder ses propres documents et sa correspondance. Les événements associés à sa mort (guerre, fermeture de la Bibliothèque, déménagement dans une maison de retraite, absence d'héritiers connus) rendirent le versement des papiers manquants impossible, sans doute à jamais.

Ce fonds, malgré sa taille relativement modeste, sut garder certaines surprises. Si la collection d'imprimés semble être bien examinée (on y trouva une seule pièce autographe de Strzembosz issue de ses archives, une nécrologie de Joseph Rusteyko), le chantier des collections artistiques de la Bibliothèque polonaise, leur inventaire et numérisation en cours peuvent révéler et relever de nouveaux défis. Pour élargir le champ il faut noter que sa collection d'estampes, aujourd'hui au Musée national de Varsovie, contient aussi des sources archivistiques, comme les photographies dédiées à Strzembosz.

Norbert Kasperek, historien, archiviste, professeur de l'Université de Varmie et Mazurie d'Olsztyn, initia les premiers travaux sur ce fonds vers 1996. Faute de moyens, il fut obligé de les interrompre en octobre 2011, en laissant une description détaillée du fonds, avant de procéder à son rangement et classement. La reprise de travaux fut rendue possible grâce à un projet inscrit dans le Programme national polonais de Développement des Sciences humaines et géré par l'Institut de recherche littéraire de l'Académie polonaise des Sciences de Varsovie, réalisé dans les années 2015-2020. Dans un premier temps, Maria Miszczuk, Monika Pal et Albert Sendor, trois jeunes chercheurs, archivistes et assistants de conservation du patrimoine et des bibliothèques polonaises, furent retenus au concours ouvert et préparèrent un inventaire du fonds pendant quelques brefs séjours dans les années 2016-2018. Leur travail fut précédé de l'analyse de la structure existante

et de l'élaboration du plan de classement. Les travaux sur le catalogue furent menés par Arkadiusz Roszkowski. Ils se terminèrent dans la première moitié de 2020. Au fur et à mesure de l'avancement des travaux de catalogage, l'ensemble a été dépoussiéré et reconditionné dans des dossiers carton avec réserve alcaline, des sous-chemises en papier pelure neutre, et décrit de façon exhaustive. Les sous-chemises portent, à chaque fois qu'il était possible, les annotations sur les numérotations précédentes des pièces qui descendent au niveau de l'article et sont plus poussées que les concordances, exécutées au niveau des dossiers. Elles offrent aussi une certaine barrière physico-chimique entre des papiers de condition de conservation et d'acidité différentes. Les clous, agrafes et trombones, parfois déjà rouillés, ont été retirés. On a trié uniquement les feuilles et chemises vierges. Les instruments de recherche nécessaires à l'exploitation du fonds (notice descriptive, description générale sous forme d'un catalogue des manuscrits et index terminologique) ont été réalisés en polonais.

Mode de classement :

En 2016, nous nous confrontâmes à la structure du fonds qui manquait de cohérence. Tout d'abord, nous prîmes en considération et envisageâmes un scénario pour la préservation et l'élargissement, par extrapolation, des éléments de la composition originelle, que nous écartâmes vu le degré de transformations subies, et faute de lisibilité espérée du résultat. Les enjeux méthodiques nous permirent de faire appel aux principes relatifs au traitement et catalogage des manuscrits modernes dans les bibliothèques polonaises (1955), appliquées conjointement avec les directives de classement de fonds d'archives d'origine privée (1959, 1990). Dans des cas précis, non englobés par ces deux documents normatifs, nous nous appuyâmes surtout sur les volumes les plus récents du catalogue des manuscrits de la Bibliothèque polonaise de Paris. Ainsi, avons-nous placé les documents biographiques devant les œuvres de Ladislas de Damaiowice Strzembosz et gardé la série à part entière des documents d'activité, même s'ils empruntent souvent la forme de la correspondance. Chaque sous-série de la correspondance se vit unifiée en un seul bloc, et présentée classée par ordre alphabétique et chronologique. Les écarts entre les règles stipulées par les documents normatifs susmentionnés et les choix des archivistes s'expliquent par des raisons historiques : les actions des archivistes des générations précédentes, de nombreuses lacunes et la dispersion d'une partie du fonds. L'effet final est la résultante des directives, des traditions (plurielles, puisque cinq archivistes engagés à différentes étapes aux travaux sur ce fonds d'archives représentaient des écoles, approches et expériences professionnelles diverses) et des moyens sur place, surtout d'importantes contraintes de temps qui ont rendu le travail d'équipe, envisagé et souhaitable, difficile et parfois inapplicable.

Strzembosz, très investi dans sa vie professionnelle et associative, garda de chez lui de la documentation officielle mentionnée dans le sous-chapitre sur l'historique du fonds. On attire ici l'attention du lecteur sur deux cotes (BPP 4059-4060) de la documentation exogène. Il s'agit des reçus et récépissés de la Commission

pour la protection des tombes polonaises en France, active à Paris dans les années 1885-1908. Or, comme il ne fut jamais impliqué dans ses actions, on peut donc uniquement supposer que le trésorier sortant, Boleslas Rubach, au vu de l'arrêt de l'activité de cette Commission, déposât en 1908 sa documentation en mains propres à Strzembosz et qu'il ne s'agirait pas d'une attribution ultérieure erronée. On a décidé d'englober des descriptions de cette documentation dans ce catalogue faute de pouvoir le rattacher à un autre fonds ou série d'archives. Nous avons été guidé dans nos considérations par le souhait de rendre ces archives, très précieuses pour la culture polonaise, à la communauté de chercheurs. Elle contient notamment les documents concernant l'enterrement et l'exhumation d'un des plus grands poètes polonais, Cyprien Norwid et les informations sur le règlement des concessions, érection ou restauration des monuments, commande des médaillons chez les meilleurs bronziers et fondeurs parisiens de l'époque, comme les frères Rudier.

Le fonds Ladislas de Damałowice Strzembosz, classé récemment mais consultable – et consulté constamment – depuis à peu près 45 ans, est à l'origine d'une documentation périmée par le fait de la formation de nouveaux dossiers et de la parution de ce catalogue. Les raisons pratiques nous poussèrent à la verser aux archives et à la faire paraître à la fin de ce catalogue (cote BPP 4061).

Présentation du contenu :

- documents biographiques
- documents de Stanisława Maria Strzembosz née Kraszewska
- documents d'activité, notamment au sein de la Bibliothèque polonaise et de la Société polonaise artistique et littéraire à Paris
- œuvres, dont les correspondances parisiennes pour le *Courrier de Varsovie*, port-folios des brochures publiées en français à compte d'auteur
- correspondance active (brouillons, copies calquées, de rares lettres originales non envoyées à leurs destinataires, preuves de dépôt) et passive avec trois cent personnes. Parmi ses correspondants français on cite Albert Bartholomé, Marie-Anne de Bovet, Paul Cazin, Albert Cim, Pierre de Coubertin, Paul Doumer, Camille Flammarion, Édouard Ganche, Gaston Lefol, Henri Grappin, Marius-Ary Leblond, Maurice Muret, Victor Nicaise, Gabriel Sarrazin, Alexandre Schurr, Charles Seignobos et Tancrède de Visan
- correspondance exogène
- varia
- documents exogènes, dont lettres de Jules Barbey d'Aurevilly à Ernest Renan et de Joris-Karl Huysmans à François Coppée et les reçus de la Commission pour la protection des tombes polonaises en France
- historique du fonds.

Condition d'accès : libre (statut juridique : archives privées)

Conditions de reproduction : se renseigner auprès du conservateur/restaurateur

Langue des documents : polonais, français, russe, allemand, anglais, latin, grec ancien, italien, esperanto

Instruments de recherche : le présent catalogue des manuscrits

Sources complémentaires : Bibliothèque polonaise de Paris (fonds propre d'archives de la Bibliothèque polonaise, fonds Casimir de Woznicki, Zygmunt de Lubicz Zaleski et Henri Gierszynski), Bibliothèque de l'Arsenal (fonds Édouard Gauthier), Musée Bourdelle (fonds Antoine Bourdelle), Archives de l'Académie des Sciences et des Lettres de Cracovie (fonds propre d'archives de cette Académie), Bibliothèque de l'Académie des Sciences et des Lettres de Cracovie (fonds Boleslas Ulanowski et Jean Grzegorzewski, un recueil de poésie et de textes de théâtre français des années 1830 offert par Strzembosz à cette bibliothèque), Bibliothèque Jagellon de Cracovie (lettre à la rédaction des *Nouvelles numismatiques et archéologiques*, „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne”), Bibliothèque des princes Czartoryski de Cracovie, Ossolineum à Wrocław (fonds Venceslas et Asta Gąsiorowski, Charles Badecki, Léopold Wellisch, familles Rozwadowski et Belza), Bibliothèque nationale de Varsovie (fonds Vladimir Bugiel, Samuel Dickstein, Joseph Korzeniowski, Zenon Przesmycki dit Miriam, Mécislas Rulikowski et Julien Teisseyre, lettre à la rédaction du *Guide des Antiquaires* („Przewodnik Antykwarski”), manuscrit inachevé sur la bibliographie de la presse polonaise paraissant en France après 1831, mémoires de Ferdinand Hoesick), Musée de littérature à Varsovie (fonds Paul Cazin), Musée national de Varsovie (photographies dédicacées, lettres par et sur Kraszewska dans la correspondance du directeur)

Arkadiusz Roszkowski

Corrigé par Olivier Ricœur

Spis treści

| | |
|-----|---|
| 5 | Wstęp |
| 5 | Biogram Władysława Alojzego Strzembosza |
| 6 | Lata 1881-1901 |
| 11 | Lata 1901-1917 |
| 27 | Prace, członkostwo w stowarzyszeniach |
| 34 | Życie osobiste, ikonografia |
| 38 | Biogram Stanisławy z Kraszewskich Strzemboszowej |
| 47 | Charakterystyka, dzieje i analiza metod opracowania zespołu |
| 47 | Opis zawartości i struktura zespołu |
| 56 | Dzieje zespołu i historia jego opracowania i wykorzystania |
| 56 | Historia nabycia zespołu |
| 58 | Pierwsza ewidencja zespołu |
| 59 | Historia opracowania zespołu |
| 61 | Problemy granicy zespołowości i inne uwagi |
| 69 | Wykaz skrótów |
| 71 | Katalog archiwum Władysława Alojzego Strzembosza |
| 199 | Konkordancja sygnatur |
| 203 | Skorowidz alfabetyczny osób, instytucji, tytułów czasopism i nazw geograficznych |
| 235 | Spis ilustracji |
| 237 | Résumé |

